greg Egan

scara lui schild

Într-un viitor îndepărtat, regulile fizicii nu se vor mai aplica şi un univers rival va ameninţa să-l înghită pe al nostru.

Greg Egan

Scara lui Schild

Traducere din limba engleză
Mihai Dan Pavelescu

www.virtual-project.eu

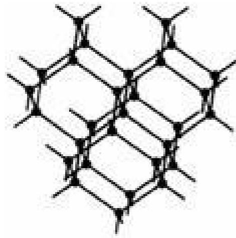
Cuprins

GREG EGAN s-a născut la 20 august 1961 în Perth, Australia, şi a absolvit Facultatea de matematică a Universităţii Western Australia. Este programator de calculatoare şi în anii 1980 a început să publice povestiri în cea mai importantă revistă de SF britanică, *Interzone,* şi în faimoasa revistă americană *Asimov's SF Magazine.* Egan se numără printre cei mai de seamă reprezentanţi ai subgenului hard science-fiction, abordând temele ontologiei cuantice şi matematice, natura conştiinţei, genetica, realitatea simulată, sexualitatea, inteligenţa artificială şi superioritatea materialismului raţional asupra religiei. În 1995 a primit Premiul John W. Campbell Memorial pentru romanul *Permutation City,* în 1998 Premiile Hugo şi Locus pentru nuvela *Oceanic* şi a fost recompensat de cinci ori cu Premiul Ditmar (echivalentul Australian al Premiului Hugo) până în 2000, când a refuzat premiul pentru romanul *Teranesia,* ceea ce l-a exclus definitiv de pe lista viitoarelor nominalizări. A publicat romanele SF: *Quarantine* (1992; *Carantina,* Ed. Nemira), *Permutation City* (1994), *Distress* (1995), *Diaspora* (1997), *Teranesia* (1999), *Schild's Ladder* (2002; *Scara lui Schild,* Ed. Nemira).

Mulţumiri adresate lui John Baez, Jennifer Porehl, Caroline Oakley, Anthony Cheetham, John Douglas, Jo Fletcher, Simon Spanton, Oisín Murphy-Lawless, Devi Pillai, Peter Robinson, Russell Galen, Carol Jackson, Emma Bailey, Diana Mackay, Philip Patterson, Christodoulos Litharis, Nicola Fantini, Giancarlo Carlotti, Albert Sole, Petr Kotrle, Makoto Yamagishi, Florin Pîtea şi Mihai Dan Pavelescu.

Partea întâi

1

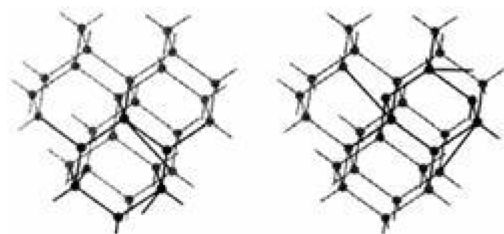
La început a fost un graf asemănător mai degrabă cu diamantul, decât cu grafitul. Fiecare nod din graful acela era tetravalent: se conecta prin patru muchii cu alte patru noduri. Drumul cel mai scurt de la orice nod înapoi la sine era o buclă cu lungimea de şase muchii. Fiecare nod aparţinea la douăzeci şi patru de asemenea bucle, la patruzeci şi opt de bucle cu lungimea de opt muchii şi la patru sute optzeci de bucle care aveau lungimea de zece muchii. Muchiile nu aveau lungime sau formă, nodurile nu aveau poziţie; graful consta doar din conectarea unor noduri la altele. Acel şablon de conexiuni, repetat la nesfârşit, era tot ce exista.

La început? Trezindu-se mai bine, Cass se corectă: aceea era versiunea pe care ea şi-o reamintea din copilărie, dar în prezent prefera să fie mai precaută. Regulile Sarumpaet îţi îngăduiau să urmăreşti istoria universului în trecut până în vecinătatea Grafului Diamantului şi acolo se afla tot ce ai fi putut cere de la o Big Bang: entropia scăzută, crearea particulelor, expansiunea rapidă a spaţiului. Dacă avea însă rost să urmăreşti în trecut toate aceste indicatoare de direcţie… asta era altă întrebare.

Cass lăsă modelul de fagure al grafului să mai zăbovească în întunericul craniului ei. După ce renunţase la aspectul lumii văzute prin ochii de copil, era incapabilă să decidă în care epocă

a vieţii ei locuia de fapt. Acesta era unul dintre pericolele minore ale longevităţii: trezirea putea semăna cu tentativa de a-ţi găsi drumul spre casă pe o stradă cu zece mii de locuinţe, care, toate, fuseseră cândva ale tale. Nu conta că indiciile aflate de cealaltă parte a pleoapelor ei puteau fi mai edificatoare; ea trebuia să urmeze logica internă a amintirilor proprii înapoi, până în prezent, înainte de a se putea scutura şi trezi.

Regulile Sarumpaet atribuiau o amplitudine cuantică posibilităţii ca orice graf să fie urmat de altul. Printre altele, regulile prognozau că dacă un graf conţinea o buclă formată din trei noduri trivalente care alternau cu trei noduri pentavalente, succesorii săi cei mai probabili aveau să aibă acelaşi şablon, dar acesta era comutat unui set de noduri adiacente. O astfel de buclă era cunoscută drept foton. Regulile prognozau că fotonul se va mişca. (În ce direcţie? Toate direcţiile erau la fel de probabile. Orientarea fotonului necesita mai multă muncă, suprapunerea unui roi de versiuni diferite, care aveau să interfereze şi să se anuleze reciproc când călătoreau în orice altă direcţie decât cea favorizată.)

Alte şabloane se puteau propaga în mod similar, iar simetriile şi interacţiunile lor se potriveau perfect cu particulele fundamentale cunoscute. Orice graf continua să fie un graf, o serie de noduri şi conexiunile lor reciproce, însă imperfecţiunile din diamant căpătau propria lor viaţă.

Starea actuală a universului era foarte îndepărtată de Graful Diamantului. Până şi un petic de vid cvasi-absolut din mijlocul spaţiului interstelar îşi datora geometria cvasi-euclidiană faptului că era o suprapunere complexă de numeroase grafuri, fiecare ciuruit de particule virtuale. Şi în vreme ce un vid ideal, în toată complexitatea lui, era o cantitate cunoscută, majoritatea spaţiului real se abătea de la idealul acela într-un mod incontrolabil, fiind străbătut de radiaţii cosmice, contaminanţi

moleculari, neutrini şi nesfârşita ondulare domoală a undelor gravitaţionale.

De aceea Cass călătorise până la Staţia Mimoza, aflată la jumătate de an-lumină de sub-giganta albastră al cărei nume îl primise, la trei sute şaptezeci de ani-lumină de Pământ. Rainzi şi colegii lui construiseră aici un ecran împotriva zgomotelor.

Cass deschise ochii. Ridicând capul pentru a privi printr-un portal, încă fixată de pat la nivelul taliei, abia putea distinge Silenţiatorul: o scânteiere albăstruie reflectându-se din carcasă la un milion de kilometri distanţă. Staţia Mimoza avea atât de puţin spaţiu disponibil, încât ea trebuise să se mulţumească cu un corp înalt de doi milimetri, motiv din care vederea îi era mai puţin acută ca de obicei. Combinaţia de imponderabilitate, vid şi dimensiuni de insectă o făcea totuşi să simtă o robusteţe plăcută; masa i se redusese de o mie de ori mai mult decât secţiunile transversale ale muşchilor şi tendoanelor, astfel că presiunile şi tensiunile implicate în orice coliziune semănau cu atingerea unui fulg. Chiar dacă s-ar fi năpustit cu capul direct într-un perete ceramic, i s-ar fi părut că era oprită de un obstacol format din petale.

Din păcate aceeaşi rezilienţă magică nu putea fi aplicată şi întâlnirilor ei cu obstacole mai puţin tangibile. Părăsise Pământul fără să fi avut vreo garanţie că mimozanii vor zări vreo valoare în propunerea ei, dar abia în ultimele zile ea începuse să accepte posibilitatea unei respingeri zdrobitoare. Şi-ar fi putut susţine întregul caz de acasă, acceptând cu stoicism o întârziere de câte şapte sute patruzeci de ani între etapele argumentării. Sau ar fi putut trimite un Surogat, bine instruit, însă non-conştient, care să pledeze în numele ei. Cedase însă în faţa unei combinaţii de nerăbdare şi sentiment de proprietate şi se transmisese orbeşte.

Acum verdictul se găsea la mai puţin de două ore.

Îşi desfăcu centura şi pluti de pe pat. Nu trebuia să se spele ori să elimine resturile digestiei. Din clipa în care sosise, sub forma unui flux de impulsuri ultraviolete cu un preambul care solicita întrupare în aproape orice condiţii, mimozanii fuseseră politicoşi şi găzduitori; Cass avusese grijă să nu abuzeze de ospitalitatea lor, cerând luxuri frivole. Un corp autonom şi un loc pentru a dormi în siguranţă erau singurele lucruri de care avea realmente nevoie pentru a se simţi ea însăşi. Etanşarea ermetică faţă de vid şi alimentarea exclusiv cu lumină necesitau un timp de adaptare, dar acelaşi lucru era valabil pentru obiceiurile şi

clima oricărei regiuni nefamiliare de pe Pământ. A cere aici dreptul de a mânca şi defeca ar fi însemnat o nepoliteţe la fel de mare cu insistenţa pentru recreările servile ale mâncărurilor favorite din copilăria ei, în timp ce vizita vreo facilitate terestră.

Un tunel cu secţiune circulară, puţin mai înalt decât ea, îi conecta odaia spartană de o incintă unde putea să interacţioneze cu software-ul pe care-l adusese de pe Pământ şi, prin intermediul lui, cu mimozanii înşişi. Ţopăi, ricoşând, prin alezajul acela, plesnind peretele cu palmele şi tălpile, izbindu-se de el în mod deliberat cu capul şi umerii.

Când pătrunse în incintă, păru să iasă din gura unei vizuini pentru a pluti deasupra pajiştii largi şi luxuriante de dedesubt, dedesubtul unui cer împestriţat de nori. Iluzia era pur audiovizuală – sunetele codificate în unde radio –, dar, în ciuda lipsei greutăţii care s-o apese pe ceramica ascunsă sub luncă, forţa detaliilor era straniu de convingătoare. Câteva fire de iarbă şi cântecele unor insecte erau îndeajuns pentru a o convinge pe jumătate că putea să simtă parfumul aerului de sfârşit de vară.

Ar fi fost realmente un act de autotrădare dacă decorul acesta s-ar fi întins complet şi în interiorul ei – până la senzaţiile de a fi în corpul obişnuit, înalt de doi metri, şi de a mânca un mic dejun compus din fructe şi cereale, după ce traversase înot Lacul Chalmers? Dacă putea să intre şi să iasă din această liniştitoare operă de artă fără să-şi piardă controlul asupra realităţii, de ce n-ar fi putut duce procesul câţiva paşi mai departe?

Îndepărtă ideea aceea, deşi era mulţumită că nu înceta niciodată s-o sâcâie. Când existau mijloacele de a te autotransforma, instantaneu şi fără efort, în absolut orice, unicul mod de menţinere a unei identităţi era să-ţi trasezi propriile graniţe. Însă odată ce pierdeai imboldul de a continua să te întrebi dacă le trasaseşi sau nu în locul cuvenit, puteai la fel de bine să te fi născut *Homo sapiens,* fără să deţii de fapt niciun fel de opţiuni reale.

Destul de aproape de vizuină se afla o statuie din marmură a lui Rainzi, cu braţele încrucişate, surâzând uşor. Cass gesticulă spre mesager şi acesta învie; piatra albă căpătă nuanţa şi textura pielii. Rainzi însuşi era la câteva generaţii depărtare de oricine care se sinchisise să simuleze o dermă vie, cu atât mai puţin să deţină una, totuşi Cass nu era echipată pentru a descifra protocoalele de comunicare ale mimozanilor, aşa că optase ca totul să-i fie tradus în dialectul vizual utilizat pe Pământ.

– Îţi vom comunica decizia noastră la ora nouă, aşa cum ţi-am promis, o asigură mesagerul. Sperăm însă că nu te deranjează dacă o vom preceda printr-o ultimă sesiune de trecere în revistă. Unii dintre noi apreciază că există aspecte care încă n-au fost soluţionate pe deplin. Vom începe la şapte şi jumătate.

Mesagerul se înclină, apoi încremeni iarăşi, neaşteptând un răspuns.

Cass încercă să nu caute prea multe în neaşteptata schimbare de program. Era demoralizant să descopere că gazdele ei tot nu fuseseră în stare să ajungă la un verdict, dar cel puţin nu aveau s-o lase să aştepte mai mult decât anticipase. Faptul că ea îi informase deja pe mimozani, în detaliu, asupra tuturor aspectelor experimentului care-i trecuseră prin minte în trei decenii de pregătiri şi acum aceştia sperau să audă din partea ei ceva nou şi decisiv peste numai douăzeci de minute nu constituia un motiv pentru a intra în panică. Indiferent ce mărunţişuri neclare îi găsiseră în analiză, îi ofereau şansa de a îndrepta lucrurile.

Încrederea îi era totuşi zdruncinată şi-i era imposibil să nu se gândească la posibilitatea eşecului. După o lună petrecută aici, încă nu începuse să se simtă singură sau să ducă dorul casei; acela era preţul pe care avea să-l plătească după întoarcere. Chiar şi în ritmul lipsit de grabă al întrupărilor, şapte sute patruzeci de ani săpau o falie adâncă. Aveau să treacă milenii înainte ca schimbările prin care prietenii de pe Pământ le traversaseră împreună să înceteze s-o mai diferenţieze de ei. Milenii… dacă nu o veşnicie…

Cass continua să creadă că se putea adapta la pierderea aceea, atâta timp cât beneficia de ceva cu care s-o echilibreze. A fi un singleton însemna să accepţi că fiecare decizie avea costul ei, dar după ce înţelegeai că situaţia aceasta era un trofeu câştigat cu greu, nu una împotriva căreia să te revolţi, ea oferea un gen de demnitate tuturor alegerilor, cu excepţia celor mai prosteşti.

Şi totuşi dacă mimozanii o refuzau? Poate că exista ceva brav şi romantic în simplul act de a călători sute de ani-lumină, de a locui în corpul unei insecte care trăia în vid şi de a se aliena de lumea căreia aparţinea, totul cu speranţa de a-şi vedea ideile testate cât mai rapid cu putinţă. Dar cât timp va putea afla alinare în simpla cutezanţă a celor ce făcuse, după ce speranţa respectivă se năruia?

Se strânse ghem şi încercă să plângă. Nu putea lăcrima şi suspinele care îi ricoşau din gura etanşată de o membrană aduceau cu zumzetul unui ţânţar, însă tremurăturile provocate de eforturile plămânilor rudimentari continuau să ofere o senzaţie de eliberare. Nu-şi ştersese complet din minte harta corpului ei pământean; în forma sa specifică erau înglobate prea multe din felurile în care percepea emoţiile. De aceea tot ce-şi amputase dăinuia ca un fel de fantomă – nici pe departe la fel de convingător ca o adevărată simulare, totuşi îndeajuns de puternic pentru ca să fie o diferenţă.

După ce se descărcă, Cass îşi întinse membrele şi pluti peste pajişte ca un puf de păpădie, pe cât de calmă şi lucidă fusese de când sosise aici.

Cunoştinţele ei despre Teoria Grafului Cuantic proveneau din trecut. Ideile pe care fusese capabilă să le extragă din opusul acela de cunoaştere le extrăsese cu mult timp în urmă. Dacă însă mimozanii găsiseră o întrebare la care ea nu putea răspunde, o îndoială pe care ea n-o putea domoli, asta în sine ar fi fost o ocazie să înveţe ceva în plus.

Chiar dacă ar fi trimis-o acasă cu nimic altceva, n-ar fi plecat cu mâinile goale.

Livia puse prima întrebare şi era mult mai simplă decât orice anticipase Cass.

– Crezi că regulile Sarumpaet sunt corecte?

Cass ezită mai mult decât avea nevoie, o tentativă deliberată de a-şi încărca răspunsul cu gravitatea cuvenită.

– Nu sunt sigură că sunt corecte, dar probabilitatea mi se pare copleşitoare.

– Experimentul tău le-ar testa mai riguros decât orice s-a încercat până acum, observă Livia.

Cass încuviinţă.

– Văd asta ca pe un câştig, însă doar unul minor. Nu cred că încă o simplă testare a regulilor ar justifica experimentul. Mă interesează mai mult ce implică regulile, ţinând seama de faptul că sunt aproape cu certitudine corecte.

Încotro se îndrepta discuţia aceasta? Privi în jur, la ceilalţi, aşezaţi în cerc pe pajişte: Yann, Bakim, Darsono, Ilene, Zulkifli şi Rainzi. Mediatorul ei alesese înfăţişări pentru toţi, deoarece ei înşişi nu ofereau niciuna, dar cel puţin expresiile faciale şi limbajul corpului erau modulate de propriile lor semnale

premeditate. Toţi optaseră să arate interesaţi în mod politicos, totuşi nu trădau nimic.

– Ai multă încredere în TGC?

În mod limpede, Livia tocmai îşi dăduse seama cât de straniu sunau întrebările ei; tonul ei era al unei persoane care imploră să fie păsuită până ce scopul îi devenea evident.

– Da, răspunse Cass, am încredere. Este simplă, este elegantă şi este coerentă cu toate observaţiile noastre de până acum.

Cuvintele acelea păreau superficiale, dar alţii cuantificaseră toate criteriile respective cu mult timp în urmă: TGC ca o descriere a dinamicii universului cu minimul posibil de complexitate algoritmică; TGC ca o redescriere topologică a unor rezultate de bază în teoria categoriilor – un mediu matematic în care regulile Sarumpaet apăreau la fel de naturale şi inevitabile ca şi regulile aritmeticii; TGC ca sistemul cel mai probabil de la baza legilor fizice, ţinând seama de orice bază de date substanţială de rezultate experimentale ce se întindeau de la fizica nucleară la cosmologie.

Darsono se aplecă spre ea şi rosti:

– Dar de ce, în inima ta – se lovi în piept cu un pumn imaginar – eşti convinsă că-i adevărată?

Cass zâmbi. Gestul acela nu făcea parte din vocabularul sobru pe care Mediatorul ei îl utiliza în mod prestabilit; însemna că Darsono îl solicitase explicit.

– Pe de o parte, recunoscu ea destinzându-se uşor, motivul îl constituie istoria. Descendenţa ideilor. Dacă o civilizaţie extraterestră ne-ar fi înmânat Teoria Grafului Cuantic pe o tăbliţă de piatră – din senin, în secolul al XVIII-lea sau al XIX-lea – poate că n-aş avea aceleaşi sentimente despre ea. Însă *relativitatea generală* şi *mecanica cuantică* s-au numărat printre lucrurile cele mai minunate create de antici şi continuă să fie cele mai bune aproximări practice pe care le avem pentru majoritatea universului. TGC este unificarea lor. Dacă relativitatea generală este atât de apropiată de adevărul că numai un fragment minuscul poate să lipsească, iar mecanica cuantică este la fel... câtă libertate poate exista pentru a îngloba toate succesele ambelor şi totuşi să fie greşită?

Kusnanto Sarumpaet trăise pe Pământ la sfârşitul mileniului al III-lea, când un grup de matematicieni şi fizicieni risipiţi pe planetă – cunoscuţi acum ca „Sultanii Spinului” – produsese primul vlăstar viabil al relativităţii generale şi al mecanicii

cuantice. Pentru a fuziona cele două descrieri ale naturii, trebuia să substitui geometria precisă şi neechivocă a clasicului continuum spaţio-temporal cu o stare cuantică, care atribuia amplitudini unui întreg domeniu de geometrii posibile. O modalitate de a face asta era să-ţi imaginezi că porţi o particulă, de exemplu un electron, în jurul unei bucle şi să-i calculezi amplitudinea direcţiei spinului astfel ca la sfârşitul drumului să fie aceeaşi ca în momentul pornirii. În spaţiul bidimensional, spinii vor fi întotdeauna la fel, dar în spaţiul curbat rezultatul va depinde de geometria detaliată a regiunii prin care a călătorit particula. Generalizarea acestei idei, brăzdarea spaţiului cu o reţea de căi urmate de particule cu diverşi spini şi compararea lor în nodurile unde se întâlneau, a dus la noţiunea de *reţele spin.* Precum armonicele unei unde, reţelele acestea includeau un set de „cărămizi" din care puteau fi construite toate stările cuantice ale geometriei.

Grafurile cuantice ale lui Sarumpaet erau copiii reţelelor spin, îndepărtându-se cu un pas de relativitatea generală prin preluarea la valoare aparentă a celor mai bune calităţi ale propriilor lor părinţi. Ele abandonau ideea oricărui spaţiu preexistent în care putea fi înglobată reţeaua şi defineau totul – spaţiu, timp, geometrie şi materie – exclusiv în condiţiile stabilite de ele. Particulele erau bucle de valenţă modificată ţesute în graf. Măsura oricărei suprafeţe se datora numărului de muchii al grafului care o străpungea, volumul oricărei regiuni depindea de numărul de noduri pe care le conţinea. Şi fiecare măsură temporală, de la orbitele planetare la vibraţiile nucleelor, putea fi practic reformulată ca o numărătoare a modificărilor dintre grafurile care descriau spaţiul în două momente diferite.

Sarumpaet se străduise timp de decenii să insufle viaţă viziunii sale, prin găsirea legilor corecte ce guvernau probabilitatea ca un graf oarecare să evolueze în alt graf. În cele din urmă fusese binecuvântat de o lipsă a opţiunilor; existase doar un singur set de reguli care puteau face ca totul să funcţioneze. Cei doi bunici ai teoriei sale, aşa imperfecţi cum erau, nu se puteau înşela foarte mult; ambii produseseră în domeniile lor prognoze care fuseseră verificate cu o acurateţe foarte mare. Recunoaşterea ambilor nu lăsase loc pentru erori.

– Din punct de vedere conceptual, zise Livia, argumentul acesta este foarte atrăgător. Ar putea totuşi să existe abateri de la reguli – mult prea mici ca să fi fost detectate până acum – care

să modifice complet rezultatul experimentului tău.

– Este un test delicat, încuviinţă Cass, dar nu de aceea l-am propus. (Se învârteau în cerc.) Dacă regulile sunt valabile, graful pe care l-am conceput ar trebui să fie stabil pentru aproape şase trilionimi de secundă. Este un interval suficient pentru a ne oferi o multitudine de observaţii asupra unui continuum spaţio-temporal complet diferit de al nostru. Dacă nu durează atât de mult, voi fi dezamăgită. Nu întreprind acest experiment în speranţa de a dovedi că Sarumpaet a greşit!

Se întoarse către Darsono, căutând vreun indiciu că el i-ar fi putut împărtăşi exasperarea, dar înainte de a-i putea evalua starea sufletească, Livia vorbi din nou.

– Şi dacă durează mai mult?

Până la urmă, Cass pricepu.

– Este vorba despre *securitate?* Am abordat foarte amănunţit riscurile potenţiale…

– Pornind de la ipoteza că regulile Sarumpaet sunt corecte.

– Exact. Ce altă ipoteză ar fi trebuit să utilizez?

Astrologia feniciană? Litomanţia californiană?

Cass îşi înfrână impulsul de a recurge la sarcasme; miza era prea mare.

– Am recunoscut că nu există certitudinea că regulile s-ar păstra în absolut toate circumstanţele netestate. Nu am însă nimic mai bun cu care să le înlocuiesc.

– Nici eu, replică Livia cu blândeţe. Părerea mea este că nu trebuie să supra-interpretăm succesul regulilor Sarumpaet. Relativitatea generală şi teoria câmpului cuantic au mărturisit din capul locului că erau doar aproximări; împinse la extreme, ambele au produs nonsensuri evidente. Totuşi faptul că TGC n-o face – absenţa unui motiv fundamental pentru care nu poate fi universal aplicabilă – nu constituie o garanţie că se întinde într-adevăr atât de departe.

Cass scrâşni din dinţi.

– Recunosc că aşa este. Dar unde ajungem în felul acesta? Refuzăm să mai efectuăm orice experimente care n-au fost încercate anterior?

– Bineînţeles că nu, zise Rainzi. Livia propune o abordare în etape. Înainte de a-ţi construi graful, vom avansa spre el printr-o serie de experimente, astupând treptat golul.

Cass amuţi. Faţă de respingerea directă, acesta era un obstacol banal, totuşi se simţea rănită; lucrase treizeci de ani

pentru a-şi şlefui propunerea şi detesta implicaţia că fusese neglijentă.

– Câte etape?

– Cincisprezece, răspunse Livia.

Descrise un gest din braţ şi în faţa ei apăru o serie de grafuri ţintă. Cass le studie fără să se grăbească.

Fuseseră bine alese. Caracteristicile care conlucrau pentru a face stabilă propria ei ţintă erau introduse mai întâi una câte una, apoi în perechi, după aceea câte trei. Dacă în regulile care ar fi făcut periculos ultimul graf *exista* vreo eroare nedescoperită, nu putea să existe un mod mai sistematic de a-l detecta din timp.

– Alegerea îţi aparţine, spuse Rainzi. Noi vom vota propunerea pe care o aprobi.

Cass îl privi în ochi. Expresia deschisă de pe faţa lui era masca unei marionete, dar asta nu însemna că n-ar fi fost sincer. Aceasta nu era o ameninţare, o tentativă de a o intimida să accepte. Faptul că o lăsau să decidă, că-i îngăduiau să-şi cântărească propriile costuri, propriile temeri înainte de a vota era un semn de respect.

– Cincisprezece experimente, repetă ea. Cât timp va dura?

– Poate trei ani, răspunse Ilene. Poate cinci.

Condiţiile variau şi Silenţiatorul nu era perfect.

Plănuirea unui experiment în TGC era ca şi cum ai fi aşteptat o regiune din ocean să devină suficient de calmă pentru ca nişte bariere fragile să poată bloca valurile şi să ţină la depărtare formele de viaţă timp suficient pentru a-ţi permite să testezi un principiu subtil al dinamicii fluidelor. Nu exista echivalentul unei cuve de laborator pentru testări; continuumul spaţio-temporal era un întreg ocean, indivizibil.

În termenii separării de prietenii ei, cinci ani nu însemna nimic prin comparaţie cu secolele pe care le pierduse deja, totuşi ideea o descuraja pe Cass. Probabil că expresia chipului o trădase, deoarece Bakim spuse:

– Te poţi întoarce pe Pământ oricând doreşti, pentru a aştepta rezultatele acolo.

Unii mimozani aveau greutăţi în a înţelege motivul pentru care cineva care găsea dificilă viaţa în staţie s-ar fi simţit obligat să fie aici în persoană.

Empat ca întotdeauna, Darsono adăugă iute:

– Sau ţi-am putea aloca alt spaţiu pentru locuit. În cealaltă

parte a staţiei există o cavitate adecvată, aproape de două ori mai mare; n-ar trebui decât să redirecţionăm nişte cabluri.

Cass izbucni în râs.

– Mulţumesc.

Poate că i-ar fi putut clădi şi un corp nou, lung de patru milimetri. Sau şi-ar fi putut abandona scrupulele, să se topească în software şi să se desfete în orice luxuri ar fi dorit. Acela era pericolul cu care avea să se confrunte zilnic aici, nu doar riscul că va ceda ispitei, ci riscul că toate principiile pe care optase să le definească ea însăşi nu vor părea decât nonsensuri masochiste.

Îşi coborî privirea spre pajiştea iluzorie, pictată de lasere pe retinele ei ca tot ceea ce o înconjura, însă mintea îi apelă altă imagine la fel de puternică, din interior: Graful Diamantului, aşa cum îl vedea în vise. Nu-l putea ajunge niciodată, nu-l putea atinge niciodată, dar putea învăţa să-l vadă dintr-o direcţie nouă, să-l înţeleagă într-un chip nou. Venise cu speranţa de a fi schimbată, prin cunoaşterea aceea, dacă nu de altceva. Fuga înapoi pe Pământ, cauzată de teama că aici şi-ar putea testa propriile graniţe mai riguros, în numai cinci ani de conştiinţă, decât dacă ar fi petrecut aceleaşi trei sferturi de mileniu acasă, ar fi fost cel mai mare act de laşitate din viaţa ei.

– Voi accepta experimentele în etape, declară ea. Aprob propunerea Liviei.

– Cine este pentru? întrebă Rainzi.

Se făcu linişte. Cass putea auzi greierii cântând. *Nimeni? Nici chiar Livia? Nici chiar Darsono?*

Ridică ochii.

Toţi cei şapte mimozani ridicaseră mâinile.

2

Parcurgând cu scuterul ionic milionul de kilometri până la Silenţiator, Cass se trezi admirând peisajul pentru prima dată după mulţi ani. Scuterul înainta cu 1,25 g, dar cuşeta se apăsa atât de uşor de spinarea ei, încât ar fi putut la fel de bine să fi plutit în apă neagră sub un cer extraterestru. Chiar de la o jumătate de an-lumină distanţă, Mimoza perfora o gaură violet orbitor în beznă, o împunsătură de ac de zece ori mai luminoasă decât luna plină. Departe de strălucirea ei, stelele erau prea numeroase pentru a sugera constelaţii; orice desen din linii pe

care încerca să le traseze între ele era iute subminat de o alternativă la fel de atrăgătoare, apoi de a treia, apoi de a patra – ca o suprapunere de grafuri, fiecare cu altă alegere de muchii între aceleaşi noduri. Când ajunsese prima dată aici, îşi căutase propria stea, privind cu o combinaţie de teamă şi exaltare cum aceasta pâlpâia la limita vizibilităţii pentru ochii ei amplificaţi de o mie de ori. Acum uitase toate indiciile de care avea nevoie pentru a o găsi şi nu simţea niciun imbold de a-i cere software-ului navigator să i le reamintească. Soarele nu era un far care să aducă liniştea, iar ea avea să-l revadă din apropiere destul de repede.

De fiecare dată când fusese terminată una dintre etapele-ţintă ale Liviei, Cass expediase o mini-armată de curieri digitali care să poarte vestea la şapte generaţii de strămoşi şi descendenţi de-ai ei, ca şi prietenilor din Chalmers. Ea însăşi primise zeci de mesageri, majoritatea de la Lisa şi Tomek, plini de bârfe neînsemnate, dar pe care le acceptase cu braţele deschise. Trebuie să fi devenit straniu pentru prietenii ei, pe măsură ce anii trecuseră şi nu mai ştiau dacă mai avea rost sau nu să strige în neant. Dacă ea ar fi călătorit întrupată, aşa cum încă procedau o mână de antici, ar fi putut parcurge secolele de mesaje în timpul voiajului de revenire. Fiind însă redusă la un semnal atemporal aflat în tranzit, nu avea altă opţiune decât să păşească nepregătită în viitor. Revenirea acasă avea să fie situaţia cea mai dificilă cu care se confruntase vreodată, totuşi acum era aproape sigură că timpul pe care-l petrecea aici urma să se dovedească o investiţie reuşită.

Cu o jumătate de oră înainte de a ajunge, Cass se întoarse pe burtă şi-şi scoase capul peste marginea cuşetei. Evacuarea motorului ei era un pâlpâit abia perceptibil, mai slab decât o flacără de metanol la lumina zilei, dar ştia că dacă s-ar fi întins şi ar fi pus mâna în fluxul de plasmă, ar fi pierdut iute orice iluzie că trupul mimozan ar fi fost indestructibil.

Privi Silenţiatorul care creştea sub ea, cu sfera argintie scânteind albastru-Mimoza. Era înconjurat de un roi de sfere mai mici, îngemănate, inegal colorate şi mult mai puţin strălucitoare. Cabluri de legătură, invizibil de subţiri, le îngăduiau gemenelor să orbiteze una în jurul celeilalte, în vreme ce jeturile ionice echilibrau uşoara influenţă a gravitaţiei Silenţiatorului, menţinând fix în raport cu stelele centrul de masă al fiecărei perechi.

Silenţiatorul făcea posibilă efectuarea de experimente care nu s-ar fi putut desfăşura nicăieri altundeva. Distribuţia corectă de materie şi energie putea curba continuumul spaţio-temporal în orice mod permis de ecuaţiile lui Einstein, dar crearea unei stări explicite de geometrie cuantică era cu totul altceva. În locul unei simple curbări complete a continuumului spaţio-temporal, ca o placă de metal într-o fierărie, ea trebuia controlată cu aceeaşi precizie ca particulele într-un experiment cu două fante. Însă „particulele” geometriei erau cu douăzeci şi cinci de ordine de magnitudine mai mici decât atomii şi nu puteau fi niciodată vaporizate, ionizate sau păcălite în alt mod pentru a fi manipulate una câte una. De aceea, acelaşi grad de delicateţe trebuia să fie obţinut cu echivalentul unui bloc de fier de zece tone.

Rafinarea materialului iniţial era utilă şi Silenţiatorul făcea tot ce-i stătea în putinţă pentru a elimina toate formele de impurităţi. Materia obişnuită şi câmpurile magnetice absorbeau sau deviau particulele încărcate, în timp ce un înveliş de nuclee exotice, prinse de lasere cu raze gama în stări din care nu puteau să se dezintegreze fără să absoarbă neutrini, oprea o fracţiune mult mai mare din miliardele rătăcitoare decât ar fi făcut-o un perete de plumb gros cât galaxia.

Undele gravitaţionale treceau prin orice, aşa că unicul antidot era un al doilea tren de unde, proiectat pentru a-l anula pe primul. Nu se putea face nimic în privinţa cataclismelor sporadice – supernove sau găuri negre care se înfruptau din roiurile stelare din centrul unor galaxii îndepărtate – dar cele mai persistente unde gravitaţionale, care soseau dinspre stelele binare locale, erau ciclice, predictibile şi slabe. De aceea, Silenţiatorul era înconjurat de contra-surse, ale căror orbite erau programate să dilate spaţiul în centrul dispozitivului când corpurile pe care le simulau îl comprimau, şi viceversa.

Trecând la câţiva kilometri de o contra-sursă, Cass putu vedea suprafaţa de rocă aglomerată care-i trăda originea din sfărâmăturile de asteroizi ale Mimozei. Fiecare bucăţică de material de aici fusese târâtă afară din puţul gravitaţional al sistemului pe o perioadă de circa o mie de ani, un proces iniţiat de un pachet de spori de dimensiunea unor microni care fusese expediat de pe Viro, cea mai apropiată planetă populată, cu nouăzeci la sută din viteza luminii. Mimozanii înşişi veniseră de peste tot, călătorind la fel cum făcuse Cass după ce staţia fusese

asamblată.

Deceleraţia lină a scuterului o opri lângă o cală de andocare şi redeveni lipsită de greutate. Ori de câte ori era îndeajuns de aproape fie de staţie, fie de Silenţiator pentru a-şi estima viteza, aceasta părea să fie puţin mai mare decât a unui tren, lăsând impresia că în călătoria de cinci ore putuse traversa lăţimea unui continent terestru. Drumul era de fapt egal cu cel până la Lună şi înapoi.

Un perete al calei avea mânere şi Rainzi apăru lângă ea, pe când se trăgea de la un mâner la următorul. Mimozanii montaseră proiectoare şi videocamere pe pereţii locurilor pe care ea le vizita în Silenţiator, astfel încât oaspetele şi gazdele se vedeau reciproc.

– Asta-i! anunţă Rainzi voios. Exceptând vreo supernovă inoportună, vom reuşi în cele din urmă să-ţi vedem graful terminat.

Software-ul îl reprezenta purtând o raniţă cu jeturi, pentru a-i explica abilitatea de a sui pe perete fără să atingă nimic.

– O s-o cred când o să se-ntâmple, răspunse Cass stoic.

De fapt, din clipa în care Ilene programase rularea, cu douăsprezece ore în urmă, Cass se simţise nebuneşte de sigură că nu mai rămăseseră obstacole. Opt dintre cele paisprezece ţinte anterioare fuseseră atinse din prima încercare, făcând torturant de plauzibilă posibilitatea încă uneia. Totuşi ea şovăia să admită că ar fi acceptat orice de la sine înţeles şi dacă ceva era într-adevăr în neregulă, ar fi fost mai uşor să-şi calce în picioare mândria dacă ar fi pretins dintru început că aşteptările îi fuseseră întotdeauna potrivit de modeste.

Rainzi nu argumentă, însă îi ignoră pesimismul simulat.

– Am o propunere, spuse el. O nouă experienţă pe care poate c-ai dori s-o-ncerci, pentru a sărbători momentul. Bănuiesc că va fi împotriva principiilor tale nobile, dar cred cu toată onestitatea că-ţi va plăcea. Vrei să m-asculţi?

Avea o expresie de asemenea inocenţă placidă, încât Cass fu sigură că el ştia exact cum suna asta în traducere. Dacă acela era *cu adevărat* înţelesul său, ideea nu era complet absurdă sau nepotrivită. Ea ajunsese să-l placă pe Rainzi şi chiar dacă el nu fusese niciodată la fel de grijuliu sau de doritor s-o înţeleagă pe cât era Darsono, adevărul era că asta îl făcea şi mai interesant. Dacă ei doi ar fi putut găsi destule lucruri comune pentru a deveni amanţi, putea fi un mod potrivit de a-şi lua rămas bun de

la Mimoza: înlăturând opiniile reciproc deformate pe care le aveau unul faţă de celălalt. Pentru a rămâne loială idealurilor întrupării aici, Cass fusese silită să adopte un soi de ascetism, însă asta nu era în niciun caz o calitate la care ea să fi aspirat vreodată, cu atât mai puţin una pentru care să spere că va fi reamintită.

– Ascult, rosti ea.

– Pentru evenimente speciale ca acesta, noi devenim uneori nucleari. De aceea m-am gândit să te-ntreb dacă ai dori să ni te alături.

Cass încremeni şi se holbă la el.

– Nucleari? *Cum?* A rezolvat cineva toate problemele?

Femtomaşinile construite din nuclee exotice fuseseră utilizate drept calculatoare pentru scopuri speciale încă de la dezvoltarea designului fundamental, cu şase mii de ani în urmă. Din punct de vedere al vitezei în sine, ele depăşeau mult toate celelalte substraturi, dar, din câte ştia Cass, nimeni nu putea stabiliza o femtomaşină mai mult decât câteva picosecunde; în acel timp ele puteau efectua un număr imens de calcule, însă apoi explodau şi te lăsau să scotoceşti printre resturi în căutarea răspunsului. Spectroscopia prin raze gama putea să extragă doar câteva sute de kiloocteţi, ceea ce era cu ordine de magnitudine prea puţin chiar pentru o memorie diferenţială – o descriere comprimată a experienţelor ce puteau fi absorbite de o copie de referinţă îngheţată a persoanei care le trăise cu adevărat. Cass se gândi că poate scăpase vestea vreunei descoperiri în timp ce călătorise de pe Pământ, totuşi dacă ştirea ar fi ajuns cu adevărat la Staţia Mimoza, ar fi trebuit s-o fi auzit de acum.

– Tehnologia nu s-a modificat, răspunse Rainzi. Noi o facem în stil liber. Unidirecţional.

Stil liber însemna implementarea minţii pe un substrat care trecea prin divergenţă cuantică. *Unidirecţional* însemna că niciunul dintre produsele finale ale vreunei versiuni a calculelor nu putea să fie recuperat şi transferat înapoi în hardware-ul uzual. Rainzi îi cerea să se doneze într-o bombă cu ceas şi abac de dimensiunea unui nucleu, care urma să genereze o multitudine de versiuni diferite ale ei, fără să ofere în acelaşi timp posibilitatea măcar a unei supravieţuitoare.

– Nu, spuse Cass şovăielnic, îmi pare rău. Nu mă pot alătura vouă.

Adio sentiment de mulţumire neşocată faţă de îndrăzneala de

a intenţiona sexul intermodal! Glumi:

– Trag linie faţă de orice implementare în care percep modificări detectabile de greutate de fiecare dată când învăţ ceva.

Femtomaşinile rearanjau energii de legătură echivalente unei porţiuni importante din propria lor masă; ar fi fost ca şi cum s-ar fi îngrăşat ori ar fi slăbit o jumătate de kilogram de câteva ori pe secundă, din simpla gravitaţie a gândurilor.

– Mă gândeam că vei refuza, surâse Rainzi. Ar fi fost totuşi lipsit de politeţe să nu te-ntreb.

– Mulţumesc. Apreciez gestul.

– Dar ai considera-o ca pe un fel de moarte?

Cass făcu o grimasă.

– Sunt întrupată, nu dezechilibrată! Dacă o copie a minţii mele are parte de câteva minute de conştiinţă, apoi este pierdută, asta nu înseamnă moartea nimănui. Este pur şi simplu amnezie.

Rainzi păru nedumerit.

– Atunci nu-nţeleg… Ştiu că preferi întruparea, pentru a avea percepţii oneste ale mediului înconjurător, dar noi nu vorbim despre imersarea ta într-o simulare confortabilă în care eşti înapoi pe Pământ. Experimentul tău ar trebui să dureze aproape şase picosecunde. Rulând pe un substrat de forţă nucleară tare, vei avea ocazia să vezi sosirea datelor în timp real. Bineînţeles în cele din urmă vei primi un subset util ale aceloraşi informaţii, totuşi nu va fi la fel de detaliat sau la fel de imediat. *Nu va fi la fel de real.*

Îi surâse provocator şi urmă:

– Să presupunem că fantoma lui Sarumpaet ţi-ar apărea în somn şi ţi-ar spune: „Îţi acord un vis în care asişti la dezintegrarea Grafului Diamantului. Vei călători în trecut, te vei micşora la scara Planck şi vei vedea totul cu proprii tăi ochi, exact aşa cum s-a petrecut. Singurul şpil este că după ce te vei trezi, nu-ţi vei mai aminti nimic.” Tu spui că nu crezi că acela care visează va muri. *Atunci tot n-ai dori visul?*

Cass dădu drumul mânerului şi se roti dinspre perete. Nu avea rost să obiecteze că el îi oferea o imagine de miliarde de ori mai grosieră decât aceea, a unui eveniment mult mai puţin important. Nu era un loc în fotoliile de orchestră la naşterea universului, însă rămânea cel mai apropiat pe care ea putea spera să-l obţină pentru a asista la un eveniment pentru care-şi sacrificase deja şapte sute patruzeci şi cinci de ani din viaţă.

– Nu-i vorba că nu mi-aş aminti experienţa aceea, zise ea. Dacă ai trăit ceva, ai trăit şi gata! Mă îngrijorează mai degrabă celelalte lucruri prin care va trebui să supravieţuiesc. Celelalte persoane care va trebui să devin.

Cass lega apariţia civilizaţiei de inventarea procesorului cuantic de clasă singleton: Procs. Ea accepta că nu putea să evite complet divizarea în versiuni multiple; interacţiunea cu orice obiect obişnuit din jurul ei dădea naştere unui sistem încâlcit – Cass plus nor, Cass plus floare – şi nu putea spera niciodată să împiedice părţile aflate în exteriorul ei să intre în suprapuneri de diverse rezultate clasice, generând versiuni ale ei care asistau la evenimente exterioare diferite.

Totuşi, spre deosebire de strămoşii ei ghinionişti, ea însăşi nu contribuia la proces. În vreme ce îşi efectua calculele, Procsul din craniul ei era izolat de lumea mai largă – o stare ce dura doar microsecunde, dar care era aplicată în mod rigid pe toată durata respectivă – încălcând carantina aceea numai când vectorul lui de stare descria *un rezultat, cu certitudine.* Cu fiecare ciclu de operare, Procsul rotea un vector care descria o unică posibilitate în altul cu aceeaşi proprietate şi, deşi calea dintre cele două includea în mod necesar suprapuneri de multe posibilităţi, numai starea finală, definită, determina acţiunile ei.

A fi un singleton însemna că deciziile ei contau. Nu era silită să dea naştere unei multitudini de euri, fiecare răspunzând într-un mod diferit, de fiecare dată când îşi găsea conştiinţa sau judecata balansându-se pe o muchie subţire ca tăişul unui cuţit. Ea nu era deloc ce fusese de fapt *Homo sapiens,* însă se apropia de ceea ce crezuse acesta că ar fi fost în majoritatea istoriei sale: o creatură a liberului arbitru, capabilă să facă *un lucru şi nu altul.*

Rainzi nu-i contestă argumentul; o urmă în tăcere, când se căţără în sala display. Aceasta era o cavitate mică în structura exterioară a Silenţiatorului, nu cu mult mai mare decât odaia ei din staţie, echipată cu un singur scaun. Nici nu se punea problema ca lui Cass să i se permită să fie mai aproape de acţiunea propriu-zisă; până şi procesorul pe care rulau mimozanii, scrupulos proiectat pentru a elibera cât mai puţin zgomot în mediu, fusese alungat pe periferia Silenţiatorului. Întrucât ea însăşi nu deţinea aceleaşi caracteristici antifonice, trebuia să accepte să fie îngheţată instantaneu la câteva grade Kelvin cu trei minute înainte de fiecare rulare. Cu excepţia imobilizării, metoda nu avea efecte secundare neplăcute, dar

slujea ca un memento inconfortabil al faptului că „respiraţia” în ciclu închis a corpului ei mimozan era placebo pur. Fusese totuşi de acord să i se supună de douăzeci de ori până acum, doar de dragul de a scăpa de întârzierea de trei secunde cu care datele reveneau la staţie.

Când se aşeză în scaunul criogenic, ceilalţi mimozani începură să apară în jurul ei, tachinând-o şi felicitând-o pentru rezistenţă.

– Ar fi trebuit să pariem, glumi Livia, dacă ţintele incrementale se vor dovedi sau nu o risipă de timp. Până acum m-ai fi putut uşura de toate bunurile mele lumeşti.

Unica posesiune materială a Liviei era copia unei monede antice din bronz, creată din metal rămas din asteroid.

Cass clătină din cap.

– Eu ce-aş fi pus la bătaie? Braţul stâng?

Avuseseră dreptate să procedeze după planul Liviei şi Cass încetase de mult să-i mai poarte pică. Nu numai că era mai sigur aşa, dar era un experiment ştiinţific superior calitativ, deoarece testa pe rând fiecare structură nouă.

Se dovedi că Livia făcea aluzie la un pariu real; Bakim recunoscu că pusese prinsoare cu Darsono că ea, Cass, nu va rămâne până la sfârşit la Mimoza. El nu izbuti însă să-i explice mizele; Mediatorul lui nu putu găsi o analogie potrivită şi nimic din ce sugeră Cass însăşi nu era nici măcar pe aproape. Niciun obiect preţios sau informaţie nu avea să-şi schimbe stăpânul. De asemenea pe învins nu-l aştepta niciun act de servitute sau umilinţă. Cass fu amuzată de prinsoare în sine, dar o deranja că putea să priceapă doar jumătate din ceea ce se întâmpla. Când prietenii ei aveau s-o întrebe despre mimozani, oare toate istorisirile ei aveau să se sfârşească prin scuzarea propriei ei incomprehensiuni? Ar fi putut la fel de bine să fi vizitat unul dintre marile oraşe de pe Pământ şi să-şi fi petrecut timpul trăind într-un canal de evacuare al apelor pluviale, purtând cu oamenii conversaţii răcnite printr-un grilaj îngust, la nivelul rigolelor, abundând în neînţelegeri despre obiecte şi evenimente pe care ea nici măcar nu le putea întrezări.

În mod clar, Rainzi fusese desemnat să-i pună întrebarea Nucleară, fiindcă nimeni altul nu abordă subiectul. Lui Cass i se păru uşor exasperant că ei nu sufereau nici măcar de un moment de stânjeneală, când îşi ocupau punctul superior de observaţie. Nu aveau să plece, nu aveau s-o abandoneze; pur şi simplu aveau să-şi doneze minţile în substratul nuclear. Fără a se

aştepta să recupereze clonele, originalele n-ar fi avut niciun motiv să se oprească, măcar pentru o picosecundă, în vreme ce rulau versiunile lor mai rapide.

Graful ţintă apăru pe peretele din faţa ei. Figurau toate cele patru şabloane distinctive de noduri pe care le încercaseră în toate combinaţiile posibile. Tot aşa cum particulele virtuale stabilizau vidul obişnuit – creând o stare de materie şi geometrie al cărui succesor cel mai probabil era el însuşi –, cele patru modele ale lui Cass direcţionau novo-vidul mai aproape de posibilitatea persistenţei. Echilibrul era doar aproximativ; potrivit regulilor Sarumpaet, chiar şi o reţea infinită construită din acest model avea să se dezintegreze în vid obişnuit în câteva secunde. La scara Planck, era o realizare destul de însemnată; un acrobat care mergea pe frânghie şi ocolea Pământul de câteva miliarde de ori înainte să cadă putea fi descris ca având un echilibru la fel de imperfect. În realitate orice fragment de novo-vid pe care izbuteau să-l creeze ar fi fost înconjurat din capul locului de ruda sa mai vârstnică, mult mai stabilă, şi s-ar fi confruntat cu inevitabilul cam de un trilion de ori mai repede.

Ilene enumeră o listă de măsurători de la sondele cu instrumente care le monitorizau mediul, până la o rază cu puţin peste o oră-lumină. Nu exista nimic care ar fi putut zădărnici experimentul… cel puţin nimic care să se deplaseze cu viteză mai mică decât nouăzeci şi cinci la sută din cea a luminii. Urmă apoi Zulkifli cu un raport de stare de la maşinăria din în adâncul Silenţiatorului. Sistemele care se autopregătiseră în ultimele douăsprezece ore se aflau acum la câteva minute de a fi gata.

Unicul graf de pe perete era doar o sinteză utilă pentru starea pe care sperau s-o creeze; novo-vidul în sine era suma a părţi egale din patruzeci şi opt de variaţii ale grafului ţintă, toate generate de simple transformări simetrice ale originalului. Toate variaţiile individuale favorizau o direcţie faţă de celelalte, dar suma combina toate influenţele posibile, anulându-le pe toate şi dând naştere unei stări perfect izotrope. Deoarece niciunul dintre grafuri nu putea fi găsit în natură, această descriere elegantă era inutilă ca reţetă, deoarece nu era greu de arătat că acelaşi vector de stare putea fi de asemenea descris de o sumă diferită: patruzeci şi opt de regiuni de vid obişnuit, fiecare uşor curbată, orientate în patruzeci şi opt de direcţii diferite.

La interiorul Silenţiatorului, o masă asteroidală de heliu fusese răcită într-un condensat Bose-Einstein şi manipulată într-o stare

care era la fel de probabil să fie găsită în oricare dintre patruzeci şi opt de locuri diferite. Aceste locuri posibile erau distribuite pe suprafaţa unei sfere cu diametrul de şase kilometri. Materia obişnuită – sau orice gen de materie care interacţiona cu lumea din exterior – s-ar fi comportat ca şi cum fiecare poziţie distinctă devenise deja unica realitate; dacă un roi de particule de praf ce trecea prin apropiere devenise parte a sistemului sau dacă comportamentul colectiv al heliului doar sugerase mişcarea detaliată a propriilor săi atomi, atunci comportamentul acela ar fi putut spune numai jumătate din istorie – jumătatea clasică – şi toate subtilităţile cuantice ar fi fost pierdute în textul scris cu litere mărunte. Însă condensatul era izolat la fel de scrupulos ca orice Procs aflat în ciclu şi fusese răcit până în punctul în care stările tuturor atomilor săi individuali erau dictate complet de proprietăţile sale macroscopice. Fără complicaţii ascunse, la interior sau exterior, rezultatul era un sistem mecanic cuantic de mărimea unui munte.

Geometria vidului în Silenţiator moştenea multiplicitatea heliului; vectorul lui de stare era o sumă a vectorilor pentru patruzeci şi opt de câmpuri gravitaţionale diferite. Odată ce componentele condensatului fuseseră toate aduse pe poziţii, geometria cuantică din centrul sferei avea să fie echivalentă cu novo-vidul şi urma să se materializeze un gen nou de continuum spaţio-temporal.

Aceea era versiunea idealizată: un eveniment predictibil într-un loc cunoscut. În realitate rezultatul rămânea prizonierul a nenumărate imperfecţiuni şi potenţiale intruziuni. Dacă experimentatorii erau norocoşi, uneori pe o perioadă măsurată în minute, uneori pe o regiune măsurată în metri, aveau să fie create câteva mii de lungimi cubice Planck de novo-vid, care aveau să supravieţuiască vreme de şase trilionimi de secundă fără de precedent.

Yann se întoarse către Cass:

– Eşti gata pentru îngheţare?

Prima dată când îi pusese întrebarea aceea, fusese aproape la fel de emoţionată ca în clipa dinainte de a fi transmisă de pe Pământ, dar întrebarea devenise rapid o formalitate. *Bineînţeles că era gata. Aşa se făceau lucrurile.* Era vorba de numai câteva minute de imobilitate inertă în care privea datele apărând pe ecranul din faţa ei, iar probabilitatea era acum foarte bună că va fi pentru ultima oară. Un drum de cinci ore înapoi la staţie, o zi

sau două pentru analize, o celebrare scurtă şi avea să plece. Corpul pământean, îngheţat mult mai profund decât fusese acesta vreodată, o aştepta. Avea să păşească peste anii-lumină într-o clipită subiectivă, cu un set nou de amintiri care să mături păienjenişurile îngheţate ale vechiului ei ego.

– Nu, spuse ea. Nu sunt gata.

Yann păru alarmat, însă doar pentru o clipă. Cass suspectă că tocmai discutase în particular cu cineva mai capabil să ghicească ce intenţiona ea. Deşi mimozanii nu gândeau mai rapid decât ea – întrucât rulau ei înşişi pe Procsuri, se confruntau cu acelaşi loc îngust de calcul –, puteau să comunice unul cu celălalt cam de cinci ori mai rapid decât îngăduia propria ei formă de vorbire. Asta nu făcea decât s-o irite, când obişnuiau să discute despre ea, pe la spate.

Adăugă sec:

– Spune-i lui Rainzi că m-am răzgândit.

Yann surâse, evident încântat, apoi pictograma lui fu înlocuită instantaneu de pictograma lui Rainzi. Era corect: numărătoarea inversă începuse şi mimozanii aveau lucruri mai bune de făcut decât să simuleze inerţia de dragul simulării.

Răspunsul lui Rainzi fu mai precaut decât al lui Yann.

– Eşti sigură că vrei să faci asta? După tot ce mi-ai spus?

– Sunt singletonul chintesenţial, răspunse Cass. Îmi cântăresc foarte atent toate alegerile.

Nu avea timp să silabisească în cuvinte glaciale tot ce simţea, tot ce o impulsionase. Pe de o parte era acelaşi sentiment de proprietate care o adusese aici pe toată distanţa aceasta; în mod justificat sau nu, nu dorea ca mimozanii să aibă o imagine mai bună decât ea a lucrului pe care erau pe punctul de a-l crea împreună. De asemenea, exista aceeaşi dorinţă de grabă; ea nu avea niciodată să vadă ori să atingă vreun graf aşa cum era în realitate, dar a rămâne închisă într-un corp care putea percepe numai o fracţiune din date, la milisecunde după eveniment, avea s-o lase simţindu-se la fel de detaşată de eveniment, acum, ca şi când ar fi rămas pe Pământ, aşteptând veştile vechi de secole ale unui experiment efectuat la ani-lumină depărtare. Orice punct de vedere era un compromis, dar ea trebuie să fie pe cât de aproape putea să ajungă.

Dincolo de experiment în sine acum îi era însă limpede că nu putea pleca de la Mimoza fără să facă măcar un lucru care să fie împotriva firii ei. După cinci ani de reţineri monahale, cinci ani în

care-şi negase conforturile neoneste ale realităţii virtuale, se săturase să plaseze principiul acela mai presus de orice. Dincolo de faptul că *această* întrupare avea să fie complet în serviciul onestităţii, ea trebuia, neapărat, să se smulgă din făgaşul absolutist pe care-l săpase din momentul în care sosise. Dacă ar fi făcut un mic compromis din capul locului, poate că n-ar fi încercat acelaşi sentiment de disperare. Era însă prea târziu pentru jumătăţi de măsură. Dacă revenea pe Pământ *neschimbată,* n-ar fi însemnat un triumf al integrităţii. Ar fi fost un soi de moarte. Ar fi implodat în ceva la fel de ermetic şi imutabil ca o gaură neagră.

Toate acestea erau puse în balanţă cu lucrul pe care ea îl detesta cel mai mult: lipsa de control, lipsa de sens a tuturor alegerilor pe care le făcea. *Totuşi, ce alegeri?* Clonele ei aveau să ruleze câteva minute subiective, majoritatea cufundate în atenţie, pe măsură ce primeau datele. Care era lucrul cel mai rău pe care l-ar fi putut face unul dintre acele ego-uri tranzitorii? Să arunce câteva cuvinte rele Liviei sau lui Darsono? Să destăinuie un mic şi vinovat secret din trecutul ei unor oameni care fie că n-aveau să-l înţeleagă, fie că n-avea să le pese, şi oricum n-ar fi avut ocazia să-i reproşeze ceva multă vreme? Ea nu deschidea porţile spre străvechiul coşmar omenesc: nenumărate varietăţi de suferinţă, nenumărate varietăţi de stupiditate, nenumărate varietăţi de banalitate. Ea urma să se difuzeze pe o distanţă foarte mică în spaţiul posibilităţilor şi orice nefericiri ar fi putut simţi, orice fapte reprobabile ar fi putut comite ar fi fost şterse şi imposibil de recuperat.

Rainzi părea sceptic şi nu-l putea învinui. Nu mai avea însă timp să joace rolul avocatului diavolului, pentru a-i testa fermitatea. Cass îşi menţinu poziţia, tăcută, şi după o clipă el încuviinţă.

Ea simţi un flux de nivel redus de solicitări de date; îi ceru Mediatorului să răspundă. Mai trecuse prin acelaşi proces înainte de transmiterea de pe Pământ; mai întâi se expediau preliminariile, lucrurile care trebuiau cunoscute despre structura minţii ei înainte de a putea fi implementate într-un mediu nou.

– Ia-mă de mână, zise Rainzi. Vom trece împreună.

Îşi puse degetele spectrale peste ale ei şi-i ceru totul.

Cass îi cercetă chipul. Printr-o pură întâmplare Mediatorul ei îi conferise o înfăţişare care-i inspira încredere, dar chipurile întrupaţilor nu erau indicaţii mai bune asupra caracterului,

indiferent dacă fuseseră sculptate de gene sau de dorinţele purtătorilor lor. Dacă ochii lui Rainzi încă îi mai păreau blânzi după cinci ani asta nu se datora oare faptului că el îi arătase bunătate autentică? Nu era momentul potrivit pentru amăgiri paranoice despre mintea incognoscibilă dindărătul măştii.

– Ţie nu-ţi este niciodată frică de asta? îl întrebă.

– Puţin, recunoscu el.

– Ce te-nspăimântă mai mult? Ce crezi că s-ar putea întâmpla?

El clătină din cap.

– Nu mă tem că m-ar aştepta o soartă teribilă. Totuşi, indiferent de câte ori aş face-o, nu mă apropii mai mult de a şti cum este în realitate. Nu crezi că ăsta-i lucrul cel mai înfricoşător?

– Absolut, zâmbi ea.

Nu erau atât de diferiţi, încât ea să fie nebună pentru a-l urma, aşa cum ar fi fost nebună dacă ar fi urmat un robot blindat într-un vulcan. Nu avea să fie ceva straniu sau dureros, mai presus de puterea ei de îndurare. Dacă o dorea cu adevărat, nu avea de ce să se teamă.

Cass deschise zăgazurile.

Mâna lui Rainzi trecu prin a ei, intangibilă ca întotdeauna. Cass se înfioră. *Ea era tot cea care era mereu,* iar acea parte din ea care preţuia asta mai presus de orice nu-şi putu ascunde uşurarea.

– Nu-ţi fie teamă, o asigură el, n-o să te-nvârţi de colo-colo, în aşteptare. Şi nu vei fi dezamăgită. Femtomaşina va porni doar după un semnal prestabilit din partea Silenţiatorului; dacă nu se-ntâmplă nimic, nici măcar nu va rula.

– Nu spui asta cui nu trebuie? protestă Cass.

Ar fi trebuit să-i fi menţionat acest amănunt înainte să se fi divizat.

Rainzi strânse din umeri.

– Pentru clonă, va fi evident. Dacă va avea ocazia să gândească ceva…

Dacă vidul din inima Silenţiatorului se modifica, celălalt ego al ei avea să se trezească şi să privească întregul eveniment cum se derulează în mişcare încetinită, bifurcându-se de un milion de ori, apoi dispărând înainte ca ea să fi observat măcar vestea cea bună. De acum nici preţul, nici răsplata nu mai făceau parte din propriul ei viitor.

Cu toate acestea, ele două aveau să fie o singură persoană: una trează, una adormită. Visul pe care nu avea să şi-l amintească avea să fie al ei.

Aici şi acum, însă?

Trebuia să se descurce cu orice străfulgerări putea să fure.

Se întoarse către Yann.

– Îngheaţă-mă. Pentru ultima dată.

3

Cass privi în jurul sălii simulate. Ecranul de pe perete era acoperit cu date noi, dar nimic altceva nu părea să se fi schimbat. Mimozanii erau obişnuitele pictograme desenate de Mediator; ea tot nu avea nicio speranţă de a-i percepe aşa cum se percepeau ei înşişi. Acele structuri din mintea ei unde erau reprezentate datele senzoriale nu se modificaseră, ci pur şi simplu nu mai erau cuplate la organe de simţ autentice. Doar atingerea pielii inexistente a lui Rainzi de pielea ei – o translaţie interacţionând cu o simulare – dovedea că ea păşise în lumea lui.

Sau mai degrabă, că amândoi păşiseră împreună într-o lume nouă, din care niciunul nu putea spera să mai iasă.

Cass nu simţi nicio nelinişte, doar o senzaţie dulce-amăruie a tot ceea ce însemna şi nu însemna nou-descoperita ei libertate. Dacă ar fi abandonat întruparea cu un an sau doi mai devreme, poate că ar fi avut o şansă de a progresa, de a găsi un drum de schimbare gradată, care ar fi dus la abilităţi noi, de exemplu capacitatea de a interpreta în mod direct limbajul mimozanilor. Aşa însă nu avea vreme nici pentru cel mai mărunt act de îngăduinţă de sine: o simulare de înot, o masă din hrană solidă, un pahar de apă rece. După cinci ani, toate plăcerile pentru care se păstrase deveniseră accesibile în chiar momentul când n-ar fi fost nimic altceva decât distrageri nedorite.

Îşi trase mâna din a lui Rainzi şi se întoarse să examineze ecranul. Un jet slab de particule radia din centrul Silenţiatorului, semnul unei graniţe instabile între vidul vechi şi cel nou.

Datele sosiseră de numai câteva sutimi de picosecundă, astfel că statisticile continuau să fie ambigui. Pe când privea, şiruri de cifre fură actualizate, stropii de punctuleţe de pe o jumătate de duzină de grafice se îndesiră, curbele se transformară uşor. Cass ştia încotro se îndreptau toate cifrele şi toate curbele; era ca şi

cum ar fi privit chipul unui prieten mult-aşteptat materializându-se din beznă, după ce-şi închipuise de o mie de ori reîntâlnirea lor. Iar dacă faţa se putea totuşi dovedi a unui străin, asta nu avea nimic de-a face cu modul în care simţea ea. Anticiparea în sine oferea destulă plăcere; nu trebuia să invoce urme de îndoială doar pentru a savura suspansul suplimentar.

– Ceea ce facem nu-i chiar aşa neobişnuit, reflectă Darsono. Cred că toţi trăim în minimum două scări temporale: una rapidă şi imediată, şi prea detaliată pentru a reţine altceva decât cadrul general, cealaltă îndeajuns de lentă pentru a ne absorbi complet. Credem că memoria noastră nu are lacune, credem că ne purtăm întregul trecut în interiorul nostru, fiindcă suntem obişnuiţi să privim în urmă şi să vedem numai schiţe şi evidenţieri. Dar toţi trăim şi percepem mai multe decât ne amintim.

– Asta nu-i adevărat pentru toţi, îl contrazise Bakim. Există persoane care înregistrează în memorie toate gândurile pe care le au.

– De acord, însă până ce absolut toate părţile acelor înregistrări nu au potenţialul de a fi declanşate automat de gânduri şi percepţii ulterioare – pe care nimeni nu le îngăduie niciodată, fiindcă avalanşa de asocieri l-ar înnebuni –, nu poate fi vorba de memorie adevărată. Este doar o listă cu toate lucrurile pe care le-a uitat.

– „Memorie adevărată”? chicoti Bakim. Să presupun atunci că dacă percep ceva cu o rezoluţie spaţială atât de mare încât nu pot acorda atenţie imediată şi conştientă tuturor detaliilor simultan, ea nu-i o percepţie „adevărată”... ci numai o ironie crudă, care vrea să-mi bage în cap toate lucrurile pe care n-am reuşit să le percep?

Cass zâmbi, dar nu interveni în discuţie. *Cu certitudine?* Probabil că nu. Era însă inutil să reflecte asupra ramificaţiilor potenţiale; le putea regreta dacă, şi când, ar fi trecut în mod direct printr-o experienţă neplăcută sau ar fi făcut ea însăşi o prostie. Orice altceva era simultan inutil şi un soi de masochistă eroare de dublă numărare. (Iar ea nu avea în niciun caz să înceapă să se întrebe dacă decizia *aceea* era universală – o constantă care traversa istoriile, un act de inevitabil pragmatism – sau pur şi simplu norocul unei ramificaţii.)

– Nu înţeleg, spuse Livia, ce se-ntâmplă cu spectrul energetic.

În imponderabilitatea simulată a încăperii, ea apărea

răsturnată cu capul în jos, cu chipul în partea superioară a câmpului vizual al lui Cass.

– Are sens pentru cineva?

Cass examină histograma care arăta numărul de particule ce fuseseră detectate în diferitele domenii energetice; nu părea să conveargă spre curba prognozată teoretic. Ea observase asta şi mai devreme, dar bănuise că nu era decât un artefact al eşantionului redus pe care-l colectaseră. Marginea histogramei era totuşi destul de distinctă şi forma ei de ansamblu nu fluctua prea mult, aşa că neconcordanţa cu curba nu semăna de fapt cu un accident de zgomot. Mai rău încă, toate statisticile dinamice de la baza diagramei sugerau că acum existau suficiente date pentru a oferi o imagine fiabilă a spectrului de bază.

– Nu-i posibil să fi calculat greşit geometria graniţei? se întrebă Rainzi.

Particulele pe care le vedeau reflectau felul în care colapsa novo-vidul. Cass modelase mai întâi procesul pe Pământ, iar calculele ei arătaseră că, deşi forma iniţială a graniţei urma să fie un produs atât al şansei pure, cât şi al unor detalii necontrolabile ale circumstanţelor din Silenţiator, pe măsură ce colapsa, ar fi devenit rapid sferică, fiind eliminate toate abaterile.

Cel puţin asta era adevărat dacă erau valide unele ipoteze plauzibile.

– Dacă regiunea transformată, zise ea, avea de la început o formă suficient de anormală, este posibil să şi-o fi păstrat, pe măsură ce s-a micşorat. Nu ştiu însă ce ar fi putut cauza o asemenea anomalie.

– O impuritate minoră, care n-a fost totuşi suficientă pentru a afecta coeziunea? sugeră Ilene.

Cass scoase un sunet evaziv. Ar fi fost minunat să fi avut câteva unghiuri diferite de vedere, care să le permită să observe orice asimetrie din radiaţie. Fuseseră însă treziţi de sosirea datelor provenite de la ciorchinele de detectori cel mai apropiat de femtomaşină; informaţiile de la următorul ciorchine ar fi avut nevoie de aproape altă microsecundă ca să ajungă în acelaşi punct, iar până atunci ei vor fi dispărut de mult. Celălalt sine întrupat al ei ar fi apucat să vadă tabloul de ansamblu, deşi cu o granulaţie mult mai grosolană. Propria ei misiune – de fapt, întregul ei *raison d'être* – era să interpreteze ce putea din indiciile existente.

Spectrul energetic nu era zimţat şi complicat, ba nici chiar

foarte larg. Nu arăta *suficient de anormal* ca să fie produsul unei regiuni în formă de cârnat, clătită sau tor a novo-vidului, cu atât mai puţin o structură mai exotică, cu graniţă fractală sinuoasă. Vârful avea cam aceeaşi lăţime şi acelaşi tip de simetrie lină ca şi curba prognozată, atât doar că era decalat ascendent în lungul scării energetice, iar pantele de ambele sale părţi erau inversate. Nu era literalmente o imagine în oglindă a rezultatului aşteptat, dar Cass avea certitudinea că era produsul unei transformări destul de simple. Dacă modificai un singur semn plus în minus, undeva în adâncurile ecuaţiilor fundamentale, *acesta* ar fi fost rezultatul.

Zulkifli era cu un pas înaintea ei.

– Dacă modifici operatorul care acţionează pe graniţă, comutând rolurile interiorului şi exteriorului regiunii, obţii o corespondenţă perfectă.

Cass simţi un fior de teamă, cu atât mai tulburător cu cât îi evoca măruntaiele spectrale ale corpului pământean. *Dacă afirmaţia lui Zulkifli era adevărată, atunci regiunea se extindea, nu colapsa.*

– Eşti sigur că funcţionează? întrebă ea.

Zulkifli îşi afişă calculele pe care le efectuase în mod privat şi suprapuse rezultatele peste histogramă. Curba lui trecea exact prin vârfurile tuturor barelor. El găsise semnul plus care se modificase într-un minus. Atât doar că…

– Nu poate fi corect, declară ea.

Simpla inversare de roluri pe care o sugerase el era elegantă, totuşi absurdă; era ca şi cum ei ar fi susţinut că vedeau lumina provenită de la un foc în care cenuşa mocnită se transforma în lemn. Conservarea energiei era un concept subtil, chiar şi în relativitatea generală clasică, însă în TGC se rezuma la faptul că starea de vid simplu rămânea complet nemodificată de la un moment la următorul. O cantitate imensă de fizică se revărsa din această cerinţă banală şi cu toate că era îndepărtată de noţiunile cotidiene de lucru mecanic, căldură şi energie, un miliard de evenimente banale la care Cass asistase în decursul vieţii ar fi fost imposibile dacă adevărul ar fi diferit într-atât încât operatorul de graniţă al lui Zulkifli să fi reprezentat alegerea corectă.

Se lăsă tăcere. Nimeni n-o putea contrazice, dar în acelaşi timp nu se putea nega corespondenţa dintre date şi curba lui Zulkifli.

Apoi Livia rosti:

– Potrivit regulilor Sarumpaet propriul nostru vid este perfect stabil; acesta este criteriul pe care Sarumpaet l-a utilizat de la început. Însă novo-vidul *nu* se dezintegrează în modul prezis de regulile acelea. Atunci care este modalitatea cea mai simplă de a aplana contradicţiile? Tăcu o clipă, după care îşi anunţă soluţia: Să presupunem că *ambele* tipuri de vid sunt perfect stabile, în mod independent. Dacă există o lege mai cuprinzătoare care validează această afirmaţie – în cadrul căreia regulile Sarumpaet reprezintă un caz specific –, noi n-am fi întâlnit-o niciodată în etapele experimentale de până acum, deoarece n-am avut niciodată setul complet de particule virtuale care a constituit un vid alternativ viabil.

Yann rânji apreciativ.

– Ar trebui tratate în mod egal toate stările care au potenţialul de a fi vid? Oricât de exotice am putea crede că sunt, toate sunt eterne? Foarte democratic! Dar asta n-ar implica un punct mort, un impas? În felul acesta, novo-vidul n-ar încremeni, lăsând graniţa fixă?

– Nu, spuse Ilene. Dinamica n-ar trebui să fie atât de imparţială. O parte ar putea să continue transformarea celeilalte părţi la graniţă. Aş zice că partea cu cele mai puţine specii de particule.

Potrivit tuturor numărătorilor, novo-vidul avea cele mai puţine particule dintre cele două părţi. Totuşi Cass se simţea mai degrabă furioasă decât speriată. Discuţia despre transformarea unui vid evadat era intolerabilă; ei petrecuseră cinci ani, eliminând o asemenea variantă, validând regulile Sarumpaet pentru toate grafurile asociate. Ar fi fost imposibil un grad şi mai mare de precauţie.

Rainzi vorbi calm:

– Să presupunem că novo-vidul ar creşte. Ce se-ntâmplă când întâlneşte o impurificare? Este o stare coerentă, care a putut fi creată numai în perfectă izolare, în mijlocul celui mai pur vid din univers. Este fragilitatea încarnată. Odată ce atinge câţiva neutrini hoinari şi începe decoerenţa cuantică, vor fi patruzeci şi opt de arome de vid obişnuit – toate în istorii separate şi toate nevătămătoare.

Livia privi precaut spre Cass. Parcă îşi dorea ca de data aceasta Cass să anunţe vestea proastă, nu s-o facă tot ea, ca de fiecare dată.

Cass îi făcu pe plac.

– Mi-aş dori să ai dreptate, Rainzi, dar nu-i o argumentaţie obiectivă. La fel de corect am putea spune că propriul nostru vid este o suprapunere de diverse versiuni curbate ale novo-vidului. Dacă acolo acţionează realmente o nouă lege dinamică, şi dacă ea păstrează în mod precis novo-vidul, atunci, potrivit *acelei* legi, vidul *nostru* este delicatul obiect cuantic care-şi aşteaptă decoerenţa.

Rainzi căzu pe gânduri.

– Ai dreptate, acceptă el. Deşi nici chiar asta nu ne spune multe despre graniţă. Niciuna dintre legile specializate care se aplică de ambele părţi nu poate funcţiona acolo. Vom înţelege soarta graniţei doar dacă putem înţelege legea generală.

Cass râse amar.

– Ce contează ce vom înţelege *noi?* Nu vom putea spune asta nimănui! Nu-i vom putea avertiza!

Graniţa nu se deplasa cu viteza luminii – altfel ei nu s-ar fi trezit deloc înainte ca graniţa să fi trecut peste femtomaşină –, dar era improbabil să se extindă atât de lent, încât originalele lor să n-o vadă venind, cu atât mai puţin să nu aibă posibilitatea de a se evacua. Oricum însă ceea ce ştiau ea şi tovarăşii ei clone era inutil; nu aveau cum să-şi partajeze cunoştinţele cu lumea exterioară. Femtomaşina era proiectată să nu facă nimic mai mult decât să-şi calculeze locuitorii pentru propriul lor bine. În urma ei n-aveau să rămână decât resturi, gunoaie. Chiar dacă ei ar fi putut codifica un mesaj în produsele dezintegrării, nimeni nu l-ar fi căutat.

Lozincile despre pericolele realităţii virtuale acumulate în mod subconştient de-o viaţă începură să răsune în capul lui Cass. Ar fi dorit să înlăture această întreagă iluzie de pe faţa ei ca pe o pânză de păianjen orbitoare şi otrăvitoare; dorea să vadă şi să atingă din nou realitatea. *Să aibă piele reală, să respire aer real... aşa ceva ar fi schimbat totul.* Dacă ar fi putut să vadă lumea prin propriii ei ochi şi să reacţioneze cu instinctele propriului ei corp, ea ştia că ar fi putut fugi dinaintea oricărui pericol.

Era atât de iraţional, încât era aproape amuzant. Ea percepea pericolul de un miliard de ori mai clar decât ar fi putut spera vreodată dacă ar fi fost întrupată. Dispunea de toate reflexele şi toate puterile ei de raţionare, operând de un miliard de ori mai rapid ca de obicei.

Păcat numai că toate atuurile acelea erau zadarnice.

– Luminozitatea creşte, anunţă Zulkifli.

Cass examină dovezile, cât putu de imperturbabil. Era evidentă o creştere lentă şi constantă a ratei de producere a particulelor, care se distingea clar de fluctuaţiile de fundal ce o ocultaseră anterior. Asta putea să însemne doar că graniţa creştea. Cu excepţia unei benigne explicaţii eratice pentru aşa ceva – o pliere fractală care îngăduise graniţei să crească în suprafaţă, în timp ce volumul novo-vidului în sine se contracta – rămâneau puţine îndoieli privind vidul care era înghiţit pentru a fi produse particulele pe care le vedeau ei. Ceea ce ea privise întotdeauna ca fiind un capriciu elegant – la fel de încântător şi nepractic ca o fiară legendară care putea fi creată prin bioinginerie şi care putea fi ţinută pentru scurtă vreme în viaţă, dacă ar fi fost protejată şi răsfăţată, dar care n-ar fi putut dăinui niciodată mai mult de cinci minute dincolo de pereţii din sticlă ai cuştii ei – îşi devora acum în mod vizibil ruda sălbatică, mai vârstnică. Cass apelase nu un exilat singuratic şi lipsit de apărare dintr-o lume care n-ar fi putut exista niciodată, ci lumea aceea în sine… şi se dovedea la fel de autonomă şi viabilă ca şi propria ei lume.

Rainzi i se adresă, cu blândeţe, însă direct:

– Dacă staţia va fi distrusă, noi toţi avem cópii de rezervă recente, care au fost expediate către Viro. Tu?

– Am memoriile mele pe Pământ, spuse ea, dar nimic de când am sosit aici.

Cei cinci ani pe care-i petrecuse printre mimozani aveau să fie pierduţi. *Existaseră, totuşi. Ea trăise evenimentele acelea. Avea să fie amnezie, nu moarte.* Însă dacă argumentul acela fusese suficient pentru a-i îngădui să păşească de bunăvoie în fundătura în care se afla acum, Cass nu era convinsă că l-ar fi putut împinge mai departe pentru a se resemna cu pierderea mai mare. Ea devenise finalmente cineva nou în staţie – cineva îndeajuns de diferit de vechiul său ego pentru ca să fie lângă mimozani. Totuşi acea Cass care strânsese din dinţi când părăsise sistemul solar pentru prima dată avea să se deştepte neschimbată din somnul ei congelat şi avea să afle că brava călătoare care sperase să devină murise.

– Nu ştiu cum să te ajut să te împaci cu ideea asta, zise Rainzi. Mă pot gândi însă la un singur mod prin care să mă împac eu însumi cu oamenii pe care i-am pus în pericol.

Mimoza era departe de restul civilizaţiei, însă procesul pe care-l declanşaseră ei nu avea să se stingă, nu avea să se micşoreze ori să se destrame odată cu distanţa. Întrucât vidul era combustibilul său, focul sălbatic urma să se întindă inexorabil: spre Viro, spre Maeder, spre o mie de alte planete. Spre Pământ…

– Cum? întrebă amorţită Cass.

– Dacă putem găsi o cale de-a opri asta, replică Rainzi, atunci nu contează că n-o putem aplica noi înşine şi nici măcar că nu putem avertiza pe nimeni. Putem fi împăcaţi cu descoperirea strategiei corecte. Ştiu că deţinem unele avantaje – în rezoluţia temporală cu care vedem datele şi în faptul că suntem unicii martori ai acestei etape timpurii –, dar, privind în ansamblu, cred că restul populaţiei din galaxie constituie o contrapondere chiar mai importantă. Dacă noi putem găsi o soluţie, atunci o va găsi şi cineva de acolo.

Cass se uită în jur, privindu-i pe ceilalţi. Se simţea pierdută, dezrădăcinată. Nu se simţea vinovată, nu încă. Nu se simţea un monstru. Toţi mimozanii urmau să se trezească pe Viro, lipsiţi de memoriile câtorva ore, dar altfel nevătămaţi şi deşi ea îi văduvise de căminul lor, ei pricepuseră riscurile la fel de bine ca şi Cass atunci când optaseră să desfăşoare experimentul. Însă dacă pierderea Silenţiatorului şi a staţiei era ceva cu care Cass se putea împăca, continua să i se pară de domeniul suprarealului să extrapoleze de la propriile ei câteva picosecunde de neajutorare la exilul unor întregi civilizaţii. Trebuia să confrunte adevărul, dar nu era nici pe departe sigură că modul corect în care s-o facă ar fi fost vânătoarea unei soluţii care, în cazul cel mai bun, ar fi fost o fantezie plauzibilă.

Darsono îi prinse privirea.

– Sunt de acord cu Rainzi, anunţă el solemn. Trebuie să facem asta. Trebuie să găsim soluţia.

– Livia?

– Absolut, zâmbi Livia. De fapt, eu sunt chiar mai ambiţioasă decât Rainzi. Încă nu sunt dispusă să recunosc că nu putem stopa noi înşine evenimentul.

– Mă îndoiesc de aşa ceva, comentă sec Zulkifli. Vreau să ştiu însă dacă familia mea va fi în siguranţă.

Ilene aprobă din cap.

– Nu-i mare lucru, dar este mai bine decât să abandonăm. Nu sunt de acord doar pentru a mă elibera de senzaţia de

neajutorare… În niciun caz cât timp datele continuă să sosească şi noi mai putem căuta un răspuns.

– Mie nu mi se pare un pericol real, spuse Yann. Viro se află la şaptesprezece ani-lumină şi nu putem fi siguri că chestia asta nu se va stinge de la sine înainte să fi atins măcar carcasa Silenţiatorului. Mi-ar plăcea totuşi să ştiu legea generală care înlocuieşte regulile Sarumpaet. Au trecut douăzeci de mii de ani! Este timpul să avem o fizică nouă.

Cass se întoarse către Bakim.

El ridică din umeri.

– Ce altceva avem de făcut? Să jucăm jocuri de societate?

Cass era copleşită numericeşte şi dorea să fie convinsă. O furnicau degetele să găsească fie şi cea mai măruntă dovadă că dezastrul putea fi limitat, iar dacă ei eşuau, ar fi fost totuşi modul cel mai puţin morbid în care să moară: s-ar fi străduit până în ultima clipă pentru un motiv real de optimism.

Se amăgeau însă singuri. În puţinele minute subiective care le rămăseseră, ce speranţă aveau să reuşească?

– N-o să izbutim niciodată, rosti ea simplu. Vom testa o idee, confruntând-o cu datele, vom vedea că nu-i bună şi asta va fi tot.

Rainzi surâse de parcă ea ar fi spus ceva amuzant de naiv. Înainte ca el să deschidă gura, Cass îşi aminti ce anume uitase.

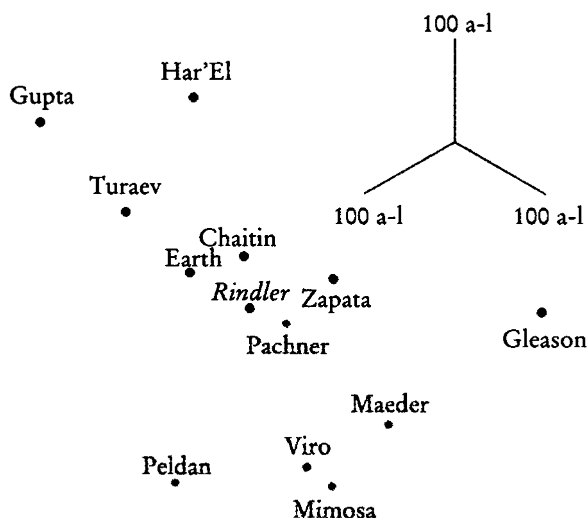
Ce anume devenise ea…

– Aşa va părea pentru cei mai mulţi dintre noi, zise el. Dar asta nu trebuie să ne descurajeze. Fiindcă de fiecare dată când vom eşua, vom şti că altă versiune a noastră va fi testat altă idee. Va exista întotdeauna şansa ca una dintre ele să fie corectă.

Partea a doua

Spaţiul populat

Sunt prezentate doar puţine dintre sistemele stelare.
Sistemele estompate fuseseră pierdute înapoia graniţei la momentul sosirii lui Tchicaya la bordul lui *Rindler,* la 605 ani după evenimentul Mimoza.

4

Pentru că aşa optase, mintea lui Tchicaya începu să funcţioneze cu mult înainte ca noul lui corp să fi fost complet personalizat. Pe măsură ce ochii i se focalizară, el îşi întoarse privirea de la capacul slab iluminat al cuvei la template-ul dolofan şi alburiu pe care-l ocupa acum. Valuri de organizatori îi roiau în sus şi în jos pe membre şi trunchi, aidoma unor vânătăi mobile pe sub pielea translucidă, ucigând celulele nedorite şi consumându-le, stimulând altele să migreze ori să se dividă. Procesul nu era dureros – în cel mai rău caz, îl gâdila, ba chiar, sporadic, îl excita sexual –, totuşi Tchicaya simţea imboldul straniu de a începe să lovească în ele cu pumnii şi nu avea nicio îndoială că turtirea lor ar fi fost enorm de satisfăcătoare. Impulsul era probabil un răspuns înnăscut faţă de paraziţii pământeni, un instinct greşit direcţionat pe care strămoşii lui nu ajunseseră să-l elimine. Sau poate că-l păstraseră în mod deliberat, în speranţa că s-ar putea dovedi util altundeva.

Când înălţă capul ca să capete o imagine mai cuprinzătoare, zări o bucată nedigerată de gambă, purtând încă urme ale musculaturii şi părului corporal al ultimului ocupant.

– Urrggh.

Zgomotul răsună străin şi-i lăsă un nod în gât. Cuva rosti:

– Te rog, deocamdată nu încerca să vorbeşti.

Organizatorii năvăliră peste rămăşiţa ofensatoare şi o dizolvară.

Morfogeneza de la zero, pornită de la o singură celulă, nu putea fi atinsă în mai puţin de trei luni. Acest corp împrumutat nu urma să aibă nici măcar ADN-ul cu care se născuse Tchicaya, dar fusese proiectat pentru uşoara regresare şi sculptare într-o aproximare destul de bună a oricui rămăsese rezonabil de aproape de strămoşii lor umani, iar procesul putea fi încheiat în vreo trei ore. Când călătorea în felul acesta, Tchicaya obişnuia să devină conştient numai în cursul ajustării finale: reglajele hărţilor mentale ale corpului său pentru acomodarea la toate diferenţele minore ce reprezentau inconveniente prea mari pentru a fi eliminate fizic. De data aceasta însă decisese să se trezească mai devreme şi să îmbogăţească la maximum experienţa.

Îşi privi braţele şi degetele alungindu-se uşor; pe alocuri

carnea creştea prea mult, pentru ca după aceea să moară, retrăgându-se. Organizatorii îi invadară gura, reformându-i gingiile, deplasându-i dinţii în locuri noi, îngroşându-i limba, apoi eliminând straturi întregi de ţesut în exces. Se strădui să nu regurgiteze.

– Esste sseva oribil, se plânse el.

– Imaginează-ţi cum ar fi fost dacă şi creierul tău ar fi fost din carne, răspunse cuva. Toate căile neurale ar fi trebuit să fi fost crescute şi retezate... ca un peisaj horticol ornamental plin de tablouri din viaţa altcuiva care ar fi fost remodelat într-un portret al propriului tău trecut. Ai fi avut coşmaruri, halucinaţii şi flashback-uri din amintirile ultimului utilizator.

Cuva nu era conştientă, totuşi reflectarea la replica ei reprezenta o distragere utilă de la senzaţia de stres emoţional pe care Tchicaya începea s-o simtă în măruntaie. Era o replică mult mai productivă decât: „Tu eşti idiotul care-a cerut să fie treaz pentru asta, aşa că de ce nu taci şi te străduieşti să iasă cât mai bine?”

Când îşi simţi limba curăţată în mod funcţional, spuse:

– Unii cred că acelaşi lucru se petrece şi digital. De fiecare dată când reconfigurezi un Procs pentru a rula ceva nou, simplul act al încărcării programului generează experienţe cu mult înainte să-i fi pornit rularea în chip oficial.

– Ah, sunt sigură, încuviinţă cuva voios. Însă natura procesului garantează că nu-ţi vei reaminti niciodată nimic din el.

Când Tchicaya fu capabil să stea în picioare, cuva îşi deschise capacul şi-l lăsă să se plimbe prin incinta de recuperare. El îşi întinse braţele, roti capul, îşi aplecă şi curbă spinarea, în timp ce cuva îi consilia Procsul cu privire la modificările pe care trebuia să le efectueze pentru sincronizarea dintre realitate şi aşteptările lui Tchicaya privind feedbackul chinestezic şi timpii de răspuns. Într-o săptămână sau două, avea să se fi acomodat oricum cu diferenţele, dar cu cât le aborda mai devreme, cu atât avea să scape mai repede de senzaţia de distragere că propria sa carne se simţea ca un costum prost croit.

Hainele care-l aşteptau fuseseră deja informate asupra măsurilor sale şi stilurilor, culorilor şi texturilor pe care le prefera. Aveau design în magenta şi galben, care părea vesel fără să fie ţipător, şi Tchicaya nu simţea nevoia de a solicita schimbări sau de a viziona un spectru de alternative.

Pe când ce se îmbrăca, Tchicaya se examină în oglinda

murală. De la volbura de ţepi întunecaţi de pe scalp, până la cicatricea strălucitoare care-i cobora pe piciorul drept, toate caracteristicile vizibile fuseseră reproduse fidel după o descriere la nivel micrometric a corpului său în ziua în care-şi părăsise planeta natală. Din câte îşi putea da seama, acesta putea să fi fost chiar originalul. Senzaţia internă de familiaritate era de asemenea convingătoare; pierduse uşoara tensiune în muşchii umerilor care se acumulase în ultimele săptămâni dinaintea plecării sale, dar nu era deloc surprinzător, după ce tocmai scăpase de toţi cârceii mult mai inconfortabili cu care se alesese în cuvă. Iar dacă cicatricea aceasta nu era cea din copilăria sa şi nici colagenul nu era cel care fusese aplicat de pielea ce se vindeca în corpul lui de doisprezece ani, atunci n-ar fi fost acelaşi nici în corpul lui adult de acum dacă n-ar fi plecat niciodată de acasă. Tot ce putea face un organism de la o zi la alta era să se ranforseze într-o asemănare aproximativă a stării sale anterioare. Acelaşi lucru era valabil, de la un moment la cel următor, pentru starea întregului univers. Dintr-un punct sau altul de vedere, toţi erau imitaţii imperfecte a ceea ce fuseseră cu o zi în urmă.

Cu toate acestea numai atunci când călătoreai trebuiai să-ţi abandonezi propriul trecut, ori să laşi în urmă reziduuri ce creşteau mereu.

– Reciclarea zece, se adresă Tchicaya cuvei.

Uitase exact unde anume era stocat al zecelea corp din urmă pe care-l ocupase, însă când autorizarea lui ajungea acolo, memoriile pasive din Procsul său aveau să fie şterse şi carnea avea să-i fie reciclată în acelaşi gen de template albicios precum cel pe care tocmai îl revendica.

– Conform numărătorii mele, răspunse cuva, numărul zece nu există. Vrei să reciclezi numărul nouă?

Tchicaya deschise gura ca să protesteze, apoi îşi dădu seama că vorbise din obişnuinţă. Când plecase de pe Pachner, cu treizeci de ani în urmă – cu câteva ore subiective în urmă – ştiuse foarte bine că siajul corpurilor sale se va reduce cu unul cât timp el se afla încă în tranzit şi n-ar fi trebuit să ridice un deget ori să spună un cuvânt pentru ca să se întâmple aşa.

– Păstrează numărul nouă, rosti el.

Când ieşi din incinta de recuperare, Tchicaya fu recunoscător pentru recenta reajustare a simţului echilibrului său. Puntea de

sub tălpi era opacă, dar se găsea în interiorul unei sfere transparente cu diametrul de o sută de metri, care se rotea pentru a crea gravitaţie la extremitatea unei traverse lungi de un kilometru. În stânga sa, spinul navei era clar vizibil pe fundalul stelelor, cu atât mai mult cu cât axa de rotaţie coincidea cu direcţia de deplasare. Stelele care se mişcau lent în cercurile cele mai mici aveau tente albăstrui de gheaţă, pentru ca departe de polul celest artificial să capete nuanţe mai fireşti, înroşindu-se uşor în cele din urmă. Jumătatea dreaptă a cerului era lipsită de stele, însă avea o strălucire uniformă neatinsă de deplasarea Doppler şi atât de lipsită de orice caracteristici, încât nimic nu putea fi zărit mişcându-se în interiorul ei: nici măcar o scânteie de luminozitate mai mare ori mai mică, care să se ridice peste punte, odată cu stelele.

De pe suprafaţa lui Pachner, graniţa vidului Mimoza apăruse foarte diferită: o sferă tremurătoare de lumină care strălucea albastru-oţeliu arzător în centru, dar care era răcită spre periferie de propria ei deplasare Doppler variată. Gradarea culorii o făcuse să pară distinct rotunjită şi tridimensională, iar faptul că, aparent, o puteai vedea curbată, convexă, sporise impresia deja amăgitoare de distanţă. Întrucât se extindea cu jumătate din viteza luminii, suprafaţa de cer ocultată de graniţă nu constituia o măsură demnă de încredere a proximităţii ei. A-ţi îndepărta privirea de la punctul ei cel mai apropiat însemna să priveşti în trecut, către un timp când fusese considerabil mai mică, şi lumina stelară care atinsese în trecere sfera cu secole în urmă – ocolind pericolul şi părând să-l contureze – nu-ţi spunea în realitate nimic despre mărimea ei actuală. Când plecase Tchicaya, Pachner fusese la puţin mai mult de doi ani de a fi cuprinsă, însă graniţa abia dacă îşi schimbase aspectul în deceniul pe care el îl petrecuse acolo, şi avea să ocupe tot numai o sută douăzeci de grade din câmpul vizual în clipa în care planeta urma să fie înghiţită.

Tchicaya fusese pe Pachner ca să stea de vorbă cu oameni aflaţi pe punctul de a-şi pregăti plecarea. Fugise cu mult înaintea durilor care se lăudau că aveau să plece cu doar câteva secunde înaintea sfârşitului, dar din câte ştia fusese unicul evacuat care plănuise să ajungă la o distanţă mai mică de graniţă decât fusese în momentul plecării. Planetele sortite pieirii erau inutile ca posturi de observaţie; aproape imediat ce obiectul interesului se apropia de tine, trebuia să te retragi din faţa lui cu viteza

luminii. *Rindler* se retrăgea constant, însă nu mai rapid decât era absolut necesar. Egalitatea de viteză cu graniţa transforma aspectul acesteia; de pe puntea de observaţie nu se zărea nicăieri imaginea celestă care devenise o emblemă a pericolului pentru zece mii de civilizaţii. Graniţa arăta finalmente aşa cum era în realitate: un zid vast, lipsit de structură şi materialitate între două lumi incomparabil diferite.

– Tchicaya!

Privi în jur. În apropiere existau o duzină de persoane, dar toate erau concentrate asupra panoramei. Apoi remarcă o siluetă deşirată, care se apropia cu un braţ ridicat în semn de salut. Tchicaya nu recunoscu chipul, însă Mediatorul lui culese o semnătură familiară.

– Yann?

Tchicaya ştiuse de secole că Yann se îndrepta de asemenea spre *Rindler,* dar puntea de observaţie era ultimul loc în care s-ar fi aşteptat să-l întâlnească. În tot timpul cât fuseseră în contact, schimbând mesageri peste decenii şi ani-lumină, Yann fusese strict acorporal.

Semi-străinul se opri în faţa lui.

– Ce mai faci?

Tchicaya surâse.

– Sunt bine. Tu însă pari să te fi îngrăşat.

Yann strânse din umeri în semn de scuză.

– M-am conformat modelor locale. Continui să cred că-i o absurditate să propulsezi milioane de tone de mobilier pe o traiectorie ca asta, când acelaşi lucru s-ar fi putut obţine cu câteva sute de kilograme de instrumente şi Procsuri. Dar pentru că ei îi dăduseră drumul, şi o făcuseră oricum, şi pentru că majoritatea celor de aici poartă carne, n-aveam de ales. Trebuie să fiu în mijlocul evenimentelor, altfel prezenţa mea aici e inutilă.

– Logic, recunoscu Tchicaya.

Detesta ideea ca oricine să fie silit să-şi părăsească modul preferat, totuşi realităţile politice erau incontestabile.

Dacă optimiştii aveau dreptate şi viteza actuală a graniţei avea valoarea maximă pe care urma s-o aibă vreodată, modul cel mai simplu de a evita ameninţarea ar fi fost să fugă dinaintea ei. Dacă întreaga ta lume consta deja din hardware compact şi robust care fusese proiectat pentru a funcţiona în spaţiul interstelar, nu era deloc de neconceput ideea de a adăuga prin inginerie protecţiile necesare împotriva coliziunilor relativiste cu

gaze şi praf, de a accelera la o viteză corespunzătoare – jumătate din *c,* plus o marjă de siguranţă aleasă – şi apoi de a te îndepărta de pericol. O făcuseră deja o duzină de comunităţi acorporale şi nenumăraţi indivizi izolaţi.

Însă pentru oamenii obişnuiţi să locuiască pe suprafaţa unei planete, noţiunea intrării într-o permanentă stare de zbor era probabil mai oripilantă. Deocamdată vidul mimozan înghiţise peste două mii de sisteme locuite şi în timp ce majoritatea refugiaţilor care săreau de pe o planetă pe alta era de acord să se transmită cu viteza luminii din punct în punct, în mai puţin de două milenii aveau să fi dispărut toate vechile colonii înfiinţate pe planete care îi primiseră. Principial procesul putea fi prelungit în mod nedefinit; noi planete locuibile puteau fi pregătite din timp prin intermediul pachetelor cu spori de mare viteză, urmate la scurt timp după aceea de oameni. Fiecare cămin temporar avea să dureze ceva mai mult decât cel dinainte, deoarece viteza graniţei ar fi fost depăşită. Oamenii s-ar fi putut chiar obişnui cu faptul că orice planetă pe care vor pune piciorul va fi distrusă, nu în miliarde, ci în câteva mii de ani. Întreaga Cale Lactee avea să fie pierdută după un timp de şase ori mai lung decât istoria consemnată şi până atunci hăul dintre galaxiile vecine ar fi putut părea mai puţin ameninţător.

Chiar presupunând însă ca ipoteză inatacabilă că graniţa nu-şi va spori viteza fără avertisment şi făcând din acel scenariu o fantezie scăldată în tonuri trandafirii, exilul nu era o soartă care să fie acceptată cu uşurinţă. Dacă din punct de vedere fizic era posibil să respingă novo-vidul – să-i iniţieze distrugerea tot aşa cum mimozanii îi iniţiaseră crearea –, tovarăşul întrupat al lui Tchicaya avea de departe miza cea mai mare în reuşita aceea. Nu avea să fie uşor să-i convingă că n-ar fi trebuit să încerce.

– Acum ai sosit de pe Pachner? întrebă Yann.

Tchicaya încuviinţă. Era încântat de întâlnirea cu Yann, totuşi avea probleme în menţinerea contactului vizual; cerul rotitor îi atrăgea întruna privirea.

– Tu când ai ajuns aici?

Pierduse urma ultimelor mişcări ale lui Yann; comunicaţiile între călătorii interstelari fuseseră întotdeauna dificile, cu decalaje temporale în linia de vizare şi inconştienţe tranzitorii, dar necesitatea direcţionării semnalelor în jurul unui obstacol aflat în creştere constantă adăugase un nivel suplimentar de întârzieri şi fragmentări.

– Acum aproape nouă ani.

– Oho! Şi eu crezusem că tu eşti cel smuls din elementul lui.

Yann avu nevoie de un moment ca să interpreteze afirmaţia.

– N-ai mai fost niciodată în spaţiul cosmic?

– Nu.

– Nici măcar pe o orbită planetară?

Părea sceptic.

Tchicaya se simţi iritat; era exagerat ca un fost acorporal să pună atâta importanţă pe faptul dacă el fusese sau nu în carne.

– De ce să fi fost în spaţiu? Vidul n-a însemnat niciodată o mare atracţie.

Yann zâmbi:

– Vrei să faci turul de onoare, în vreme ce te aduc la curent?

– Sigur că da.

Toate informaţiile lui Tchicaya despre starea curentă de la bordul lui *Rindler* erau perimate... deşi nu cu toţi cei şaizeci de ani pe care călătoria lui de treizeci de ani i-ar fi implicat în mod normal. Calculă rapid înainte de a confirma rezultatul cu nava; aici trecuseră cincizeci şi doi de ani de când fusese expediat ultimul buletin informativ pe care-l primise pe Pachner.

De pe puntea de observaţie, o scară cobora spre o pasarelă. Nava era alcătuită din şaisprezece module separate, dispuse în cerc; spiţele care le conectau de butuc nu erau traversabile, dar existau cordoane ombilicale care legau modulele adiacente. După ce lăsaseră în urmă adăpostul punţii, Tchicaya putu să vadă motoarele amplasate în butuc sub forma unor contururi întunecate, aglomerate la zenit. Era improbabil să fie utilizate prea curând; dacă graniţa ar fi accelerat în mod brusc, probabil că s-ar fi deplasat prea rapid pentru ca *Rindler* să poată scăpa şi toţi cei de la bord s-ar fi evacuat aşa cum sosiseră: sub formă de date. Şi chiar în cazul în care nava ar fi fost distrusă fără avertisment, majoritatea oamenilor ar fi pierdut numai câteva ore de memorii. Tchicaya îşi instruise Procsul să transmită zilnic cópii de rezervă şi fără îndoială Yann făcea ceva similar, deoarece scăpase deja o dată în felul acesta de vidul mimozan.

Panorama de pe pasarela îngustă era dezorientantă; fără o punte întinsă care să impună un orizont vizual, marginea graniţei devenea indiciul cel mai convingător. Tchicaya începu să se simtă ca şi cum ar fi mers în interiorul unei gigantice centrifuge orizontale, plutind la o depărtare nedeterminată deasupra unui ocean învăluit în ceaţă albă. Orice tentativă de a substitui

această idee uşor stranie cu faptul că în realitate ţinea pasul cu o undă de şoc lată de şase sute de ani-lumină nu contribuia cu nimic la a-i îmbunătăţi stabilitatea.

– Acum facţiunile au denumiri, începu Yann.

Tchicaya gemu.

– Asta-i un semn prost. Nimic nu este mai rău decât o etichetă care să cimenteze loialităţile oamenilor.

– Şi nimic nu-i mai rău decât cimentarea loialităţilor în timp ce noi suntem tot în minoritate. Noi suntem Flexibili, ei sunt Conservatori.

– „Flexibili”? A cui a fost ideea asta?

– Nu ştiu. Chestiile astea par să se cristalizeze pur şi simplu din vid.

– Cu o uşoară amorsare din partea propagandiştilor. Oricum, bănuiesc că este o treaptă mai sus decât dacă am fi fost Aberanţi Sinucigaşi sau Trădători Defetişti.

– Oho, termenii aceia sunt încă larg utilizaţi… neoficial!

Picioarele lui Tchicaya cedară fără avertisment. El îngenunche pe pasarelă şi închise ochii.

– N-am nimic, rosti. Lasă-mă o secundă.

– Dacă panorama-i atât de tulburătoare, sugeră Yann cu blândeţe, de ce nu lipeşti ceva peste ea?

Tchicaya făcu o grimasă. Sistemul lui vestibular dorea ca el să se ghemuiască pe sol, să blocheze toate semnalele vizuale contradictorii şi să aştepte restabilirea normalităţii. Îşi desfăcu uşor braţele, asigurându-se că era pregătit să acţioneze pentru a-şi regăsi echilibrul în scurt timp. După aceea deschise ochii şi se ridică în picioare. Inspiră adânc de câteva ori, apoi reîncepu să meargă.

– Ambele poziţii rămân pur teoretice, continuă Yann. Conservatorii nu sunt mai pregătiţi să distrugă vidul mimozan decât suntem noi să ne adaptăm lui. Totuşi echipa care lucrează la crearea viermilor Planck tocmai a atras un lot nou de recruţi şi rulează permanent experimente. Dacă se va ajunge vreodată la o cursă tehnologică, e clar că va fi una strânsă.

Tchicaya contemplă posac ideea respectivă.

– Problema este decisă de cel care câştigă primul puterea de a-şi impune punctul de vedere? Nu-i asta tocmai definiţia barbarismului?

Ajunseseră la scara ce suia pe spre puntea următorului modul. Tchicaya prinse balustrada şi urcă tremurând, fericit să

fie înconjurat de aglomerarea de obiecte banale.

Ieşiră la marginea unei grădini, realizată într-un stil pe care Tchicaya nu-l mai văzuse anterior. Tulpinile se încolăceau în elice complexe, dezvoltând frunze acoperite cu structuri hexagonale care scânteiau aidoma unor ochi compuşi. Potrivit navei, plantele fuseseră proiectate pentru a prospera în lumina constantă a graniţei, deşi era greu de înţeles în ce fel ar fi putut avea nevoie de unele dintre caracteristicile lor mai exotice. Ornamentaţiile nu păreau totuşi excesive aici. Trandafirii sau orhideele autentice ar fi fost dezgustător de nostalgice în mijlocul spaţiului interstelar.

În grădină erau mai mulţi oameni decât pe puntea de observaţie. Când străinii îl priveau, Tchicaya surâdea şi oferea gesturile pe care Mediatorul său le considera cuvenite pentru a-i saluta în trecere, însă el nu se simţea pregătit pentru prezentări oficiale, care să-i clasifice pe toţi în tabere opuse.

– Nu există un nivel la care ambele tabere ar mai putea totuşi coopera? întrebă el. Dacă nu putem cădea de acord asupra teoriei care va fundamenta acţiunea ce va fi întreprinsă finalmente, am putea la fel de bine să renunţăm toţi şi să ne îmbarcăm în convoiul către Andromeda.

Yann era apologetic.

– Bineînţeles. Nu îngădui suspinelor mele să-ţi creeze o imagine prea sumbră. Încă n-am ajuns în punctul ostilităţii de dragul ostilităţii; continuăm să ne reunim resursele pentru ştiinţa fundamentală. Doar experimentele direcţionate spre obiective fac ca relaţiile să fie niţel cam îngheţate. Când Tarek a început să traseze la graniţă grafuri despre care credea că au o şansă serioasă de a fi proto-viermi viabili, l-am eliminat din toate grupurile de discuţii teoretice şi acordurile de partajare a datelor… cu toate că niciunul dintre noi nu credea că ar fi existat pericolul să reuşească. De atunci el a mai bătut niţel în retragere şi a acceptat să se limiteze la grafuri ce-i pot testa intuiţiile fără a fi lovit de amoc dacă se întâmplă să fie confirmate.

Tchicaya începu să protesteze, dar Yann îl întrerupse.

– Da, ştiu că-i o înţelegere găunoasă; n-ar fi necesară prea multă nesinceritate pentru a pretinde că succesul n-a fost altceva decât o eroare teribilă. Totuşi cine sunt eu să ţin prelegeri despre rezultatele la care ei ar fi trebuit sau nu să se aştepte?

– După accident, murmură Tchicaya, toţi sunt înţelepţi în privinţa lui.

El cunoscuse indivizi care susţineau că ar fi distrus cu încântare orice versiune încă existentă a lui Cass şi a complicilor ei, deşi aceea era opinia extremistă, foarte rară. În general se accepta că mimozanii fuseseră precauţi şi nu puteau fi judecaţi după magnitudinea forţei pe care o descătuşaseră. Puţini puteau afirma în mod onest că, dacă ar fi fost în locul mimozanilor, ei ar fi tratat regulile Sarumpaet – neatinse de douăzeci de mii de ani – ca fiind subiectul unor serioase îndoieli, ca să nu mai vorbească de anularea lor.

Potrivit ultimelor veşti aflate de Tchicaya, şaptesprezece oameni din miliardele de evacuaţi optaseră să rămână locului şi să moară. El ştia că sinuciderile acelea împovărau conştiinţa lui Yann – aşa cum o făcea nefericirea tuturor celor alungaţi din căminele lor –, însă asta nu-i dicta atitudinea faţă de fenomen. Poate că ar fi fost un gest plin de tact să se retragă complet din dezbatere, aşa cum făcuseră ceilalţi şapte mimozani, dar Tchicaya îi înţelegea refuzul de a proceda aşa. Soarta vidului trebuia să fie judecată pe meritele acestuia, nu să fie tratată ca un surogat prin intermediul căruia creatorii săi puteau fi condamnaţi sau absolviţi, iar Yann intenţiona să evidenţieze distincţia respectivă prin cutezanţa lui de a ţine partea cuiva.

– Prin urmare nu s-a consemnat niciun progres teoretic cât timp am fost în tranzit?

O breşă decisivă ar fi fost primul lucru pe care l-ar fi menţionat Yann, totuşi poate că apăruseră unele direcţii promiţătoare.

Yann strânse din umeri.

– Trei paşi la stânga, patru paşi în jos. Trasăm grafurile astea sonde complexe şi le lansăm prin graniţă, apoi sperăm că ceea ce putem vedea din dezintegrarea lor ne va spune ceva util. Chiar şi când alegem în mod inspirat o sondă şi obţinem un set curat de date, totu-i hidos de indirect ca dovezi pentru modele concurenţiale.

Imediat după accident, fuseseră uşor de conceput candidaţi pentru meta-reguli care stabilizau complet atât vechiul, cât şi noul vid. Problema cea mai mare a teoreticienilor fusese pe atunci excesul de posibilităţi. Spectrul de lumină a graniţei ajutase cumva la îngustarea alegerilor şi până şi unicul şi norocosul fapt că graniţa călătorea mai încet decât lumina avusese drept rezultat anularea unei clase de teorii în care accidentul doar schimbase masele unor particule şi declanşase

un bătrân şi plictisitor colaps de câmp Higgs. În cazul acela, vidul mimozan n-ar fi fost decât o versiune de energie mai redusă a vidului banal, iar înţelegerea fizicii sale ar fi fost la fel de simplă ca modificarea câtorva numere în ecuaţiile vechi. O analiză atentă confirmase însă până la urmă intuiţia majorităţii oamenilor: orice tip unic de vid – chiar şi unul care trecea printr-un asemenea colaps – trebuia să apară exact la fel pentru oricine trecea prin el, un principiu antic cunoscut ca invariant Lorentz, care data tocmai de pe vremea abolirii eterului. Singura viteză la care o modificare putea să se propage şi în acelaşi timp să satisfacă criteriul respectiv era viteza luminii.

Deoarece *Rindler* oferise o platformă stabilă de pe care să testeze graniţa prin experimente – şi în acelaşi timp să sublinieze intens că *nu* era invariant Lorentz – abundenţa de posibilităţi se dovedise iluzorie. După ce devenise fezabilă testarea noilor teorii, singurele care nu fuseseră falsificate erau cele care rămâneau prea imperfect definite pentru a oferi prognoze clare. Această neclaritate temporară nu era totuşi o imperfecţiune; era posibil ca măreaţa şi corecta generalizare a regulilor Sarumpaet să *nu poată* fi pur şi simplu precizată dintr-un exemplu al unui vid stabil şi întrezărirea neclară a altuia, şi era mai bine să fii silit să te confrunţi cu realitatea respectivă decât să fii convins pentru a doua oară de un fals sentiment de securitate.

Yann rosti gânditor:

– Cred c-am putea oricând înceta să ne mai chinuim să tragem cu ochiul dincolo de graniţă şi să reînviem Silenţiatorul. Îşi lovi mâinile una de cealaltă, entuziast. Câteva experimente bine gândite, în vechiul stil, ar putea ajunge direct în miezul lucrurilor.

– Da, asta-i o idee excelentă. Am putea s-o facem chiar aici.

O a doua iniţiere a novo-vidului, dintr-un punct de pornire care se deplasa deja rapid în aceeaşi direcţie în care toţi fugeau din calea primului, ar fi fost de două ori mai dificil de evitat. Sugestia sardonică a lui Yann te făcea totuşi să cazi pe gânduri, întrucât era departe de a fi unicul fel în care putea fi amplificat dezastrul. Oricât de prudenţi ar fi fost, oricare le-ar fi fost motivele, exista întotdeauna şansa de a înrăutăţi situaţia.

– Următoarea sondă o lansăm în vreo douăsprezece ore, zise Yann. Dacă te interesează, aş putea probabil s-aranjez.

– Ce să aranjezi?

– Să te iau şi pe tine.

Tchicaya simţi cum i se pune un nod în beregată.

– Adică tu cobori acolo? În persoană?

– Absolut.

– *De ce?*

Yann izbucni în râs.

– Nu mă-ntreba! Tu eşti cel cu fetişul cărnii; crezusem că vei înţelege. Aşa fac ei lucrurile aici. Eu doar le cânt în strună.

Tchicaya privi pe lângă el în lumina perlată opacă, mai lipsită de caracteristici decât orice beznă pe care o întâlnise cândva. Ochii savurau întunericul, invocând indicii despre ceea ce ar fi putut conţine, dar lumina graniţei îi inunda vederea cu un neant irefutabil.

Credea el că putea să trăiască în lumina aceea? Credea că întrupaţii ar fi trebuit să-şi sfârşească fuga, să pună capăt rezistenţei şi să mărşăluiască direct în albul acela orbitor?

Lumina graniţei era un fenomen de suprafaţă, un văl tulburător de perfect. Indiferent ce anume s-ar fi putut afla îndărătul său, putea cu uşurinţă să fie la fel de bogat structurat şi complex ca şi universul cunoscut de Tchicaya.

– O să-ţi dau un răspuns după ce mă scol, rosti el.

Jumătate dintre cele şaisprezece module ale lui *Rindler* erau destinate găzduirii. Nava îl anunţă pe Tchicaya ce cabină îi fusese repartizată, dar el declină îndrumările detaliate, deoarece Yann părea doritor să continue ca ghid.

– Mai întâi îţi voi arăta unde stau eu, propuse Yann. E-n drum şi eşti binevenit oricând.

Toate modulele locuibile erau divizate în niveluri multiple; departe de muchii, acolo unde încă puteai întrezări cerul, era ca într-un bloc cu multe etaje. După ce ieşiră de pe scară, Yann porni energic pe un coridor şi-i arătă camera.

Tchicaya simţi un gol în stomac. Cabina era împărţită în două baterii de fante înguste; fiecare fantă era lată de un metru şi înaltă de jumătate de metru. Câteva fante conţineau corpuri inerte. Şirurile de mânere dintre orificiile acelea aveau probabil rolul de a-i ajuta pe ocupanţi să ajungă la destinaţie. Yann îi urmă privirea şi spuse:

– Nu-i chiar aşa de greu, odată ce te obişnuieşti.

Îi demonstră, căţărându-se şi lunecând în cuşeta lui de mărimea unui sicriu, a cincea dintr-o stivă de opt.

– Cererea mea de întrupare, rosti deznădăjduit Tchicaya, avea

clauza standard: dacă aici nu exista loc pentru mine la mărimea completă, nava trebuia să mă redirijeze spre cea mai apropiată destinaţie alternativă. Poate că va trebui să examinez mai atent înţelesul unora dintre termenii aceia.

În patru milenii de călătorii între suprafeţe planetare, el întâlnise un spectru larg de condiţii de trai considerate acceptabile de către localnici, indiferent dacă în urma tradiţiei sau necesităţii. În rare ocazii i se oferiseră chiar, în mod deliberat, cazări inospitaliere. Nu văzuse totuşi niciodată indivizi atât de înghesuiţi laolaltă ca aici.

– Hmmm...

Răspunsul lui Yann era rezervat, de parcă, privind retrospectiv, plângerea aceea nu l-ar fi surprins, totuşi nu se gândise în mod onest că un nou-venit ar fi considerat *Rindler* aglomerată. Execută cu abilitate reversul manevrei sale de inserare şi i se alătură lui Tchicaya.

– Le-aş fi sugerat să mai relaxeze situaţia, renunţând la grădină, reflectă Tchicaya, dar ţinând seama că ar însemna o diferenţă foarte mică, probabil c-ar trebui s-o păstreze pentru binele sănătăţii mentale.

Yann se strecură pe lângă el, ieşind pe coridor. Tchicaya îl urmă, deprimat. Atunci când se trezise în spaţiul restrâns al cuvei nu simţise nici urmă de panică, însă nu ştiuse că în scurt timp urma să se mute în ceva şi mai strâmt.

Traversă ultima pasarelă cu ochii aţintiţi drept înainte, continuând să se împleticească la fiecare zece-cincisprezece metri, când orizontul fals devenea imposibil de ignorat. Era furios că îngăduia tribulaţiilor acestora meschine să-l împovăreze. Avea noroc: era obişnuit să călătorească, era obişnuit cu schimbarea şi ar fi trebuit să se fi deprins cu genul acesta de dezamăgire minoră. Majoritatea evacuaţilor aflaţi pe punctul de a părăsi Pachner trăiseră acolo toată viaţa lor şi schimbarea de felul celei cu care aveau să se confrunte era metafizic de străină pentru ei. Nu conta ce se găsea dincolo de lumina graniţei; oamenii aceia cunoşteau forma fiecărei pietre pe o rază de o mie de kilometri în jurul locuinţei lor şi chiar dacă ar fi sfârşit pe o planetă miraculos de similară după standardele oricărui planetolog, ei tot s-ar fi simţit alienaţi şi deposedaţi.

Pe când suiau treptele, Tchicaya glumi:

– Haide să ne-ntoarcem în grădină. Pot să dorm în tufişuri.

Umerii îl dureau deja la gândul că va fi nevoit să stea atât de

nemişcat. Se putea modifica pentru a-şi pierde obiceiul de a se întoarce în mod repetat de pe o parte pe alta în timpul somnului, totuşi ideea de a trebui s-o facă nu ducea decât la accentuarea claustrofobiei sale într-un sens mult mai profund. Puteai îndepărta o sută de fleacuri ca acesta fără să simţi lipsa vreunuia în mod individual, dar după aceea, într-o bună zi, te trezeai şi constatai că jumătate din amintirile tale nu mai păreau adevărate, că toate bucuriile şi vitregiile mărunte erau secătuite de arome şi semnificaţii.

– D37, nu? întrebă vesel Yann. Asta-i la stânga de aici, apoi a patra uşă la dreapta. Se opri şi-l lăsă pe Tchicaya să treacă pe lângă el. O să mai vorbim în scurt timp despre lansarea sondei, dar sunt convins că ceilalţi nu vor obiecta.

– Da. Mulţumesc.

Tchicaya ridică o mână în semn de rămas bun.

Toate uşile pe lângă care trecea erau închise, însă a patra îl recunoscu şi se deschise înaintea prezenţei sale.

În faţa lui se aflau un birou, două scaune şi un set de rafturi. Păşi în cameră şi văzu un singur pat, destul de spaţios. Înapoia unei partiţii se găseau un duş, toaleta şi o chiuvetă.

Sprintă după Yann, care porni să fugă doar pe jumătate convins, după care cedă şi se opri, îndoindu-se de râs.

– Ticălosule!

Tchicaya îl ajunse şi-l lovi cu pumnul în braţ, îndeajuns de puternic pentru a smulge un protest satisfăcător.

– Dă dovadă de sensibilitate culturală! ceru Yann. Durerea nu face parte din gestaltul meu tradiţional.

Ceea ce făcea improbabil ca el să fi simţit realmente vreo durere; chiar şi printre întrupaţi, era oarecum conservator să permiţi ca orice, cu excepţia leziunilor structurale, să fie trădat ca disconfort autentic.

– Se pare că nici spaţiul nu face parte.

Yann clătină din cap şi se strădui să pară onest.

– Dimpotrivă. Dintotdeauna am avut o sofisticată hartă eu-şi-ambientul; noi, foştii acorporali, pur şi simplu nu suntem preocupaţi de corelaţiile sale cu lumea materială. Indiferent cum ţi s-ar părea ţie, ceea ce simţim noi în cabina aceea ticsită este cu zece ordine de magnitudine mai presus de orice lux ai cunoscut vreodată.

Rosti cuvintele acestea fără urmă de satisfacţie sau pompozitate. Nu era hiperbolă sau dorinţe deşarte, ci adevăr.

– Ştii că am fost gata să mă întorc şi să părăsesc nava?

Yann pufni, complet neconvins.

Tchicaya nu ştia ce ameninţare mai potrivită să arunce la despărţire, aşa că se mulţumi să-şi ridice braţele resemnat şi reveni în cabina lui.

Plimbându-şi ochii peste puţinii metri pătraţi, zâmbi larg, ca un idiot. Era doar o miime din mărimea casei în care locuise pe Pachner, dar era tot ce-i trebuia.

– Ticălosul…

Se întinse pe pat şi se gândi la răzbunare.

5

Naveta se separă de *Rindler* şi expedie stomacul lui Tchicaya în imponderabilitate. Privi modulul de andocare ce se retrăgea, ştiind perfect că îi lansase după o tangentă spre înapoi, dar fiind în acelaşi timp atât de convins la nivel visceral că se prăbuşea drept în jos, încât vederea modulului – care continua pe arcul său de rotaţie, însă cobora de la zenit în faţă, în loc să-i dispară îndărătul capului – îi derută complet simţul echilibrului şi direcţiei. La început simţi ca şi cum s-ar fi rostogolit peste cap către înapoi, ceea ce ar fi explicat cel puţin ceea ce vedea, dar când urechile lui interioare nu izbutiră să confirme mişcarea, iluzia dispăru… doar pentru a reveni peste o clipă şi a-l purta prin acelaşi ciclu. Repetările sacadate ce urmară i-ar fi putut face mai puţină greaţă, dacă s-ar fi petrecut realmente; ceea ce-l tulbura, într-o măsură mult mai mare decât orice efect fizic direct al lipsei gravitaţiei, era incapacitatea de a-şi interpreta percepţiile.

Începu să se orienteze după ce întreaga navă deveni vizibilă, din profil. După un minut *Rindler* se redusese la nivelul unei salbe rare de mărgele de sticlă şi noile stele fixe i se cristalizară lui Tchicaya în minte ca indicii pe care merita să le trateze cu seriozitate. Planul alb şi infinit din dreapta sa putea să fi fost un deşert luminat de Lună, văzut printre pleoapele pe jumătate închise. El zburase odată cu un glisor deasupra dunelor de nisip, noaptea, pe Peldan, în răstimpuri fiind aproape în imponderabilitate în aerul rarefiat. Desigur nu existase o lumină lunară, însă stelele fuseseră la fel de strălucitoare ca acestea.

Yann îl privea atent de alături.

– Te simţi bine?

Tchicaya încuviinţă.

– În ’şafturile în care ai crescut tu, îl întrebă, exista verticalitate?

– În ce sens?

– Ştiu că odată ai spus că tu nu ai simţit gravitaţia... dar totul era dispus şi interconectat ca pe sol? Sau totul era izotrop tridimensional – ca un habitat spaţial de imponderabilitate, unde orice se poate conecta în orice direcţie?

Yann îi replică afabil:

– Amintirile mele cele mai vechi sunt despre CP^4 – ăsta-i un manifold Kähler, care local seamănă cu un spaţiu vectorial cu patru dimensiuni complexe, deşi topologia globală este destul de diferită. Totuşi n-am crescut acolo; în tinereţe am fost deplasat mult, pentru a-mi păstra percepţiile flexibile. Obişnuiam să-mi petrec timpul în ceva numai pe departe similar cu asta – arătă spre spaţiul mai mult sau mai puţin euclidian care-i înconjura –, exclusiv pentru anumite tipuri speciale de probleme de fizică. Şi chiar majoritatea mecanicii newtoniene este mai simplu de priceput într-un manifold simplectic; existenţa câte unei coordonate separate şi vizibile pentru poziţia şi momentul fiecărui grad de libertate face lucrurile mult mai clare decât dacă ai înghesui totul laolaltă într-un unic spaţiu tridimensional.

S-a spulberat şi mitul călătorului experimentat. Tchicaya nu invidia educaţia lui Yann, dar probabil că pentru el lumea de dincolo de graniţă era din această cauză mai puţin exotică decât fusese noţiunea unei jungle pentru Tchicaya în copilărie. Siguranţa îi era zdruncinată când i se reamintea că existau criterii potrivit cărora mileniile lui de experienţă fuseseră amuzant de înguste.

Nu putea totuşi să le împace pe amândouă: nu putea susţine că întrupaţii aveau nevoie de şocul şi de stranietatea acestui univers care îmbobocea, pentru ca după aceea să-şi dorească să nu fie mai înfricoşător de confruntat decât altă banală suprafaţă planetară.

Kadir se întoarse şi interveni ţâfnos:

– Eu pot analiza perfect fluxurile dintr-un manifold simplectic fără să pretind că locuiesc în el. Ăsta-i scopul matematicii. A-ţi imagina că trebuie să pluteşti prin toate spaţiile abstracte ce apar într-o problemă de fizică înseamnă să iei pur şi simplu lucrurile în mod literal.

Yann zâmbi, neofensat.

– Nu intenţionez să te contrazic. N-am venit aici ca să fac prozeliţi pentru acorporalitate.

Din faţa lui Tchicaya, Zyfete murmură:

– De ce te-ai sinchisi, dacă poţi să faci întruparea la fel de stearpă?

Tchicaya îşi muşcă limba. Fusese avertizat asupra nivelului de acrimonie şi în orice clipă orice persoană de la bordul lui *Rindler* putea fi silită să înainteze cu greu printr-un strat de venin înalt până la brâu, ridicat de oponenţii săi în drumul către o decizie, însă ciorovăiala ad-hoc într-un spaţiu strâmt nu era ideea lui despre dizarmonie productivă.

Propulsia navetei intră în funcţiune, conferind o acceleraţie uşoară pe care Tchicaya reuşi s-o interpreteze mai degrabă ca pe un plonjon ameţitor, decât ca pe o completă inversare a solului şi cerului. Scană albeaţa care-l făcea să lăcrimeze, căutând destinaţia lor, dar strălucirea era impenetrabilă. Părea miraculos să survoleze la kilometri deasupra unui obiect care domina cerul pe sute de ani-lumină – fără a fi preschimbat într-un tăciune, aşa cum s-ar fi întâmplat dacă ar fi fost atât de aproape de suprafaţa unei stele –, totuşi mărimea în sine era aceea care făcea graniţa vizibilă de la depărtare. Nu era necesar ca fiecare kilometru pătrat să sclipească orbitor pentru ca luminozitatea totală s-o întreacă pe a oricărei supernove. Fără uzuala deplasare Doppler care să amplifice puterea luminii, un colimator care ar fi privit direct spre graniţă ar fi oferit o imagine de până la trei ori mai slabă aici, decât vederea echivalentă de pe orice planetă pe care o vizitase el. Ameţitor era faptul că-i umplea vederea, fără a lăsa loc pentru nimic altceva. Pe Pachner, în majoritatea anului, graniţa fusese parţial ocultată de lumina zilei, dar chiar şi atunci când ajunsese în punctul ei cel mai îndepărtat de soare, existase întotdeauna o dungă îngustă de întuneric spălăcit rămasă undeva la orizont, cu câteva stele palide pe care să-ţi odihneşti ochii.

Când propulsia îşi inversă sensul, Tchicaya zări finalmente silueta Trasatorului. Alcătui din degete o diafragmă împotriva strălucirii înconjurătoare şi reuşi să desluşească parţial structura. În vârful maşinii se afla o sferă, iridescentă în culorile curcubeului sub lumina care o atingea. Ştia că era acoperită cu un tipar fin de microjeturi, trilioane de dispozitive minuscule capabile să lanseze doar unul sau doi atomi în orice direcţie. În timp ce *Rindler* putea să ţină destul de bine pasul cu graniţa, pur şi simplu deplasându-

se, stilusul Trasatorului plutea atât de aproape, încât coliziunile cu gazul interstelar şi chiar presiunea luminii graniţei în sine ar fi distrus alinierea, dacă n-ar fi fost compensate. Probabil că şi influenţa vizitatorilor se încadra fără probleme în capacităţile defensive ale maşinii, însă pentru Tchicaya era simultan minunat şi amuzant că prezenţa lor putea fi acceptată – semăna cu un caligraf care înscria cuvântul *Gravitaţie* pe gămălia unui ac, în vreme ce patru prunci dolofani se cocoţau pe umerii săi şi începeau să se lupte între ei.

Pe măsură ce naveta se apropie, dimensiunea modestă a Trasatorului deveni clară; era mai mic decât modulele lui *Rindler,* lat de patruzeci-cincizeci de metri, cu sfera de microjeturi extinsă pe o consolă deasupra unei platforme netede. Propulsia navetei efectuă o ultimă corecţie perceptibilă înainte ca o suită de manevre prea line pentru a fi simţite să-i aducă în contact cu platforma.

Kadir îşi desfăcu centurile şi se apropie de trapa din podeaua navetei. Tchicaya îl urmă.

– Aveţi atmosferă acolo?

Kadir încuviinţă.

– Oamenii vin şi pleacă, aşa că cel mai simplu este să menţinem presiunea.

Tchicaya se încruntă.

– Nu voi reuşi niciodată să folosesc asta, aşa este?

Îşi ciupi dosul mâinii, trăgând de membrana aproape invizibilă pe care şi-o pulverizase pe toată pielea; i se spusese că-i va îngădui corpului său să supravieţuiască până la o săptămână în vid şi, deoarece creşterea uneia noi dura trei luni, păruse o precauţie pe care merita s-o ia. Singurul lucru care-i lipsea costumului era masa de reacţie. Dacă se pomenea plutind spre graniţă, lucrul cel mai bun pe care-l putea face era să emită o ultimă copie de rezervă şi să se resemneze cu o interesantă moarte locală.

– O să văd dacă pot aranja o oportunitate la întoarcere, spuse Kadir.

Remarca fusese rostită fără maliţie evidentă, totuşi era greu să ştie cum s-o interpreteze. Întrucât Tchicaya îi îngăduise lui Yann să-l prezinte celor doi Conservatori ca pe un tovarăş de cauză, încordarea pe care o simţise variase, iar el nu era niciodată sigur când să se aştepte la o mică tachinare lipsită de răutate şi când să se încordeze pentru o ripostă realmente

tăioasă ca inamic al cauzei.

Zyfete şi Yann li se alăturară când trapa se deschise precum un iris, dezvăluind un tunel slab iluminat în lungul căruia se înşiruiau mânere. Tchicaya îi lăsă pe toţi să treacă înaintea lui, nedorind să blocheze progresul cuiva dacă înţepenea. Ceilalţi intrară toţi cu picioarele înainte, ca şi cum ar fi coborât o scară, dar el se simţea mai sigur să se târască prin tunel, imaginându-se mai mult sau mai puţin orizontal. Îşi reaminti un teren de joacă de pe Turaev, un labirint de conducte interconectate. Când Zyfete ridică ochii la el şi se strâmbă, el îi scoase limba şi recită câteva versuri dintr-o poezioară pentru copii. Fără să vrea, ea surâse.

Incinta de comandă a Trasatorului era octogonală, cu opt ferestre înclinate şi orientate în jos, către graniţă. Aprecierea vizuală a distanţei era dificilă în absenţa unei texturi a luminii, care să stabilească scara, însă Tchicaya bănuia că acum plutea la numai cinci-şase metri de novo-vid. Îşi simţi brusc bătăile inimii, deşi ritmul nu i se părea anormal; era o deplasare a atenţiei sale, mai degrabă decât un val de adrenalină. Nu se temea, totuşi era acut de conştient de corpul său, de moliciunea şi de fragilitatea lui, comparativ cu majoritatea celorlalte lucruri din lume. Era felul în care se simţea atunci când se trezea eşuat în mijlocul unui landşaft aspru, insuficient pregătit pentru rigorile sale, totuşi nu într-atât de ameninţat, încât să renunţe pur şi simplu la încarnarea curentă ca fiind nerecuperabilă. Ar fi fost necesar un dezastru cosmic chiar mai grandios decât Mimoza pentru a-i răpi mai mult de câteva minute de amintiri, dar în timp ce ocupa un corp se identifica pe deplin cu el. Se găsea într-un loc unde un ghinion îl putea mărunţi în particule mai mici decât atomii şi, ţinând seama de circumstanţe, era mai mult decât fericit să lase instinctele care predicau despre viaţa şi moartea absolută să iasă în prim-plan şi să facă tot ce puteau mai bine pentru a-l proteja.

În centrul incintei, o baterie de displayuri înconjura un dom octogonal: carcasa stilusului. Tchicaya se uită cum Kadir şi Zyfete emiseră o serie lungă de comenzi verbale. Lipsa automatizării părea aproape rituală; privi întrebător spre Yann, care şopti:

– Este un fel de transparenţă. Există moduri mai sofisticate prin care ne-am putea monitoriza reciproc, însă având observatori din ambele părţi la toate experimentele şi controlând

totul prin cuvinte, păstrăm procedurile deschise la un nivel… în vreme ce în culise verificăm echipamentul şi audităm software-ul cu o mie de tipuri diferite de instrumente de mare putere.

– Seamănă atât de mult cu era diplomaţiei pământene, încât este deprimant.

Yann zâmbi.

– Ştiam că aici cunoştinţele tale ezoterice vor fi utile.

Tchicaya pufni.

– Nu te uita la mine pentru a-l descoperi pe Machiavelli. Dacă vrei rahatul ăla, du-te şi dezgroapă un antic.

– Oho, mă aştept ca anacronauţii să sosească în *Rindler* dintr-o zi în alta – precedaţi de câteva megatone de produse secundare de fuziune – şi să anunţe că au venit pentru a salva universul.

– Dintr-o zi în alta sau dintr-un mileniu în altul.

Era o posibilitate sinistră. Rămăşiţe risipite ale civilizaţiei pre-Procsul, vechi de douăzeci de mii de ani, continuau să pufăie între stele în invenţii pârâitoare, scuipând combustibil şi necesitând mii de ani pentru fiecare călătorie. Tchicaya nu se intersectase niciodată cu anticii, dar tatăl său întâlnise un grup care vizitase Turaev cu mult înainte să se fi născut el. Niciunul nu călătorise mai departe de optzeci de ani-lumină de Pământ, aşa că deocamdată nu fuseseră periclitaţi de novo-vid, dar dacă nu cumva Conservatorii triumfau, în câteva decenii anacronauţii urmau să fie nevoiţi să aleagă ori să adopte unele dintre noile tehnologii detestate, ori să fie anihilaţi.

Kadir le azvârli o căutătură dezaprobatoare, de parcă pălăvrăgelile lor însemnau că nu-şi priveau cu seriozitate rolul de monitori. Tchicaya avea reapelare senzorială totală, indiferent dacă era sau nu atent în mod conştient, şi Yann s-ar fi lăudat neîndoios cu ceva şi mai complicat, însă se autodisciplină şi tăcu.

Zyfete descria o succesiune de particule care avea să fie emisă de stilus. Dezastrul de la Mimoza oferise măcar un beneficiu compensator: experimentele în gravitaţia cuantică deveniseră mult mai uşor de efectuat. Graniţa era adâncă de numai câteva lungimi Planck, asigurând experimentatorilor un instrument prin comparaţie cu care un tăiş atomic ar fi părut mai lat decât un sistem planetar. Deşi particulele de cea mai înaltă energie pe care le putea crea Trasatorul erau instrumente ridicol de tocite, graniţa în sine le putea transforma în şrapnel mult mai eficient decât fiecare întreg inofensiv. Când stilusul emitea către

graniţă un fascicul coerent de mezoni, sârma ghimpată a grafurilor dezmembrate reteza din nodul de quarci şi gluoni virtuali ce alcătuiau fiecare mezon fragmente care aveau propriile lor dimensiuni suprarealiste şi era posibil de exploatat efectele de coerenţă astfel ca unele dintre aceste fragmente să acţioneze la unison pentru a modifica graniţa însăşi. Sursele naturale de zgomot nu aveau posibilitatea de a declanşa accidental acelaşi efect, aşa că nu mai era necesar tipul de ecranare exorbitantă pe care-l utilizase Silenţiatorul.

Kadir se întoarse să-i privească şi Yann aprobă din cap.

– Totul este aşa cum am convenit. Daţi-i drumul.

Zyfete i se adresă Trasatorului:

– Executarea!

Fără vreo întârziere perceptibilă, Trasatorul începu să anunţe rezultatele. Tchicaya simţi cum îl furnică pielea; prins între risc şi păsuire, nu avusese timp să-şi reamintească, dar tocmai gâdilaseră un tigru care ar fi putut răspunde transformându-i pe toţi patru în cuante geometrice, înghiţind *Rindler* peste altă fracţiune de milisecundă şi redublându-şi eforturile de a devora toate îndepărtatele lor cópii de rezervă şi prieteni mai prudenţi.

Kadir începu să înjure şi Mediatorul etichetă politicos cuvintele cu un indicativ care ar fi oprit traducerea pentru oricine predispus să fie ofensat. Zyfete îl privi, neliniştită, însă tăcută.

După ce tirada încetă, Tchicaya întrebă precaut:

– Nu a fost ceea ce speraţi, totuşi v-a spus ceva?

Kadir lovi cu piciorul în carcasa stilusului şi reculul îl propulsă îndărăt, lovindu-l cu un bufnet de fereastră. Tchicaya nu-şi putu stăpâni o grimasă; oricât de robuşti ar fi fost participanţii în aceste coliziuni, maşinăria de precizie, carnea vie şi ferestrele orientate spre vidul interstelar păreau toate să merite un tratament mai blând.

– Secvenţa aceasta, spuse Zyfete, trebuia să confirme un experiment anterior, dar rezultatele n-au fost aceleaşi ca la ultima rulare. Modelul nostru nu poate să explice discrepanţa, nici ca abatere statistică, nici ca modificare predictibilă în novo-vid.

Kadir se răsuci şi izbucni:

– Sau voi, trădători genocidali, aţi defectat maşina asta, sau…

– Sau ce? întrebă Yann. Oferă-ne alternativa cea mai probabilă!

Kadir şovăi, după care rânji morocănos.

– Cred că-mi voi păstra ipoteza aceea pentru mine.

Tchicaya fu îngrozit, deşi era pregătit să pună răbufnirea mai degrabă pe seama frustrării, decât pe a dispreţului real. Ambele tabere erau la fel de neajutorate. Dacă aveau să continue aşa, niciuna nu avea să-şi impună punctul de vedere, ori să accepte un compromis. Novo-vidul avea să se rostogolească pur şi simplu peste ele.

La jumătatea drumului de întoarcere spre *Rindler,* Kadir îşi ceru scuze. Tchicaya nu se îndoi de sinceritatea lui, deşi cuvintele erau mai degrabă oficiale decât prietenoase. Yann încercă să glumească cu el pe seama incidentului, însă Kadir se retrase din conversaţie.

Când ajunseră la doc şi debarcară, grupul se despărţi. Yann dorea să asiste la testele rulate pe un nou spectrometru, care aveau loc într-un atelier situat mai sus în acelaşi modul, dar Tchicaya n-avea chef să-l însoţească, aşa că reveni către cabina lui.

Nu se aşteptase să fie martor la o descoperire în această expediţie, cu atât mai puţin să ajungă el însuşi la vreo revelaţie spectaculoasă în urma simplei apropieri de graniţă; la fel de bine putea spera să afle secretele vidului obişnuit, privind cu atenţie în aer rarefiat. Încerca totuşi un fior de dezamăgire. Înainte să fi sosit aici existase o neîndoioasă incitare la gândul de a înainta până lângă unda de şoc fatală şi apoi de a amplifica îndrăzneala prin studierea ei: disecarea şi dezvăluirea pericolului. Era ca o legendă pe care i-o spusese mama lui: în Era Barbarismului, când oamenii revărsaseră bombe unii asupra celorlalţi din cer, indivizi porecliţi Săgari plonjau din avioane şi cădeau alături de bombe pentru a le dezamorsa în văzduh, îmbrăţişând dispozitivele ca nişte amanţi, în vreme ce scotoceau prin inimile lor mecanice şi le seduceau să-şi trădeze creatorii ostili. Însă dacă aerodinamica făcea improbabilă această fabulă romantică, cel puţin nimeni nu se aşteptase ca Săgarii să înveţe fizica nucleară de la zero în timp ce cădeau, după care să pătrundă în interiorul fiecărui atom de material de fisiune şi să smulgă protonii destabilizatori, unul câte unul.

Zyfete îl ajunse din urmă pe scara ce cobora spre pasarelă.

– Căminul lui Kadir, spuse ea, este atât de aproape de graniţă. Ridică mâna cu degetul mare şi arătătorul gata să se atingă. Nouă mii de ani de istorie. În mai puţin de un an, nu va mai

exista.

– Îmi pare rău. (Tchicaya ştia prea bine că nu trebuia să răspundă cu platitudini despre istoria care continuă să trăiască în memorie.) Crezi că vreau să văd Zapata distrusă? întrebă el.

Ea nu trebuise să numească planeta; toţi cunoşteau pe dinafară teribilul grafic temporal.

– Dacă putem opri graniţa fără să distrugem întregul novo-vid, voi fi de acord. Voi susţine soluţia cu acelaşi zel ca oricare alt suporter al ei.

Ochii lui Zyfete fulgerară furios.

– Ce imparţial din partea ta! Ne-ai îngădui să ne păstrăm căminele atât timp cât n-ar fi niciun pericol ca tu să-ţi pierzi noua şi preţioasa jucărie!

– Pentru mine nu este o jucărie, protestă Tchicaya. A fost Zapata o „jucărie” acum nouă mii de ani, când se afla pe frontieră?

– Frontiera *aceea* s-a lăţit de pe Pământ şi a fost creată de colonişti dispuşi s-o facă. N-a incinerat pe nimeni care îndrăznea să rămână pe loc. Făcu o grimasă. Ce crezi c-o să găseşti acolo, înăuntru? O măreaţă şi strălucitoare lumină de transcendenţă?

– Nu tocmai.

Transcendenţa era un termen gol de conţinut, rămas din religie, dar în unele culturi planetare muribunde ajunsese să se refere la un legendar proces de restructurare mentală care avea să ducă la inteligenţă imensă şi o abundenţă nelimitată de supraputeri neclare… cu condiţia ca detaliile să poată fi perfecţionate, preferabil de altcineva. Era probabil o idee ispititoare dacă erai într-atât de leneş încât să nu fi învăţat niciodată nimic despre universul în care locuiai şi nici nu prea puteai concepe efortul necesar pentru a o face; acel transport fermecat de metamorfoze avea cu certitudine să sosească în cele din urmă, făcând inutilă necesitatea.

– Mulţumesc, spuse Tchicaya, dar deţin deja inteligenţă generală. Nu-mi trebuie nimic mai mult.

Un rezultat riguros al teoriei informaţiei era faptul că odată ce puteai învăţa într-o manieră suficient de flexibilă – ceva ce omenirea deprinsese în Epoca Bronzului – unicele limite cu care te confruntai erau viteza şi capacitatea de stocare; orice alte schimbări structurale erau pur şi simplu o chestiune de stil.

– Tot ce doresc, urmă el, este să explorez în mod corespunzător acest fenomen, nu să pornesc de la axioma că

trebuie distrus în interesul nostru.

– *Interes?* Chipul lui Zyfete se contorsionă de furie. Nu eşti decât un răhăţel arogant!

– Dacă vrei să salvezi căminele oamenilor, rosti obosit Tchicaya, trebuie să depăşeşti obstacole mai mari decât mine. Du-te şi alină-ţi prietenul sau du-te şi lucrează la modelul vostru. Nu intenţionez să schimb insulte cu tine.

– Nu crezi că-i o insultă destul de mare faptul că vii aici şi-ţi anunţi intenţia de a interveni, dacă măcar s-ar părea că suntem pe punctul de a reuşi?

El clătină din cap.

– *Rindler* a fost construită de o coaliţie care nu avea alte planuri în afară de studierea novo-vidului. Fiecare dintre membrii ei avea obiective personale, dar nava aceasta a fost concepută ca o platformă pentru observări neutre, nu ca rampă de lansare a oricărui gen de intervenţii.

Ajunseseră la pasarelă. Tchicaya păstră ochii plecaţi, deşi ştia că asta îl făcea să pară stingherit.

– Pe acorporali îi pot înţelege, rosti Zyfete. Pentru ei este irelevant ce anume se află în afara Procsurilor lor, atâta vreme cât pot menţine în funcţiune aceiaşi algoritmi. Tu însă ai simţit adierea vântului. Ai simţit mirosul solului. Ştii exact ce avem de pierdut. Cum poţi să dispreţuieşti tot ceea ce ţi-a dat naştere?

Tchicaya se răsuci către ea, mânios pe felul în care încerca să-l intimideze, totuşi decis să rămână politicos.

– Nu dispreţuiesc nimic, zise el, şi, aşa cum am afirmat, voi lupta să păstrez aceleaşi lucruri ca şi tine, dacă este posibil. Însă dacă tot ceea ce vom face cu preţioasa noastră întrupare este să ne agăţăm de câteva locuri călduţe şi familiare pentru următoarele zece miliarde de ani, atunci am putea la fel de bine să ne încuiem în 'şafturile perfecte ale acelor planete şi să aruncăm cât colo cheia spre lumea exterioară.

Zyfete replică rece:

– Presupun că dacă ţi s-ar părea că o căsnicie a devenit prea tihnită, ai interveni şi-ai sparge capul unuia dintre parteneri?

Tchicaya se opri din mers şi ridică mâinile.

– Te-ai exprimat cât se poate de clar. Acum vrei să mă laşi în pace?

Zyfete îl privi în tăcere, ca şi cum şi-ar fi terminat veninul şi ar fi fost încântată să plece exact în clipa aceea… dacă nu i-ar fi cerut-o el. După ce zăbovi îndeajuns de mult pentru a exclude

ideea greşită că i-ar fi ascultat cererea, se întoarse şi porni înapoi pe pasarelă. Tchicaya rămase locului şi o privi, surprins că se simţea atât de zguduit. Niciodată nu-şi tăinuise opiniile faţă de oamenii printre care trăise – cu excepţia cazurilor în care tăcea politicos în prezenţa celor aflaţi într-o tulburare autentică – şi de-a lungul deceniilor fusese nevoit să-şi dezvolte o piele groasă. Dar cu cât se apropia mai mult de sursa transformărilor, cu atât îi venea mai greu să creadă că asista la o tragedie totală, precum potopurile şi foametea din trecut. Pe Pachner, unde amărăciunea şi frământarea fuseseră cel mai intense, el se simţise de asemenea apărat, deoarece subcurentul de incitare fusese incontestabil dedesubtul fricii şi durerii.

Dacă însă atacul lui Zyfete îl usturase, aceasta se datora în principal lucrurilor pe care ea nu le rostise. Simpla prezenţă a ei acolo însemna că-şi părăsise deja propriul cămin, că gustase deja din amalgamul acela de libertate şi pierdere. Precum Tchicaya, ea plătise o dată şi nimeni n-avea să-i spună că preţul nu fusese suficient de mare.

Tchicaya făcu duş, ca să-şi îndepărteze costumul spaţial, apoi se întinse pe pat, ascultând muzică şi gândindu-se. Nu dorea să-şi petreacă fiecare moment de veghe pe *Rindler* punându-şi întrebări asupra poziţiei sale, însă nici nu dorea să devină insensibil faţă de îndoieli. Nu voia să scape din vedere posibilitatea ca el să fi ales tabăra greşită.

În cazul în care Conservatorii îşi atingeau obiectivul, posibilităţile oferite de novo-vid nu trebuiau să fie pierdute pentru totdeauna. Indiferent ce anume se învăţa în procesul distrugerii sale ar fi putut deschide posibilitatea recreării, într-un mod mai sigur, mai controlat. După câteva zeci de milenii, în pragul lor ar fi putut să apară iarăşi un univers nou, dar de data aceea n-ar mai fi însemnat o ameninţare pentru cineva. Nimeni n-ar fi fost alungat din căminul său. Nimeni n-ar mai fi trebuit să aleagă între exil şi adaptare.

Şi după câteva zeci de milenii, cât de mult s-ar mai fi strâns spirala sufocantă a familiarităţii? Dacă istoria de nouă mii de ani a planetei Zapata era prea valoroasă pentru a fi pierdută, după nouăzeci de mii de ani toate tradiţiile, toate grăunţele de nisip de pe toate planetele locuite ar fi fost indiscutabil sanctificate.

În acelaşi timp însă cei care se considerau înăbuşiţi puteau să fugă oricând, aşa cum el fugise de pe Turaev. Cei care erau fericiţi să intre ca somnambulii în eternitate puteau să rămână.

Tchicaya nu avea niciun drept de a impune nimănui acest punct de inflexiune.

Nu avea dreptul, dar n-avea nici puterea, tot aşa cum nici nu aspira la ea. Se afla aici doar pentru a susţine un caz nepopular şi pentru a vedea dacă putea să convingă pe cineva. Dacă el credea că novo-vidul oferea cea mai mare bogăţie de oportunităţi de care dispusese specia umană de când părăsise Pământul, nu putea fi decât laş şi neonest dacă nu izbutea să argumenteze împotriva distrugerii sale.

Cabina se simţea mai puţin spaţioasă de la un minut la altul. O părăsi şi porni prin navă, îndreptându-se către grădină. Continua să se simtă ameţit pe pasarele, totuşi încrederea i se îmbunătăţea treptat.

Grădina era aproape pustie. Găsi o băncuţă care nu era orientată spre graniţă, oferind o panoramă pe care o putea accepta fără să-l cuprindă vertijul. Rotirea stelelor polare albastre era îndeajuns de lentă pentru a fi liniştitoare şi întregul spectacol părea mai puţin mecanic graţie frunzişului care le întrerupea arcele perfecte.

Deplasarea Doppler era o noutate pentru el, dar mişcarea stelelor îi era familiară. În timpul unei încetiniri uşoare pe Turaev, cerul nopţii arătase exact ca acesta. Lipsea doar soarele, care să răsară şi să apună cu fiecare rotaţie.

El stătuse lângă cuva care avea să-i pregătească corpul pentru stocare şi mintea pentru transmisie. Cuva îi ceruse să-şi anunţe dorinţele asupra eventualei reciclări a cărnii în care se născuse. Tatăl lui pledase cu blândeţe: „Te putem aştepta. O mie de ani, dacă de atâta vei avea nevoie. Ajunge s-o spui şi o vom face. Nu va trebui să pierzi nimic.”

Un trecător îl privi, curios să vadă un pasager nefamiliar. Mediatorii lor interacţionară şi străinul solicită o introducere. Tchicaya nu ceruse să nu fie întrerupt şi acceptă derularea schimbului de informaţii. Se stabiliră protocoale, se verificară translatorii şi se schiţară comportamentele mutual acceptabile. Aici nu existau obiceiuri locale de care să ţină seama, aşa că Mediatorii lor dădură cu banul în mod virtual pentru a decide maniera în care trebuiau să se salute reciproc.

– Nu cred că ne-am cunoscut. Mă numesc Sophus.

Tchicaya se ridică şi-şi spuse numele, apoi se atinseră unul pe celălalt, uşor, pe umărul stâng.

– Am venit de numai o zi, explică el. Este prima mea ieşire de

pe planetă; încă mă adaptez.

– Te deranjează dacă mă alătur ţie? Aştept pe cineva şi acesta este locul cel mai frumos în care s-o fac.

– Eşti binevenit.

Se aşezară pe bancă şi Tchicaya întrebă:

– Pe cine aştepţi?

– Cineva care-ţi va uzurpa rolul actual de cel mai recent sosit. Tehnic vorbind, cred că ea a sosit deja, dar nu se află încă în starea în care să-şi revendice poziţia.

Tchicaya surâse, amintindu-şi propria sa materializare în cuvă.

– Două sosiri în tot atâtea zile?

N-ar fi fost deloc straniu dacă cineva l-ar fi urmat de pe Pachner, însă acolo el nu întâlnise pe nimeni care să-i fi împărtăşit planurile de călătorie.

– Dacă va continua în ritmul acesta, nu vor mai avea corpuri. Va trebui să înghesuim acorporalii direct în procesoarele navei.

Sophus se încruntă, simulând reprobarea.

– Te rog, fără discriminări! Ei trebuie să se ofere voluntari, nu să le-o sugerăm noi.

– Aşa cum s-au oferit să partajeze cabinele acelea, pentru a face loc noilor sosiţi?

Sophus încuviinţă, aparent amuzat de gestul respectiv. Tchicaya simţi un fior de îngrijorare, nesigur dacă nu cumva tocmai se făcuse îndrăgit de Sophus prin nişte remarci ce fuseseră considerate dovezi de bigotism sau dacă pur şi simplu el era hipersensibil. Se întrebă după cât timp îl va întreba Sophus despre simpatiile sale, însă fie că răspunsul se răspândise deja prin telefonul fără fir, fie că Sophus era îndeajuns de politicos pentru a flecări o vreme şi a vedea dacă poate să extragă informaţia indirect.

– De fapt, explică Sophus, în curând vom începe să creştem corpuri noi. Ne aşteptăm la o năvală de acum… În cel mult un deceniu. Modelele prognozează că oamenii vor dori să vină aici.

Tchicaya era derutat.

– De ce, din cauza lui Zapata?

Sophus clătină din cap.

– Este mult prea târziu pentru a mai salva Zapata. Poate că nu literal vorbind, dar cei mai mulţi sunt îndeajuns de realişti ca să nu creadă că pot inversa situaţia în chiar ultima clipă. Privesc niţel mai departe, peste un secol… un secol şi jumătate.

– Aha…

Aflat într-o companie potrivită, Tchicaya ar fi putut să glumească pe seama posibilităţii pe care o ridica Sophus, totuşi nu era genul de blasfemie nepăsătoare pe care s-o încerce cu un străin. Şi adevărul era că simţea o tristeţe autentică, din unele puncte de vedere mai profundă decât sentimentele sale despre sfârşitul lui Turaev. Precum dezrădăcinarea unui mult iubit şi sedentar strămoş prin intermediul căruia o familie risipită rămânea în contact, exodul oamenilor de pe Pământ şi distrugerea solului acelei planete aveau să cresteze inimile chiar şi celor mai cosmopoliţi călători.

– Încă se vorbeşte despre mutarea lui, vorbi Sophus. Împingerea unei pitice albe în sistemul solar, ca să-l ia de acolo. Sirius B este candidatul evident.

Tchicaya clipi spre el, nevenindu-i să creadă.

– N-ar fi imposibil, insistă Sophus. Când descarci materie pe o pitică albă, ea este încălzită prin comprimare mareică. Dacă o faci aşa cum trebuie, un volum important va ţâşni în jeturi. Dacă aranjezi o asimetrie a jeturilor şi dacă dispui de suficientă masă, poţi obţine o modestă acceleraţie netă. Apoi aduci Pământul pe orbită în jurul stelei; acceleraţia deplasează orbita, totuşi Pământul poate fi fixat gravitaţional.

– Dar s-o aduci pe Sirius B la *jumătate din viteza luminii…*

Sophus ridică o mână.

– Ştiu, ştiu! Va trebui să aduni atât de multă masă de reacţie şi s-o deplasezi pe toată atât de rapid în locul ei, încât pagubele ar rivaliza cu cele de la Mimoza. A declanşa un asemenea prăpăd numai pentru a exila întregul glob de piatră ca un tot nefărâmat ar fi ca şi cum ai salva New Yorkul de potopuri, mutându-l pe Io. Unicul răspuns sănătos ar fi proiectarea unor saci cu nisip eficienţi, fiind în acelaşi timp pregătit să renunţi cu graţie şi să priveşti cum se scufundă, dacă asta se dovedeşte a fi imposibil.

– Da.

Dacă totuşi Tchicaya îşi reamintea corect istoria, New York nu ajunsese tocmai pe Io, ci *privirea cu graţie a scufundării* ar fi fost mai aproape de adevăr. Oare nu cumva o statuie faimoasă sfârşise în Paris, iar diverse poduri şi clădiri ajunseseră risipite prin parcuri tematice?

Sophus se ocupă scurt de o percepţie internă.

– Colega mea este pe punctul să iasă. Vrei s-o cunoşti?

– Aş fi încântat.

Se ridicară simultan şi porniră către scară. Pe pasarelă, Tchicaya se strădui să ţină pasul cu Sophus, de parcă nimeni n-ar mai fi acceptat lipsa lui de experienţă, acum, după ce încetase să fie literalmente cel mai recent recrut.

– De unde a sosit?

– Vrei să spui… în mod direct?

– Da. Eu am fost pe Pachner şi nimeni de acolo nu vorbea despre vreo călătorie spre *Rindler.* Poate că pur şi simplu nu m-am întâlnit cu ea…

Sophus clătină din cap.

– Este în tranzit de aproape un secol, timp standard.

Asta însemna o călătorie lungă. Deşi dacă ai fi călătorit pe o rută indirectă ai fi pierdut mai mulţi ani în total, întreruperea călătoriei prin cât mai multe escale tempera senzaţia de alienare. Indiferent ce facţiune ar fi susţinut colega lui Sophus, probabil că privea cauza cu multă seriozitate.

Tchicaya îşi imagină o hartă a regiunii.

– A venit de pe Chaitin?

– Exact.

– Dar nu s-a născut acolo?

– Nu. Să ştii că peste vreo două minute o vei putea întreba în mod direct despre istoria vieţii ei.

– Îmi cer scuze.

Poate că era absurd să fie atât de curios despre nou-venită când încă nu ştia aproape nimic despre ceilalţi pasageri din *Rindler,* dar rezumatul sumbru al lui Yann şi propria sa experienţă limitată îl făcuseră deja să tânjească după cineva care să scuture *statu-quoul.*

Pe când traversau puntea de observare, uşa incintei de recuperare se deschise. Tchicaya surâse, recunoscând postura nou-sositei: cu membrele relaxate şi încrezătoare după revenirea chinestezicii, oprindu-se pentru o clipă la vederea graniţei.

După aceea recunoscu încă ceva şi propriul său corp încremeni din nou.

Nu trebuia să-i verifice semnătura; ea nu-şi schimbase aspectul de ultima dată când li se încrucişaseră drumurile. De fapt nu se schimbase în patru mii de ani, din ziua în care ei se despărţiseră.

Tchicaya o luă la fugă, orb la toate din jur, strigându-i numele:

– Mariama!

Ea se întoarse, auzindu-l. Îşi dădu seama că era şocată, apoi

nesigură în privinţa reacţiei. Se opri, nedorind s-o stânjenească. Trecuseră o mie două sute de ani de când se văzuseră ultima oară şi nu ştia ce va crede ea despre prezenţa lui.

Mariama întinse mâinile şi el alergă, ca să i le prindă în mâinile sale. Se rotiră unul în jurul celuilalt, râzând, cu paşi siguri pe podeaua lustruită, lăsându-se pe spate în propria lor forţă centrifugă, mişcându-se tot mai repede, până ce braţele îl durură pe Tchicaya şi încheieturile îl arseră şi ochii i se împăienjeniră. Însă nu el avea să fie cel care să se oprească şi nici cel care să-i dea drumul.

6

Ceva nevăzut înţepă mâna lui Tchicaya, o vibraţie ca un diapazon lipit de os. Se întoarse şi privi spaţiul gol de alături, iar o ceaţă întunecată tremură, materializându-se.

– Repede! Dă-i codul ăsta Exosinelui tău!

Datele abia fuseseră schimbate între Mediatorii lor şi Tchicaya îşi dori să-l fi respins. Se simţea de parcă fusese păcălit să prindă ceva incriminatoriu aruncat în direcţia lui; gestul reflex declanşat de obiectul aflat în aer se dovedise a fi răspunsul complet greşit.

– Nu pot!

– Nimeni nu va şti niciodată, spuse Mariama. Ei sunt ca statuile. Vei fi invizibil.

Inima lui Tchicaya bubuia. Privi spre uşă şi se pomeni ciulind urechile pentru a auzi paşi, deşi ştia că nu avea ce să audă. Era oare cu adevărat posibil ca ea să fi străbătut casa nedetectată, să fi trecut pe lângă părinţii lui în starea aceea scandaloasă?

– Exosinele noastre scanează pentru a detecta pericolele, protestă el. Orice s-ar întâmpla la viteză obişnuită…

– Exosinele tău m-a detectat?

– Nu ştiu. Poate că da.

– Ţi-a semnalat ceva? Te-a scos din încetinire?

– Nu.

El nu era totuşi adult. Cine putea şti cât de diferit programate erau Exosinele lor?

– O să ne ferim de ei, explică Mariama. Nu fac asta ca să le golesc buzunarele. Dacă nu suntem o ameninţare pentru nimeni, nu vom declanşa nicio alarmă.

Tchicaya se holbă la ea, sfâşiat. Nu se temuse niciodată de

părinţii lui, dar savurase aprobarea lor. Cea mai vagă umbră de dezamăgire pe chipul tatălui îl făcea să sufere de nefericire. Părinţii lui erau oameni buni; faptul că le preţuia opiniile nu era doar un narcisism copilăresc. Dacă, potrivit părerii lor, el se descurca bine, atunci avea să fie respectat de toţi. Mariama era însă Mariama: o lege în sine.

Ea înclină capul.

– Te rog, Tchicaya. E distractiv, dar mă simt singură fără tine.

– De când ai ieşit din încetinire?

Mariama îşi feri ochii.

– De o săptămână…

Asta îl duru. Cât de singură se putea simţi, dacă avusese nevoie de o săptămână ca să-i simtă lipsa?

Ea duse o mână la gură şi mormăi:

– … sau două.

Tchicaya se întinse s-o prindă de braţ, însă Mariama sări îndărăt şi dispăru din vedere. El încremeni pentru o secundă, după care se repezi la uşă şi se rezemă cu spatele de ea.

Cercetă odaia cu ochii, ştiind că era lipsit de sens s-o caute dacă nu dorea să fie zărită. Umbre lunecau regulat de hipnotic peste pereţi şi podea. Panourile luminatoare din plafon se aprindeau seara şi atenuau schimbările din amurg şi zori, dar chiar dacă el şi-ar fi ferit privirea de ferestre, ciclul diurn era evident peste tot.

Altă săptămână trecu cât timp stătu acolo. Mariama nu mai putea să fie tot cu el în cameră; chiar dacă ar fi fost în stare să reziste atât timp fără hrană şi apă, ar fi înnebunit de plictiseală.

Reapăru în faţa lui ca o reflexie tremurătoare în apa dintr-un vas, care fusese agitată şi apoi se liniştea repede.

– Cum ai intrat? o întrebă.

Ea arătă cu degetul mare spre geam.

– La fel cum am ieşit.

– Porţi hainele mele!

Mariama zâmbi larg.

– Mi se potrivesc perfect. Şi le-nvăţ o grămadă de şmecherii noi.

Netezi cu palma o mânecă şi şterse modelul vechi, înlocuindu-l cu explozii stelare aurii pe fond negru.

Tchicaya ştia că-l întărâta, sperând să-l determine s-o urmeze. Ea îi dăduse cheia; dacă dorea s-o facă, nu-i mai trebuia nimic altceva. Dacă ceda şi i se alătura acum, avea să scape cel

puţin de un complex joc de-a v-aţi ascunselea.

– Două săptămâni, rosti el.

Era mai mult decât generos, iar riscul ca părinţii lui să-i observe absenţa era microscopic.

– O să vedem…

Tchicaya scutură din cap.

– Vreau să fii de acord. Două săptămâni, după care ne întoarcem amândoi.

Mariama îşi muşcă buza inferioară.

– N-o să fac o promisiune pe care s-ar putea să n-o pot respecta. După aceea îi citi expresia chipului şi cedă puţin. Bine! *Exceptând nişte circumstanţe excepţionale,* ne vom întoarce peste două săptămâni.

Tchicaya şovăi, dar ştia că era făgăduiala cea mai apropiată de o garanţie pe care putea spera s-o extragă de la ea.

Mariama îi întinse o mână, zâmbind uşor. Apoi mişcă din buze şi rosti fără sunet *acum.*

Mediatorii lor erau îndeajuns de inteligenţi ca să sincronizeze procesul fără a trebui să le-o ceară. Tchicaya expedie codul către Exosinele său şi ei doi ieşiră împreună din încetinire. Comutarea modurilor metabolice ale celulelor în tot corpul său şi reconfigurarea tuturor sistemelor de nivel înalt responsabile cu menţinerea posturii, respiraţia, circulaţia şi digestia dură aproape cincisprezece minute. Timpul trecu însă imperceptibil, deoarece Procsul lui îşi relua rata normală doar după ce corpul îşi încheia mutaţia.

Lumina din odaia lui îngheţase într-o după-amiază târzie de toamnă. Putea să audă briza mişcându-se prin arborii de lângă casă, un sunet cu totul diferit de pulsaţiile de modificări ale presiunii barometrice cu care se obişnuise. Erau de numai şase zile civile în încetinire, dar noile ritmuri i se infiltraseră în minte mai rapid decât ar fi avut dreptul, parcă instigate de un proces pe care Exosinele lui neglijase să-l temporizeze.

Mariama îl smuci de mână, trăgându-l spre uşă.

– Haide!

Expresia ei era de veselie, totuşi nu-şi putea deghiza tonul de nerăbdare autentică. Ei se mişcau acum ca fulgerul, cele mai leneşe hoinăreli apăreau ameţitoare în ochii oricui, însă nu era îndeajuns de iute.

– Nu pe acolo!

El arătă cu mâna spre fereastră.

– Ţi-e frică să treci pe lângă ei, spuse Mariama acuzator.

– Bineînţeles.

Tchicaya îi întoarse calm privirea. Era perfect rezonabil să nu dorească să fie descoperit şi oricât de iscusită ar fi fost ea în a-l manipula, nu avea să se lase deposedat de absolut toate instinctele.

– Este mai sigur să folosim fereastra. Aşa că vom folosi fereastra.

Mariama izbuti să pară simultan amuzată şi martirizată, totuşi nu comentă. Tchicaya trecu peste pervaz şi ea îl urmă, închizând cu atenţie panoul articulat. Pentru o clipă el fu derutat; în intervalul scurt cât aveau să lipsească, nimeni n-avea să observe o fereastră deschisă. În două săptămâni gerurile nocturne ar fi lăsat însă semne de neşters pe unele dintre bunurile lui mai fragile.

În timp ce traversau grădina, o întrebă:

– Tu nu mergi acasă ca să dormi?

– Nu. Mi-am stabilit tabăra în centrala energetică. Acolo am toată mâncarea.

Se întoarse către el şi Tchicaya fu convins că era pe punctul de a-i cere să se întoarcă în casă, pentru a şterpeli şi el nişte provizii, dar apoi ea spuse:

– O putem împărţi. Am destulă.

După-amiaza luminoasă era straniu de tăcută, însă Tchicaya se îndoia că s-ar fi neliniştit dacă într-o zi obişnuită n-ar fi auzit alte voci vreme de un minut sau o oră. Când ieşiră pe drum, el zări alţi doi pietoni în depărtare. În timpul încetinirii, Exosinele lui nu numai că-i reprogramase propriul mers, ci-i ajustase şi aşteptările privind aspectul altor oameni; deplasarea cu ambele tălpi menţinute constant pe sol sau poziţionarea braţelor pentru maximizarea stabilităţii păruseră lucruri pe atât de normale pe cât le simţise el. După restaurarea vechilor sale noţiuni de dinamică a corpului, pietonii nu apăreau doar încremeniţi, ci speriaţi şi sfioşi, de parcă s-ar fi aşteptat la un cutremur dintr-o clipă în alta.

Privi îndărăt spre casa lui şi-şi plecă iute ochii de la ferestre, pentru a cerceta grădina. Pe o scară temporală de decenii, vântul şi ploaia puteau muta solul şi pietricelele în locuri nedorite, dar plantele erau proiectate să reziste înaintea elementelor acelea nesupuse; el văzuse procesul cu propriii lui ochi. Afară, pe câmpuri, plantaţiile îşi purtau singure de grijă,

aranjând în mod colectiv orice modificări le-ar fi fost necesare în irigaţii şi drenaj şi mândrindu-se de abundenţă nerecoltată în anotimpurile stranii.

– Cum ai găsit codul? întrebă Tchicaya.

Era prima încetinire pentru amândoi; ea nu l-ar fi putut stoca dintr-o ocazie anterioară.

– Nu-i mare secret, răspunse nepăsător Mariama. Nu-i îngropat adânc sau încriptat. Tu nu-ţi examinezi niciodată Exosinele? Nu dezasamblezi software-ul?

Tchicaya strânse din umeri. Nici măcar nu visase vreodată să zgândărească lucrurile la nivelul acela: Exosinele lui, Mediatorul lui... Data viitoare aveai să testezi funcţionarea propriului tău Procs, disecându-ţi propria minte!

– Eu dezasamblez lucrurile, îi replică, numai dacă pot supravieţui fără să le mai asamblez.

– Nu sunt idioată. Fac cópii de rezervă.

Ajunseseră la parc. Patru hexapozi gigantici erau ghemuiţi, nemişcaţi, într-un colţ. Roboţii decorativi erau alcătuiţi doar din şase picioare spiralate, dispuse în trei perechi care se întâlneau în unghiuri drepte în centru. Dacă ar fi fost înzestraţi cu cea mai vagă formă de conştiinţă, probabil că ar fi înnebunit din cauza absenţei oricăror stimuli, totuşi nu erau decât simpli identificatori de şabloane cocoţaţi pe arcuri.

Mariama alergă la ei şi bătu din palme. Cel mai apropiat se mişcă leneş, deplasându-şi centrul de greutate şi legănându-se pe trepiedul celor trei picioare care atingeau acum solul. Ea începu să sară înainte şi înapoi, încurajându-l, şi hexapodul porni să se rostogolească după ea.

Tchicaya privi, râzând, şi-şi abţinu o mustrare: *cineva o să observe că s-au mişcat şi o să înţeleagă că încetinirea a fost violată.* Se îndoia că hexapozii ar fi avut memorie, dar peste tot existau maşinării care monitorizau străzile şi păzeau oraşul de pericole improbabile. Faptul că ei nu treziseră pe nimeni nu dovedea că n-aveau să fie descoperiţi în cele din urmă.

Mariama alerga printre roboţi.

– Nu m-ajuţi?

– La ce să te ajut?

Izbutise să-i facă pe toţi patru să se mişte simultan fără intervenţia lui. Tchicaya nu se mai jucase cu hexapozii din pruncie, însă niciodată nu reuşise să atragă atenţia a doi roboţi în acelaşi timp.

– Să-i fac să se lovească între ei.

– Nu o vor face.

– Vreau să-i fac să-şi încurce picioarele. Nu cred că ei înţeleg că asta se poate întâmpla.

– Eşti realmente sadică, protestă el. De ce vrei să-i zăpăceşti?

Mariama dădu ochii peste cap.

– N-o să păţească nimic. Nimic nu le poate face vreun rău.

– Nu mă îngrijorează soarta lor, ci faptul că îţi face ţie plăcere.

Ea rămase cu ochii asupra lui, fără să se oprească din ţopăit.

– Nu-i decât un experiment. Nu-i nimic răutăcios. Oare de ce trebuie să fii mereu atât de formalist?

Tchicaya simţi un val de iritare, dar şi-l stăpâni şi răspunse cu glas calm:

– Bine, o să te ajut. Zi-mi ce să fac.

Întrezări lucirea de dezamăgire din ochii ei, înainte ca să-i zâmbească şi să înceapă o serie de instrucţiuni detaliate.

Hexapozii erau primitivi, însă modelul lor despre sine şi ambient era mai fiabil decât îşi imaginase Mariama. După cincisprezece minute în care se străduise să-i păcălească să-şi lege picioarele în noduri, ea cedă finalmente. Tchicaya colapsă pe iarbă, gâfâind şi Mariama i se alătură.

El privi drept în sus, către cer. Devenise deja alburiu, aproape incolor. Când începuse încetinirea fusese vară şi uitase cât de scurte erau zilele de iarnă.

– Cunoşti pe cineva, întrebă Mariama, care măcar să fi *auzit* de Erdal?

– Nu.

Ea pufni, cu aşteptările confirmate.

– Probabil că el locuieşte pe cealaltă parte a planetei.

– Şi? Vrei ca jumătate din planetă să intre în încetinire, iar cealaltă jumătate să nu intre?

Pe Turaev toţi erau conectaţi, cumva. În timp ce Erdal călătorea, întreaga planetă avea să-l aştepte, laolaltă. Ori proceda aşa, ori se spărgea într-o mie de cioburi.

Mariama se răsuci spre el.

– Tu ştii, nu-i aşa, de ce-o fac ei?

Era o întrebare retorică. Oamenii aveau întotdeauna motive ulterioare şi Tchicaya fusese mereu atras de explicaţiile lor. Se foi ca un copil curios şi întrebă, simulând incitarea:

– Nu, spune-mi tu!

Mariama îi aruncă o privire veninoasă, totuşi refuză să se lase

abătută.

– Ca să inducă *vinovăţie.* Păpuşarii marionetei cosmice. Crezi că bietul Erdal ar îndrăzni să nu mai vină acasă, când nouă milioane de oameni îşi ţin răsuflarea pentru el?

Tchicaya ştia foarte bine că n-avea rost să conteste în mod direct afirmaţia aceea; preferă să contraatace.

– Ce-i aşa de rău la încetinire? Nu răneşte pe nimeni.

Mariama era înveninată.

– Când toate celelalte planete civilizate înfloresc în ceva nou, noi nu facem nimic şi nu mergem niciunde – de zece mii de ori mai încet ca înainte.

– Încetinirea există pe multe planete.

– Nu dintre cele *civilizate.*

Tchicaya amuţi. O stea slabă apăruse direct deasupra lui, chiar înainte ca soarele să fi apus pe deplin.

– Deci tu vei pleca într-o bună zi? spuse el. Pentru totdeauna?

Întrebarea îi produse o senzaţie ciudată, de constricţie în trahee. Niciodată nu pierduse sincronizarea cu cineva; nu-şi putea imagina genul acela de separare lipsită de punţi.

– Nu.

Se întoarse către ea, surprins.

– În loc de aşa ceva, zise Mariama, plănuiesc să trezesc la viaţă toată planeta. Orice alt obiectiv mai mic ar fi pur şi simplu egoist, nu crezi?

Maşinăriile din centrala energetică erau robuste şi îndeajuns de inteligente pentru a se apăra singure şi pentru a-şi proteja orice vizitatori, fără a fi nevoie de garduri înalte sau uşi zăvorâte. Tchicaya îşi amintea că locul fusese mai zgomotos ultima dată când îl vizitase, dar încetinirea redusese fluxul de reziduuri purjate din oraş la un firicel inaudibil. Energia era extrasă din reziduuri printr-un proces electrochimic catalizat de enzime, pe care el încă nu-l studiase în detaliu; din fericire, o parte din energie sfârşea sub formă de căldură şi până şi outputul diminuat era suficient pentru ca să poţi locui înăuntru peste noapte. Mariama făcuse un cuib de pături chiar lângă conductele de răcire care duceau la radiatoarele cu aripioare de pe acoperiş.

Tchicaya adulmecă precaut aerul, însă nu exista nici urmă a obişnuitului iz scârbos; poate din cauză că nu numai produsele de canalizare ce treceau pe aici erau mai puţine, ci şi pentru că erau diluate de scurgerile nediminuate de pe plantaţii. Simţea un

miros ciudat de legume fierte, totuşi nimic intolerabil.

Mariama depozitase conserve de mâncare, din tipul raţiilor cu autoîncălzire pe care oamenii le luau în ţinuturile virgine, îngheţate, din sud. Probabil că avusese nevoie de destul timp pentru a colecta atâtea fără să atragă bănuieli. Îi întinse una şi el apăsă clapeta ca să-i declanşeze încălzirea.

– De cât timp plănuieşti asta? o întrebă.

– De mai mult de un an.

– Dinainte ca eu să fi ştiut măcar că Erdal călătoreşte.

– Nici eu nu ştiam. Doream pur şi simplu să fiu pregătită pentru oricare moment în care s-ar fi petrecut.

Tchicaya fu impresionat şi puţin intimidat. Era cu totul altceva să priveşti soarele şi stelele gonind pe cer şi să te gândeşti: cum ar fi dacă aş putea să fiu la fel de rapid ca ele? Să plănuieşti ieşirea din încetinire chiar înainte să fi trecut vreodată prin ea necesita o linie de gândire cu totul diferită.

– Şi ce ai făcut? Înainte să fi venit la mine acasă?

Ea strânse din umeri.

– Am explorat… Mi-am băgat nasul… Am avut grijă să nu trezesc dronele…

Tchicaya simţi cum chipul i se înăspreşte la auzul termenului acela dispreţuitor, însă apoi se întrebă câtă toleranţă trebuia să accepte pentru a ţine seama de strădania ei permanentă de a-l provoca. Uneori calculele deveneau atât de dificile, încât îl scoteau din sărite. Ar fi dorit să fie deschişi unul cu celălalt, dar se îndoia că acesta ar fi fost stilul Mariamei. Şi nu dorea ca ea să fie altfel, nu dorea să se schimbe.

Deschise conserva şi se aplecă peste cutie, nesigur asupra sentimentelor pe care i le trăda chipul.

După ce mâncară, stinseră lampa şi se întinseră sub pături, ghemuiţi laolaltă. Tchicaya fu stingherit la început, ca şi cum căldura plăcută pe care o simţea din partea corpului ei lipit de al lui atrăgea riscul de a se transforma în ceva mai complicat, dar ştia că era încă imposibil din punct de vedere fizic ca între ei să aibă loc ceva de natură sexuală. Ideea eşuării finale a garanţiei aceleia îl tulbură, însă nu era ceva care să poată dispărea peste noapte.

– Două săptămâni nu-i destul, zise Mariama. Trebuie să ieşi din odaia ta cu un centimetru mai înalt: suficient ca părinţii tăi să simtă că ceva-i în neregulă, dar fără să poată pune degetul pe rană.

– Culcă-te.

– Sau să-nveţi ceva ce nu ştiai. Uluieşte-i cu erudiţia ta.

– Acum mă iei peste picior.

Tchicaya îi sărută ceafa. Imediat îşi dori să n-o fi făcut şi aşteptă, încordat, o mustrare. Sau şi mai rău, o încercare de a înainta pe o potecă pe care el nu intenţionase niciodată să calce.

Însă Mariama rămase nemişcată în beznă şi după un timp el începu să se întrebe dacă măcar îl simţise. Avea părul des la ceafă şi buzele lui abia dacă atinseseră câteva şuviţe ciufulite.

În opinia lui Tchicaya, pustietatea reală a oraşului nu-l făcea cu nimic mai interesant, iar libertatea de a hoinări pe străzi şi ogoare la orice oră era mai puţin ispititoare acum, iarna, decât în verile obişnuite, când oricum abia dacă era restricţionată de autoritatea parentală. Se gândi să sugereze să revină în încetinire şi să iasă din nou când clima era mai caldă, dar se temea să nu compromită înţelegerea lor iniţială. Dacă *el* nu-şi ţinea cuvântul dat, n-avea nicio şansă s-o determine pe Mariama să-şi ţină cuvântul *ei.*

Mariama dorea să prindă un tren spre Hardy, chiar mai departe dacă ar fi fost posibil, preferabil să înconjoare întregul continent. Într-o stranie concesie făcută pragmatismului, trenurile se deplasau cu viteza lor obişnuită, transportând navetiştii la destinaţii cât ar fi clipit din ochi. Lesne de înţeles însă, plecările erau rare şi, examinând orarele de circulaţie, se dovedi că n-ar fi putut călători nicăieri şi să se poată întoarce în mai puţin de zece ani.

Tchicaya se străduia să-i abată atenţia Mariamei, îngrozit la gândul că putea nutri dorinţa vreunui sabotaj care să meargă mai departe de echipamentele de pe terenul de joacă. Ea ştiuse că era inutil să spere că va reuşi să avarieze ceva din infrastructura oraşului, însă el îşi putea imagina cât de încântată ar fi fost la auzul tânguielilor sirenelor şi la vederea oamenilor care reîncepeau să se mişte în jurul ei. Poate că imaginea respectivă era neadevărată, dar era inutil să-i ceară asigurări; în cazul cel mai bun, n-ar fi făcut decât s-o ofenseze, iar în cazul cel mai rău, ar fi putut-o ispiti să-i pună în practică temerile. De aceea Tchicaya încercă să accepte orice sugestii ale ei care nu erau complet bizare, dar numai după ce se împotrivise îndeajuns pentru a o împiedica să devină prea plictisită, ori prea suspicioasă în privinţa maleabilităţii lui.

În a zecea lor noapte după ieşirea din încetinire, pe Tchicaya îl trezi un fluid călduţ care-i picura pe faţă. Deschise ochii în bezna absolută şi, în mod nechibzuit, scoase limba ca să guste fluidul. Era apă, însă avea un iz uşor metalic. Îşi imagină o fisură în plafon şi căldura emanată de radiatoarele cu aripioare de pe acoperiş, de deasupra lor, care topea chiciura înconjurătoare.

Se strecură de sub pături fără s-o trezească pe Mariama şi bâjbâi după lampă. Când o ridică, văzu o sclipire vagă de lichid care şerpuia în jos pe o conductă groasă de răcire, colectând picăturile la un cot în unghi drept de deasupra pernei unde fusese capul său.

Mariama se foi, după care îşi acoperi ochii cu palmele.

– Ce-i?

– Curge nişte apă de pe acoperiş. Trebuie să ne mutăm.

Deplasă lampa în jur, căutând scurgeri printre celelalte conducte. Apoi îi atrase atenţia ceva diferit, o străfulgerare de culori irizate în partea cea mai de sus a conductei care se dovedise a fi vinovatul iniţial.

– Ce-i ăla – ulei?

De ce s-ar fi scurs ulei de pe acoperiş? Din câte ştia Tchicaya, puţinele componente aflate în mişcare ale centralei se găseau în interiorul clădirii şi oricum, în cazul în care aveau contact fizic reciproc, toate suprafeţele erau finisate la nivel molecular, cu coeficientul de frecare aproape egal cu zero. Poate cristalele de gheaţă ar fi putut reflecta lumina în felul acela. Totuşi ce le-ar fi putut face atât de subţiri şi de plate?

Cu certitudine trebuia să existe un răspuns simplu, însă enigma îl rodea. Era frig şi o parte din el nu-şi dorea altceva decât să se ghemuiască din nou sub pături – dar ce rost avea să adopte o stare în care nimeni nu-i putea spune să înceteze să-şi mai facă griji şi să amâne totul până dimineaţă, dacă nu profita de libertatea sa de a acţiona imediat pentru a-şi satisface curiozitatea?

– O să urc pe acoperiş, anunţă el.

În lumina lămpii, Mariama clipi des, aparent stupefiată.

Tchicaya îşi încălţă pantofii şi ieşi, luând lampa cu el.

Ocoli clădirea de două ori înainte de a se decide asupra unei conducte de drenaj cu aspect robust. Lampa era ataşată de un lanţ; o atârnă în jurul gâtului, ca pe un pandantiv purtat invers, şi prinse conducta între antebraţe şi genunchi. Nu existau mânere sau prize pentru mâini şi suprafaţa acoperită de chiciură era

lunecoasă. Prima dată când lunecă îndărăt, intră în panică şi aproape că-şi dădu drumul, totuşi frecarea cu suprafaţa de polimer nu era atât de puternică încât să cauzeze durere. După ce reveni de două ori pe sol, constată că dacă sporea strânsoarea în clipa în care începea să lunece, se putea opri într-o fracţiune de secundă, păstrându-şi majoritatea altitudinii câştigată cu trudă.

Ajunse la acoperiş cu membrele amorţite şi pieptul îmbibat de transpiraţie îngheţată. Se ghemui pe ţiglele dispuse în pantă şi agită viguros din braţe, până îşi dădu seama că mişcările acelea îl făceau să lunece lent înapoi, spre căderea de şapte metri care-l aştepta în spate. Dacă îşi rănea în mod real carnea cu care se născuse, avea să fie imposibil să se ascundă de părinţi. Iar preluarea unui corp nou la vârsta de doisprezece ani l-ar fi făcut subiect de glume pentru multe secole de acum încolo.

Se ridică şi se bălăbăni pe acoperiş, tot atât de circumspect faţă de gravitaţie, pe cât fusese în încetinire. Nu avea habar dacă se îndrepta în direcţia cuvenită; formele întunecate care se ridicau în faţă puteau să fi fost absolut orice. Se opri pentru a deplasa într-o poziţie mai utilă, lampa care ajunsese în spate şi descoperi o spintecătură prelungă pe interiorul piciorului drept, lipicioasă de sânge. Ceva îl tăiase când lunecase pe conductă, totuşi rana nu era dureroasă, aşa că nu putea fi adâncă.

Când ajunse lângă aripioarele radiatorului văzu că erau masive; fiecare avea lăţimea anvergurii braţelor sale deschise. Ocoli încet structura, luminând cu lampa în interstiţiile piezişe dintre aripioare şi căutând sursa scurgerii.

– Ce-ai găsit? îl strigă Mariama.

Ieşise din clădirea centralei şi era undeva pe sol.

– Deocamdată nimic.

– Vrei să sui şi eu?

– Cum vrei.

Simţi un fior de vinovăţie faţă de felul cum sunaseră cuvintele acelea, dar nu era nici pe departe o expresie de dispreţ superior după standardele pe care le impusese ea.

Acesta era prima acţiune făcută de el de când i se alăturase care să nu fie parte dintr-o strategie complicată de a o mulţumi sau zăpăci pe Mariama. Trebuia să fie indiferent faţă de ea, numai de data aceasta, altfel ar fi înnebunit.

Când lumina lămpii returnă finalmente sclipirea de curcubeu pe care o întrezărise din interiorul clădirii, aceasta era

inconfundabilă: jumătate de aripioară era acoperită de un petic neregulat şi lucitor dintr-o substanţă unsuroasă. Tchicaya se apropie şi o atinse cu vârful unui deget. Substanţa era uşor lipicioasă, iar pelicula îi rămase pe deget o fracţiune de milimetru când şi-l retrase. Când i se desprinse de piele, o putu simţi pocnind înapoi elastic, nu rupându-se precum care să fi avut vâscozitatea unei melase. Ridică degetul şi-l cercetă; pielea nu era pătată, iar când îl frecă de degetul mare, nu simţi nici urmă de umezeală ori de grăsime. Nu era un gen de ulei pe care să-l mai fi întâlnit anterior şi în niciun caz nu era gheaţă.

Apropie lampa de suprafaţă pentru a căuta urma vreunui canal de răcire avariat. Acesta trebuia să fie reziduul lăsat de o scurgere, deşi nu putea pricepe motivul pentru care fluidul de răcire ar fi trebuit să conţină impurităţi aderente. Să fi fost antigel? Tremura de frig, dar încăpăţânarea îl mâna mai departe.

În centrul cercului de lumină proiectat de lampă, o gaură mică apăru în peliculă şi crescu sub ochii lui. Tchicaya menţinu lampa cât mai nemişcată cu putinţă; după ce marginea peliculei se retrăsese în penumbra din exteriorul spotului, gaura încetă să mai crească.

Tchicaya deplasă lampa în altă parte. Fenomenul se repetă: lumina părea să topească pelicula. Totuşi razele lămpii nu emiteau deloc căldură. Să fi declanşat un gen de reacţie fotochimică?

Reveni la prima fisură făcută în peliculă. Aceasta se redusese la jumătate din mărimea pe care o avusese când îndepărtase lampa. Făcu o gaură în peliculă într-un al treilea loc, după care reveni cu lampa la a doua gaură. Şi aceasta se închidea. Tchicaya ieşi din interstiţiul dintre aripioare şi rămase ghemuit pe ţiglele acoperişului, cu dinţii clănţănind. Poate că lumina distrugea substanţa necunoscută din care erau alcătuite moleculele peliculei, în timp ce procesul chimic care o formase iniţial o reconstruia, după ce lumina era îndepărtată: unele mixturi de substanţe chimice simple se puteau comporta în mod complicat. Nu avea niciun rost să înceapă să apeleze expresii din lecţiile de biologie – ca *fototropism negativ.*

Braţele îi tremurau. Mariama amuţise după ultimul lor schimb de cuvinte; probabil că revenise în pat.

Se sculă în picioare şi cercetă scrupulos celelalte părţi ale radiatorului, însă doar o latură a unei aripioare purta urme vizibile de peliculă.

Scoase un briceag din buzunar, îl deschise şi râcâi pelicula. Suprafaţa păru neschimbată, însă când ridică briceagul, pe tăişul lamei era vizibil un reziduu ceros.

Ocoli structura şi în acelaşi timp numără aripioarele, orientându-se după stele. Închise ochii şi-şi imagină arcul pe care soarele îl descria când traversa bolta; era o sarcină mai uşoară acum decât ar fi fost înainte să fi stat un an în camera din faţă a locuinţei sale şi să fi privit panglica de foc deplasându-se în funcţie de anotimp. Păşi între două aripioare şi şterse pe suprafaţa curată a radiatorului substanţa care se lipise de cuţit.

Se uită din nou la cer. Un milion de stele, un milion de planete moarte. Numai patru planete adăpostiseră vreodată ceva diferit. Probabil că intuiţia lui avea să fie contrazisă, dar ideea îl făcu să surâdă. Unele lucruri erau atât de mari şi de bizare, încât nu ţi le puteai dori decât în derâdere, iar dezamăgirea cauzată de neapariţia lor ar fi semănat cu o criză de isterie în care blestemai lumea pentru că soarele nu răsărise la cheremul tău.

Tchicaya avansă până la marginea acoperişului; răsuflarea se învolbura în aburi în faţa lui.

Pe când cobora pe conductă, piciorul începu să-i pulseze. Corpul lui izbutise să închidă rana şi acum îl avertiza să nu rupă pansamentul temporar de colagen pe care-l ţesuse peste tăietura din piele. Mişcându-se astfel încât să îndepărteze presiunea exercitată asupra rănii, Tchicaya luă o decizie: dorea să-şi reamintească noaptea aceasta, dorea să-i lase un semn. Îşi instrui Exosinele să nu permită niciodată celulelor pielii sale să crească la loc în modelul lor normal, peste rană. Pentru prima dată, avea să îngăduie lumii să-i lase o cicatrice.

– De ce trebuie să-mprumutăm scara părinţilor tăi?

Tchicaya îi făcu Mariamei semn să se îndepărteze de magazia de unelte.

– Sper că nu va declanşa nicio alarmă. Dacă aş încerca să împrumut scara altcuiva, ar putea semăna cu o tentativă de furt.

Nu voia totuşi ca ea să participe la asta. Faptul că locuinţa îi îngăduise să intre neinvitată, ba chiar să-i împrumute hainele fără permisiunea lui, dovedea că era pregătită să arate oarecare toleranţă faţă de prietenii lui. Părinţii lui nu fuseseră niciodată obsedaţi de păzirea bunurilor lor, aşa că nu era surprinzător că nu programaseră niciun fel de reacţii paranoice, gata să declanşeze la o atingere de fir de păr. Nu intenţiona însă să-şi

forţeze norocul.

Când ieşi din şopron, Mariama spuse:

– Bun, dar *pentru ce* ne trebuie? Ce-i atât de interesant acolo sus, pe acoperiş?

Tchicaya roti scara spre ea, făcând-o să sară îndărăt.

– Probabil nimic.

Când se trezise de dimineaţă, intenţionase să-i arate pelicula de pe conductele de răcire din interiorul centralei, dar la lumina zilei vederea ei i se păruse atât de banală şi neinspiratoare, încât se răzgândise; probabil că se uitase ea însăşi şi nu văzuse decât o decolorare slabă. Râsese de naivitatea lui, când îşi descrisese în cele din urmă experimentul, însă lui nu-i păsase.

– Vom afla diseară.

Mariama era derutată.

– Ce mă poate opri să sui acolo înainte de lăsarea nopţii?

Tchicaya strânse mai tare mâinile pe scară, dar chiar dacă nu i-ar fi dat-o, ei nu i-ar fi trebuit.

– Nimic, îi răspunse. Te rog să aştepţi, asta-i tot.

Răspunsul acela păru s-o încânte. Îi zâmbi luminos.

– Atunci o s-aştept.

Scara nu putea să se extindă pe toată lungimea până la acoperiş şi Tchicaya trebuie să argumenteze cu ea să se extindă cât de puţin.

– Nu-i sigur, se tângui scara.

– Am fost deja o dată acolo sus, fără ajutor din partea ta, protestă el şi îi arătă noua lui cicatrice trandafirie. Dacă va fi nevoie, voi sui din nou pe conductă. Poţi să-mi asiguri un suiş cât mai ferit de pericole... sau poţi să rămâi pe sol şi să fii complet inutilă.

Scara cedă. Tchicaya o prinse ferm de extremitatea inferioară, în timp ce o undă de deformare străbătu lungimea dispozitivului. Când balustradele laterale se întinseră, materialul fu redistribuit în trepte noi. În forma ei finală, nu mai groasă decât o foaie de hârtie, scării tot îi mai lipsea un metru ca să atingă marginea acoperişului, dar de acolo accesul era posibil.

– După tine, rosti Mariama.

Tchicaya intenţionase să fie în urma ei, pentru ca s-o poată prinde în eventualitatea în care aluneca, dar presupusese că ea va solicita oricum să suie prima, aşa că nu-şi pregătise nicio replică. Sprijini scara şi începu să suie. Nu trebui să privească în

jos ca să ştie când i se alăturase; simţea structura vibrând cu a doua încărcătură.

Dacă Mariama cădea şi se rănea, s-ar fi putut retrage după voie în lumea lipsită de dureri a Procsului ei. Un accident ar fi însemnat descoperire şi ruşine, însă nu o mare suferinţă. Totuşi mâinile lui Tchicaya tremurau la gândul acela şi nu se putea imagina simţind altceva. Structura minţii sale fusese transmisă ereditar cu numai câteva modificări minore de la forma umană originală, modelată de evoluţie în Epoca Morţii, lăsându-l să aleagă între a-i îmbrăţişa impulsurile în toată absurditatea lor – precum străvechi figuri de stil al căror înţeles literal nu mai avea nicio asemănare cu nimic din ceea ce mai făceau oamenii – sau a se strădui să inventeze un vocabular nou pentru a le înlocui. Dacă ţineai la cineva, ce ar fi putut substitui sentimentul groaznic de suferinţă pe care-l simţeai dacă persoana aceea ar fi păţit ceva? El ştia că acorporalii găsiseră propriile lor răspunsuri, variate, dar îl ameţea ideea că într-o bună zi el însuşi ar fi putut face la fel.

Privi în jos.

– Ce-i? întrebă Mariama.

– Nimic.

Urcuşul lung era mai uşor decât fusese în noaptea trecută, totuşi Tchicaya constată că actul de a se întinde pentru a se prinde de jgheabul acoperişului era mai deconcertant când se afla cocoţat pe ultima treaptă a scării, decât atunci când strânsese ferm între picioare conducta de scurgere. Se săltă pe acoperiş, apoi se îndepărtă iute de margine, pentru a nu sta în calea Mariamei. Peste câteva secunde ea i se alătură.

– Ar fi trebuit să fi utilizat corzi şi ancore cu gheare de pisică, spuse ea. Aşa cum fac pe munţi.

– Nu m-am gândit la asta, recunoscu Tchicaya.

– Glumeam.

– Ar fi putut totuşi să fie distractiv.

Ar fi putut să fie mai puţin periculos.

– Acum o să-mi spui marele secret?

Tchicaya simulă indiferenţa.

– Te-am avertizat: probabil că nu-i nimic important.

Ridică raza lămpii peste acoperiş, dar în mod deliberat o păstră cât mai jos.

– Pe aici.

Păşiră împreună pe ţigle, fără un cuvânt. Când ajunseră la

radiator, Tchicaya îi arătă peticul de peliculă irizată pe care-l descoperise în noaptea trecută.

Mariama îl examină. Tchicaya se aşteptase pe jumătate ca ea să identifice imediat substanţa, dezumflându-i fantezia cu o explicaţie mult mai simplă, însă fu la fel de nedumerită ca şi el. Când îi arătă cum pelicula reacţiona faţă de lumina lămpii, ea spuse:

– De asta credeai că nu va fi nimic aici? Te aşteptai s-o distrugă lumina soarelui?

– Nu. Suprafaţa asta ar trebui să fie în umbră toată ziua.

– Ar primi totuşi nişte lumină dinspre cer.

– Adevărat, acceptă el, dar dacă a existat azi-noapte, fie că putea supravieţui nivelului respectiv de lumină indirectă, fie că se formase după apus, cel puţin o dată. Şi atunci de ce să nu mai fie din nou aici?

Mariama încuviinţă răbdător.

– Perfect. Atunci de ce m-ai avertizat să nu m-aştept la mare lucru?

Tchicaya simţi un nod în gât.

– Am râcâit niţel şi am pus substanţa pe altă aripă. Una care ar fi trebuit să aibă aceleaşi condiţii de umbră. Ca să văd dacă va…

Nu putea rosti cuvântul.

– Ca să vezi dacă va creşte?

El încuviinţă cu un aer prostesc.

– Unde? ţipă Mariama încântată.

Întinse mâna spre lampă, dar când el nu-i dădu drumul, nu se luptă să i-o smulgă. Se mulţumi să-l prindă de braţ şi zise:

– Vrei să-mi arăţi? Te rog!

Se împleticiră în jurul radiatorului, ajutându-se reciproc să-şi menţină echilibrul. Tchicaya îşi spuse că nu-i păsa ce descopereau; când nu vor găsi nimic, puteau să râdă împreună de uriaşa lui amăgire.

– Asta este.

Introduse lampa în spaţiul în formă de prismă triunghiulară dintre aripioare, însă n-o putu ţine nemişcată.

– Vezi ceva?

Mariama îl cuprinse cu braţul, stăpânindu-i întregul corp, astfel ca să poată stăpâni lampa.

În faţa lor se vedea un petic de peliculă, un oval cam de mărimea palmei lui, exact la înălţimea la care-şi curăţase cuţitul.

Mariama luă lampa şi îngenunche ca să-l inspecteze mai îndeaproape. Pelicula începu să se contracte imediat şi ea îndepărtă lumina.

– Deci ăsta nu era aici ieri-noapte?

– Nu.

– Atunci trebuie să fie o nouă… Se strădui să găsească cuvântul potrivit. Colonie? Asta crezi că este?

– Nu ştiu.

Ea se întoarse către el.

– Dar este vie? Trebuie să fie!

Tchicaya rămase tăcut pentru un moment. Crezuse că rezultatul va pune capăt problemei, totuşi acum avea alte idei. Dovada continua să fie prea superficială pentru a susţine concluzii extraordinare.

– Există substanţe chimice, rosti el, care fac unele chestii stranii. Nu sunt sigur ce dovedeşte asta.

Mariama se ridică în picioare.

– Trebuie să trezim pe cineva şi să-i arătăm. Imediat!

Tchicaya era îngrozit.

– Însă atunci vor şti ce am făcut. Vor şti că am ieşit din încetinire.

– N-o să-i pese nimănui. Nu ştii cât de rar este aşa ceva?

El aprobă din cap.

– Dar îmi promiţi…

Mariama izbucni în râs.

– N-o să dăm de niciun necaz! Asta-i de o mie de ori mai important!

Viaţă băştinaşă fusese depistată doar pe trei planete în afara Pământului; simplă şi microbiană, dar în toate cazurile unică. Fiecare biosistem utiliza reacţii chimice diferite, metode diferite de colectare a energiei, unităţi structurale diferite, moduri diferite de stocare şi transmitere a informaţiei. La nivelul cel mai grosolan, cel mai pragmatic, cunoştinţele acestea puteau să aibă prea puţină valoare; tehnologia depăşise de mult abilitatea de eficientizare a naturii, însă fiecare rară întrezărire a unui alt accident de biogeneză proiecta încă o rază de lumină asupra naturii şi posibilităţilor vieţii. Acoperişul acestei clădiri avea să devină locul cel mai des pomenit în discuţii pe o rază de o sută de ani-lumină.

– Şi dacă este ceva ce am adus noi înşine? întrebă Tchicaya. Atunci n-ar mai fi cine ştie ce descoperire…

– Ce adică? Nimic din ceea ce-am adus nu poate să sufere mutaţii în mod liber: fiecare celulă din fiecare recoltă, fiecare celulă din corpurile noastre are cincizeci de enzime sinucigaşe diferite care ucid descendenţii la prima eroare genetică. Este imposibil să fie *de la noi.*

Tchicaya începuse să obosească tot încercând să-şi ţină echilibrul pe acoperişul înclinat; se aşeză cu spatele rezemat de aripioară. Era călduţă, avea temperatura corpului. După terminarea încetinirii, ar fi fost mai fierbinte decât punctul de fierbere al apei. *Atunci ce extremă favoriza formele de viaţă băştinaşă?* Oare crescuse aici înainte de încetinire şi apoi izbutise să dăinuie în relativa răcoare? Sau ieşise din reziduurile îngheţate şi colonizase radiatorul după ce încetinirea făcuse benignă această nişă minusculă?

Mariama se aşeză lângă el.

– Va trebui să plecăm, spuse ea.

– Nu putem aştepta până dimineaţă?

– Nu mă refer la noi... acum. Va trebui să plecăm de pe Turaev. *Vor evacua planeta.* Toţi va trebui să mergem altundeva. Surâse şi adăugă, simulând gelozia: Dintotdeauna dorisem ca eu să fiu cea care va zgâlţâi locul acesta din apatie. Se pare însă că m-ai învins.

Tchicaya rămase nemişcat, schiţând o uşoară grimasă. Cuvintele refuzau să pătrundă. Ştia că ea avea dreptate: era un principiu universal, acceptat de toate societăţile care călătoreau prin spaţiul cosmic. În celelalte trei cazuri, planetele respective intraseră în carantină strictă, fiind lăsate să-şi urmeze propriile destine. Totuşi numai una dintre ele fusese colonizată la momentul depistării vieţii. Pe Turaev formele de viaţă native ar fi trebuit să fi dispărut cu mult înainte de lansarea primilor spori ai coloniştilor. Oricât de microscopice ar fi fost şi oricât de rarefiat distribuite, ar fi trebuit să lase o semnătură chimică detectabilă în atmosferă.

Lacrimi îi înţepau ochii. În euforia lui, nu se gândise nicio clipă dincolo de confirmarea improbabilă că propria lui planetă, propriul lui oraş ar fi deţinut al patrulea exemplu cunoscut de viaţă extraterestră. Ar fi putut să treacă în cele din urmă peste ruşinea acestei escapade copilăreşti, scuzându-se pe jumătate cu descoperirea norocoasă. El însă fusese mai mult decât neascultător, mai mult decât nerespectuos cu obiceiurile care legau laolaltă oamenii de pe Turaev. El le distrusese întreaga

lume.

Nu dorea să plângă în faţa Mariamei, aşa că bolborosi doar un şuvoi incoerent de cuvinte. Tot ce plănuise, tot ce-şi imaginase pentru viitor tocmai se preschimbase în cenuşă. Putea să fi călătorit într-o bună zi, ca Erdal, totuşi el nu şi-ar fi lăsat niciodată în urmă prietenii şi familia, n-ar fi pierdut niciodată sincronizarea. Cincizeci şi nouă de generaţii făcuseră din planeta aceasta căminul lor; Tchicaya nu putea să mai aparţină vreodată altui loc. Acum totul avea să-i fie smuls. Şi nouă milioane de oameni aveau să sufere aceeaşi soartă.

Când se opri ca să-şi tragă răsuflarea, Mariama spuse liniştitor:

– Totul de aici poate fi mutat! Toate clădirile, toate plantaţiile… Te-ai putea trezi pe Noul Turaev, la o mie de ani-lumină depărtare şi dacă nu te-ai uita la stele, nici măcar n-ai şti că eşti altundeva.

– Ştii bine că nu se va-ntâmpla niciodată aşa! replică înfocat Tchicaya. Acum cinci minute, erai fericită!

Se şterse la ochi, străduindu-se să nu-şi îndrepte furia asupra ei. Înţelesese întotdeauna ce dorea ea; nu avea niciun drept s-o învinovăţească pentru asta. Însă orice asigurare ar fi primit din partea ei ar fi fost găunoasă.

Mariama amuţi. Tchicaya îşi îngropă capul în mâini. Pentru el nu exista evadare: numai adulţii aveau dreptul să-şi închidă Procsul, să opteze pentru extincţie. Dacă s-ar fi aruncat de pe acoperiş şi şi-ar fi fracturat coloana vertebrală, dacă s-ar fi îmbibat în benzină şi şi-ar fi dat foc, asta l-ar fi făcut doar şi mai demn de dispreţ.

Mariama îi cuprinse umerii cu braţul.

– Pe câte planete, zise ea, crezi c-au găsit viaţă?

– Ştii şi tu răspunsul. Pe trei, după Pământ.

– Nu ştiu asta. Poate c-au fost zece… Poate c-au fost sute…

Tchicaya simţi cum îl furnică pielea. Ridică privirea şi-i căută ochii în lumina stelelor, întrebându-se dacă-l testa. Ceea ce-i propunea acum era infinit mai rău decât orice făcuseră deocamdată.

– Dacă crezi că va face rău la aşa mulţi oameni, în asemenea măsură, rosti ea, atunci o să te-ascult.

Lacrimile curgeau din nou pe obrajii lui; ea i le şterse cu dosul mâinii.

– Am încredere în tine.

Tchicaya îşi feri ochii. Din ziua în care se cunoscuseră, Mariama avusese puterea să incinereze totul în jurul ei, să străpungă fiecare absurditate înăbuşitoare împotriva căreia se ridicase. Când discutaseră despre viitor, era singurul lucru despre care ea vorbise vreodată: descoperirea unui mod prin care să silească Turaev să se schimbe. Acum putea să devasteze planeta cu propriile ei reguli stupide şi nimic n-avea să mai fie la fel vreodată.

Decât dacă el o ruga să n-o facă.

Tchicaya dormi până la sfârşitul încetinirii lui Erdal şi se deşteptă din vise adânci, reîmprospătat, dar dezorientat. Rămase în pat şi ascultă vântul, gândindu-se la cele petrecute în ultimii două sute şaptezeci şi doi de ani.

Erdal călătorise către Gupta, aflată la o sută treizeci şi şase de ani-lumină depărtare, unde stătuse zece zile. Când avea să se ridice din cuvă, revenind în carnea în care se născuse, avea să constate că şi pe Turaev trecuseră tot zece zile. El urma să fie aducătorul de veşti, descriindu-şi cu înflăcărare călătoria, familiei şi prietenilor. Nu avea să fie pentru ei un străin, întâmpinat de o incomprehensibilă litanie de schimbări.

Întreaga planetă îl aşteptase. Ce altceva ar fi trebuit să facă? Soarele lui Turaev avea să ardă încă patru miliarde de ani. Câtă lăcomie şi nerăbdare ar fi fost necesare pentru a purta ranchiună aşteptării, pentru a te lepăda de cineva de dragul câtorva secole?

Tchicaya simţea mai degrabă mândrie decât vinovăţie. În ciuda decalajului său temporal, inima continua să-i fie în locul cuvenit şi decisese să nu mai fie niciodată atât de slab.

În timp ce se îmbrăca, privirea îi coborî pe cicatricea de pe picior. Era convins că părinţii lui o observaseră, însă niciunul nu-i ceruse să-i explice înţelesul ei. Era dreptul lui de a decide cui să-i spună, şi când.

Deasupra cicatricei, între picioare, pielea se înroşise şi se inflamase recent. Tchicaya rămase pe marginea patului şi testă cu grijă tumefierea. Când o atingea, era ca şi cum s-ar fi gâdilat singur; îl făcea să zâmbească uşor, dar nu putea ascunde că ar fi preferat mai degrabă să fi fost gâdilat de altcineva.

Termină să se îmbrace, mişcându-se încet prin odaie. Nu se gândise că avea să se întâmple atât de curând. Unii aveau paisprezece, cincisprezece, şaisprezece ani. El era înalt, totuşi nu

era puternic pentru vârsta lui. Încă nu semăna cu părinţii lui. Nu era pregătit. Era un soi de boală, un soi de greşeală.

Se aşeză iarăşi pe pat, străduindu-se să nu intre în panică. Deocamdată nimic nu era ireversibil. Indiferent ce anume ar fi construit corpul său, până la finalizare putea să mai treacă un an; întotdeauna prima dată dura mai mult. Iar el încă se putea răzgândi, îşi putea schimba sentimentele. Totul era voluntar, îi explicase tata. Dacă nu iubeai pe cineva în mod profund şi dacă persoana respectivă nu avea aceleaşi simţăminte faţă de tine, niciunul dintre voi nu putea dezvolta ceea ce vă trebuia amândurora pentru a face dragoste împreună.

Tchicaya îşi dezgoli iarăşi pielea congestionată şi privi posomorât mica protuberanţă informă. Fiecare cuplu creştea ceva diferit, tot aşa cum fiecare cuplu avea un copil diferit. Moleculele care trecuseră deja între ei prin aer aveau să determine perechea de forme care se plăsmuiau. Ei doi aveau atunci să fie legaţi laolaltă, literalmente refăcuţi unul pentru celălalt; până şi semnalele chimice care le ofereau plăcere aveau să se potrivească împreună într-un model complementar tot atât de unic, cât şi carnea lor acuplată.

– Nu te iubesc, şopti Tchicaya. Nu însemni nimic pentru mine. Nu te iubesc.

Avea să-şi imagineze faţa ei şi să recite cuvintele zilnic, o dată când se trezea şi o dată înainte de culcare. Dacă era îndeajuns de puternic, îndeajuns de încăpăţânat, corpul lui trebuia să asculte.

7

Sophus avea prea mult tact pentru a-l întreba pe Tchicaya de unde o cunoştea pe Mariama; trebuie să fi fost evident că răspunsul era lung, complicat şi că în general nu-l privea pe el. Tchicaya oferi minimumul absolut pe care părea să-l ceară situaţia.

– Am crescut împreună în acelaşi oraş de pe Turaev, explică el. A trecut mult de când nu ne-am întâlnit.

Când Mariama ceru să afle ce se petrecea în *Rindler,* Tchicaya îi lăsă locul lui Sophus care preluă sarcina de a contura progresele şi dezamăgirile înregistrate în şaptesprezece decenii. Tchicaya ascultă politicos, sperând că Mariama înmagazina mai

multe decât el. Gândurile îi erau atât de împrăştiate de şocul sosirii ei, încât renunţă să mai încerce să fie atent; ulterior putea să rederuleze întreaga conversaţie.

În timp ce Sophus vorbea, se plimbară toţi trei prin navă. Mariama nu fu afectată de panorama de pe pasarele; poate că până atunci nu mai fusese atât de aproape de graniţă, dar se părea că se acomodase cu spaţiul cosmic. Pe de altă parte, pe Tchicaya nu l-ar fi surprins dacă ea ar fi decis să aleagă în mod oficial calmul în noul mediu, chiar dacă îşi părăsise pentru întâia oară planeta.

Când Tchicaya se recuplă la discuţie, Mariama spunea:

– Prin urmare nu există nicio posibilitate de a utiliza argumente din clasa universalitate pentru a proiecta un vierme Planck de eficienţă generală înainte de a preciza detaliile fizicii?

– Tarek s-a ocupat de asta, răspunse Sophus, şi chiar a încercat nişte experimente, totuşi cred că-i o fundătură. În primul rând, tot nu ştim care sunt simetriile acestui sistem. Eu unul am renunţat mai mult sau mai puţin să vorbesc despre „novo-vid”; induce prea mult în eroare. Care vid? Nu ştim să existe vreo stare aflată în spaţiul nul al tuturor operatorilor de anihilare pentru particulele mimozane de iniţiere. Iar dacă o asemenea stare ar exista, nu ştim dacă ea va asculta de ceva măcar pe departe analog invariantului Lorentz. Este posibil ca îndărătul graniţei să nu existe niciun fel de simetrie a translatării temporale.

– Glumeşti!

– Deloc. Ba chiar, pare tot mai probabil de la o zi la alta.

Sophus privi cu subînţeles spre Tchicaya, de parcă ar fi aşteptat să fie recunoscută lăudabila deschidere a Conservatorilor.

– Aşa este, spuse Tchicaya. Am asistat eu însumi la un experiment, cu numai câteva ore în urmă.

Mariama îi zâmbi, invidioasă pe uşorul lui avantaj.

El îi răspunse surâsului, sperând că faţa nu-i trăda confuzia. În clipa în care o văzuse stând pe puntea de observaţie, nu presupusese în mod conştient nimic despre facţiunea căreia se alăturase ea; asemenea griji efemere îi zburaseră complet din gânduri. Acum, după ce dezvăluise nepăsător şi în trecere că sosise aici pentru a susţine tabăra despre care Tchicaya ar fi fost gata să jure că ea i se va opune, singura parte din mintea lui care rezona cu adevărul acesta era modelul cel mai vechi şi mai

rudimentar pe care-l avea despre ea: o persoană al cărui unic rol în viaţă era de a-l deruta şi tulbura pe el: Mariama originală, despre care el îşi închipuise că ar fi fost în stare de orice, nu atât pentru a-i face lui în ciudă, cât pentru a-i dovedi că n-avea nicio speranţă s-o silească să facă ceva.

Tchicaya îşi sili gândurile să revină la comentariile lui Sophus. Kadir şi Zyfete nu fuseseră nici pe departe atât de expliciţi, dar nici nu fuseseră în toanele cele mai prietenoase. Însă acum disperarea lui Kadir căpăta mai mult sens; depăşea temerile sale sporite pentru soarta planetei natale şi o altă banală şi frustrantă întâlnire cu graniţa.

Simetria translatării temporale era cheia tuturor speranţelor lor de a prognoza comportamentul novo-vidului. În fizica uzuală, dacă două persoane efectuau acelaşi experiment, unul începând să lucreze la miezul nopţii, iar celălalt la amiază, versiunile lor separate puteau fi comparate foarte uşor: era suficient să se adauge ori să se scadă o jumătate de zi şi toate datele lor puteau fi suprapuse. Era ceva prea evident pentru a merita să fie declarat, însă posibilitatea în sine şi faptul că orice lege a fizicii trebuia să fie compatibilă cu acest proces de glisare a celor două succesiuni de evenimente duceau la o restricţie importantă asupra formelor pe care le puteau lua asemenea legi.

La un nivel sau altul, tot ce se întâmpla în univers era unic. Dacă asta n-ar fi fost adevărat, atunci n-ar fi existat memoria sau istoria; n-ar fi existat niciun fel de cronologie care să aibă înţeles. În acelaşi timp era întotdeauna posibil să desfaci unele caracteristici ale unui eveniment din tapiseria complicată a contextului său şi să soliciţi ca acel mic petic de realitate să arate la fel ca nenumărate altele, dacă ştiai cum să le orientezi pe toate în scopul comparării. Un pas către nord pe Turaev la a optsprezecea ta aniversare nu putea niciodată să fie identic cu un pas către vest pe Pachner după patru mii de ani, dar analizând aceste două activităţi indiscutabil singulare, puteai să extragi fără probleme articulaţiile şi muşchii relevanţi din hăţişul înconjurător de detalii biografice şi planetologice şi să declari că legile aplicabile ale mecanicii erau exact aceleaşi în ambele cazuri.

După accident fusese evident că ceea ce mimozanii creaseră în Silenţiator nu deţinea aceleaşi simetrii precum continuumul spaţio-temporal obişnuit, care permitea îndepărtarea locului unic, timpului, orientării şi vitezei oricărui sistem fizic,

dezvăluindu-i adevărata natură. Cu atât mai puţin se aşteptase cineva ca vidul mimozan să asculte de simetriile „interne” graţie cărora faza unui electron sau culoarea unui quarc erau la fel de arbitrare ca alegerea primului meridian al unei planete.

Însă toţi cei care studiau novo-vidul se bizuiseră pe ipoteza că aceste uniformităţi familiare fuseseră doar înlocuite de altele mai exotice. Matematicienii oferiseră de multă vreme un catalog de posibilităţi care le întrecuseră pe cele realizate în natură: mai multe sau mai puţine dimensiuni, diferite structuri geometrice invariante, noi grupuri Lie pentru transformări între particule. Toate acestea ar fi fost straniu de întâlnit, dar finalmente ar fi fost manipulabile. Şi în cel mai rău caz se considerase înţeles de la sine că exista o posibilitate de a utiliza rezultatele unor experimente suficient de simple, pentru a deduce ce se va întâmpla când experimentele respective erau repetate. Odată ce pierdeai însă *asta,* prognozele în sensul convenţional deveneau imposibile. Puteai la fel de bine să încerci să ghiceşti cu cine te vei întâlni într-o sală de spectacole aglomerată de pe Quine, consultând lista invitaţilor la un spectacol de gală cu o piesă de Eschil.

– Dacă ai dreptate, rosti Tchicaya, atunci ne irosim timpul.

Sophus râse.

– Păcat că nu toţi Flexibilii sunt la fel de uşor de descurajat.

Tchicaya sesiză schimbarea din purtarea Mariamei, când fu în cele din urmă etichetat pentru ea. Nu păru surprinsă, nici mai rece faţă de el, totuşi o expresie de resemnare îi traversă chipul, ca şi cum ar fi lăsat celelalte posibilităţi să dispară.

– Nu am spus că te-am crezut, replică el. Acum ştiu că pur şi simplu răspândeşti informaţii false.

– Toate datele sunt publice, zise Sophus. Poţi judeca şi singur. Ceva mai târziu însă susţin o prezentare care te-ar putea interesa.

– Despre motivul pentru care toţi ar trebui să renunţăm şi să plecăm acasă? Cu Flexibilii primii, bineînţeles.

– Nu, despre motivul pentru care n-ar trebui s-o facem, chiar dacă am dreptate.

Tchicaya fu intrigat.

– Distribui disperarea cu o mână şi o iei cu mâna cealaltă. În felul acesta, nu ne vei alunga niciodată.

– De fapt nu mă interesează să alung pe nimeni, protestă Sophus. Cu cât mai mulţi oameni vor lucra asupra acestei

probleme, cu atât mai repede o vom înţelege. Sunt bucuros să-mi partajez ideile cu toţi… iar dacă un Flexibil mă învinge pe linia de sosire din cauza asta, dar nu dovedeşte generozitate reciprocă, ce am pierdut?

– Nu te temi că noi vom trece primii prin graniţă? Şi că vom susţine ceea ce voi speraţi să anihilaţi?

Sophus surâse amabil.

– S-ar putea să apară un punct în care aceea să fie adevărata ameninţare. Dacă voi fi vreodată convins că l-am atins, cred că mi-aş putea schimba strategia. Deocamdată însă este ca un joc de Transmite-Pachetul-Cuantic: toţi jucătorii acţionează simultan pentru a rupe ambalajul şi toţi jucătorii partajează beneficiile. De ce să revin la versiunea clasică? Asta-i mai rapidă şi mult mai plăcută.

Tchicaya nu-l contrazise. Ar fi fost nepoliticos să afirme evidenţa; când Sophus ar fi decis finalmente că partajarea ideilor sale devenea prea riscantă, n-ar fi fost în avantajul lui s-o anunţe. În punctul acela strategia logică ar fi fost să continue să afişeze aceeaşi generozitate pe care o dovedise în trecut, dar să substituie ipotezele câştigate cu greutate, pe care în trecut le dezvăluise oponenţilor săi, cu diversiuni la fel de iscusit realizate.

Când ajunseră la cabina Mariamei, Sophus îi părăsi. Tchicaya rămase pe coridor, nesigur dacă ea dorea să rămână ori să plece.

– Vrei să intri, dacă intri? zise ea.

El stătu turceşte pe pat, în timp ce Mariama se plimba prin cabină. Indusese în transmisia ei nişte ornamente materiale – o mână de roci cioplite şi obiecte suflate din sticlă pe care unitatea de receptare din *Rindler* i le recrease amabil – şi acum nu se putea decide unde să le amplaseze.

– Eu am călătorit fără bagaje, o tachină Tchicaya. Nu mi s-a părut corect să le cer să canibalizeze nava pentru ca să-mi asigure bibelourile.

Mariama miji ochii.

– Puritan ca întotdeauna, nu? Sper că nu până la amnezie.

El râse.

– Nu în zilele astea.

În trecut lăsase unele amintiri rareori utilizate în Procsurile siajului său de corpuri. Din cauza reapelării complet senzoriale, volumul de date creştea rapid şi sosea un moment când a-şi

aminti cu exactitate cum fusese când îşi scuturase apa din urechi într-un râu de pe Gupta sau cum se rostogolise pe o parte şi trăsese un vânt pe când campa într-un deşert de pe Peldan nu i se mai păruse o parte crucială a identităţii sale.

Cu toate acestea îşi readunase toate fleacurile înainte ca vreunul dintre Procsuri să fi fost şters. Iar acum, când nu mai exista niciun loc în care să-şi poată stoca amintirile cu speranţa că vor rămâne ferite – chiar dacă le-ar fi arhivat la o comunitate de acorporali fugari, siguranţa lor necesita preţul accesibilităţii –, toate păreau că ar fi meritat să le târască după el, pe timp nedefinit.

Mariama decise finalmente asupra raftului de lângă pat ca locul cel mai bun pentru o variantă complex împletită a buteliei Klein.

– A-ţi păstra amintirile este altceva, spuse ea. Nu te opreşte să treci dincolo de orizont.

– Dincolo de orizont? pufni Tchicaya. Am patru mii nouă ani! Dacă elimin încetinirile şi neştiinţa de sine din timpul călătoriilor, nu am trăit realmente nici jumătate din timpul respectiv.

Teoria informaţiei restricţiona genul de corelaţii pe care oricine l-ar fi putut susţine între stările sale mentale la momente diferite; detaliile depindeau de structura minţii tale, de natura hardware-ului ei şi, în cele din urmă, de legile fizicii, în ultima vreme destul de plasticizate. Dacă existau totuşi limite inevitabile, acestea se aflau la eoni depărtare.

– Cred că încă pot susţine că fac o treabă mult mai bună în a semăna cu mine însumi – la orice vârstă anterioară – decât un străin ales aleatoriu.

Mariama îşi încrucişă braţele pe piept şi surâse uşor.

– În sensul strict, evident. Dar nu crezi că oamenii pot traversa alt tip de orizont? Definiţia strictă enumeră totul: toate aspectele de temperament, toate gusturile minore, toate opiniile banale. Există atât de mulţi indicatori, încât nu-i de mirare că-i necesară o eternitate pentru ca toţi să rătăcească îndeajuns de departe pentru a schimba pe cineva încât ca să nu mai poată fi recunoscut. Totuşi nu ei ne definesc. Nu ei sunt ceea ce ar face ca ego-urile noastre mai tinere să ne accepte ca pe succesorii lor de drept, ori să tresară oripilate.

Tchicaya îi aruncă o privire de avertisment despre care spera că o va îndepărta de subiect. Dacă ar fi fost un străin, i-ar fi cerut Mediatorului său să trateze subtextul, însă nu credea că vreunul

dintre ei se schimbase atât de mult, încât să nu-şi poată citi reciproc expresiile feţelor.

– Vreun copil? întrebă el.

Ea încuviinţă.

– Unul. Emine. Are şase sute doisprezece ani.

Tchicaya zâmbi.

– Ai fost foarte reţinută. Eu am avut şase.

– Şase! Este vreunul cu tine, aici?

– Nu.

Avu nevoie de o clipă ca să înţeleagă motivul pentru care-l întreba; el jurase mereu că nu-şi va părăsi niciodată vreun copil înainte să fi trecut un secol.

– Sunt toţi pe Gleason; acolo familiile mari reprezintă ceva obişnuit. Cel mai tânăr are patru sute nouăzeci de ani.

– Niciun călător printre ei?

– Nu. Dar Emine?

Mariama încuviinţă încântată.

– S-a născut pe Har'El şi a plecat odată cu mine. O vreme am călătorit împreună.

– Unde este acum?

– Nu ştiu sigur.

Recunoscuse adevărul fără reticenţă, însă lui Tchicaya i se păru că-i aude o undă de tristeţe în glas.

– Una dintre problemele legării planetare, spuse el, este că odată ce te-ai legat de un loc, s-a terminat! Chiar dacă hoinăreşti pe emisfera opusă, toţi ceilalţi indivizi care au ales să rămână se află la numai câteva ore distanţă.

– Dar doi călători? Ce garantează asta? ridică din umeri Mariama. Întâlniri întâmplătoare, la fiecare câteva sute de ani. Sau mai frecvent, dacă te străduieşti. Eu nu simt că aş fi pierdut-o pe Emine.

– Bineînţeles că nu. Şi nici pe ceilalţi. Ce te poate opri să-i vizitezi pe cei care au rămas locului?

Ea clătină din cap.

– La întrebarea asta ştii şi singur răspunsul. Eşti ca o încrucişare dintre un personaj din basme şi un fel de... dezastru climateric foarte rar.

– Hai, termină! Nu-i chiar aşa de rău.

Tchicaya ştia că în spusele ei exista un sâmbure de adevăr, totuşi părea pervers să se plângă despre asta. Când fusese tratat astfel încât să se simtă binevenit, fusese ca vizitator, o noutate

temporară. Când copilul tău a trăit timp de secole cu trei sau patru generaţii ale propriilor săi descendenţi, tu n-ai fost o piesă lipsă din puzzle. El însă nu se aşteptase niciodată să se *insereze* undeva, oriunde. Odată ce-i spusese cuvei de pe Turaev că putea să-i recicleze carnea în care se născuse, renunţase la ideea că undeva va exista întotdeauna o cameră care-l aşteaptă.

– Şi celălalt părinte al Eminei? întrebă el.

Mariama zâmbi.

– Şi partenerul tău de pe Gleason? Cel cu care ai crescut şase copii?

– Eu am întrebat primul.

– Ce-i de spus? Ea a rămas pe Har'El. Nici chiar Emine n-a putut-o trage după ea.

Mariama plecă ochii şi purtă vârful unui deget peste muchiile unei sculpturi abstracte.

– Dacă i-ai putea trage pe toţi după tine, spuse Tchicaya, ce rost ar mai avea să pleci? Pe Pământ au existat culturi care călătoreau peste continente, întregi familii extinse… şi de obicei ele erau mai conservatoare decât cele care rămăseseră pe loc sau decât cele care dădeau naştere diasporei.

Mariama făcu o grimasă.

– Dacă s-ar întâmpla ca doi călători să aibă un copil, s-ar putea vorbi deja despre un trib?

– Nu, dar călătoria nu înseamnă o schimbare de decor, ci ruperea legăturilor.

Tchicaya simţi o senzaţie puternică de *déjà vu,* apoi îşi dădu seama că cita propriile ei cuvinte. Căpătase de multă vreme obiceiul de a le folosi în discuţiile cu alţii.

– Nu spun că ar fi rău dacă şase generaţii întregi s-ar dezrădăcina împreună, dacă nu cumva sunt doi termeni care se contrazic reciproc. Însă ele nu ar rămâne mult timp împreună… sau cel puţin nu ar face-o fără să-şi autoimpună reguli de o mie de ori mai restrictive decât orice reguli de care ar fi avut nevoie când erau legate de planetă.

– Câteodată nu eşti altceva decât un ideolog ordinar! izbucni Mariama iritată. Şi înainte de a mă numi ipocrită, să-ţi mai spun ceva: întotdeauna convertiţii sunt cei mai răi.

– Da? În cazul ăsta, nu-i o axiomă atât de potrivită pentru tine dacă-ţi aminteşti că acţionează în ambele sensuri. Ridică mâinile în semn de scuză; încă nu se simţea realmente furios sau ofensat, dar putea să vadă în ce direcţie se îndreptau. Pur şi

simplu… uită c-am zis asta. Putem schimba subiectul? Te rog!

– Îmi poţi spune ce s-a-ntâmplat pe Gleason.

Tchicaya rămase o clipă pe gânduri.

– O chema Lesya. Am stat acolo o sută şaizeci de ani. Ne-am iubit tot acel timp. Eram ca o temelie, unul pentru celălalt. Am fost atât de fericit pe cât fusesem vreodată. Desfăcu braţele. Asta-i tot. Asta s-a întâmplat pe Gleason.

Mariama îl privi sceptic.

– Nicio proastă dispoziţie?

– Nu.

– Şi nu regreţi că nu mai eşti acolo?

– Nu.

– Atunci n-ai fost îndrăgostit. Poate c-ai fost fericit, totuşi n-ai fost îndrăgostit.

Tchicaya clătină din cap, amuzat.

– Acum cine-i ideologul?

– Te-ai trezit, uite-aşa, într-o dimineaţă şi-ai decis să pleci? Şi n-a existat nicio suferinţă şi nicio ranchiună?

– Nu, amândoi ne-am trezit într-o dimineaţă şi amândoi am ştiut că eu voi pleca peste un an. Doar pentru că ea nu era o călătoare nu înseamnă că totul a depins de mine. Ce crezi? Că am minţit-o la început?

Devenise atât de agitat, încât mototoli aşternutul; mângâie cearşaful şi acesta se întinse.

– Ştii ce cred că va simţi ea, dacă graniţa ajunge la Gleason?

Mariama nu răspunse, ştiind că o silea s-o facă. După câteva secunde însă, cedă.

– Va fi îngrozită?

– Nu. Cred că va fi recunoscătoare.

Tchicaya zâmbi înaintea expresiei de dezgust a Mariamei. Era straniu, dar probabil că ea îi oferise mai multă încredere în poziţia lui, acum, când se dovedise a-i fi oponentă, decât dacă ar fi fost aliaţi, dispuşi să se liniştească unul pe celălalt la nesfârşit.

– Nu iei un călător ca partener, continuă el, dacă speri că lumea va rămâne de-a pururi la fel. O faci pentru că nu prea te poţi divide tu însuţi, însă nu poţi trăi fără promisiunea schimbării atârnând zilnic deasupra ta. Asta înseamnă graniţa pentru foarte mulţi. Promisiunea schimbării pe care altfel ei n-ar putea să facă niciodată în niciun alt fel.

Prezentarea lui Sophus avu loc într-o sală pe care nava o

improvizase în mijlocul unuia dintre modulele pentru cazare, pliind toate cabinele neocupate pentru a crea un singur spaţiu larg. Când Mariama îşi dădu seama că fusese inclusă şi propria ei cabină, nu fu încântată.

– Am sticlă acolo! arătă ea de cealaltă parte a sălii. Exact unde stă persoana aia.

– Va fi protejată, o linişti Tchicaya de parcă ar fi fost un veteran al efectului de acordeon. Şi oricum ce era de pierdut? Dacă s-a spart ceva, poate fi reconstruit.

– N-au fost niciodată *sparte,* se plânse ea.

– Detest să fiu cel care-ţi atrage atenţia, spuse Tchicaya, dar…

Ridică degetul mare şi arătătorul şi le apropie la o depărtare atomică.

Mariama îl fulgeră cu privirea până coborî mâna.

– Nu-i acelaşi lucru. Dar nu m-aş fi aşteptat să-nţelegi.

Tchicaya îi aruncă o strâmbătură.

– Va să zică acum sunt un filistin multilateral?

Chipul Mariamei se relaxă. Se întinse şi trecu o mână, cu afecţiune, peste scalpul lui ţepos.

– Nu. Eşecurile tale sunt mult mai specifice.

Tchicaya îl zări pe Yann intrând, însoţit de un grup mic. Ridică un braţ şi-l chemă într-o doară. Yann răspunse, aducând întregul grup să stea lângă ei.

Rasmah, Hayashi, Birago şi Suljan fuseseră implicaţi în proiectarea noului spectrometru. Sfârşitul conversaţiei pe care o purtaseră denotă că toţi, mai puţin Birago, erau Flexibili; ceilalţi trei glumeau despre planurile lui de a strecura pe furiş un filtru care să ascundă semnătura trădătoare a viermilor Planck ce devorau 'şaftul. Birago părea să le accepte tachinările cu sânge rece, deşi Tchicaya rămase cu impresia că afişa tăcerea cuiva care era copleşit numeric şi decisese că era inutil să-şi declare gândurile.

Poate că Mariama se simţea de asemenea copleşită numeric, totuşi ea păru realmente amabilă faţă de Flexibili, când se făcură prezentările; cu certitudine, fu mai mult decât diplomatic de politicoasă. Tchicaya se întrebă dacă nu cumva prietenia lor o determinase să-şi ascundă întreaga măsură a neplăcerii faţă de poziţia lui, dar, indiferent ce efort ar fi făcut în beneficiul său, ea nu se apropia nici pe departe de punctul atins de Kadir şi Zyfete.

– Noul spectrometru arată excelent, zise Yann. Vom putea

descompune o bandă întreagă de raze gama cu o precizie de două ori mai mare decât a vechii maşini.

Tchicaya aprobă, neştiind dacă asta ar fi însemnat o diferenţă importantă.

– Ştii despre ce-i vorba?

Arătă spre podiumul care creştea acum sub ochii lor. Mediatorul îi explicase că programarea acţiunii fusese astfel gândită încât să-i determine pe oameni să nu mai discute între ei – ca diminuarea iluminatului sau ridicarea cortinei –, dar se părea că acesta era un aspect al culturii locale din *Rindler* care fusese documentat fără să fi fost vreodată practicat.

– Nu tocmai, recunoscu Yann. De obicei despre prezentări răsuflă câte ceva cu săptămâni înainte, însă asta a apărut pe neaşteptate. Sophus este totuşi întotdeauna interesant. Sunt sigur că va merita să-l ascultăm.

– Mai devreme mi-a spus ceva despre asimetrii temporale.

– Ce anume – asimetria inversării timpului? Vorbeşte despre un vector al timpului în novo-vid?

– Nu. Asimetria translatării temporale.

Ochii lui Yann se lărgiră.

– „Interesant” ar putea fi un eufemism.

Sophus apăru şi se îndreptă către podium, dar se opri lângă acesta. Oamenii continuau să intre în sală şi se părea că aveau s-o facă până se umplea complet.

Mariama îi privi cu iritare pe nou-veniţi.

– De ce nu pot privi prezentarea în minte?

– Este o chestie care ţine de carne, mărturisi Yann. Nici eu n-o-nţeleg.

Tchicaya ridică ochii. Oamenii stăteau în scaune suspendate de plafon, accesate prin intermediul unor coridoare din nivelurile superioare, care altfel s-ar fi sfârşit în mod brusc. Nava utilizase fiecare metru pătrat de suprafaţă disponibilă, deşi era imposibil să-i poată înghesui pe toţi pasagerii. Rasmah prinse uitătura lui Tchicaya şi glumi:

– Dintotdeauna mi-am dorit să particip la un spectacol la care oamenii să atârne de căpriori.

Sophus îşi drese glasul şi publicul amuţi aproape imediat. Tchicaya fu impresionat; chiar dacă i-ar fi cunoscut personal pe toţi cei din navă, probabil că i-ar fi cerut Mediatorului să le atragă atenţia în numele său.

– De peste două sute cincizeci de ani, începu Sophus, am

trasat sonde şi am colectat date, încercând să înţelegem ce se întâmplă dincolo de zidul acela.

Schiţă un gest cu pumnul ridicat, de parcă ar fi lovit în graniţă.

– Rezultatele pot fi consultate de oricine doreşte s-o facă. Teoriile se nasc şi dispar, dar noi n-am câştigat decât abilitatea de a elimina nouăzeci şi nouă la sută dintre noile modele fără să fi efectuat măcar un singur experiment nou, deoarece avem deja suficiente date pentru a ne lichida majoritatea ideilor de la naştere. Pentru unii a început să pară fără speranţe. Cum este posibil ca legile pe care noi n-am izbutit să le înţelegem să fie atât de dificil de priceput? Au fost necesare numai trei secole şi jumătate pentru a ajunge de la Newton la Sarumpaet. Ce se-ntâmplă cu noi? Deţinem instrumentele matematice pentru a modela sisteme mult mai ezoterice decât orice ne-ar fi pus natura în faţă până acum. Acorporalii s-au plictisit de fizică cu zece mii de ani în urmă; aşteptarea ca ei să trăiască cu asemenea jalnice stimulente intelectuale era similară cu a-i cere unui adult să petreacă o eternitate jucându-se cu cuburile numerotate ale unui copil. Însă nici chiar minţile lor nelimitat de flexibile nu pot înţelege jucăria nouă pe care au venit aici s-o admire.

Tchicaya privi spre Yann, care murmură plângăreţ:

– Poate că ar trebui să fiu recunoscător de câte ori cineva îşi aminteşte că acorporalii operau Silenţiatorul.

– Regulile Sarumpaet au supravieţuit la *douăzeci de mii de ani de examinări!* se minună Sophus. Cât de imperfecte, cât de inducătoare în eroare puteau fi? De aceea am început prin abordarea logică, conservatoare: vom găsi un set nou de reguli care să le extindă pe cele vechi, foarte puţin. Cea mai mică schimbare pe care am fi putut s-o facem, cea mai măruntă corecţie sau extindere care ar fi cuprins toate succesele lor anterioare... dar care în acelaşi timp ar fi explicat ce s-a întâmplat la Mimoza. Perfect! Aceasta este o problemă matematică destul de simplă; oamenii au rezolvat ecuaţiile în câteva zile de la aflarea veştilor. Apoi am construit *Rindler...* iar acea extindere minimă nu prea s-a potrivit cu ceea ce găsisem. Aşa că am mai modificat niţel regulile. Şi încă niţel. Practic – şi ştiu că asta nu este corect pentru unii dintre voi, totuşi o voi spune oricum – majoritatea acţiunilor care s-au făcut aici au constat în repetarea acelui proces, iarăşi şi iarăşi, vreme de un

sfert de mileniu. Am înălţat turnuri teoretice chiar şi mai complexe pe aceleaşi fundaţii, iar cele mai multe dintre ele au fost năruite de chiar prima prognoză pe care au făcut-o.

Sophus se opri şi se încruntă uşor. Părea aproape că se scuză, parcă surprins de tonul propriei sale retorici. Când vorbise mai devreme cu Tchicaya, păruse relaxat de optimist, dar acum i se întrezărea frustrarea. Era un sentiment lesne de înţeles, însă risca să submineze receptarea celor ce avea să spună în continuare: a afirma orice tip de idee fundamental nouă ar fi sunat ca aroganţă, după ce atât de mulţi oameni înaintea lui se străduiseră şi eşuaseră. Totuşi, dacă el credea în mod onest că toţi se înşelaseră şi că progresul nu va proveni din cocoţarea pe umerii lor, ci din săparea în direcţia cu totul opusă, exista o limită în privinţa eleganţei cu care putea fi exprimată opinia aceea.

Sophus îşi adună gândurile şi continuă, relaxându-se, străduindu-se în mod vizibil să trateze cu uşurinţă subiectul, indiferent cât de multe planete, şi ego-uri, ar fi fost puse în joc.

– Sarumpaet a avut dreptate despre tot ce s-a întâmplat înainte de Mimoza. Nu trebuie să uităm asta! Şi, dintr-un punct de vedere, *noi* am avut dreptate să încercăm să-i schimbăm într-o măsură cât mai mică regulile. N-ar fi trebuit totuşi să ne limităm la un colţişor unde să construim la nesfârşit „rafinamente” tot mai baroce şi mai complexe ale regulilor originale. Ce *afirmă* de fapt regulile Sarumpaet?

Privi în jurul sălii, parcă aşteptând voluntari, dar îi luase pe toţi prin surprindere şi nimeni nu ridică mănuşa.

– Le putem scrie în vreo şase moduri şi toate sunt la fel de elegante şi convingătoare. O reţetă combinatorie pentru amplitudini de tranziţie între grafuri cuantice… Un hamiltonian pe care-l exponenţiem pentru a calcula modul în care un vector de stare evoluează în timp… Există o formulă lagrangiană, o formulă din teoria categoriilor, o formulă de procesare a biţilor cuantici, qubiţii, şi probabil încă o sută de alte versiuni apreciate de diverşi entuziaşti care nu mă vor ierta niciodată pentru că n-am pomenit-o pe favorita lor. Însă ce afirmă toate, în cele din urmă? Ele spun că *vidul nostru este stabil.* Şi de ce afirmă asta? Fiindcă Sarumpaet le-a impus s-o facă! Dacă ele ar fi implicat orice altceva, el le-ar fi considerat un eşec. Stabilitatea vidului nu este o predicţie care răsare dintr-un principiu profund ce trebuie satisfăcut, indiferent cum, ci era principalul criteriu de design pentru întreaga teorie. Desigur Sarumpaet a găsit câteva axiome

simple şi frumoase care-i satisfăceau obiectivul, dar matematica este plină de axiome la fel de frumoase care nu ajung să guverneze tot ce se întâmplă în univers.

Tăcu din nou, cu braţele încrucişate şi capul plecat. Lui Tchicaya îi părea ca şi cum ar fi pledat pentru răbdare; afirmaţiile lui erau atât de evidente şi de necontroversate, încât jumătate din audienţă probabil că apreciase ca derutant, dacă nu de-a dreptul insultător, că el îi irosise timpul, repetându-le pentru a mia oară.

– Vidul nostru este stabil; acesta a fost cârligul de care Sarumpaet a agăţat totul. De ce atunci a avut un asemenea succes lipsit de precedent, deşi şi-a bazat întreaga teorie pe ceva despre acum ştim că este fals?

Sophus lăsă întrebarea să atârne în aer pentru un moment, după care schimbă complet direcţia.

– Mă întreb câţi dintre voi au auzit despre „reguli de superselecţie"? Eu însumi am aflat formularea doar acum o lună, în decursul unei cercetări istorice. Este o noţiune ezoterică provenită din zorii mecanicii cuantice şi a rămas în vocabular numai pentru primele două secole, înainte ca oamenii să pună până la urmă lucrurile la punct. Toţi ştiu că una dintre axiomele mecanicii cuantice este că pot fi formate suprapuneri ale oricăror doi vectori de stare: dacă *V* şi *W* sunt posibile stări fizice, atunci acelaşi lucru este valabil şi pentru *aV + bW,* pentru orice numere complexe *a* şi *b* ale căror module ridicate la pătrat prin însumare fac unu. Dacă însă asta este adevărat, de ce nu vedem atunci niciodată o stare cuantică cu o probabilitate de cincizeci la sută de a fi încărcată negativ şi o probabilitate de cincizeci la sută de a fi încărcată pozitiv? Nu este din cauza conservării sarcinii. Cu mult după ce oamenii puteau pregăti în mod curent fotoni care să aibă probabilităţi egale de a exista în părţile opuse ale unui continent, de ce n-au putut ei reuşi să pregătească un sistem care să aibă probabilităţi egale să fie un electron aici şi un pozitron aici – Sophus ridică mâna stângă, apoi pe cea dreaptă – sau *invers?* Timp de vreo sută de ani, majoritatea oamenilor ar fi răspuns la această întrebare: „Păi pentru sarcini există o regulă de superselecţie! *De obicei* poţi să combini vectori de stare… dar nu şi dacă ei provin din sectoare de superselecţie a spaţiului Hilbert!" Se părea că existau aceste stranii ghetouri care fuseseră izolate între ele şi ai căror locuitori nu aveau voie să interacţioneze. Izolate… *în ce fel?* Nu exista niciun mecanism,

niciun sistem; era pur şi simplu un fapt inexplicabil, împopoţonat cu o terminologie alambicată. Oamenii au mers totuşi mai departe şi au creat metode pentru a realiza mecanica cuantică cu aceste frontiere arbitrare introduse, iar liniile de pe hartă au ajuns să fie memorate fără prea multă investigaţie. Dacă un novice inocent întreba un cinic student mai mare: „De ce nu putem avea o suprapunere de sarcină diferită?”, replica ar fi fost: „Fiindcă este interzisă de o regulă de superselecţie, idiotule!”

Sophus îşi coborî ochii câteva clipe; după aceea urmă acerb:

– Desigur noi suntem acum mult mai sofisticaţi. Nimeni n-ar tolera o asemenea mistificare... şi, în plus, orice copil cunoaşte adevăratul motiv. Un electron şi un pozitron în aceeaşi poziţie ar fi corelate cu stări vast diferite pentru câmpul electric înconjurător şi dacă nu poţi să urmăreşti toate detaliile *acelui câmp* şi să le încorporezi în observaţiile tale, nu ai nicio speranţă de a recunoaşte starea ca fiind o suprapunere. În loc de aşa ceva, cele două stări de sarcini diferite ar intra în decoerenţă şi ai fi divizat în două versiuni – una care crede că ai detectat un electron şi una care crede că ai detectat un pozitron. Aşa că, deşi *nu există* reguli de superselecţie, lumea continuă să pară atât de mult aşa cum ar părea dacă ele ar exista, încât toată matematica dezvoltată în jurul formulării dăinuie sub diverse aparenţe.

Tchicaya percepu o modificare bruscă în starea de spirit din jur. Când îi privise ceva mai devreme pe spectatori, cei mai mulţi păruseră derutaţi că li se ofereau asemenea observaţii banale; erau toleranţi şi pregătiţi să mai asculte o vreme doar datorită reputaţiei lui Sophus, dar în mod vădit nu se mai aşteptau la mare lucru din partea altei reexaminări torturante a ipotezelor fundamentale din domeniul lor. Acum apăruseră foieli de trupuri, scârţâituri de scaune, pe măsură ce oamenii se simţeau obligaţi să-şi transforme indiferenţa sau uşoara dezamăgire în posturi mult mai vigilente.

Starea aceea străbătu toată sala şi Tchicaya simţi un fior pe şira spinării. Nu putea să pretindă că ar fi anticipat cuvintele pe care avea să le audă în continuare, însă ele meritau neîndoios reacţia corpului său.

– Eu cred că nu există reguli Sarumpaet, proclamă Sophus. Nici cele originale şi nicio versiune mai măreaţă, perfectă, a lor, care să explice ce s-a întâmplat la Mimoza. Lumea însă continuă să pară atât de mult aşa cum ar părea dacă ele ar exista, încât nu putem decât să credem că asemenea reguli există.

În tăcerea care urmă, Tchicaya se răsuci spre Mariama, întrebându-se dacă ea desprinsese mai multe decât el din remarcile anterioare ale lui Sophus, dar şi ea părea la fel de buimăcită. Tchicaya radia de încântare faţă de îndrăzneala afirmaţiei lui Sophus. Mariama părea consternată, aproape înspăimântată.

– Cum se poate ca regulile lui Sarumpaet, continuă Sophus, să pară adevărate, când ele sunt false? Cum se poate ca vidul nostru să pară stabil, când nu este? Eu cred că modul corect de a răspunde la aceste întrebări este practic identic cu soluţia altui paradox, care a fost abordat cu douăzeci de mii de ani în urmă. Cum se poate ca universul să pară că se supune mecanicii clasice, când de fapt el se supune mecanicii cuantice? Ceea ce creează iluzia mecanicii clasice este incapacitatea noastră de a urmări toate aspectele unui sistem cuantic. Dacă nu putem observa întregul sistem – dacă este prea mare şi complex în sine sau dacă este cuplat la mediul său înconjurător, făcându-l pe *acesta* parte din sistem –, pierdem informaţia care deosebeşte o suprapunere autentică, în care alternativele coexistă şi interacţionează, de un mix clasic de posibilităţi reciproc exclusive. Eu cred că acelaşi efect este responsabil pentru regulile Sarumpaet. Cum se poate aşa ceva? Regulile Sarumpaet sunt reguli cuantice. Ele se aplică sistemelor care *nu* au fost translatate în clasice prin decoerenţă. Cum se poate ca interacţiunea cu mediul să explice orice *complet prin mecanica cuantică?*

Sophus surâse obosit.

– Răspunsul stă în faţa ochilor noştri de douăzeci de mii de ani. Un electron – o particulă încărcată electric, care transformă vidul obişnuit din jurul ei într-o stare complet diferită – continuă să se supună mecanicii cuantice în toate *celelalte* grade de libertate ale sale. Poziţia lui este determinată de mecanica cuantică, sarcina lui este din mecanica clasică. Chiar şi atunci când ne străduim să izolăm un electron de mediul său înconjurător, de fapt eşuăm jalnic în jumătate din acţiune, în timp ce reuşim în jumătatea cealaltă. Prin urmare decoerenţa ne ascunde suprapunerile stărilor de sarcini diferite, dar *nu* şi a stărilor de poziţii diferite. Eşecul nostru pare în mecanica clasică, succesul nostru este în mecanica cuantică. Noi am crezut că regulile Sarumpaet erau mecanică cuantică pură: articolul final, nivelul cel mai elementar, regulile care se menţineau pentru un

sistem aflat în izolare perfectă. Bineînţeles am acceptat că, *în practică,* n-am putut niciodată să izolăm ceva în mod complet de mediul înconjurător, totuşi asta nu era important. Se presupunea că universul în sine, sistemul total, se supunea regulilor Sarumpaet, pentru că de câte ori am încercat să examinăm orice părticică din el, separată şi izolată pe cât de scrupulos era posibil, acelea erau regulile care se păstrau. Aceea a fost concluzia greşită la care s-a ajuns. Electronul arată felul în care pot coexista proprietăţile cuantice şi clasice. Faptul că puteţi demonstra *o măsură* de comportament cuantic într-un sistem nu înseamnă că aţi descoperit tot ce poate fi găsit. Eu cred că regulile Sarumpaet sunt *reguli clasice.* O parte din vectorul total de stare al oricărui sistem se supune lor, dar nu întregul. Partea care se supune regulilor Sarumpaet interacţionează unidirecţional cu mediul şi îi transformă regiunea înconjurătoare în ceea ce noi considerăm că ar fi propriul nostru vid. Există însă alte părţi care interacţionează diferit, creând alte stări. Pentru că nu putem începe să urmărim ce se întâmplă în realitate cu mediul la scara Planck, vedem doar un singur, cert şi clasic rezultat: regulile Sarumpaet sunt absolut adevărate, iar vidul nostru este absolut stabil.

Cineva din audienţă se ridică şi Sophus îi acceptă întrebarea:

– Tarek?

– Susţii că vidul a fost stabilizat de ceva similar efectului cuantic Zeno?

Tchicaya îşi întinse gâtul pentru a-l vedea mai bine pe apelant. Tarek era Conservatorul care încercase să traseze viermi Planck care să devoreze novo-vidul, fără a mai aştepta să descopere ce era acesta sau ce ar fi putut să conţină. Nu arăta totuşi deloc ca un fanatic; atât numai că emana o nerăbdare pe care o împărtăşeau toţi din public.

– Este similar, încuviinţă Sophus. Efectul cuantic Zeno stabilizează sisteme prin măsurare constantă. Cred că o parte din graful total în care este înglobat totul „măsoară” partea pe care o vedem ca vid, care determină de asemenea legile dinamice ce guvernează materia care se deplasează prin vidul acela. Aduce cu vaporii dintr-o cameră de ceaţă, care se condensează în picături în jurul căii unei particule subatomice. Particula pare să urmeze o traiectorie definită doar pentru că fiecare cale este corelată cu un şablon anume de picături… iar picăturile au prea multe grade de libertate ascunse pentru a

dovedi ele însele efecte cuantice. Noi ştim însă că există ramificaţii în care particulele urmează căi diferite, înconjurate de siaje diferite de picături.

Tarek se încruntă.

– Atunci de ce n-am putea găsi calea – regulile – care stăpâneşte dincolo de graniţă?

– Pentru că ceea ce se află dincolo de graniţă, răspunse Sophus, *nu este* alt vid, alt set de reguli. Nu are proprietăţi clasice, pe care să le depistăm. Desigur asta nu înseamnă că n-ar putea fi divizat – oficial, matematic – într-o sumă de componente care să se supună fiecare unui analog diferit al regulilor Sarumpaet. Dar noi nu suntem corelaţi cu nicio componentă specifică, aşa cum suntem cu propriul nostru vid, aşa că nu ne putem aştepta să descoperim vreun set particular de reguli.

Tchicaya se simţea surescitat. Era prea devreme ca să privească în mod serios ideea lui Sophus, totuşi simplitatea noţiunii avea ceva profund convingător, îndărătul graniţei se găsea o suprapunere a *tuturor legilor dinamice posibile.*

– Nu putem măsura proprietăţile acelea? întrebă Tarek. Să le definim, fie numai şi pentru ramificaţii diferite ale noastre? Când interacţionăm cu novo-vidul – sau oricum doreşti să-i spui acum – n-ar trebui să sfârşim ca o suprapunere de observatori care descoperă fiecare legi definite?

Sophus scutură ferm din cap.

– În niciun caz lansând câteva grafuri sonde la scară Planck într-un sistem cu diametrul de şase sute de ani-lumină. Dacă dincolo de graniţă *ar exista* legi pre-existente, am putea spera să le găsim în felul acela, dar nu avem de-a face cu aşa ceva. De partea noastră a graniţei, partea apropiată, există o corelaţie strânsă care se întinde peste tot continuumul spaţio-temporal: legile dinamice care sunt urmate în diferite momente şi locuri au devenit un hăţiş de interdependenţă mutuală. Ceea ce se află dincolo de graniţă nu este corelat de la un loc la altul, sau de la un moment la altul. Ceea ce eşantionăm prin intermediul grafurilor sonde ar putea la fel de bine să fie zgomot aleatoriu la toate nivelurile.

Rasmah se sculă, cu puţin înaintea unei duzini de alte persoane. Celelalte se aşezară şi Tarek le urmă exemplul, fără chef.

– Este o speculaţie superbă, Sophus, rosti ea, însă cum

intenţionezi s-o testezi? Ai vreo prognoză solidă?

Sophus schiţă un gest spre spaţiul dinapoia sa şi apăru un set de grafuri.

– După cum vezi, pot reproduce spectrul luminii graniţei. Asta nu înseamnă mare lucru. Pot reproduce viteza graniţei, egală cu jumătate din cea a luminii, ceea ce este mai dificil. Şi pot reproduce rezultatele comasate ale tuturor experimentelor desfăşurate până acum: mai exact, eşecul lor complet de a identifica orice care să semene cu o lege dinamică. Asta ar fi postdicţia. Eu fac următoarea predicţie: când vom repeta vechile experimente, când vom re-Trasa vechile grafuri sonde şi vom monitoriza rezultatele cu noul vostru spectrometru… vom găsi exact acelaşi lucru, mereu şi mereu. Nu va apărea niciun şablon, nicio simetrie, nicio invarianţă, nicio lege. Am descoperit deja că nu există nimic de descoperit. Tot ce pot prognoza este că, indiferent cât de insistent vom căuta, absenţa aceea va fi confirmată.

8

Yann se rostogoli din pat şi ateriză pe podea, râzând.

Tchicaya privi peste marginea patului.

– Ai păţit ceva?

Yann clătină din cap şi-şi acoperi gura cu o palmă, dar nu izbuti să se potolească.

Tchicaya nu ştia dacă să fie iritat sau îngrijorat. Acorporalii care ocupau corpuri le mapau în mod frecvent în moduri neobişnuite. Poate că râsul era unicul răspuns disponibil pentru Yann în faţa unui teribil afront psihic indus în mod inconştient de Tchicaya.

– Eşti sigur că nu te-am rănit?

Yann scutură din cap, continuând să râdă neajutorat.

Tchicaya se aşeză pe marginea patului, încercând să-şi recâştige propriul simţ al umorului.

– Aceasta nu este o reacţie cu care să fiu obişnuit. Respingerea şi ilaritatea sunt răspunsuri perfect acceptabile, totuşi ele ar trebui să apară mult mai devreme în proceduri.

Yann izbuti să-şi recâştige ceva din seriozitate.

– Îmi pare rău. N-am vrut să te ofensez.

– Înţeleg că nu eşti interesat să termini ce ai început?

– Hmmm… Yann făcu o grimasă. Aş putea încerca, dacă-i important pentru tine. Însă cred că va fi foarte greu s-o privesc cu seriozitate.

Tchicaya îşi puse un picior pe pieptul lui.

– Data viitoare când îţi doreşti o experienţă întrupată autentică… mulţumeşte-te s-o simulezi.

Încă mai simţea un fior de patimă la atingerea pielii de piele, dar acela se destrăma într-un soi de afecţiune exasperată.

Se lăsă pe vine şi-l sărută pe Yann pe gură, într-un gest pe care-l intenţiona de finalitate. Yann zâmbi, derutat.

– Asta a fost plăcut.

– Las-o baltă!

Tchicaya se ridică şi începu să se îmbrace.

Yann rămase pe podea, privindu-l.

– Cred că receptez toate semnalele despre care mi-ai spus, reflectă el, dar sunt foarte rudimentare, chiar şi acum. Iar anterior, nu era decât un singur mesaj, care se repeta la nesfârşit: „Fii fericit, fii fericit, fii fericit!” Crezi că-i ceva în neregulă cu acest corp?

– Mă îndoiesc. Tchicaya se aşeză turceşte pe podea, lângă el. Te aşteptai la mai mult?

– Eram deja fericit, aşa că a fost niţel redundant.

– În ce fel – fericit?

– Pe cât de fericit este posibil să fii, fără niciun motiv anume.

– Nu ştiu cum să interpretez asta. Ce consideri tu ca fiind un motiv anume?

Yann strânse din umeri.

– Ceva mai mult decât să aud din partea corpului: „Fii fericit”. Fii fericit… de ce?

– Pentru că eşti cu cineva care îţi place. Şi pentru că îl faci şi pe el fericit.

– Da, dar numai dacă persoana respectivă acceptă aceeaşi logică. Este circular.

Tchicaya suspină.

– Acum eşti nesincer. Este o tradiţie, transmisă prin intermediul biologiei reproductive. Toate tradiţiile sunt arbitrare. Asta nu înseamnă că ar fi lipsită de conţinut.

– Ştiu. Mă aşteptam totuşi la ceva mai subtil.

– Asta durează.

– Cât anume… ore?

– Secole.

Yann miji ochii, suspicios.

Tchicaya râse, dar rămase grav şi-şi susţinu onestitatea.

– Pe Turaev sunt necesare şase luni de atracţie înainte ca să fie posibil ceva fizic.

Ca majoritatea corpurilor generice, cele din *Rindler* erau promiscui: oricare două dintre ele puteau să dezvolte organe sexuale compatibile, mai mult sau mai puţin după dorinţă. În timp ce le ocupai îţi puteai cabla propriile restricţii alese, dar de când plecase de acasă Tchicaya nu simţise niciodată nevoia să delege sarcina respectivă.

– Aşteptarea a fost plăcută, recunoscu el, în felul ei aparte. Ai putea crede că risca un anti-climax jalnic, însă eu sunt de părere că acumularea a îmbunătăţit experienţa sexuală în sine aproape la fel de mult pe cât a ridicat ştacheta anticipării. Acţionând potrivit imboldului de moment, este mult mai probabil să fie dezamăgitor.

– Contemplasem asta de vreo şase luni! protestă Yann.

– De când am sosit? Sunt măgulit. Pe de altă parte, cui altcuiva ai fi cutezat să-i propui?

Yann surâse stingherit.

– Cum să nu fi fost curios? Exact pentru asta este faimoasă carnea. Chiar dacă în mod nemeritat.

Îl studie cu atenţie pe Tchicaya, serios pentru o clipă.

– Ţi-am făcut vreun rău?

Tchicaya scutură din cap.

– Şi pentru aşa ceva ar fi nevoie de mai mult timp. (Şovăi.) Acorporalii ce fac în loc de asta? Când eram copil, obişnuiam să-mi imaginez că voi toţi aveţi corpuri simulate. Sexul ar fi fost la fel precum cel întrupat, dar ar fi existat în plus nenumărate luminiţe colorate şi extaz cosmic.

Yann râse sonor.

– Poate că acum douăzeci de mii de ani să fi existat indivizi atât de stupizi, dar trebuie să se fi dezintegrat toţi în zgomotul termic înainte de naşterea mea. Adăugă repede: Nu vreau să spun că voi aţi greşit pentru că aţi continuat tradiţia. Aţi mapat o neurobiologie mamiferă stabilă şi nu-i prea patologică în forma ei originală. Bănuiesc că încă mai slujeşte o funcţie socială utilă şi în acelaşi timp este un moderat placebo existenţial. Însă când ai o structură mentală maleabilă, intensificarea plăcerii de dragul plăcerii este o fundătură foarte neinteresantă. Noi am rezolvat problema cu multă vreme în urmă.

– În regulă, dar ce faceţi voi în locul ei?

Yann se ridică în capul oaselor şi se rezemă de pat.

– Toate celelalte lucruri pe care le fac întrupaţii. Oferim daruri… Arătăm afecţiune… Suntem atenţi… Uneori creştem copii împreună.

– Ce fel de daruri?

– Artă… Muzică… Teoreme…

– Teoreme originale?

– Dacă eşti serios…

Tchicaya fu impresionat. Matematica era un teritoriu vast, mult mai provocator şi complex decât spaţiul fizic. A ajunge la o teoremă pe care nimeni n-o mai demonstrase până atunci era o realizare remarcabilă.

– În mod pozitiv, aşa ceva este… un gest galant, rosti el. Ca un cavaler care porneşte spre capătul lumii ca să găsească un ou de dragon. Ai făcut şi tu însuţi asta?

– Da.

– De câte ori?

– De nouă ori. Yann râse înaintea expresiei de uimire a lui Tchicaya şi adăugă: Nu-i întotdeauna atât de serios. Dacă ar fi, atunci ar fi realmente la fel de descurajant ca şi câştigarea mâinii unei regalităţi, şi nimeni n-ar cuteza să încerce.

– De aceea începeţi cu ceva mai simplu?

Yann încuviinţă.

– Când am avut zece ani, i-am dăruit drăguţei mele o pereche de proiecţii care transformau grupul de rotaţii în patru dimensiuni în mănunchiuri principale peste sfera tridimensională. Construcţii antice, deşi le redescoperisem cu adevărat pentru mine.

– Cum au fost primite?

– I-au plăcut atât de mult, încât le-a extins în spaţii mai largi şi mi-a dăruit rezultatul.

– Poţi să-mi arăţi?

Yann schiţă diagrame şi ecuaţii cu mâinile; prin intermediul Mediatorilor lor, Tchicaya le văzu zugrăvite în văzduh. Pentru a înţelege grupul de rotaţii în patru dimensiuni, îl puteai proiecta pe sfera tridimensională de direcţii în patru dimensiuni, mapând fiecare rotaţie la direcţia în care lua axa *x.* Toate rotaţiile care tratau axa *x* în acelaşi fel difereau după aceea între ele prin rotaţiile celorlalte trei direcţii. În felul acesta grupul original se scinda realmente în cópii ale grupului rotaţiilor *tridimensionale* –

care era pur şi simplu o sferă solidă cu puncte opuse de pe suprafaţa sa lipite laolaltă, fiindcă orice pereche de rotaţii în jurul unor axe opuse deveneau egale odată ce ajungeai la o sută optzeci de grade. Precum o reproducere iscusită a profunzimii într-un tablou, aceste striaţii clarificau mult topologia grupului mai mare.

– Cealaltă proiecţie inversează mai întâi toate rotaţiile, aşa că întoarce toată construcţia cu interiorul în afară. Yann o demonstră, zâmbind nostalgic. Ştiu că-i sentimental, dar prima dată n-o uiţi niciodată.

– Aşa este.

Matematica era simplă, însă îl mişcă pe Tchicaya ca având şarmul unui cadou realizat manual de un copil întrupat.

– Şi tu?

– În general am avut mai mult succes cu florile.

Yann dădu ochii peste cap.

– Prima ta iubire! Cum era?

Tchicaya se întrebă dacă să mintă, dar de obicei o făcea prost. Şi ce ar fi spus? Nu intenţiona să introducă un substituent, eliminând-o pe Mariama din viaţa lui.

– Nu-ţi pot spune, răspunse el.

– De ce? Yann era acum de două ori mai curios să afle detalii. Cât de stânjenitor poate să fie după patru mii de ani?

– Surprinzător de mult.

Tchicaya se strădui să se gândească la un mod prin care să evite întrebarea, fără să stârnească şi mai mult curiozitatea lui Yann.

– Îţi pot spune o istorie mult mai bună, continuă el. Despre prima iubire a tatălui meu. Pot să ţi-o zic mai bine pe asta?

Yann încuviinţă, fără tragere de inimă.

– Când tata avea paisprezece ani, începu Tchicaya, s-a îndrăgostit de Lajos. A început iarna, când ei obişnuiau să se furişeze nopţile unul în casa celuilalt şi să doarmă împreună.

– De ce trebuiau să se furişeze? întrebă Yann. Părinţii lor i-ar fi oprit?

Pentru o clipă Tchicaya nu ştiu ce să răspundă; până atunci nu mai trebuise niciodată să explice asta.

– Nu. Părinţii lor ar fi ştiut. Dar este mult mai plăcut să pretinzi că este un secret.

Yann păru uşor derutat de afirmaţia aceea, totuşi acceptă să-l creadă pe cuvânt.

– Spune mai departe.

– Până la începutul verii, erau în al nouălea cer de iubire. Se puteau atinge şi săruta, nimic altceva, dar ştiau că nu va mai fi mult. Înotau împreună, se plimbau împreună, aşteptau să se-ntâmple. Erau înfioraţi de fiorul acesta minunat.

Tchicaya surâse, ascunzând un val brusc de tristeţe. Se îndoia că va reveni vreodată pe Turaev, pentru a mai vorbi cu străinul care devenise tatăl lui.

– În miezul verii se plimbau pe la marginea oraşului şi tata a fost martorul celui mai straniu şi terifiant eveniment care se petrecuse pe Turaev de o mie de ani. O navă cosmică a coborât din cer. Avea un motor străvechi, care scuipa flăcări, ardea lanuri şi topea roci.

Yann fu scandalizat.

– Şi Lajos… Se luptă cu propriile sale emoţii. Tatăl tău l-a văzut pe Lajos…

– Nu, nu!

Pe Tchicaya îl amuză absurdul sugestii acelea, însă în acelaşi timp îl mişcă reacţia lui Yann. El întâlnise bigoţi care presupuneau că unui acorporal nu i-ar fi păsat de ideea că a asista la moartea locală a primei tale iubiri ar fi avut cea mai măruntă consecinţă.

– Nici chiar anacronauţii nu-şi asolizează navele pe oameni, explică el. Au totuşi instrumente.

Yann se destinse.

– Aşadar tatăl tău şi Lajos s-au dus să-i întâlnească pe anacronauţi. Cum arătau?

– Plecaseră de pe Pământ cu paisprezece mii de ani în urmă. Erau pre-Procsuri. Utilizau tehnici biologice pentru a-şi păstra carnea viabilă, dar petreceau mult timp în hibernare criogenică.

– *Hibernare criogenică.* Yann era fascinat. Am ştiut dintotdeauna că ei există în spaţiu, dar până acum n-am întâlnit niciodată pe cineva care să fi vorbit cu cineva care să-i fi văzut în carne şi oase. Se înfioră la gândul unei lumi percepute prin intermediul altora. Ce doreau?

– Când părăsiseră Pământul, ei ştiuseră că vor fi depăşiţi de tehnologii mai noi; că vor călători în viitor. Ştiuseră că pe ruta lor vor întâlni societăţi stabile. Tocmai de aceea plecaseră. Doriseră să vadă ce va deveni omenirea.

– Înţeleg.

Yann păru pe punctul de a ridica altă obiecţie, apoi se

răzgândi.

– Ei aveau totuşi un interes explicit, continuă Tchicaya. I-au spus tatei că doreau să ştie în ce etapă se găseau concetăţenii lui, în eterna înfruntare între femei şi bărbaţi. Doreau să afle despre războaie, despre armistiţii… Victorii… compromisuri… ricoşeuri…

– Stai puţin! Câţi ani are tatăl tău acum?

– Aproape şase milenii.

– Atunci… Yann se frecă derutat pe ceafă. Turaev fusese chiar prima planetă pe care o vizitaseră ei? După paisprezece mii de ani?

– Nu, până atunci mai asolizaseră pe alte şase planete.

Yann desfăcu braţele, în semn de predare.

– Atunci, nu mai înţeleg nimic!

– Nimeni nu avusese inima să le spună, explică Tchicaya. Când au făcut primul contact cu o societate modernă, pe Crane, a durat destul până să fie îndeajuns de relaxaţi ca să-şi dezvăluie interesul. Dar până ce au ajuns să pună întrebări, localnicii obţinuseră deja o idee clară despre genul de preconcepţii pe care le aveau călătorii aceştia. Ei hibernaseră timp de milenii, şi acum începeau finalmente acea etapă a voiajului lor care ar fi justificat sacrificiile enorme pe care le făcuseră. Nimeni nu avea inima să le dea vestea că unica rămăşiţă supravieţuitoare a dimorfismului sexual uman era păstrarea, în unele graiuri, a diferitelor inflexiuni ale diverselor părţi de vorbire asociate cu nume proprii diferite – şi că aşteptarea ca acele fosile gramaticale să fie corelate cu orice aspect al anatomiei unei persoane ar fi fost ca şi cum ai fi presupus din reguli similare pentru obiecte neînsufleţite că un nor ar avea penis şi că o masă ar avea uter.

– Deci *i-au minţit!* Yann era oripilat. Pe Crane? Şi pe toate celelalte planete?

– Probabil că păruse lucrul cel mai milos care putea fi făcut, protestă Tchicaya. Şi când a început, nimeni nu se aşteptase în mod serios ca ei să ajungă la altă planetă. Când au ajuns însă, veştile le-au luat-o înainte, aşa că oamenii erau pregătiţi.

– Şi asta s-a întâmplat de *şase ori?* Chiar dacă li s-ar fi spus acelaşi lucru pe toate planetele, până atunci ar fi avut câteva ocazii să compare cu realitatea…

Tchicaya clătină din cap.

– Nu li s-a spus exact aceeaşi poveste pe toate planetele; asta

ar fi anulat întreaga idee. Ei călătoriseră în viitor cu speranţa de a fi primiţi într-un mod foarte explicit. Pe Crane, dezvăluiseră multe despre genul de istorii şi practici pe care se aşteptaseră să le întâlnească în voiajul lor, de aceea oamenii le cântaseră în struna aşteptărilor. Localnicii de acolo le-au spus că toţi „bărbaţii” fuseseră ucişi de un virus la scurt timp după colonizare şi au făcut mare caz despre strădania de a se adapta, cu o facţiune care încercase să reinventeze sexul pierdut, dar altă facţiune, care urmase cu bravură monosexualismul, triumfase în cele din urmă. Anacronauţii au înghiţit totul, exclamând înaintea tuturor lucrurilor profunde pe care ştirile acelea le comunicaseră despre sexe. Îşi luaseră notiţe, înregistraseră imagini, asistaseră la câteva false ceremonii şi reconstituiri istorice… apoi plecaseră mai departe.

Yann îşi îngropă faţa în palme.

– Este de neiertat!

– Nimeni nu i-a minţit despre nimic, spuse Tchicaya. Aveau nişte noţiuni la fel de bizare despre viitorul fizicii, însă cei de pe Crane le-au oferit o prezentare onestă a tuturor lucrărilor lor recente.

Yann păru ceva mai liniştit.

– Ce s-a întâmplat după aceea?

– După Crane? A devenit un fel de competiţie pentru a vedea cine-i putea meadui[1] cel mai bine: cine putea să inventeze istoria cea mai fantastică şi să-i determine pe anacronauţi să o înghită. Un flagel nu era suficient de barbar. Trebuia să existe un război între sexe… Oprimare… Sclavie…

– *Sclavie?*

– Oh, da! Ba chiar şi mai rău. Pe Krasnov, au spus că timp de cinci mii de ani bărbaţii îşi uciseseră primii născuţi pentru a obţine acces la o secreţie prelungitoare de viaţă din laptele mamei. Practica încetase cu numai un secol în urmă.

Yann se legănă, izbindu-se de pat.

– Este suprarealist pe atât de multe niveluri, încât nici nu ştiu de unde să-ncep… Îl privi pe Tchicaya cu disperare. Asta-i ceea ce aşteptau realmente anacronauţii? Niciun progres, nicio fericire, niciun succes, nicio armonie? Doar excesele cele mai rele ale propriei lor istorii sordide, repetate din nou şi din nou

[1] Verb inventat pornind de la numele lui Margaret Mead (1901–1978), antropologi americană celebră pentru studiile societăţilor primitive şi antropologie socială (n. tr.).

timp de milenii?

– Pe Mäkelä, spuse Tchicaya, localnicii au insistat că planeta lor fusese paşnică din clipa în care fusese colonizată. Anacronauţii au fost teribil de suspicioşi şi au continuat să sape în căutarea teribilului secret pe care nimeni nu cuteza să-l dezvăluie. În cele din urmă localnicii au reexaminat transmisia de la Crane care descria primul contact şi au înţeles ce era necesar. Ei au explicat că societatea lor fusese stabilizată prin invenţia Pentadei Sacre, în care toate unităţile familiale se bazau pe doi masculi, două femele şi un neutru. (Se încruntă.) Existau reguli despre relaţiile sexuale între membri, ceva despre numărul egal de perechi de heterosexuali şi homosexuali, dar n-am putut obţine niciodată o descriere clară în privinţa asta. Totuşi anacronauţii au fost fascinaţi de imensa „bogăţie culturală” pe care o descoperiseră până la urmă. Aparent, definiţia „bogăţiei culturale” era aplicarea pe scară largă a oricăror practici sociale sau sexuale chiar mai bizare şi arbitrare decât cele pe care le lăsaseră în urmă.

– Bun, făcu Yann, dar ce s-a-ntâmplat pe Turaev?

– Nava era bineînţeles urmărită de secole, aşa că simpla ei sosire nu reprezenta o surpriză pentru nimeni. Tata ştiuse din copilărie că străinii aceştia vor apărea în această perioadă undeva pe planetă. Diverse grupuri susţinuseră farse diferite şi deşi niciuna dintre ele nu câştigase aprobare la nivel planetar, anacronauţii vizitau rareori mai mult de un singur loc, aşa că era suficient ca locuitorii unei aşezări să se susţină între ei. Tata nu era însă deloc pregătit. El nu fusese la curent cu ştirile despre momentul precis al sosirii navei şi, cu toate că fusese conştient că se va întâmpla în curând, şansa asolizării lângă propriul său oraş fusese prea mică pentru a-l îngrijora. El avea probleme mult mai importante.

Fără să vrea, Yann zâmbi anticipativ.

– Aşa că atunci când văpăile s-au stins şi praful s-a aşternut, iar Mediatorul tatălui tău a dezgropat limbajul antic al vizitatorilor din fişierele sale... el a insistat cu o expresie imperturbabilă că nu ştia nimic despre subiectul întrebărilor lor?

– Exact. Nici el, nici Lajos nu aveau nici cea mai vagă idee despre ce anume ar fi trebuit să le spună străinilor acelora. Dacă ei ar fi citit rapoartele despre anacronauţi, şi-ar fi dat seama că ar fi putut invoca tot felul de tabuuri complexe legate de discutarea subiectului, dar nu se aflau într-o poziţie în care să

ştie asta şi să invoce un imaginar cod al tăcerii. De aceea nu putuseră decât să invoce ignoranţa: să susţină că erau atât prepubertari, cât şi stupizi. (Izbucni în râs.) După *şase luni* de tânjire unul după celălalt? La câteva zile, sau chiar ore, de împlinire? Nu ştiu cum să traduc asta în termeni cu care să fii familiar…

Yann fu ofensat.

– Nu sunt idiot! Înţeleg că ar fi trebuit să-şi calce în picioare mândria. Nu trebuie să-mi livrezi comparaţii cu linguriţa.

Tchicaya îşi plecă fruntea în semn de scuză, dar insistă pentru precizie.

– Mândrie, da, însă şi mai mult decât atât. Dacă ar fi pretins orice altceva decât adevărul, ar fi simţit că ei renunţaseră unul la celălalt. Nu sunt sigur că ei ar fi putut duce până la capăt şarada aceea nici chiar dacă şi-ar fi cunoscut replicile. Ridică pumnul în dreptul pieptului. Doare – să minţi despre aşa ceva. Poate că alţii ar fi fost incitaţi de ideea conspiraţiei în sine, dar pentru Lajos şi tata nu era decât simplu zgomot de fond. Ei erau centrul universului. Nimic altceva nu conta.

– Aşa că le-au spus adevărul?

– Da, zise Tchicaya.

– Despre ei?

El încuviinţă din cap.

– Şi nu numai.

– Despre toată planeta? Că aceea era tradiţia pe tot Turaev?

– Şi nu numai.

Yann emise un geamăt chinuit.

– Le-au spus totul?

– Tata n-a început imediat să le explice că toţi informatorii lor anteriori îi minţiseră, totuşi le-a spus că – exceptând câţiva contemporani supravieţuitori ai călătorilor înşişi – pentru mai bine de nouăsprezece mii de ani în descendenţii oamenilor nu existase nimic care să aducă cu dimorfismul sexual. Cu mult înainte de colonizarea lumii extraterrane, acesta pierise la fel ca războiul, sclavia, paraziţii, bolile şi indecizia cuantică. Şi cu excepţia detaliilor locale banale, ca vârsta exactă a maturităţii sexuale şi perioada de latenţă între atracţie şi potenţă, el şi iubitul lui întrupau o condiţie universală: amândoi erau, simplu, oameni. Nu rămăseseră alte categorii cărora le-ar fi putut aparţine.

Yann căzu pe gânduri.

– Şi cutezătorii sexografi l-au crezut?

Tchicaya ridică o mână, cerând răbdare.

– Au fost prea politicoşi ca să-l numească pe tata mincinos în faţă. De aceea s-au dus în oraş şi au stat de vorbă cu alţi oameni.

– Care, fără excepţie, le-au livrat versiunea aprobată?

– Da.

– Aşa că au plecat de pe Turaev fără să fie mai înţelepţi şi au adăugat la colecţia lor de mitologie sexuală o istorie improbabilă din partea a doi adolescenţi neastâmpăraţi.

– Poate că da, spuse Tchicaya. Atât doar că după episodul Turaev ei n-au mai asolizat nicăieri. Au fost urmăriţi, nava lor continuă să funcţioneze şi au avut patru-cinci ocazii de a intra în sisteme populate. Dar de fiecare dată au trecut mai departe.

Yann se înfioră.

– Crezi că-i o navă fantomă?

– Nu. Cred că sunt în hibernare, cu corpurile criogenizate şi creierii străbătuţi de curenţi slabi. Cred că visează toate ororile pe care ni le doriseră, în numele unei crude şi masochiste idei de omenire care murise probabil chiar sub ochii lor înainte să fi părăsit măcar Pământul.

Când Tchicaya se îmbarcă în navetă înaintea lui Yann, Mariama privi îndărăt şi-i aruncă un zâmbet scurt. }nţelesul acestuia era neîndoielnic, dar el se prefăcu că nu-l observă. Nu-l deranja că ea ştia ce încercaseră Yann şi el, sau chiar în ce fel se sfârşise, dar îl distrăgea ideea că ea ar fi putut deduce cel puţin jumătate din poveste, pur şi simplu privindu-i pe ei doi împreună.

Şi-ar fi putut instrui Exosinele să interzică orice gesturi mărunte care l-ar fi putut trăda. Nu dorea să fie însă izolat ermetic, inexpresiv ca o rocă. Pentru o clipă fu ispitit să întindă braţul şi să-l treacă după umerii lui Yann, doar pentru a devaloriza puterile ei de observare. Gândindu-se mai bine, ar fi fost totuşi meschin şi probabil i-ar fi creat lui Yann tot felul de confuzii.

Mariama se aşeză lângă Tarek. În eventualitatea improbabilă că ei doi ar fi fost iubiţi, Tchicaya ar fi fost ultimul care să ştie. Înapoia lui, al cincilea pasager, Branco, se fixă la locul său. Tchicaya se răsuci spre el şi glumi:

– Nu pare corect să fii în inferioritate numerică. Ar fi trebuit măcar să-ţi fi adus un observator.

– Mă cac pe el de observator, replică Branco pe un ton amabil. Ultimul lucru pe care mi l-aş dori ar fi să-ncep să imit toate jocurile voastre paranoice.

Branco făcuse parte din coaliţia originală care proiectase şi construise atât *Rindler,* cât şi Trasatorul.

Flexibilii şi Conservatorii sosiseră de-a lungul deceniilor, degajând un soi de ceaţă birocratică prin care el era silit acum să mărşăluiască, dar, aşa cum îi explicase lui Tchicaya mai devreme, se deprinsese cu intruziunile şi solicitările lor. Ocazional Trasatorul continua să fie disponibil pentru creatorii săi şi, cu răbdare, el încă putea să lucreze. Facţiunile făceau mult tărăboi, însă Branco aprecia că pe termen lung ele aveau să aibă tot atâta importanţă cât şi insipidele culte religioase care se dondăniseră cândva cu privire la contestatele sanctuare de pe Pământ.

– Iar voi, jalnice capete goale, observase el vesel, nici măcar nu vă puteţi măcelări unii pe ceilalţi. Ce frustrant trebuie să fie!

Pe când se îndepărtau de *Rindler,* Tchicaya abia sesiză dispariţia greutăţii sau strania imagine de casă a păpuşilor ori muşuroi de termite pe care o ofereau unele module, în timp ce se micşorau în depărtare. Călătoria nu devenise pentru el chiar atât de banală ca zborul printr-o atmosferă planetară, dar pe o planetă nici chiar zborurile repetate pe aceeaşi rută nu erau niciodată atât de invariante ca acesta.

– De fapt, spuse Tarek, noi suntem în inferioritate: trei la doi. Dacă eşti „neutru”, eşti un Flexibil. Nu-i nicio diferenţă.

– Hopa, începe! chicoti Branco şi se lăsă pe spate în cuşeta sa. Este o călătorie scurtă, dar, vă rog, distraţi-ne!

– Nu păcăleşti pe nimeni, insistă Tarek animat.

– Nu-i important, spuse Mariama şi Tchicaya o privi, întrebându-se dacă avea contact vizual cu Tarek în vreme ce vorbea; nu avea. Aici există observatori pentru ambele tabere. Nu contează câţi sunt ei.

Tonul îi era calm, nici argumentativ, nici implorator.

Tarek abandonă subiectul. Tchicaya fu impresionat; ea dezamorsase situaţia fără să-l alieneze pe Tarek, însă fără a-i rămâne datoare. Nu-şi pierduse talentul, ci devenise mai subtilă. Când Tchicaya o urmase ca un copil infatuat, torturat, probabil că ea fusese dezorientată şi frustrată să descopere că nu-şi putea şlefui îndemânările asupra lui. Orice aflat mai presus şi dincolo de simplele efecte hormonale fusese superfluu; Mariama

ar fi putut la fel de bine să încerce să înveţe artele marţiale, practicând pe o păpuşă din cârpe.

Branco oftă dezamăgit, apoi închise ochii şi păru să aţipească.

Majoritatea pasagerilor lui *Rindler* urmărise cu un amestec de groază şi refuz cum predicţiile lui Sophus se adeveriseră şi toate modelele lor ingenioase fuseseră făcute bucăţele, iarăşi, de noul spectrometru. Branco însă îmbrăţişase cu toată inima Teoria Absenţei Regulilor şi izbutise să extragă predicţii care depăşeau cu mult verdictul sumbru al lui Sophus. Pentru simplul fapt că între legile dinamice din partea îndepărtată a graniţei nu existau corelaţii pre-existente, nu însemna că ele nu puteau fi create. Branco concepuse un experiment ingenios care ţintea să utilizeze partea apropiată ca pe un soi de intermediar, pentru a corela între ele regiuni diferite din partea îndepărtată. Dinamicele dezvăluite aveau să fie totuşi o opţiune aleatorie dintre toate posibilităţile – sau, strict vorbind, universul din partea apropiată avea să se divizeze în ramuri decoerente şi în fiecare urma să fie observat un rezultat diferit –, dar cel puţin rezultatul avea să se aplice peste mai mult decât câteva pătrate de lungimi Planck.

Când andocară la Trasator, Yann reflectă:

– Cred că asta-i prima dată când vin aici cu posibilitatea de a fi dezamăgit.

Tchicaya fu surprins.

– Nu ai avut chiar niciodată speranţe legate de unul dintre modelele vechi? Nu ai avut chiar niciodată vreun favorit?

– Unele au fost plăcute din punct de vedere estetic, recunoscu Yann, şi cu certitudine aş fi fost fericit dacă ele ar fi supravieţuit testărilor. Dar n-am avut niciodată vreun motiv bun pentru a mă aştepta la asta. Nu până acum.

– Foarte mişcător, replică Branco sec, însă nu văd niciun motiv pentru care ar trebui să-ţi abandonezi poziţia anterioară.

– Tu nu ai absolut nicio miză emoţională în rezultat? îl atacă Tchicaya.

Branco îl privi amuzat.

– De *cât timp* eşti aici?

Tarek intră primul în tunel, apoi Mariama. Tchicaya o urmă.

– Îţi aminteşti terenul acela de joacă? şopti el. Cu ţevi mari?

Ea se întoarse, îl privi derutată, după care clătină din cap. Tchicaya simţi o împunsătură de dezamăgire; presupusese că imaginea îi declanşase şi ei aceeaşi amintire.

În incinta de comandă, Branco instrui stilusul. Cu vocea sa gravă şi intonaţia psalmodiată în mod deliberat, reuşi să facă fiecare cuvânt să picure de dispreţ, ca un soi de poezie sardonică.

– Relaţiile de fază între razele doisprezece TeV şi cincisprezece TeV vor fi după cum urmează.

Ei mă silesc realmente să citesc astea cu glas tare.

Tchicaya privi afară pe fereastră, în jos spre planul imutabil de lumină. Avusese vise intense despre graniţă, imaginându-şi că era peretele cabinei sale. Se lipise cu urechea de el şi căutase să distingă sunete din partea îndepărtată, străduindu-se cu întregul corp, îmboldind semnalul să traverseze.

Uneori, în clipita dinaintea trezirii, vedea o peliculă irizată înflorind pe perete şi inima îi galopa de fericire şi teamă. *Această nouă infestare însemna că el fusese descoperit? Sau că nu se petrecuse niciodată crima lui?*

Branco ridică ochii şi anunţă cu o uimire simulată:

– Am şi terminat deja? Asta-i tot ce trebuie să fac?

– Deocamdată, răspunse Tarek. Însă apelez la dreptul meu pentru un audit funcţional.

– Ura! făcu Branco.

Se împinse în consola de comandă, îndepărtându-se de el şi pluti către fereastră cu mâinile pe cap.

Tarek îi luă locul şi instrui stilusul să se ridice de la graniţă. Tchicaya auzise despre auditurile funcţionale, dar până atunci nu mai asistase la vreunul. Un pachet de detectori, verificat de facţiunea care solicita auditul, era plasat sub vârful stilusului şi particulele emise erau examinate în mod direct, pentru a se asigura că erau conforme cu secvenţa convenită.

Tchicaya fu ispitit să comenteze batjocoritor, totuşi îşi ţinu gura. Indiferent ce anume îl făcuse pe Tarek să creadă că era necesar aşa ceva, o plângere cu privire la procedură n-ar fi făcut nimic pentru a-i reduce suspiciunile.

Folosind mânerele de sub ferestre, se apropie de Mariama.

– Unde te-ai ascuns? Nu te-am văzut de săptămâni.

– Am multe întruniri.

– Şi eu particip la întruniri.

– Nu la acestea, zise ea.

Nu trebuia să-i mai detalieze. Ea venise la bordul lui *Rindler,* sperând să lucreze cu Tarek la designul viermilor Planck şi se părea că ideea respectivă încă nu fusese înmormântată.

Novo-vidul era deja obiectul cel mai mare din galaxie şi creştea atât de rapid, încât suprafaţa lui avea să sporească de aproape patruzeci de ori în timp ce ar fi fost ocolit cu viteza luminii. Chiar dacă ar fi descoperit Conservatorii o metodă potenţială pentru abordarea sa, nu exista absolut nicio posibilitate de a-l înconjura complet cu maşinării convenţionale pentru a-i administra tratamentul. Unicul instrument practic ar fi fost un şablon auto-copiator, înglobat la nivelul grafurilor cuantice, capabil să „mănânce” novo-vid şi să excreteze ceva mai benign.

Pentru susţinătorii ideii, aceşti ipotetici viermi Planck n-ar fi făcut decât să inverseze dezastrul Mimoza. Pentru Tchicaya, simetria era falsă. Locurile pierdute în faţa lui Mimoza – planete banale aşa cum erau ele – fuseseră deja complet înţelese. A învăţa despre novo-vid doar atât cât să-l poţi infecta cu un gen de ciupercă-putregai i se părea un soi de corupere a tuturor impulsurilor care făceau ca inteligenţa să fie preţioasă. El avea destule probleme în a uita genul acela de laşitate la un copil.

– Care crezi că sunt şansele?

Se referea la şansele de reuşită a experimentului lui Branco, deşi era cu atât mai bine dacă ea se sinchisea să-şi dezvăluie gândurile şi mai departe.

Mariama se gândi cu atenţie înainte de a răspunde:

– Sunt aproape convinsă că Sophus are dreptate, dar nu sunt sigură că ideile lui Branco se derulează în aceeaşi direcţie. Când n-avem acces la niciun fel de dinamică din partea îndepărtată, până şi smulgerea unei stări aleatoriu corelate pare cam mult de cerut.

Yann plutise la o depărtare politicoasă, dar încăperea era prea mică pentru a exista o intimitate reală şi acum renunţă să mai simuleze că nu-i putea auzi.

– N-ar trebui să fii atât de pesimistă, spuse el apropiindu-se. Absenţa Regulilor nu înseamnă nicio regulă; trebuie să mai existe o topologie şi teorie cuantică rudimentare. Am reanalizat teoria lui Branco, utilizând teoria reţelei de qubiţi şi mi se pare corectă. Aduce foarte mult cu rularea unui experiment de creare a corelaţiei cuantice pe un calculator cuantic complet abstract. Asta-i foarte aproape de ceea ce afirmă Sophus că s-ar găsi dincolo de graniţă: un enorm calculator cuantic care ar putea efectua orice operaţii care se încadrează în descrierea generală a fizicii cuantice… şi de fapt este într-o suprapunere de stări în

care le face pe toate.

Ochii Mariamei se lărgiră, însă apoi protestă:

– Sophus n-a spus-o niciodată sub forma asta!

– Evident că nu, încuviinţă Yann. El este mult prea atent ca să utilizeze un asemenea limbaj surescitat. „Universul este o maşină Deutsch-Bennett-Turing” nu-i o declaraţie care să fie înghiţită de majoritatea fizicienilor, întrucât nu are un conţinut care să poată fi falsificat în mod empiric. Surâse răutăcios. Îmi aminteşte totuşi de ceva... Dacă vrei să te amuzi realmente, ar trebui să încerci propaganda anti-IA pre-Procs. Am citit odată un pamflet superb care susţinea că de îndată ce va exista inteligenţă fără corpuri, „setea ei neostoită pentru puterea de procesare” o va împinge să transforme întregul Pământ şi după aceea întregul univers într-un calculator la scară Planck perfect eficient. *Auto-reţinere?* Nu, noi n-am dovedit-o niciodată. *Moralitate?* Cum – fără ficaţi şi gonade? *Necesitatea unui motiv real de a dori s-o facă?* Păi... cine ar putea vreodată să aibă prea multă putere de procesare? Iar la toate acestea, eu pot să răspund numai atât: de ce voi, întrupaţii indolenţi, n-aţi transformat întreaga galaxie în ciocolată?

– Dă-ne timp, spuse Mariama.

– Echipamentul pare să fi trecut inspecţia.

Tarek strânse pachetul detector şi începu să coboare stilusul.

Branco încrucişă braţele peste piept şi reflectă asupra anunţului.

– „Pare”? Să iau asta ca o afirmare generalizată a scepticismului cartezian?

– Poţi să-l reinstruieşti, replică scurt Tarek.

Branco începu să repete secvenţa. Tchicaya s-ar fi aşteptat ca de data aceasta să se grăbească, dar Branco se strădui să reproducă acelaşi ritm şi intonaţii pe care le folosise iniţial.

Tchicaya prinse privirea lui Tarek şi spuse:

– Să ştii că şi tu ai de câştigat din experimentul acesta la fel de mult ca oricare altul.

Tarek se încruntă, ca şi cum implicaţiile n-ar fi fost doar injuste, ci complet suprarealiste.

– Ai dreptate. De aceea îl privesc cu toată seriozitatea. Şovăi, după care adăugă pe un ton de scuză: Nu crezi că aş prefera să consider că toţi acţionează fără intenţii ascunse? Cum să nu! Dar n-o pot face; miza este prea mare. Dacă în felul acesta apar meschin în ochii tăi – aşa să fie! Voi răspunde în faţa

descendenţilor mei.

Branco îşi termină a doua psalmodiere.

– Aprobat, spuse Yann.

– Da, zise Tarek, dă-i drumul.

Branco se adresă Trasatorului:

– Executarea!

Trasatorul rămase tăcut, însă după o secundă de sub podea se auzi un şuierat ascuţit. Tchicaya nu ştiu ce putea să fie, până nu văzu înţelegerea luminând chipul lui Branco.

O fisură subţire apăru într-o fereastră, apoi alta. Tchicaya se răsuci spre Mariama.

– Ţi-ai făcut copie de rezervă?

Ea aprobă din cap.

– În timp ce dormeam. Tu?

– La fel.

Zâmbi nesigur, încercând s-o asigure că era pregătit pentru orice s-ar fi întâmplat, fără s-o descurajeze să-şi exprime propriile sentimente. Ei trecuseră prin multe, dar niciunul nu asistase la moartea locală a celuilalt.

– Yann?

– Sunt acoperit, nu-ţi face griji.

Branco şi Tarek se aflau în aceleaşi poziţii; niciunul nu risca să piardă mai mult de o zi de memorie. După a patra lui moarte locală, Tchicaya încetase să mai simtă o spaimă autentică, răscolitoare de măruntaie faţă de propria sa soartă – şi deţinea unele amintiri care duceau chiar la momentul respectiv –, dar întotdeauna era mai stresant în tovărăşia altora, când te întrebai câtă frică simţeau ei şi cât de precauţi fuseseră.

Şuieratul de sub ei se intensifică şi incinta începu să se fisureze. Ferestrele se autoreparaseră şi întreaga structură era capabilă de un anumit grad de autoreparaţii, însă dacă graniţa atingea Trasatorul, atunci rana pe care o făcea avea să se redeschidă cu fiecare înaintare. Microjeturile fuseseră proiectate să compenseze efectele bombardamentului cu gaz interstelar; deplasările măsurate în microni erau ajustările cele mai grosolane ce puteau fi imaginate. Trasatorul nu avea să-i poarte către siguranţă.

Tarek privi în jur, agitat.

– N-ar trebui să pornim spre navetă?

– Ba da, spuse Branco.

Peretele dinapoia lui Tchicaya emise un geamăt de tortură.

Când el se întoarse, peretele se plie în mod vizibil şi unghiul dintre două ferestre deveni imposibil de ascuţit. Tchicaya se minună, văzându-l. Aerul care scăpa din Trasator nu putea produce forţe de forfecare de o asemenea magnitudine; probabil că graniţa afecta structura de sub ei. Până atunci nimeni nu mai asistase la ceva de genul acela. Grinzile realizate din diverse materiale care fuseseră vârâte prin graniţă se comportaseră întotdeauna ca şi cum porţiunea din partea îndepărtată încetase pur şi simplu să existe; asupra restului nu se exercita nicio forţă. Indiferent ce anume declanşase Branco, el făcuse mai mult decât să deplaseze graniţa cu câţiva centimetri.

Peretele flexionă iarăşi şi perechea de ferestre care fusese strivită se separă. În loc să-şi inverseze însă mişcarea originală, ferestrele se separară la îmbinare, aidoma unor uşi care se deschid.

Tchicaya urlă de frică şi întinse braţul, căutând să prindă ceva, pentru a se opri. Izbuti doar să se agaţe de umărul lui Yann şi amândoi se rostogoliră împreună prin deschidere.

Pentru câteva secunde Tchicaya rămase rigid, pregătindu-se la un nivel instinctiv pentru durere intensă şi o moarte iute. Când nu avu parte de niciuna, întregul său corp începu să tremure de uşurare. Ştiuse că îl va proteja costumul, dar ştiinţa respectivă nu penetrase departe. El sărise din avioane de la altitudini la care era nevoie de oxigen şi se afundase la adâncimi în care următoarea răsuflare sub cerul liber se găsea la o depărtare de câteva ore, totuşi spaţiul cosmic negru şi înstelat rămăsese chintesenţa primejdiei frumoase: virgin, indiferent la nevoile sale şi anterior tuturor formelor de viaţă. *Vidul* nu era un cuvânt care să ofere speranţă. El ar fi trebuit să fi pierit într-o clipită.

Privi în jur. Împingerea aerului care ieşea fusese fermă, însă scurtă, aşa că era improbabil ca ei să se mişte foarte rapid, totuşi era îndreptat cu faţa în direcţia în care nu putea zări Trasatorul – unicul indicator care oferea un înţeles. Graniţa în sine nu oferea indicii asupra vitezei lor, indiferent în ce direcţie.

În mod deliberat, îţi ţinuse răsuflarea, ca atunci când plonja în apă, dar acum îşi dădu seama că nevoia de a inhala dispăruse de îndată ce membrana costumului îi etanşase gura şi nasul. Corpul lui îi decuplase plămânii; modelul din *Rindler* putea să funcţioneze zile întregi pe căi metabolice anaerobe. Pielea i se simţea uşor înfiorată de frig, însă putea zări pelicula expusă a costumului de pe dosul mâinii sale, argintată pentru a reţine

căldura. Întinse braţul, tremurător, ca să-l poată examina pe Yann, al cărui chip devenise complet metalic, cu excepţia a două găuri în locul pupilelor.

– Omule de Tinichea, ar fi trebuit să ştii că-i inutil să încerci să mergi printre noi. Natura roboţilor se întrezăreşte întotdeauna.

Dinţii lui Tchicaya clănţăneau, dar asta nu conta; Mediatorul lui îi captura intenţiile de vorbire şi le redirija, îndepărtându-le de inutilele lui corzi vocale şi şuntându-le într-un canal radio.

– Crede-mă, zise Yann, efectul arată şi mai straniu la tine.

Se roteau lent, împreună, în jurul unei axe aproximativ perpendiculare pe graniţă. Pe când se învârteau, Trasatorul apăru deasupra umărului lui Yann. Jumătatea inferioară a structurii era comprimată şi torsionată, însă incinta de comandă continua să se afle la o distanţă sigură de graniţă. Din câte putea aprecia, el şi Yann se găseau încă la patru-cinci metri de graniţă şi aveau traiectoria practic paralelă cu ea. Cu certitudine însă alinierea aceasta bizară avea să se dovedească inexactă, într-un fel sau altul.

O desluşi pe Mariama, strălucitoare; stătea în deschiderea ruptă în perete şi-i privea.

– Suntem în siguranţă, rosti el. Intraţi în navetă.

Ea încuviinţă din cap şi flutură din braţ, ca şi cum el n-ar fi fost în stare să audă un răspuns, apoi spuse:

– Bine. Venim şi vă luăm.

Dispăru.

Tchicaya îşi instrui Mediatorul ca următoarele lui vorbe să fie private.

– Suntem în siguranţă? Nu am îndemânarea necesară pentru a ne determina viteza cu precizie.

– Ne deplasăm spre graniţă, dar vor trece ore până s-o atingem.

– Ah, bun…

Tchicaya se cutremură. Mâna lui dreaptă continua să fie încleştată pe umărul lui Yann, cu degetele strângând de parcă viaţa i-ar fi depins de asta. Ştia că adevărul era altul, totuşi nu le putea relaxa contracţia.

– Te rănesc? îl întrebă.

– Nu.

Faţa metalică a lui Yann se lumină în mod straniu şi Tchicaya privi în jos. Un petic de graniţă mai luminos decât regiunea înconjurătoare trecea lent pe sub ei.

– Ce crezi că-i asta? întrebă el.

Brusc se simţi ameţit, nu numai de şocul ejectării din camera de comandă. Ignorând nuanţele de deplasare Doppler, el cunoscuse de secole graniţa sub forma unui zid lipsit de caracteristici. Imperfecţiunea cea mai minusculă era revoluţionară; se simţea ca un copil care tocmai văzuse cum cineva se ridicase pe vârfurile picioarelor şi zgâriase un semn pe cerul albastru al verii.

– Aş zice că Branco a reuşit să fixeze ceva de partea apropiată.

– Avem fizică? Avem reguli acum?

– Aparent.

– Suntem în navetă, anunţă Mariama. Aici toţi sunt în siguranţă.

– Perfect. Nu trebuie să vă grăbiţi; panorama este minunată.

– N-o să vă las s-o admiraţi. Vom fi acolo în câteva minute.

Peticul straniu de strălucire dispăruse din raza lui vizuală, dar după câteva secunde apăru altul. Erau elipse cu marginile înceţoşate, care veneau din direcţia Trasatorului.

– Sunt ca umbrele peştilor de recife, sugeră Tchicaya. Înoată deasupra noastră în lumina soarelui.

– Crezi că ai putea-o lua uşor razna? întrebă Yann.

Când Tchicaya se roti în jurul lui în dansul lor involuntar, distinse naveta ridicându-se din Trasatorul ruinat. Zâmbi la amintirea glasului Mariamei, promiţându-i că-l va salva. Pe Turaev, dacă ei ar fi capitulat în faţa propriilor lor sentimente, ar fi sfârşit prost, consumându-se într-un an sau doi. Pe de altă parte, când asta avea să se termine…

– Asta-i mai ameninţător, rosti Yann.

– Ce?

– Nu poţi întoarce capul înapoi spre Trasator? Ar putea fi mai repede decât încercarea mea de a-l descrie prin cuvinte.

Tchicaya răsuci capul. Graniţa formase un mamelon în formă de clopot, înalt de patruzeci-cincizeci de metri, care înghiţise complet Trasatorul. Întrucât mişcarea lui de rotaţie îl silea să se întindă şi mai mult, nu încercă să i se împotrivească, ci întoarse gâtul în partea opusă, grăbind revenirea imaginii în loc să încerce întârzierea plecării ei.

Mamelonul colapsa, dar în jurul său se ridica acum un inel. Brusc Tchicaya observă o suită întreagă de inele mai mici care-l înconjurau pe primul, ca nişte unde concentrice în apă. Ondulau

dinspre centru cu viteză mare, ca un soi de undă de suprafaţă a cărei creastă exterioară era componenta cea mai rapidă. Masa principală a undei se deplasa mai lent, totuşi mult mai rapid decât ei.

Privi după navetă şi o zări; evacuarea ei era un jet albastru-deschis pe fundalul stelelor. Acceleraţia generată de motorul ionic era foarte mică; în timp se putea cumula la o viteză importantă, dar vehiculul era la fel de manevrabil ca o cadă de baie pe gheaţă. S-ar fi putut să ajungă la ei înaintea undei şi chiar să accelereze, îndepărtându-se de graniţă, la timp, însă n-ar fi rămas nicio marjă pentru alte surprize care ar fi putut apărea în urma intervenţiei lui Branco.

Yann îi citi gândurile şi declară sec:

– Ei trebuie să se ţină departe.

Tchicaya încuviinţă.

– Mariama?

– Nu! şuieră ea. Ştiu ce-o să zici!

– Este în regulă. Avem cópii de rezervă, suntem calmi. Nici măcar să nu te gândeşti la asta.

– Este o undă, un fenomen predictibil! Am calculat o traiectorie care satisface toate constrângerile…

– *Predictibil?*

– O putem face!

– Aţi votat toţi în privinţa asta, nu-i aşa? Tarek? Branco?

Branco replică laconic:

– Pentru mine-i tot aia.

Tarek nu spuse nimic şi Tchicaya simţi un fior de simpatie pentru el. Nimeni nu se putea aştepta în mod raţional din partea lui să se expună riscului, doar pentru a-i scuti pe cei doi adversari ai săi de pierderea corpurilor lor înlocuibile şi de amintirile din câteva ore. Totuşi dacă o făcea, mulţi l-ar fi respectat pentru asta.

Ar fi trebuit să fii un fanatic utilitarist, ros până în miez de dogme, ca să nu admiri pe cineva dispus să-şi pericliteze propriul confort şi continuitate pentru a le păstra pe ale altora. Indiferent dacă asta necesita sau nu curaj, era cel puţin un act de generozitate.

– Staţi departe! zise Tchicaya. Nu ne putem permite să pierdem naveta!

Argumentul acela era lipsit de sens – stocul de materii prime din *Rindler* nu fusese sărăcit şi, dacă ar fi fost necesar, puteau fi

oricum canibalizate părţi din navă în sine – însă dorea să le ofere un alibi care să nu sune egoist.

– Trebuie să adunaţi toate datele posibile, adăugă el ceva mai convingător. În lipsa Trasatorului, toate observaţiile pe care le puteţi face sunt de nepreţuit.

Rindler însăşi avea instrumente puternice aţintite asupra graniţei, însă era posibil ca unele detalii cruciale să depindă de apropierea navei.

Mariama nu răspunse imediat, dar în tăcerea care urmă, Tchicaya ştiu că o convinsese.

– Bine.

Glasul ei continua să fie încordat, totuşi răzbătea o notă pe care Tchicaya o recunoştea din zilele lor pe Turaev: o concesie rară, nu atât a înfrângerii, cât a înţelegerii că se zbătuseră pentru ceva complet greşit. Ea înţelesese compromisul şi ştia că el şi Yann erau decişi.

– Pace, Tchicaya.

– Pace, răspunse el.

– Te-ai descurcat bine, zise Yann.

– Mulţumesc.

Peste umărul lui Yann, Tchicaya putea să vadă unda apropiindu-se de ei. Îşi reducea înălţimea pe măsură ce se întindea din punctul în care fusese Trasatorul, dar n-ar fi coborât suficient ca să nu-i atingă. Tchicaya se întrebă dacă Yann ar fi dorit să fie distras sau să înfrunte direct ce avea să se întâmple.

– Atât de bine, încât aproape detest să fac chestia asta. Cât de puternice crezi că-ţi sunt picioarele?

– Poftim? Tchicaya avu nevoie de un moment ca să înţeleagă ce sugera. Oh, nu! Te rog…

– Nu face mofturi; n-avem timp. Dacă am proveni din aceleaşi moduri, ar fi greu de decis pe cine să salvăm, însă eu pot porni imediat din copia de rezervă. Tu ai lipsi luni de zile din cadru.

Era adevărat. *Rindler* îşi terminase corpurile şi vreo douăzeci de nou-sosiţi aşteptau actualmente eliberarea vreunuia. Tchicaya trebuia să se aşeze la rând. În mod normal o asemenea întârziere n-ar fi însemnat nimic prin comparaţie cu secolele pe care le pierduse cu tranzitarea neînsufleţită, dar experimentul lui Branco tocmai garantase că de-acum încolo fiecare zi va fi unică.

– Nu am ucis niciodată pe nimeni, rosti el.

Măruntaiele îi erau înnodate de repulsie la gândul acela.

Yann nu fu pedant în privinţa hiperbolei.

– Nici eu n-am murit vreodată într-un corp. Sex şi moarte, totul în aceeaşi zi. Ce-ar putea cere mai mult un acorporal?

Unda reveni în câmpul lor vizual; dispuneau de maximum un minut. Tchicaya se strădui să-şi limpezească gândurile. Yann nu-i cerea mai mult decât îi ceruse el Mariamei. Nu era nimic incorect în ruşinea şi egoismul pe care le simţea la gândul de a-şi îngădui impulsul visceral de a supravieţui pe seama lui Yann, dar asta nu însemna că trebuia să-l ridice deasupra oricăror alte consideraţii. În acelaşi timp nu trebuia să anihileze sentimentul respectiv pentru a acţiona împotriva lui. Avea să facă ceea ce necesita situaţia, fiindcă pentru amândoi ar fi fost o irosire prostească să-şi piardă corpurile, totuşi el nu intenţiona să pretindă că era fericit sau indiferent în privinţa asta.

Prinse mâna stângă a lui Yann, apoi îşi eliberă strânsoarea de fier pe umărul lui, astfel ca ei să se poată ţine şi cu mâinile drepte. Îşi îndoi genunchii la piept, după aceea încremeni. Creasta undei era la treizeci de metri depărtare. Era prea complicat. Era imposibil să aibă timp.

– Cedează-mi controlul corpului tău, vorbi calm Yann. Am elaborat etapele.

Tchicaya îi predă controlul motoriu şi începură să se mişte împreună într-un balet perfect şi simetric. Membrele sale parcă fuseseră înhăţate de o duzină de mâini ferme, invizibile, care-l manipulau fără să întâmpine rezistenţă. Spinarea i se arcui, cu braţele extinse dureros, însă degetele lor rămaseră întrepătrunse pe măsură ce picioarele le siliră corpurile să se îndepărteze până ce picioarele li se lipiră, talpă pe talpă.

– M-ai făcut un izotop, zise Tchicaya.

Yann râse.

– Nimic original, mă tem.

– Gândul contează.

Tchicaya devenise dezorientat, dar, rotindu-se împreună, linia lui vizuală trecu de la stele, la unda care se apropia. Muşchii picioarelor i se încordară şi presiunea din tălpi crescu până simţi că braţele îi vor fi smulse din umeri.

– Ne vedem mai târziu, spuse Yann.

Degetele li se despărţiră.

Tchicaya încercă să se agaţe de neantul dintre ei, apoi se opri şi-şi cuprinse pieptul cu braţele. Urca sub un unghi ascuţit, înapoi spre punctul unde fusese Trasatorul. Pe măsură ce creasta undei se apropie, el se strânse ghem şi creasta goni pe sub el ca o

străfulgerare de argint ce-i linse călcâiele în timp ce se rostogolea.

O reţea complexă de linii colorate brăzda interiorul undei care se retrăgea, aidoma hărţii unui labirint convolut. Modelul se transformă sub ochii lui. Schimbările aveau o raţiune torturantă – liniile nu dansau aleatoriu – totuşi descifrarea lor instantanee îl depăşea. Nu putea face altceva decât să înregistreze imaginile.

Secătuit pentru moment de orice griji, Tchicaya îşi fixă privirea asupra enigmei care se retrăgea.

Totul se schimbase, acum. Indiferent ce anume relevase sau creasе Branco, zidul dintre lumi fusese finalmente străpuns.

9

– Toţi se plâng de legile fizicii, dar nimeni nu face nimic în privinţa lor.

Tchicaya se întoarse de la consola de comandă. N-o auzise pe Rasmah intrând în Camera Albastră.

– Este o glumă veche de pe Maeder, explică ea traversând podeaua largă şi goală. Nu face decât să arate cât de multă muncă este necesară pentru a trimite o memă[2] rea pe urmele variolei.

– Nu spera că am fi făcut aşa ceva, o preveni Tchicaya. Cred că versiunea originală era „Toţi se plâng de natura umană”. Când a doua jumătate a devenit în mod evident falsă, mema a schimbat pur şi simplu contextul. Poţi să smulgi înţelesul din vorbele acestea de duh şi ele tot vor găsi o cale de a continua să se propage.

– La naiba. Se aşeză lângă el. Deci care *sunt* legile, în chiar clipa de faţă?

– Din câte pot spune, avem o simetrie macroscopică SO (2,2) şi E7 ca grup de control. Indică displayul. Nimic care să nu fi existat anterior, generic, deşi detaliile lagrangianului sunt unice. Tchicaya izbucni în râs. Cum pot să vorbesc! Realmente devin blazat în privinţa asta.

– Dacă ai văzut un univers, le-ai văzut pe toate.

---

[2] Orice caracteristică a unei culturi, de exemplu limbajul ei, care poate fi transmisă de la o generaţie la următoarea în mod analog cu transmiterea informaţiilor genetice (n. tr.).

Rasmah se aplecă mai aproape pentru a examina diagramele de simetrie pe care software-ul le dedusese din nişte rezultate parţiale şi pe care începuse acum să le testeze cu Mâna Stângă.

Ea privi ceasul de anduranţă.

– Treisprezece minute? Asta-i aproape de record. Crezi că s-ar putea… Tchicaya o fulgeră cu privirea şi ea râse: Nu-mi spune – aduc ghinion.

– Nu prea. Atât doar că mă irită niţel ideea că noi continuăm să capturăm dinamice, iarăşi şi iarăşi, cu speranţa că una dintre ele se va dovedi stabilă. Asta nu se va întâmpla niciodată.

– Aşa crezi? Rasmah ţuguie buzele. Bine. Totuşi n-are rost să te plângi. Ce vrei să faci în privinţa asta?

Tchicaya schiţă un gest de neajutorare şi ea îl privi dezamăgită.

– Aşa de leneş eşti în toate privinţele?

Era numai o tachinare, totuşi acuzaţia îl duru. Rasmah venise în *Rindler* cu doar şase luni înaintea lui, dar contribuise deja în mod substanţial la câteva proiecte. După ce ajutase la proiectarea spectrometrului care se pierduse odată cu Trasatorul, ea îmbunătăţise designul pentru modelele utilizate în Mâinile Dreaptă şi Stângă. Înlocuirea Trasatorului fusese plănuită ca o singură maşină, însă după ce tentativele de a-i renegocia protocoalele pentru utilizarea partajată colapsaseră pentru a şaptea oară, până şi cei mai ecumenici cercetători îşi pierduseră răbdarea şi fuseseră de acord cu duplicarea.

Tchicaya îşi întinse braţele, dezmorţindu-se.

– Pentru ziua de azi ajunge cât m-am holbat. Ai venit să preiei?

– Da, zâmbi ea şi adăugă: Dar am venit mai devreme, aşa că mă tem că de fapt încă nu poţi să pleci.

Distrugerea Trasatorului şi sfârşitul cooperării între facţiuni întârziaseră urmările experimentului lui Branco, dar odată ce Mâinile fuseseră instalate şi colectaseră date, toţi cei de la bordul lui *Rindler* fuseseră fascinaţi de rezultate. Luni de zile, Camera Albastră – unde erau afişate datele Mâinii Stângi, acum când expediţiile la graniţă erau considerate riscante – fusese ticsită de oameni timp de douăzeci şi patru de ore pe zi şi nu era niciun secret că şi Conservatorii reacţionaseră similar.

Metoda lui Branco păruse să confirme afirmaţia originală a lui Sophus: novo-vidul nu asculta nici măcar de o analogie sau extensie a regulilor Sarumpaet. O porţiune macroscopică a părţii

apropiate a graniţei putea fi corelată cu părţi ale stării totale din partea îndepărtată care *se supuneau* unor reguli specifice, însă regulile difereau la fiecare repetare a experimentului. Toate argumentele expuse în mod logic de Sarumpaet cu privire la şabloanele de noduri dintr-un graf cuantic ce puteau persista ca particule fuseseră relevate ca fiind complet mărginite; realitatea era că vidul obişnuit care domina partea apropiată era corelat cu secvenţe de grafuri ce se comportau în modul acela particular, astfel că ocultau faptul că erau doar o parte dintr-o suprapunere de nenumărate alte posibilităţi. Subtilităţile cuantice care puteau, teoretic, să facă vizibilă întreaga suprapunere erau îngropate pur şi simplu în numărul uriaş de detalii care ar fi trebuit să fie urmărite pentru a o observa.

Părţii îndepărtate îi lipseau mijloacele de a-şi ascunde natura cuantică în mod similar, dar, în ciuda faptului că inducea mai puţin în eroare, imaginea vizuală rămânea confuză. Interpretarea noilor experimente semăna cu încercarea de a înţelege o junglă prin simpla privire a unei nesfârşite parade de creaturi exotice care se agăţau pentru scurt timp de ferestrele unui vehicul, ameţite de lumină, curioase sau furioase, însă întotdeauna zburând peste numai o clipă, fără să mai revină vreodată.

La început fiecare serie nouă de legi se bucurase de cincisprezece minute de faimă proprie, totuşi pentru că niciuna dintre ele nu putea fi asociată părţii apropiate pentru un timp mai îndelungat, noutatea începuse să se piardă. Euforia faţă de abundenţă lăsase loc frustrării. Experimentele continuaseră, însă până şi menţinerea prezenţei simbolice a unui observator permanent devenise un chin. Tchicaya bănuia că era firesc; toţi teoreticienii se înecau deja în date şi aveau lucruri mai bune de făcut decât să stea şi să se uite cum soseau mereu altele. Pentru o săptămână sau două, el sperase că observarea răbdătoare l-ar fi putut duce realmente la o descoperire valoroasă, dar nădejdea aceea începuse să sune la fel de nebunesc precum căutarea de modele în orice set de rezultate cuantice aleatorii.

– Of, s-a dus! se tângui Rasmah, de parcă s-ar fi aşteptat în mod serios la altceva. (Peticul din graniţă pe care-l fixaseră de cel mai recent set de legi tocmai revenise la vechea şi impenetrabila strălucire.) Ce crezi că s-ar întâmpla, reflectă ea, dacă am trasa un dispozitiv care să poată funcţiona potrivit dinamicilor părţii îndepărtate înainte să pierdem corelaţia?

– Chiar dacă ar supravieţui, zise Tchicaya, cu ce ne-ar putea fi

de folos? N-am fost niciodată în stare să prindem de două ori aceeaşi dinamică.

– Dar dacă am trasa un trasator?

– Ha! Ca un desen de Escher?

– Da. Rasmah afişă brusc o expresie înspăimântată. Deşi… asta înseamnă o mână stângă care trasează o mână dreaptă şi invers. Nu putem avea aşa ceva, nu?

– Tu vorbeşti serios? Chiar crezi că am putea insera o maşină care să ne expedieze, cumva, semnale înapoi?

Rasmah nu răspunse imediat.

– Nu ştiu. Cum arată graniţa, văzută din cealaltă parte? Arată oare întotdeauna ca şi cum fizica noastră se derulează îndărătul ei? Sau se întâmplă ceva de natură mai simetrică… cineva din partea îndepărtată întrezăreşte imagini la fel de variate şi tranzitorii precum cele pe care le vedem noi?

– Nu ştiu, recunoscu Tchicaya. Nici măcar nu văd cum ai putea pune întrebarea aceasta în modelul lui Sophus. Ar trebui să descrii un observator specific din partea îndepărtată, în condiţiile căruia doreşti să vezi lucrurile. Dacă însă dinamicele diferite ale părţii îndepărtate nu formează ramificaţii decoerente – cu excepţia peticelor unde le silim noi s-o facă – care sunt legile exacte pe care observatorul ar trebui să le respecte?

Păsările şi fluturii surprinşi care fâlfâiau izbindu-se de ferestre nu erau nici măcar reali; era inutil să întrebe ce vedeau ei. Feliile de „universuri” diferite fixate de graniţă aduceau mai degrabă cu desenele formate de insecte zdrobite. Dacă n-ar fi fost moarte, n-ar fi fost zărite niciodată una lângă alta în exact acelaşi mod.

Potrivit ceasului arbitrar al lui *Rindler,* era miezul nopţii. Iluminatul spaţiilor publice se schimba odată cu ciclul şi cu toate că mulţi dormeau fericiţi în timpul zilei şi munceau toată noaptea, Tchicaya sfârşise în sincronism cu lumina.

Se sculă în picioare.

– Asta a fost. Mi-a ajuns.

– Ai putea să stai şi să-mi ţii tovărăşie, sugeră Rasmah.

– Nu aş dori să te distrag.

Zâmbi şi se retrase, ridicând o mână în semn de noapte bună. Îşi dădeau târcoale de săptămâni de la depărtare şi corpul lui începuse să se schimbe pentru ea, dar Tchicaya decisese că nu va îngădui ca nimic să se întâmple între ei. Deşi ar fi fost improbabil să se încheie la fel de rapid, ori la fel de comic ca experimentul lui cu Yann, dorea să-şi păstreze viaţa lipsită de

complicaţii.

Tchicaya străbătu nava, uşor indiferent la tot ce se petrecea în jurul lui. Coridoarele erau aproape pustii; poate că Conservatorii aveau vreo conferinţă. Ambianţa de oraş părăsit îi reamintea de o sută de orăşele provinciale prin care trecuse noaptea; pe pasarelele goale, strălucirea stelelor era ca atunci când lăsai în urmă străzile cele mai iluminate şi cerul învia brusc.

Îşi aminti o noapte pe care o petrecuse într-un orăşel de pe Quine, la treizeci şi şase de ani subiectivi după ce plecase de pe Turaev: imaginea în oglindă a naşterii lui în momentul plecării. În timp real, de atunci trecuseră trei secole. El stătuse pe o străduţă înfundată şi plânsese ore la rând, ca un copil abandonat. În ziua următoare îşi făcuse vreo şase prieteni noi printre localnici şi unele prietenii duraseră de trei ori mai mult decât toţi anii pe care el îi petrecuse pe planeta sa natală.

Continua să ducă dorul oamenilor aceia. Continua să ducă dorul Lesyei, copiilor şi nepoţilor săi de pe Gleason. În acelaşi timp însă nu putea separa niciodată în mod complet dorul acela de înţelegerea că o parte din bucuria pe care o simţise în prezenţa lor provenise din senzaţia că ei îi anulau starea de exil. Ei nu fuseseră nicicând substituenţi pentru căminul şi familia pe care le lăsase în urmă; nu fusese vorba despre ceva atât de grosolan, dar orice tip de fericire poartă o amprentă în forma durerii pe care a alinat-o. Auzi paşi în urma lui, mergând într-un ritm mai rapid ca al lui. Se opri şi se întoarse cu faţa la peretele pasarelei, ca şi cum ar fi admirat vederea, ştergându-şi ochii cu antebraţul, mai puţin stânjenit de lacrimile sale decât de faptul că n-ar fi ştiut cum să le explice. Dacă după patru mii de ani ar fi fost tot pe Turaev, ar fi înnebunit. Iar dacă ar fi călătorit şi s-ar fi întors în modul aprobat, pentru a constata că nimic nu se schimbase în absenţa lui, ar fi înnebunit chiar şi mai iute. Nu regreta că plecase.

– Arăţi de parc-ai fi gata să sari de pe pod, zise Mariama.

– Nu mi-am dat seama că mă urmăreai.

Ea râse.

– Nu te *urmăream.* Ce-ar trebui să facem? Să mergem în direcţii opuse prin navă? Toţi Conservatorii să mărşăluiască în sens antitrigonometric? Asta ar însemna nişte drumuri foarte lungi.

– Bine, nu contează.

Se întoarse s-o privească. Era injust mai presus de credinţă, dar în chiar clipa aceasta – după ce-şi repetase pentru a mia oară că luase decizia corectă – dorea să-i urle în faţă despre preţul pe ea îl silise să-l plătească. După toate vorbele ei din copilăria rebelă, după ce condusese prin exemplu personal, după patru mii de ani de călătorii, Mariama decisese acum că rolul ei în viaţă era de a lupta pentru a menţine culturile legate de planete – toţi sclavii pe care ea jurase să-i elibereze, toate dronele pe care făgăduise să le zgâlţâie din stupoarea lor – marinate în siguranţă în propria lor inerţie pentru alte douăzeci de mii de ani.

– Încotro mergeai? o întrebă.

Mariama şovăi.

– Îl ştii pe Kadir?

– Doar superficial. Nu pot spune că mă dau în vânt după el.

Tchicaya era pe punctul de a adăuga ceva mai acerb, când îşi dădu seama că azi era ziua în care ar fi căzut Zapata, planeta natală a lui Kadir. Asta era adevărat doar în termenii unui cadru de referinţă fixat de stelele locale, nu de noţiunea de simultaneitate a lui *Rindler,* şi oricum nicio confirmare a evenimentului n-ar fi sosit la ei vreme de decenii, totuşi dacă graniţa nu-şi modificase în chip magic viteza în regiuni îndepărtate, pierderea planetei era o certitudine.

– Ţine un soi de priveghi. Acolo mă duc.

– Deci voi doi sunteţi apropiaţi?

– Nu tocmai, răspunse Mariama, însă el i-a invitat pe toţi, nu numai pe prietenii lui.

Tchicaya se rezemă cu spatele de perete, netulburat de transparenţa lui.

– De ce ai venit aici? o întrebă.

Ea îşi feri ochii de lumina graniţei.

– Crezusem c-ai decis că nu vom avea niciodată discuţia asta.

– Dacă crezi că te-am împiedicat să vorbeşti, acum ai şansa să o faci.

– Ştii de ce sunt aici, zise ea. Nu pretinde că-i un mister. (Strălucirea era prea puternică; se întoarse şi se rezemă cu spatele, lângă el.) Vrei să vii cu mine, la evenimentul organizat de Kadir?

– Bănuiesc că glumeşti. Crezi că sunt un provocator sau doar un masochist?

– Nu-i ceva specific facţiunii. I-a invitat pe toţi. Se încruntă. Sau ţi-e teamă să petreci zece minute în compania unor oameni

care s-ar putea să nu fie de acord cu tine?

– Am petrecut zece *ani* pe Pachner.

– Tăcând din gură…

– Nu. Am dat dovadă de onestitate faţă de toţi cei pe care i-am întâlnit.

– Toţi cei care au întrebat… Dacă apărea subiectul…

Tchicaya se îndepărtă iritat de ea.

– Când am sosit, nu eram sigur de planurile mele. Iar când am fost sigur, nu am umblat de colo-colo cu un banner pe care scria „Plec spre *Rindler,* ca să mă asigur că acelaşi destin va afecta cât mai multe planete posibil”. Asta m-ar face să fiu neonest? Asta m-ar face un laş?

Mariama clătină din cap.

– Bine, să lăsăm discuţia despre Pachner. Dar dacă eşti atât de sigur de poziţia ta acum, de ce nu vii cu mine? Nimeni nu te va linşa.

– Ar fi provocator. Ce te face să crezi că ar dori Kadir compania unor oameni care nu sunt de acord *cu el?*

– Este o invitaţie deschisă, protestă ea. Dacă nu mă crezi, întreabă nava.

Avea dreptate. Filtrul Mediatorului lui Tchicaya eliminase mesajul acela în mod automat; el îi spusese să sistematizeze anunţurile generale ale aderenţilor facţionali cunoscuţi, pentru a-l împiedica să fie distras, şi deprimat, de veştile unor evenimente la care Flexibilii erau improbabil să fie primiţi cu braţele deschise.

– Sunt obosit, rosti el. A fost o zi lungă.

– Eşti jalnic.

Mariama se îndepărtă fără alt cuvânt.

– Bine, strigă Tchicaya în urma ei, vin cu tine!

Ea nu se opri şi el alergă s-o ajungă.

O vreme merseră în tăcere, după care Tchicaya spuse:

– Genul acesta de cortină de fier este o adevărată nebunie. Într-un deceniu vom găsi un mod prin care să fixăm o stare de graniţă, care o va îngheţa locului. Dacă am lucra împreună la problema asta, ar dura de două ori mai puţin.

Mariama îl privi rece.

– Crezi că va fi suficient s-o îngheţăm?

– Suficient pentru ce?

– Suficient pentru a satisface ambele părţi.

– În mod ideal, eu încă aş dori s-o traversez, recunoscu

Tchicaya. N-ar trebui să fugim din faţa ei ori s-o anihilăm. Ar trebui să fim capabili să ne adaptăm. Dacă oceanul înaintează câţiva metri, te retragi. Dacă înaintează câţiva kilometri, construieşti un dig. Dacă înaintează câteva mii de kilometri… Înveţi să locuieşti în ambarcaţiuni. Dar dacă îngheţarea graniţei se dovedeşte posibilă, şi elimină explorarea, va trebui să admit pur şi simplu realitatea respectivă.

Mariama era sceptică.

– Şi din clipa aceea nu ţi-ai mai asuma absolut niciun risc? N-ai face absolut nimic care să aibă o şansă de a o dezgheţa? Ai lăsa-o acolo, să stea vreme de o sută de mii de ani, netulburată, şi n-ai fi ispitit câtuşi de puţin?

– Aha, am înţeles. Asta este raţiunea care dictează utilizarea viermilor Planck? Dacă nu o nimiciţi definitiv, până la urmă va apărea cu certitudine un Flexibil care să năruie digul.

Mariama nu replică. Intrară în modulul în care se ţinea priveghiul şi suiră scara.

Pe harta pe care o consultase Tchicaya, cabina lui Kadir fusese contopită cu o duzină de cabine ale vecinilor săi, producând o sală aproximativ rotundă. În faţa lui intrarea era larg deschisă şi muzica răzbătea pe coridor.

Hainele Mariamei se schimbară când se apropiară de uşă, formând un model de benzi întreţesute, întrerupte de elipse, în culorile pământului.

– Arăţi bine în asta, observă Tchicaya.

Comentariul atrase un licăr şovăitor de căldură în ochii ei; îl cunoştea prea bine ca să se înşele crezând că ar fi fost o linguşire nesinceră, totuşi ea intră în sală fără să-i răspundă. El se încordă şi o urmă.

Înăuntru erau destul de multe persoane care vorbeau sau mâncau; câteva dansau. Tchicaya nu zări niciun alt Flexibil, însă rezistă impulsului de a-i cere Mediatorului său să caute semnături prietenoase.

Imagini ale Zapatei străluceau de pe pereţi: planeta văzută din spaţiul cosmic, imagini aeriene de oraşe, munţi şi râuri. Tchicaya petrecuse patruzeci de ani pe Zapata, deplasându-se de pe un continent pe altul, fără a se stabili vreodată destul de mult timp într-un singur loc pentru a-şi face prieteni buni.

Deşi derivată finalmente din genomi tereştri naturali, viaţa pe care coloniştii o eliberaseră pe planetă fusese mai sălbatică şi mai stranie decât în majoritatea altor locuri. În unele jungle

existau feline suple şi înaripate care-ţi puteau sfâşia beregata. Spre sfârşitul şederii sale pe planetă, se descoperise că într-o mică aşezare izolată expunerea deliberată la rănirea din partea acestor creaturi devenise un „rit de trecere*’ în viaţa adultă, ca şi cum adolescenţa în sine ar fi fost insuficient de traumatizantă. Corpurile parţial devorate puteau fi în general refăcute şi în cazul cel mai rău Procsul putea fi oricând urmărit şi recuperat din stomacul animalului, astfel că ritualul nu echivala cu decesul local, dar din punctul de vedere al lui Tchicaya asta îl făcea şi mai barbar. Mai bine să suferi pierdere de memorie şi discontinuitate, decât experienţa de a-ţi fi morfolită jugulara… şi orice ar fi fost mai bun decât tovărăşia unor oameni care deciseseră că aceea era definiţia maturităţii.

Copiii din aşezare care refuzaseră să participe fuseseră ostracizaţi, însă, odată ce practica fusese cunoscută, societatea de pe Zapata intervenise printr-un efort concertat de îmbunătăţire a transportului şi legăturilor de comunicaţii. După câţiva ani de expunere intensă la posibilitatea de a pleca pur şi simplu departe de aşezare şi de gardienii săi culturali auto-numiţi, nimeni nu mai acceptase să fie intimidat pentru a se conforma.

Era genul de comportament care putea să apară numai când oamenii fuseseră îngrădiţi de mii de ani, privind aceleaşi imagini, fetişizând totul în jurul lor, spiralând în jos către demenţa în plină floare a religiei. Pentru a face o temniţă, nu-ţi trebuiau porţi şi sârmă ghimpată. Familiaritatea te putea ţintui mult mai eficient de sol.

Mariama agită spre el un fruct mic şi galben, din care muşcase jumătate.

– Încearcă unul din astea. Sunt delicioase!

– În niciun caz. Unde crezi că au crescut?

– În grădină. Mulţi au loturi pentru hrană. Trebuie să ajustezi genomii pentru ca fotosinteza să funcţioneze în lumina graniţei, dar asta-i chestie veche – copiezi chestiile alea urâte pe care le-au introdus constructorii originali.

– Probabil că am trecut pe lângă ele fără măcar să le fi observat.

– Sunt destul de departe de alee. Vrei să-ncerci unul?

Tchicaya scutură din cap.

– Le-am mai gustat. Nu pot fi multe şi nu vreau să le epuizez.

Mariama se întoarse pentru a vorbi cu Kadir, care apăruse

înaintea lor ca o gazdă perfectă.

– Tchicaya tocmai îmi povestea, spuse ea, c-a gustat deja fructe quetzal.

– Ai vizitat Zapata? întrebă Kadir.

Probabil că intenţionase să-i întâmpine politicos şi apoi să treacă mai departe, însă nu putea să lase neexaminată afirmaţia respectivă.

– Da.

Tchicaya se pregăti pentru un asalt de insulte despre călători şi alţi paraziţi.

– Cu cât timp în urmă?

– Acum vreo nouă sute de ani.

– Unde-ai fost?

– Peste tot.

Kadir aşteptă cu un aer atent, aşa că Tchicaya recită o listă de oraşe.

Când termină, Kadir zise:

– Eu m-am născut în Suarez, dar am plecat când am împlinit douăzeci de ani. N-am reuşit să mă mai întorc. Tu cât timp ai stat acolo?

Tchicaya îşi reorganizase amintirile în timp ce vorbeau, ridicând întreaga perioadă prin ierarhia asociaţiilor sale.

– Mai puţin de un an.

Kadir surâse.

– Asta-i mai mult decât rămân majoritatea vizitatorilor. Ce te-a atras?

– Nu mai ştiu. Era un loc liniştit şi eu obosisem să tot merg. Peisajul nu era spectaculos, dar din casa în care stăteam puteam să văd vârfurile munţilor în depărtare.

– Culoarea aceea de cenuşiu ca ardezia pe fundalul cerului dimineţii?

– Da. În acelaşi timp însă era complet diferită în apus. Aproape trandafirie. Nu am putut s-o înţeleg niciodată.

Îşi ridicase atât de mult amintirile respective, încât parcă ar fi fost ieri. Putea să miroasă izul de praf şi de polen, putea să simtă căldura serii.

– Cred că ştiu unde ai fost, spuse Kadir. Nu casa, când am fost eu acolo nu era construită, dar… Îţi aminteşti pârâul situat la nord faţă de şoseaua principală?

– Da. Locuiam aproape de el. La câteva minute de mers pe jos.

Kadir se lumină la faţă.

– Incredibil! Încă mai exista? Noi obişnuiam să ne scăldăm în pârâul acela. Toată familia... Pe toată durata verii, cam în jurul amurgului. Ai înotat în el?

– Da.

La aceeaşi oră, în acelaşi anotimp. Privise răsăritul stelelor, întins pe spate în apa răcoroasă.

– Copacul cel mare mai era acolo? Cel cu o ramură atârnând peste bulboana adâncă?

Tchicaya se încruntă şi apelă imagistică eidetică, construind în minte o vedere panoramică şi căutând orice care să se potrivească acelei descrieri.

– Nu cred.

– Nu, probabil că nu putea să mai fi existat. Kadir se întoarse către Mariama. Mergeam pe ramura aia, la înălţimea de vreo patru metri, după care plonjam în bulboană cu spatele. Desfăcu braţele şi schiţă gestul saltului. Prima dată când am făcut-o, trebuie să fi fost la o oră după apus. Nu vedeam nimic şi când am lovit apa m-am afundat pur şi simplu în întuneric. Aveam nouă ani şi-am fost îngrozit!

– Când am fost eu, spuse Tchicaya, apa nu era deloc adâncă. Probabil că se mai depuseseră aluviuni.

– Sau poate că s-au mişcat malurile, sugeră Kadir. Am fost acolo cu trei sute de ani înaintea ta. Este posibil să mai fi construit ceva în amonte.

Zyfete se apropie şi trecu un braţ pe după talia lui Kadir. Îl privi precaut pe Tchicaya, dar era probabil evident că el nu făcea necazuri.

Privind dincolo de ea, prin mulţime, Tchicaya îi zări pe Sophus, Tarek şi Birago. El sărea în ochi aici; nici n-ar fi putut să fie altfel.

– Trebuie să plec, le spuse.

Kadir încuviinţă, fără să se simtă ofensat. Se întinse şi-i strânse mâna.

– Mă bucur c-ai văzut Suarez, îi zise.

Mariama îl ajunse din urmă afară.

– Întoarce-te la prietenii tăi, spuse el.

Ea îl ignoră.

– A fost atât de greu de suportat?

– Nu. N-am afirmat niciodată că va fi greu de suportat. Mă temeam că prezenţa mea ar putea deranja pe cineva. Nu a fost

aşa. Mă bucur.

– Bănuiesc că crezi că totu-i patologic. Muzica, imaginile, mâncarea?

Tchicaya făcu o grimasă.

– Asta dovedeşte cât de puţin îmi cunoşti gândurile. Este simplă şi banală nostalgie. Şi eu simt la fel despre tot felul de locuri. Nu este nimic obsesiv sau bolnav în asta. De aceea este şi greu de presupus că va fi distrus de imposibilitatea de a mai reveni acolo. De acum bulboana lui favorită de scăldat s-a transformat oricum într-un iaz plin de mâl. Dezamăgirea i-a fost cruţată.

– Chiar că eşti făcut din piatră.

Ea păru dezamăgită, de parcă s-ar fi aşteptat în mod serios ca acele câteva minute de amintiri depănate împreună cu Kadir să-i fi schimbat complet gândirea în toate privinţele.

– Nimeni din cei care părăsesc Zapata nu va muri. Pietrele au dispărut. Copacii au dispărut. Dacă cineva a trăit realmente pentru ele, va găsi o cale să le recreeze.

– N-ar fi niciodată acelaşi lucru.

– Bun. Tchicaya se opri şi se răsuci spre ea. De ce anume, exact, îţi imaginezi că suferă el? Se gândeşte la lucrurile pe care le-a trăit şi la lucrurile pe care le-a pierdut. Toţi facem asta. Nu a fost eviscerat. Nouă mii de ani înseamnă timp mult, dar nimeni nu a răsărit complet format din solul Zapatei.

– Totuşi ei au fost deposedaţi, insistă Mariama.

– Au fost deposedaţi de nişte bolovani. De nimic altceva.

– De amintiri… De înţeles…

– Ştii bine că nu este adevărat! Ce crezi – că suntem înapoi în era colonială, pe Pământ? A existat *într-adevăr* o vreme când era posibil ca o persoană onestă şi inteligentă să subscrie la o cosmologie în care străbunii săi morţi trăiau în interiorul munţilor, iar dacă iritai spiritul adăpătorii, recoltele aveau să se usuce în următorii zece ani; o cosmologie în care solul era viu, unic şi sacru. Iar dacă vreo hoardă de barbari apărea mărşăluind, subscriind la o religie chiar mai suprarealistă şi revendicând tot ce zărea în numele unui filfizon handicapat cu perucă pudrată, ce altceva puteai face decât să lupţi pentru ţinutul tău şi să te agăţi de credinţele tale? Nimeni nu se mai află în poziţia aceea. Nimeni nu mai poate confunda *landşafturile* cu lucrurile inalienabile din interiorul său.

Mariama replică apăsat:

– Ceea ce ar explica motivul pentru care nu-ţi pasă deloc de ceea ce se găseşte dincolo de graniţă şi pentru care ai fi la fel de mulţumit să te duci şi să trăieşti în vreun ’şaft abstract cu acorporalii.

Tchicaya rămase mut. Bănuise că ea va înţelege perfect diferenţa, dar ştia că va suna stângaci şi s-ar fi autocontrazis, dacă s-ar fi întors ca să i-o explice.

– Câte mii de ani i-ar fi trebuit Zapatei să fi rămas neschimbată? Câte milioane?

Ea scutură din cap.

– Nu asta-i întrebarea corectă. S-ar fi schimbat de bunăvoie.

– *Când?* Şi câţi copii ar fi sufocat înainte să se fi schimbat?

– Tu n-ai fost sufocat pe Turaev. Ai plecat la timp.

– N-au plecat toţi.

– Nu toţi simţeau nevoia să plece.

Ajunseseră la scara ce ducea la cabina lui.

– Crezi că sunt ipocrită? întrebă Mariama. Pentru că sunt călătoare şi totuşi susţin dreptul oamenilor de a rămâne pe loc?

– Nu cred că eşti o ipocrită.

– Eu *am văzut* schimbarea. Nesilită, impulsionată din interior, nu ca răspuns la o criză care dictează opţiunile. Este dureros în felul său aparte, dar mai bine să treci prin asta decât ca întregul tău mod de viaţă să fie determinat de un accident lipsit de sens care n-are legătură cu nimic. Când am sosit pe Har’El, acolo se petrecea o autentică renaştere. Oamenii îşi reexaminau propriile tradiţii, nu le subminau prin evenimente externe. Totul era fluid, totul era pus sub semnul întrebării. Era locul cel mai incitant în care trăisem vreodată.

– Serios? Cât timp?

Mariama strânse din umeri.

– Nimic nu durează veşnic. O întreagă planetă nu poate fi în revoluţie permanentă.

– Nu, dar când revoluţia s-a sfârşit, se pare că rezultatul nu a fost o lume în care să fii pregătită să trăieşti.

– Căsnicia mea s-a destrămat, zise ea. Iar Emine dorea să călătorească. Dacă ea ar fi rămas pe Har’El, poate c-aş mai fi fost acolo. Însă acelea sunt motive personale, idiosincrazice. Nu poţi începe să tratezi decizia mea ca pe un fel de măsură a meritului pentru existenţa unei întregi societăţi.

– Asta-i adevărat, recunoscu Tchicaya.

Începea să se simtă stors şi simultan învigorat; Mariama

trebuise dintotdeauna să-l împingă până la marginea înfrângerii înainte ca el să aibă tăria s-o ia de la început. Uitase cât de mult îi plăcuse să argumenteze cu ea, atunci când se situau pe poziţii opuse, demult, pe Turaev. Singura parte pe care o detesta era tocmai lucrul care făcea situaţia atât de antrenantă: întotdeauna miza era mult, mult prea mare.

– Dar chiar dacă Har'El şi toate celelalte planete, spuse el, ar merita să fie lăsate în pace, dreptul respectiv nu este un dat absolut. Schiţă un gest spre graniţă: Cum poţi să jeleşti pierderea Zapatei şi apoi să te întorci şi să distrugi ceva de o mie de ori mai frumos?

– Eu nu jelesc Zapata, replică Mariama. N-am fost niciodată acolo. Pentru mine nu-nseamnă nimic.

– Prin urmare, dacă nimeni nu a trecut prin graniţă înseamnă că orice s-ar afla îndărătul ei este lipsit de valoare?

Mariama căzu pe gânduri.

– Asta-i o exprimare rudimentară, totuşi oricât de frumos, de provocator şi de fascinant ar fi, nu merită să pierdem ce avem deja pentru ceea ce există acolo.

– Şi dacă cineva trece prin graniţă şi trăieşte acolo vreme de o zi? Sau de o săptămână? Sau de un secol? Când se va întâmpla minunea? Când va deveni dreptul lui la căminul lui egal cu drepturile tuturor celorlalţi?

– Acum joci pur şi simplu rolul iezuitului.

– Cred că acesta este lucrul cel mai crud pe care mi l-ai spus vreodată.

Îi surâse, dar ea nu se înmuie.

– Îngheaţă graniţa, o imploră el.

– Îngheaţ-o *tu,* dacă asta-i ceea ce doreşti. Dacă o faci în curând şi dacă o faci bine, poate că asta ne va convinge s-o lăsăm baltă. Înclină capul şi Tchicaya o văzu evaluând ideea şi apreciind-o ca fiind punctul cel mai îndepărtat la care era dispusă să ajungă. Îngheaţă graniţa înainte ca noi să facem altceva şi poate că aşa o să salvezi ce se găseşte înapoia ei.

Se întoarse şi se îndepărtă.

Tchicaya o privi plecând şi încercă să descâlcească negocierile peste care dăduse fără să vrea. Fără să-i fi dezvăluit vreun secret, ea practic îi spusese că viermii Planck ai lui Tarek se întrevedeau la orizont. Ideea excentrică începea în sfârşit să capete formă şi Mariama răspunsese prin a-i oferi lui o ultimă şansă de a-şi susţine cazul şi de a-l asculta pe al ei. O ultimă

şansă de a o convinge pe ea, ori de a se lăsa el însuşi convins.

Mariama cedase cât putuse de mult. Niciunul dintre ei nu era un emisar al facţiunii sale; deciziile lor erau inutile pentru alţii. Între ei doi însă nu aveau să mai existe tratative, nu aveau să mai existe discuţii.

Doar această provocare. Acest ultimatum.

Această întrecere.

10

– Am proiectat deja vehiculul pe care-l cauţi, insistă Yann. Atât doar că am nevoie de ajutor ca să-l descriu în termeni mai accesibili, pentru a-i putea convinge şi pe alţii.

– *Nu-i* un vehicul, spuse Rasmah, ci software. Şi este software pentru un calculator inexistent.

Yann clătină din cap.

– Ăsta-i doar formalismul matematic pe care l-am utilizat. Este modul cel mai bun prin care să-l descriu – cel mai elegant, cel mai transparent. Tot ce trebuie să facem acum este să-l deghizăm. Cu o figură absolut inexpresivă, adăugă: Îl *puteţi* complica, nu-i aşa? De multe secole, fizicienii au luat idei matematice simple şi le-au complicat. Probabil face parte chiar din instruirea voastră, nu?

Rasmah îşi repezi braţul spre el şi Yann se feri iute. Era neîndoios un obicei pe care-l dobândise în timpul întrupării, când reuşise în mod regulat să obţină reacţii similare din partea oamenilor.

Deoarece aşteptarea pentru corpuri creştea tot mai mult, pe măsură ce nou-sosiţii se revărsau, Yann decisese să rămână acorporal. La întâlnirea interfacţională săptămânală, Tarek răspunsese faţă de vestea aceea printr-o lungă şi paranoică disertaţie despre intenţia evidentă a lui Yann de a-şi utiliza noua lui poziţie pentru a „corupe” reţeaua de procesoare a lui *Rindler,* infiltrându-se în sistemele de comunicaţii şi stocare de date ale Conservatorilor, spionându-i şi subminându-le toate eforturile. Din fericire, Sophus luase cuvântul imediat după aceea şi-l readusese cu blândeţe pe Tarek în contact cu realitatea. Multe lucruri din univers rămâneau dificile şi misterioase, dar structura cauzală a reţelelor de calculatoare nu se număra printre ele. Pentru a crea o reţea în care să fi fost posibil fizic vreunul dintre

abuzurile de care se temea Tarek, din partea proiectanţilor lui *Rindler* ar fi fost necesar un act de incompetenţă demnă de desenele animate.

– Aşadar, după ce treci prin graniţă comuţi dinamicele? întrebă Tchicaya. Navighezi între ele?

Aranjase ca ei trei să se întâlnească în cabina lui pentru ca Yann să-i prezinte ideea lui Rasmah şi să-şi pună la punct prezentarea înainte de a o expune la o întrunire a Flexibililor.

– Legile dinamice, urmă el, sunt ca nişte pietre pe care calci ca să traversezi o apă şi care trebuie să existe numai atât timp cât le utilizezi?

Yann schiţă o grimasă.

– Sună destul de urât şi nu-i nici măcar aproape de adevăr. Algoritmul nu ascultă *niciodată* de o lege dinamică precis definită. Dacă ar încerca s-o facă, ar fi sortit pieirii din capul locului. Căzu o clipă pe gânduri. Ştii modul în care un pachet de unde Gauss îşi poate păstra forma într-un potenţial oscilator armonic?

– Da.

Tchicaya simţi un fior de încredere; asta era mecanică cuantică elementară. În spaţiul pustiu, pachetul de unde al unei particule se dispersa întotdeauna, împrăştiindu-se fără limite. Dacă însă particula era supusă unei forţe de atracţie analogă cu cea exercitată de un resort în fizica clasică, exista o anumită formă – o anumită curbă Gauss, precum curba clopot a statisticii – care era stabilă. Orice pachet de unde mai compact, mai ascuţit, ar fi avut în mod necesar un domeniu de valori pentru impulsul care l-ar fi făcut să se împrăştie; acesta era chiar principiul de nedeterminare. Totuşi curba Gauss corectă, în mediul corect, reprezenta compromisul perfect între poziţie şi impuls, îngăduind formei undei să rămână neschimbată în timpul deplasării.

– Asta nu-i chiar acelaşi lucru, admise Yann, dar dacă aş exprima-o astfel aş putea fi convingător.

Rasmah se uită exasperată la Tchicaya. El îi aruncă o căutătură de căţeluş bătut, pledând în numele lui Yann.

Ea râse şi cedă.

– De ce nu-mi dai pur şi simplu descrierea grafului pe care vrei să-l trasezi şi eu o să fac calculele utilizând propria mea imagine asupra modelului lui Sophus? Dacă pot să demonstrez că vom obţine unele informaţii dinapoia graniţei – ceva mai mult

decât trimitem noi – ar putea fi îndeajuns ca să-i convingă. O să mă străduiesc să-mi exprim rezultatele în modul cel oribil cu putinţă.

– Ar fi grozav, spuse Yann. Mulţumesc!

Îi dădu ceva lui Rasmah – Mediatorul lui Tchicaya văzu actul schimbului, însă nu şi conţinutul său –, apoi dispăru.

Rasmah oftă.

– Chiar crezi c-a găsit ceva? Un calculator cuantic poate simula orice proces cuantic; asta-i o poveste veche. Nu-nseamnă că *există* un calculator cuantic ascuns şi fundamental.

– Nu, încuviinţă Tchicaya, dar teoria reţelei de qubiţi nu susţine asta. Ea afirmă doar că atunci când ajungi la un nivel suficient de scăzut, nu mai ai nimic de pierdut în a trata sistemul *ca şi cum* ar fi software. Este ca toate demonstraţiile din teoria algoritmilor aplicată care se bazează pe imaginarea maşinilor Turing. Nimeni nu se plânge că universul adevărat este suspect de lipsit de benzi de hârtie.

– Obiceiurile vechi dispar greu, mărturisi ea. Eu încă jelesc regulile Sarumpaet, deşi falsitatea le-a fost demonstrată înainte să mă fi născut. Cu ele am fost crescută, pe ele le-am considerat toată viaţa ca template-ul pentru teoria fizică. Nu-i uşor să te adaptezi, nici chiar la modelul lui Sophus.

– Aşa este. Îţi sunt realmente recunoscător că încerci asta, spuse Tchicaya.

De când riftul dintre facţiuni se lărgise, era mai important ca oricând să-i menţină pe toţi Flexibilii deschişi faţă de ideile noi ale celorlalţi, iar atunci când nu avea competenţa necesară pentru a contribui el însuşi în mod direct, putea cel puţin să acţioneze ca un fel de broker, îmboldindu-i pe experţi să acţioneze.

Rasmah păru pe punctul de a-i atrage atenţia că şi-ar fi putut exprima recunoştinţa într-un mod mai palpabil, dar apoi surâse şi-i acceptă cuvintele la valoarea lor nominală.

– Bine. Îi dau drumul.

Îşi îndreptă atenţia spre ceva invizibil pentru Tchicaya. Vreme de câteva minute, rămase în tăcere absolută.

Brusc, exclamă:

– Aha, văd! Să ştii că-i chiar frumos.

Tchicaya se simţi aţâţat şi uşor gelos.

– Poţi să-mi explici?

Rasmah ridică mâna, cerându-i tăcere, şi reveni în ’şaftul ei

privat.

După o vreme, vorbi din nou:

– Gândeşte-te la toate legile dinamice diferite care ar putea avea raţiune *topologică,* privite din punctul de vedere al propagării diverselor tipuri de particule care sunt definite ca şabloane înglobate într-un graf. Ştiu că-i oribil de vag, totuşi nu cred c-ai dori să auzi versiunea cu jargonul matematic.

– Bine, spuse Tchicaya, mă gândesc la ele.

Văzuse destule exemple pe care le fixaseră de graniţă în ultimele luni, pentru ca să bănuiască ce ar fi însemnat asta.

– Acum imaginează-ţi că fiecare dintre ele este un vector de stare cuantică într-un uriaş spaţiu Hilbert. Şi că toţi vectorii sunt ortogonali reciproc.

– Da…

Tchicaya nu-şi restructurase niciodată mintea pentru a îngădui imagini clare în mai mult de trei dimensiuni, dar, pentru că spaţiul Hilbert imaginat de Rasmah avea oricum un număr infinit de dimensiuni, trei era un număr la fel de bun ca oricare altul.

– O fac… Continuă…

– Acum imaginează-ţi un set nou de vectori care constă dintr-un număr egal din *toţi* aceşti vectori legi-dinamice, care sunt la rândul lor ortogonali reciproc. Vectorii aceştia reprezintă valorile definite ale unei variabile care este complementară vectorilor lege. Branco îi numeşte legi-impulsuri … ceea ce este o exprimare oarecum incorectă, fiindcă nu sunt adevărate variabile conjugate lagrangiene, însă asta-i lipsit de importanţă.

– O să încerc să nu-mi fac sânge rău din pricina asta.

Tchicaya se gândi la direcţiile de pe o hartă. Dacă vectorii legi-dinamice ar fi fost nordul şi estul, atunci noii vectori asimetrici legi-impulsuri ar fi fost *nord-vestul* şi *nord-estul.* Ambii aveau porţiuni egale din vechile direcţii – în cazul în care considerai vestul ca fiind negativul estului şi dacă nu ţineai seama de semn, ci doar de mărime – şi erau ortogonali reciproc, în trei sau mai multe dimensiuni, trebuia să introduci numere complexe pentru a obţine aceeaşi acţiune de echilibrare, dar de acolo puteai continua spre orice număr de dimensiuni. Numărul de vectori originali pe care-i combinai nu era decât o serie de numere complexe pe care le deplasai pe un cerc în planul complex; pentru a obţine vectori diferiţi, toţi ortogonali reciproc, te deplasai pe cerc pur şi simplu cu viteze diferite.

– Imaginează-ţi acum un vector de stare care are componente egale când sunt scrise ca suprapuneri ale vechiului set sau al celui nou.

În două dimensiuni asta era uşor: nord–nord-est se afla sub acelaşi unghi faţă de nord ca şi faţă de nord-est *şi* se afla sub acelaşi unghi către est ca şi faţă de nord-vest. În termenii mecanicii cuantice descrise de Rasmah avea nedeterminare egală în cele două variabile complementare: nu asculta o lege dinamică precisă, dar nici nu avea o lege-impuls precisă. Diviza diferenţa şi făcea un compromis, în modul cel mai simetric.

– Acestea, continuă Rasmah, sunt stările pe care vrea Yann să le traseze, deoarece dacă poţi să creezi una pe graniţă şi apoi să aranjezi să măsori acelaşi gen de stare la întoarcere, ele produc cea mai mare probabilitate realizabilă de a reveni cu informaţii despre interior.

– „Cea mai mare probabilitate realizabilă”? Mi se pare o răsunătoare declaraţie de încredere.

Tchicaya sperase în ceva mai fiabil. Ştia ce era mecanica cuantică, însă dacă propriul său Procs putea culege certitudinea din pâclă, conferindu-i abilitatea de a lua decizii unice, era oare cert că Yann putea să realizeze un truc similar cu maşina abstractă enorm mai puternică de dincolo de graniţă?

Rasmah ieşi din vizualizarea ei.

– Ştiu cum sună asta, totuşi este realmente lucrul cel mai bun la care putem spera. Noi nu suntem *aranjaţi* în acelaşi mod ca partea îndepărtată; suntem împotmoliţi într-o mulţime de valori posibile de legi-dinamice şi asta va îngreuna întotdeauna situaţia.

– Mda. (Aprecia orice i-ar fi dus dincolo de opinia curentă, artificială, a legilor definite întinse peste graniţă, dar era îngrijorător să-şi dea seama cât de stranii deveneau lucrurile ca preţ al progresului acela.) N-ar trebui să fiu dezamăgit, însă continui să minimizez mental problemele: îngrămădesc toate dificultăţile într-o parte, unde nu trebuie să le examinez. Dacă m-aş confrunta direct cu ele, probabil că m-aş întoarce şi aş da bir cu fugiţii.

Rasmah îl privi cu un amestec de curiozitate şi afecţiune.

– Vrei realmente să treci prin graniţă, aşa-i?

– Aşa cred. Tu nu vrei?

– Absolut! Pentru asta am venit aici. Şovăi, după aceea adăugă: O vreme am crezut că trebuie să fi spus ceva foarte

radical în direcţia asta şi de aceea te-am speriat. Nu cred totuşi c-a fost asta. Atunci din ce motiv mă urăşti atât de mult?

Tchicaya scutură vehement din cap.

– Nu te urăsc deloc.

– Am ajuns însă până la jumătatea drumului, spuse ea, după care te-ai răzgândit.

Nu fusese o întrebare. Corpurile lor încetaseră schimbul silenţios de feromoni şi asta în sine ar fi diminuat sentimentele lui Rasmah faţă de el, dar pentru ea trebuie să fi fost clar că Tchicaya fusese cel care stopase procesul.

– Eşti o tovărăşie excelentă, dar îmi reaminteşti prea mult de altcineva şi nu mă simt confortabil în privinţa asta. Nu vreau să te confund cu ea; n-ar fi corect pentru niciunul dintre noi. Se încruntă, cu o expresie care-şi cerea scuze. Ţi se pare logic ceva din spusele mele?

Rasmah încuviinţă nesigură.

– M-am gândit apoi că poate tu şi Yann mai eraţi, cumva…

– Nu! Tchicaya rămase înmărmurit. Unde ai auzit asta?

Ea flutură din mână, neglijent.

– Toată lumea ştie.

– De fapt, cred că Yann este posibil să fi uitat.

– Şi în prezent nu mai există nimeni altcineva? Doar această competitoare anonimă din trecut?

Nu tocmai o competitoare. Şi nu pe de-a întregul din trecut. Însă Tchicaya nu dorea să explice mai departe.

– Exact.

– Bine.

Rasmah se ridică şi Tchicaya o imită. Pe de o parte, era bucuros că ea clarificase situaţia, deşi în acelaşi timp simţea acum un val de indignare fiindcă fusese silit să-şi pună motivele în cuvinte. El şi Mariama n-aveau să mai fie niciodată împreună. De ce îi îngăduia să modeleze deciziile lui?

– O să-l susţii pe Yann cu asta? o întrebă.

Rasmah zâmbi.

– În mod clar. Asta-i speranţa noastră cea mai bună şi sunt sigur că-i pot convinge pe ceilalţi. După ce-o urâţesc în mod adecvat…

Camera Albastră era ticsită de la un perete la celălalt; nu mai fusese atât de aglomerată de la prima rulare de test a Mâinii Stângi. Încăperea se afla aproape de partea inferioară a

modulului ei şi fusese deja extinsă pe cât de mult era posibil în toate direcţiile orizontale; câţiva vecini lipsiţi de amabilitate de deasupra o împiedicaseră să crească în sus. Pe măsură ce relaţiile se deterioraseră, unii Flexibili şi Conservatori schimbaseră cabinele între ei pentru a fi înconjuraţi de tovarăşi din aceeaşi tabără, totuşi *Rindler* încă nu atinsese o stare în care fiecare modul să fie „deţinut” de o facţiune sau alta.

Yann se plimba pe plafon, ferindu-se de capetele şi umerii cei mai înalţi; îşi făcea prezenţa vizibilă, dar în acelaşi timp se păzea cu înţelepciune de a încerca să revendice spaţiu pe care nu-l putea apăra cu umeri zdraveni. Alţi acorporali apărură şi i se alăturară şi fără îndoială că discuta cu unii care nu se sinchiseau să afişeze pictograme. Aproape toţi cei care se născuseră acorporali îşi donaseră acum corpurile nou-sosiţilor, divizând realmente Flexibilii în două comunităţi distincte, din unele puncte de vedere chiar mai mult decât o făcuseră facţiunile însele. Tchicaya avea sentimente amestecate în privinţa asta; generozitatea lor oferise mai multor oameni şansa de a participa la evenimentele din navă în unicul mod care nu ar fi fost complet străin pentru ei. Însă chiar acorporalii propuseseră schimbarea modurilor, aşa că de ce nou-sosiţii n-ar fi putut accepta corpuri software? Poate că el nu avea niciun drept să gândească aşa, după ce acceptase el însuşi primul acest sacrificiu, totuşi segregarea în funcţie de naştere îl deprimase, oricât de bine aclimatizaţi la condiţia lor ar fi fost acorporalii.

Mâna Stângă trasase starea concepută de Yann cu aproape o oră în urmă şi ei încă aşteptau plini de speranţe un ecou. Rasmah sfârşise prin a translata interpretarea pur algoritmică a lui Yann într-un experiment de împrăştiere sofisticat: ei testau partea-îndepărtată, expediind un impuls complex structurat care era capabil să se propage pe distanţe relativ mari. Cel puţin o parte din impulsul acesta avea o bună şansă să ricoşeze din orice structură care ar fi fost în calea sa şi să revină spre ei purtând o amprentă a ceea ce întâlnise.

Asta îl făcea să pară intim de familiar: o încrucişare între radar, fizica particulelor şi tomografie. Însă „distanţa” pe care avea s-o străbată impulsul şi „structurile” cu care putea sau nu să interacţioneze erau detaliile topologice brute ale unei necunoscute suprapuneri de grafuri cuantice, nu proprietăţi ale unor construcţii foarte elaborate din partea-apropiată aşa cum era vidul care se conforma geometriei euclidiene, ori genul de

materie care ar fi reflectat lumina sau microundele. Până şi impulsul însuşi nu avea analogii reale în lumea obişnuită: nu era o particulă, o undă gravitaţională sau orice tip de semnal electromagnetic. Era o nouă formă de dislocare în şablonul de fire din care erau ţesute toate lucrurile acelea banale.

Rasmah strigă brusc:

– Am căpătat ceva!

Oamenii începură să se înghesuie pentru a vedea cât mai bine ecranul, deşi imaginea era disponibilă în mod direct pentru toţi din încăpere. Pentru câteva secunde Tchicaya rămase încăpăţânat pe loc, în spatele lui Rasmah, apoi cedă şi lăsă mulţimea să treacă în jurul lui, împingându-l şi silindu-l să se retragă.

Închise ochii şi zări, neocultată, prima imagine brută a impulsului care revenise. Era un şablon pestriţ, monocrom, presărat de pustule, aidoma fotografiei neclare a unui peisaj de cratere, făcută la niveluri atât de reduse de lumină, încât puteai să numeri fotonii individuali. Pe când privea, granulele imaginii pâlpâiră şi-i reamintiră lui Tchicaya de un soi de straniu efect laser.

– Interferenţă! croncăni fericit Yann de pe plafon. Stai, stai, dă-mi voie…

Un insert înflori în imagine: un gigantic, încâlcit şi ramificat polimer, acoperit de bucle şi protuberanţe, construit din noduri de toate valenţele. Diferite părţi ale impulsului fuseseră modificate în modalităţi diferite de către aceeaşi topologie; Yann utilizase interferenţa dintre acele componente alterate pentru a reconstrui o porţiune tipică a genului de graf prin care trebuie să fi trecut semnalul.

– Asta-i departe de o suprapunere asimetrică, rosti Rasmah. Nu este suma tuturor undelor aleatorii de acolo. Nu este un vid, totuşi există ordine.

Tchicaya se holbă la polimer. El studiase din copilărie şabloanele Sarumpaet, grafurile cuantice care puteau menţine stabilitate în conformitate cu vechile reguli. Şi de luni de zile văzuse alternativele: toate diferitele familii posibile de particule, deduse din fizica pe care ei o prinseseră pe graniţă.

Era ca un amalgam pe care un sculptor lacom îl crease pentru a însuma experienţa aceea, combinând trăsături din toate: înhăţând fragmente din toate tipurile de fizici banale, bazate pe vid, şi sudându-le laolaltă, fără a ţine seama de subtilităţi de felul

cerinţei de a construi o geometrie uniformă, omogenă, sau de a fi nevoit să respecte un set simplu de reguli care să rămână constante în timp.

Dinapoia lui Tchicaya, Hayashi întrebă:

– Este fractală? Îi poţi atribui o dimensiune?

Rasmah apelă alte procesări.

– Nu. Nu are dimensiune, nici întreagă, nici de alt fel. Ramificaţia nu-i deloc similară cu sine; nu există informaţii redundante.

– Modifică impulsul sondei şi expediază-l din nou. Uite detaliile.

Glasul lui Branco răsună din aer, ca şi cum ar fi fost printre acorporali; el refuzase să iasă din cabina lui şi să se alăture îmbulzelii. Unii Flexibili şovăiseră în a acorda acces la rezultate celor care refuzaseră să-şi declare loialitatea, totuşi bunul simţ prevalase în cele din urmă.

– Mulţumesc pentru sugestie, spuse Rasmah, dar va trebui să aştepte.

Întâlnirea care aprobase experimentul lui Yann rezervase o săptămână pentru interpretarea rezultatelor înainte de a se întreprinde orice acţiune ulterioară.

Branco suspină.

– O faci, n-o faci – îmi pasă prea puţin.

Rasmah afişă propunerea lui Branco pentru a fi văzută de toţi. Era o alterare directă a stării originale concepute de Yann, însoţită de calcule care sugerau că componentele aveau să ricoşeze spre ei într-o succesiune sacadată, care ar fi uşurat deducerea modificărilor survenite de-a lungul timpului în graf. Dacă ipoteza era validă, le-ar fi oferit un film al părţii îndepărtate, în locul unei singure imagini staţionare.

– Ar trebui s-o-ncercăm imediat! răcni Suljan.

Într-un colţ îndepărtat al încăperii, Bhandari nu fu de acord. Oamenii începură să-şi exprime aprobarea şi să strige sugestii din toate direcţiile. Tchicaya şi-ar fi acoperit urechile, dar din cauza înghesuielii nu-şi putea mişca mâinile. Era haos, însă era îmbătător. Îi reamintea de vremea când el şi un grup de prieteni de pe Peldan asolizaseră un vehicul telecomandat pe un asteroid care trecea pe lângă planetă; toţi doriseră să pună mâna pe joystick.

– Linişte! zbieră Rasmah.

Ceva similar tăcerii coborî peste încăpere.

– Citiţi propunerea lui Branco, le ceru ea. Gândiţi-vă la ea. Vom vota peste cincisprezece minute. Şi dacă unii doresc să iasă până atunci şi să se dezmorţească… nu trebuie să vă grăbiţi să vă-ntoarceţi. Puteţi vota de oriunde.

Vacarmul crescu din nou, totuşi nu existau note reale de discordie. Rasmah se gârbovi, rezemându-se de consola de comandă.

Yann îşi coborî capul în faţa lui Tchicaya.

– Sunteţi toţi complet demenţi. Cineva o să fie strivit.

– Unii dintre noi nu au opţiuni cu privire la spaţiul pe care îl ocupă.

– Aici sus e loc destul, sugeră Yann dornic să fie de ajutor.

– Mda, cum să nu, ajută-mă şi pe mine să sui acolo.

Probabil că nava ar fi putut să modeleze un rând de scaune suspendate, dar plafonul era atât de jos, încât ar fi însemnat un risc constant de a fi lovit în cap.

– Unii oameni sunt foarte inflexibili. Când Cass a venit la Mimoza, a insistat să aibă un corp. Noi am fost de acord, dar l-am făcut suficient de mic pentru a încăpea.

Tchicaya nu mai auzise niciodată detaliul acela.

– Cât de mic? întrebă el.

Yann ridică mâna, cu degetul mare şi arătătorul apropiate la câţiva milimetri.

– Ce ticăloşi sadici sunteţi!

Tchicaya se strecură prin mulţime până ajunse înapoi la consola de comandă. Rasmah arăta frântă de oboseală, însă fericită.

– Ce zici de asta? arătă el polimerul.

– E prea devreme pentru interpretări, răspunse ea.

– Dar este structurat, nu? sugeră el. Ai spus-o chiar tu.

Rasmah devenise mai precautā.

– Nu-i o suprapunere egală a tuturor lucrurilor care ar putea să fie. Nu-i o budincă cuantică de entropie maximă. Asta îi permite încă multe posibilităţi de a fi dezordonată, în modalităţi minore.

Tchicaya nu insistă în direcţia respectivă, dar faptul în sine că impulsul lui Yann revenise şi le adusese informaţii dovedea că exista un potenţial de iniţiere de procese cauzale în partea îndepărtată. Deşi era lipsită de legi, în sensul convenţional al cuvântului, putea totuşi susţine un soi de maşină. Ei ar fi putut încerca să construiască vehicule exploratorii mai sofisticate.

Eventual poate chiar corpuri şi Procsuri.

Cel mai important însă era că dacă reuşeau vreodată s-o facă, locul în care aveau să intre semăna tot mai puţin cu un deşert uniform. Când Tchicaya sosise în *Rindler,* fusese încă imaginabil că lumea dinapoia graniţei n-avea să fie decât o altă formă de spaţiu pustiu, fără vreun motiv anume de a conţine măcar echivalentul minusculei pete de materie care anima partea apropiată. Ei abia întrezăriseră structura părţii îndepărtate, însă prima lui impresie fusese că vidul de o sută de milioane de ani-lumină cubici revendicat de Mimoza fusese reţesut în ceva cu ordine de magnitudine mai complex.

– Crezi că ar trebui să arătăm asta opoziţiei? întrebă Tchicaya. S-ar putea să-i oprească, dacă pot vedea finalmente că nu au de-a face pur şi simplu cu un vid corosiv.

Rasmah izbucni în râs.

– Chiar crezi că le-ar păsa?

– Unora le-ar păsa. Şi nu văd ce am avea noi de pierdut.

– Nici eu, dar asta numai pentru că sunt sigură că vor sfârşi cu exact aceleaşi detalii, indiferent dacă-i vom informa oficial sau nu.

Tchicaya fu surprins.

– Crezi că cineva spionează pentru ei?

– Bineînţeles.

– Ce te face să fii atât de sigură? Noi avem spioni printre ei?

– Eu nu cunosc niciunul, recunoscu Rasmah, dar asta nu-i o comparaţie onestă. Conservatorul cel mai relaxat este cu un ordin de magnitudine mai atent la securitate decât susţinătorul nostru cel mai prevăzător.

Votarea se desfăşură şi aduse o susţinere de nouăzeci şi doi la sută a sugestiei lui Branco. Rasmah trasă impulsul modificat şi aşteptară din nou.

Tchicaya se aşeză pe consolă, în timp ce oamenii discutau în jurul lor.

– Să fiu sincer n-am crezut niciodată că vom ajunge atât de departe, admise el. Chiar şi după ce decisesem să vin aici, părea o noţiune nebunească, donquijotească.

Îi povesti legenda Săgarilor plonjori.

– Îmi place povestea, zise ea, dar nu-i o metaforă potrivită. Bombele lovesc solul şi cu asta basta. Noi nu ne confruntăm cu un singur şi decisiv termen final. Au căzut mii de planete, însă nu există un moment anume când totul va fi câştigat sau pierdut.

Atâta vreme cât graniţa nu accelerează, ne putem menţine aici încă o mie de ani, învăţând tot ceea ce trebuie să învăţăm.

– Dacă nu cumva vom pierde mai întâi totul în faţa Conservatorilor.

Rasmah strânse din umeri, de parcă posibilitatea aceea ar fi fost de la sine înţeleasă. Tchicaya nu-i povestise despre ultimatumul Mariamei; cuvintele reale fuseseră atât de ambigue, încât pentru majoritatea oamenilor n-ar fi transmis decât faptul evident că viermii Planck figurau pe agenda de lucru a Conservatorilor. El nu renunţase la speranţa de a găsi o modalitate de îngheţare a graniţei, însă nu exista o cale limpede care să ducă la rezultatul acela; fixarea aleatorie a dinamicelor n-avea s-o înfăptuiască niciodată. Trebuiau să privească mai în profunzime; trebuiau să afle mai multe.

– Aşadar, spuse el, tu nu te-ai îndoit nicio clipă că va sosi momentul acesta?

– Niciodată. Nici măcar o secundă. Izbucni în râs. Păcat că nu poţi să-ţi vezi propria expresie! Nu uita că eu am crescut cu graniţa. Părinţii mă duceau noaptea afară şi-mi arătau discul micuţ de lumină unde fusese cea mai strălucitoare stea de pe cer. După şaizeci de ani, era deasupra noastră. Niciodată nu m-am simţit mai furioasă ca în ziua în care a trebuit să ne evacuăm. Nu numai pentru că pierdeam toate locurile pe care le cunoscusem pe Maeder, ci pur şi simplu detestam să fug din faţa chestiei ăsteia.

– Doreai să rămâi locului şi să lupţi?

– Doream să rămâi locului şi s-o înţeleg. Aş fi fost în *Rindler* din capul locului, dacă aş fi auzit suficient de devreme despre navă. Aşa însă am pornit pe urma zvonurilor legate de alt proiect. Acela a eşuat şi am avut nevoie de secole ca să ajung aici. Dar am ştiut mereu că vom găsi o cale prin graniţă. În seara dinaintea plecării de pe Maeder, m-am suit pe acoperişul casei şi mi-am promis că data următoare nu va arăta doar ca şi cum m-aş fi putut ridica pe vârfuri pentru a-mi vârî braţul în partea îndepărtată. Va fi posibil! Va fi adevărat!

Tchicaya şi-o putea imagina cu uşurinţă în scena aceea.

– Mă faci să mă simt bătrân şi nehotărât, se plânse el.

Ea surâse.

– Iartă-mă, dar asta-i din cauza că aşa şi eşti.

– Ridică-te, te rog, spuse consola.

Tchicaya se lăsă să lunece de pe ea; soseau date.

De data aceasta se luptă mai însufleţit să rămână lângă Rasmah, privind peste umărul ei spre consolă când apăru impulsul şi-i fu analizat şablonul de interferenţă.

Îmbunătăţirea lui Branco fusese perfectă: noul set de imagini arătau un graf care se modifica lin. Şi acum era tot numai o medie pentru întreaga cale ce fusese traversată, nu o porţiune anume a părţii îndepărtate, totuşi era la fel de instructivă ca, de exemplu, un eşantion de imagini de sol de pe un milion de diferite planete de mărimea Pământului, care aveau vârste diferite. Nu era necesar să deţii toată istoria unei planete anume pentru a căpăta o impresie calitativă despre felul în care se schimbau lucrurile.

Rasmah lăsă imaginea să ruleze în buclă şi mulţimea din Camera Albastră amuţi. Undele complexe de muchii înnodate care curgeau prin graf erau hipnotice. Animaţiile particulelor din fizica standard deţineau o frumuseţe austeră; privind ceva de felul creării perechilor de particulă-antiparticulă, cu şabloane în oglindă de electroni şi pozitroni formându-se din fotonii părinţi şi deplasându-se prin vid, nu puteai să nu admiri simetria elegantă a procesului. Ceea ce se vedea acum era de o mie de ori mai complex, fără a fi aleatoriu sau haotic. Imaginea staţionară îi reamintise lui Tchicaya de un stângaci colaj sculptural, însă asta doar pentru că el îşi imaginase că toate părţile separate continuau să-şi joace vechile roluri, bazate pe vid. Vederea în acţiune a totalului integrat distrugea complet impresia respectivă. Mai degrabă vechile şabloane şi interacţiuni în stil Sarumpaet începeau să pară tentative repetitive de imitare a unor părţi din *aceasta* – ca lucrarea unui jalnic artist eşantionist, care luase o bucăţică minusculă din imaginea complexă de dimensiunea unui perete pe care o realizase altcineva şi o tratase ca pe o plăcuţă de mozaic decorativ care să fie repetată de o mie de ori pe o reţea rectangulară.

Fizica părţii-apropiate atingea acelaşi gen de frumuseţe complexă, dar nu la scara aceasta, cu douăzeci de ordine de magnitudine mai mică decât un proton. Trebuia să urci cel puţin până la mărimea atomilor şi până şi bogăţia chimiei părea grosolană şi greoaie prin comparaţie. Când atomii îşi schimbau legăturile, procesul era în general întâmplător, dezordonat, impulsionat aleatoriu de coliziuni termice, sau, în cazul cel mai bun, supravegheat de enzime sau nanomaşini. Aceşti polimeri de noduri şi muchii indivizibile se reţeseau cu o viteză şi o precizie

care făceau ca fabricile moleculare cele mai sofisticate să pară nişte copii care se băteau cu bulgări de zăpadă.

Tchicaya auzi pe cineva dregându-şi glasul, nesigur şi nervos, şovăielnic în a rupe vraja. Se întoarse cu spatele la consolă, curios şi uşor nemulţumit, întrebându-se ce ar fi crezut individul respectiv că ar fi putut adăuga prin cuvinte la acest spectacol extraordinar. Mulţimea se îndepărtase însă respectuos de vorbitor, făcându-i loc parcă încurajator.

Era Umrao, recent sosit de pe Nambu, pe care Tchicaya îl mai întâlnise o singură dată. El privi în jur cu sfială, chiar mai intimidat acum, când era în atenţia tuturor.

– Aceea nu-i propagare de particule, rosti el, ci ceva ce am mai văzut, în simulări. Este permanenţă, reiterare şi interdependenţă. Nu-i suprapunerea unui miliard de viduri diferite... sau dacă este, atunci acela nu-i decât unul dintre modurile prin care poate fi descrisă şi nu cred că ar fi cel mai bun. Este o biosferă, o ecologie. La nivelul scării Planck, partea îndepărtată clocoteşte de forme de viaţă.

11

– Ar trebui să le spunem, imediat! zise Tchicaya. Să le arătăm toate dovezile. Ba nu, ba nu – mai bine să îi învăţăm metoda lui Yann şi Branco şi să îi lăsăm să testeze singuri partea îndepărtată. Atunci vor şti că nu sunt înşelaţi printr-o simulare foarte complexă.

– Şi după aceea? mârâi Hayashi. Se vor autoconvinge că acum se confruntă cu Virusul Care A Mâncat Continuumul Spaţio-temporal, iar noi ne vom fi cedat unicul avantaj.

Plimbându-se prin navă fără a izbuti să-şi găsească somnul, Tchicaya dăduse peste Suljan şi Hayashi. Când schimbul relaxat de opinii din coridor se apropiase periculos de mult de dezvăluirea celor mai recente descoperiri, el îi însoţise în cantina Flexibililor, care trebuia să fi fost protejată împotriva dispozitivelor de interceptare. Alţii care trecuseră pe acolo se alăturaseră dezbaterii.

– Eu sunt de acord, spuse Rasmah. Datele astea nu vor schimba părerea nimănui. Chiar dacă ei ar fi de acord să le interpreteze ca dovadă pentru biologie la scară Planck şi chiar dacă astfel le-ar fi distruse toate prejudecăţile despre „vidul

mimozan”… dacă nu-ţi pasă de fizica din partea-îndepărtată, de ce ţi-ar păsa de microbiologia din partea-îndepărtată?

Pictograma lui Yann apăru lângă ea.

– Microbiologie? Organismele astea au lăţimea de câteva sute de lungimi Planck: aproximativ zece la puterea minus treizeci şi trei metri. Asta-i *vendekobiologie*[3].

Suljan luă o cană şi o ridică ameninţător.

– Ce cauţi aici? Aici e locul unde vin oamenii reali, ca să metabolizeze în tihnă.

– Am greşit, replică Yann. Crezusem că s-ar putea să staţi şi să-i preaslăviţi pe toţi cei care v-au ajutat să obţineţi o întrezărire a părţii îndepărtate. Îmi dau seama însă că sunteţi mult mai interesaţi în a vă dedica timp preţios pentru râgâituri şi băşini.

Hayashi se întinse şi-l plesni pe Suljan peste ceafă.

– Eşti un dobitoc. Cere-ţi scuze!

– Au! A fost o glumă! Se întoarse către Yann. Îmi cer scuze. Sunt copleşit de realizările tale. Deja lucrez la o odă în cinstea sacrei tale amintiri.

Umrao părea stânjenit de ciorovăielile din jurul lui.

– Cred, rosti el, că vom avea nevoie de mai multe dovezi pentru a-i convinge pe sceptici, totuşi, chiar dacă nu ştiu cât sunt de utile, am rulat nişte simulări.

Apelă imagini, care plutiră deasupra mesei.

– Probabil că mixul de replicatori nu-i peste tot la fel în partea-îndepărtată. Există alte echilibre posibile, alte mixuri de populaţii care par mai mult sau mai puţin stabile… iar asta numai schimbând numărul relativ al speciilor pe care le-am văzut, fără să ţinem seama de cele cu totul diferite.

Imaginile arătau atât o vedere la nivel de graf a acestor comunităţi de organisme, cât şi o hartă la nivel superior a unui posibil set de regiuni vecine.

– Zonele de tranziţie au tendinţa de a fi destul de precis delimitate şi uneori avansează pur şi simplu implacabil într-o direcţie, cu viteză constantă, ca graniţa însăşi. Există însă alte situaţii în care un mix intermediar de specii se formează într-un strat îngust şi opreşte ambele părţi de a se invada reciproc.

Tchicaya tresări imediat.

– Un fel de îngheţare internă a graniţei?

---

[3] Vendéko (simbol „v”) este un pseudo-prefix al sistemului internaţional (SI) care reprezintă 10^{-33} metri. Nu este o măsură oficială (n. tr.).

Umrao încuviinţă din cap.

– Ai putea s-o defineşti şi în felul ăsta, atât doar că partea noastră a graniţei este complet sterilă, aşa că de fapt nu-i supusă aceloraşi efecte.

– Nu crezi că am putea crea o populaţie-strat ca acestea, care să funcţioneze având o parte nepopulată?

Umrao căzu pe gânduri.

– N-aş putea spune. În primul rând, astea sunt simulări, aşa că nu-s nici măcar sigur dacă în realitate s-ar întâmpla aşa. Apoi ar trebui să înţelegem multe lucruri, şi mult mai amănunţit, înainte de a porni să concepem o populaţie-strat cu proprietăţi explicite.

– Dacă greşim ceva, zise Suljan, este posibil ca graniţa să accelereze.

Tchicaya privea fix simularea. *Partea noastră a graniţei este complet sterilă.* Atâtea milenii fuseseră petrecute în căutarea vieţii, râcâind pe globuri rare de noroi după exemple încă şi mai rare de biochimie, doar pentru a afla că întregul substrat al universului vizibil era un soi de teren degradat şi sărăcit. Viaţa apăruse totuşi aici, la treizeci de ordine de magnitudine mai sus pe scara lungimii, la fel de eroic şi miraculos ca o plantă perenă pe piscul îngheţat al unui munte, dar în tot acel timp, posibilităţi infinit mai bogate se strecuraseră prin suprapunerea pe care o ascundea vidul mort.

– Mi se pare o nebunie să păstrăm tăcerea în privinţa asta, spuse el. Oamenii au evacuat planete întregi pentru mai puţini microbi decât există într-un grăunte de dimensiunea unui atom din partea îndepărtată.

– N-au făcut-o întotdeauna cu entuziasm, replică sec Rasmah.

Pentru o clipă Tchicaya fu sigur că ştia ce făcuse el; Mariama îi dezvăluise secretul lor, îl şoptise în câteva urechi bine alese, pentru a-i pedepsi ipocrizia.

Era totuşi absurd. Se ştia foarte bine că acordul faţă de idealul de izolare protectoare fusese adesea privit cu nemulţumire şi toţi suspectau că existaseră cazuri în care dovezile fuseseră ignorate sau distruse.

– Asta ne-ar putea aduce titlul de Xenofili Aspiranţi, insistă el. O simplă întrezărire a imaginilor acestea şi ei ar dezerta în masă.

Nu toţi Conservatorii împărtăşeau ideea că schimbarea culturală era consecinţa cea mai gravă a fenomenului Mimoza; o minoritate destul de numeroasă se temea mai mult că ar fi putut duce la extincţia unor nedescoperite bogăţii de viaţă

extraterestră din partea-apropiată. Poate că nu merita să lupţi pentru patru planete cunoscute presărate de microbi – indiferent care ar fi fost potenţialul oferit de ele pentru minuni evolutive peste câteva sute de milioane de ani – şi majoritatea oamenilor abandonase speranţa că galaxia ar fi conţinut şi alte fiinţe înzestrate cu raţiune, totuşi regiunile neexplorate ar fi putut adăposti ecologii extraterestre care să rivalizeze cu cea pământeană. Posibilitatea aceea nesigură trebuia acum cântărită cu cvadrilioanele de forme de viaţă aflate chiar în faţa nasurilor lor.

– Astea nu sunt creaturi sofisticate, atrase atenţia Hayashi. Putem despica firul în patru cu privire la definiţia vieţii în substraturi diferite, dar chiar dacă s-ar ajunge la o concluzie, formele acestea nu sunt de fapt mult mai complexe decât genul de fragmente ARN pe care le găsim în simulările reacţiilor chimice primordiale.

– Este adevărat, încuviinţă Suljan, însă cine afirmă că am văzut toate formele de viaţă existente acolo? Se întoarse la Umrao: Crezi că ele ar putea să fie abia partea de jos a lanţului trofic?

Umrao îşi deschise braţele neajutorat.

– Mă simt foarte măgulit, dar cred că unii dintre voi încep să-mi atribuie puteri oraculare. Pot să recunosc viaţa atunci când o văd. Pot să extrapolez puţin, cu simulări. Nu deţin totuşi niciun mod de a şti dacă ne uităm la echivalentul Pământului în zilele ARN-ului, sau dacă acesta este plancton pe punctul de a dispărea într-o balenă.

– Acum discutăm de xennobiologie! exclamă Yann.

Tchicaya îi azvârli o privire dezgustată, deşi, gândindu-se retrospectiv, hidosul joc de cuvinte părea inevitabil: un organism complex bazat pe procese similare cu cele primitive pe care le văzuseră ei probabil că ar fi avut mărimea de un xennometru[4].

Suljan nu era satisfăcut de tăgada modestă a lui Umrao.

– Poţi să ne ajuţi însă să facem o ipoteză calificată. }ncepe de jos, de la ceea ce am văzut. Nu cred c-ar trebui să ne imaginăm procese evolutive; nu ştim dacă formele acelea sunt *primare,* ci doar că par să fie ubicue. Aşa c-ar trebui să întrebăm: ce altceva se poate potrivi în acelaşi tablou? Vendekii nu se hrănesc unii cu

[4] Xenno (simbol „x”) este un pseudo-prefix al sistemului internaţional (SI) care reprezintă 10^{-27} metri. Nu este o măsură oficială (n. tr.).

ceilalţi, nu?

– Nu, aprobă Umrao. Acolo unde coexistă într-o manieră stabilă, pare mai degrabă o exosimbioză. În totalitate, ei creează un mediu în graf unde pot dăinui toţi, ocupând o cotă fixă din noduri. Un vendek explicit într-un loc explicit din graf fie că va dăinui, fie că nu, în funcţie de mediul înconjurător. Cel puţin în eşantionul pe care l-am văzut noi, majoritatea se descurcă mai bine atunci când sunt înconjuraţi de anumite alte specii; nu prosperă într-o mulţime formată exclusiv din alţii similari lor, dar nici nu pot accepta orice tip de vecini. În microbiologie, obţii efecte similare când o specie poate utiliza reziduurile alteia ca hrană, însă aici nu-i nici pe departe aşa ceva – nu există hrană, reziduuri sau energie.

– Hmmm, căzu pe gânduri Suljan. Nici vid, nici simetrie a translatării temporale, nici conceptul de energie. Prin urmare, chiar dacă există alt nivel de organisme, nu există niciun motiv anume pentru ca ele să *mănânce* vendekii.

– Ar putea totuşi să-i subsumeze, sugeră Hayashi. Imaginaţi-vă echivalentul multicelularităţii. Un organism mai mare ar putea avea vendeki diferiţi care să joace roluri specializate. „Ţesuturi” diferite ale unui xennob ar putea consta – sau ar putea fi derivate – din unele specii pe care le-am văzut.

– Cred că da, rosti Umrao prudent. Nu uita însă că formele astea de viaţă sunt mult mai simple decât organismele unicelulare. Ele n-au nimic similar cu genomii, nici măcar pe departe. În majoritatea creaturilor multicelulare, toate celulele din toate ţesuturile îşi partajează întregul genom, activând şi dezactivând părţi diferite din el. E greu de văzut felul în care vendekii ar putea fi reglaţi cu precizia necesară.

Rasmah se încruntă.

– Poate că multicelularitatea nu este analogia potrivită. *Cum* este, la o scară mai mare a lungimii, să fii imersat în aceste populaţii diferite de vendeki?

Umrao ridică din umeri.

– *Ce* sau *cine* să fie imersat? Cu excepţia vendekilor în sine, nu ştiu ce tip de şabloane organizate de informaţie pot dăinui. Dacă dorim să modelăm comportamentul unui obiect, trebuie să ştim din ce-i alcătuit.

Tchicaya nu rată ocazia.

– Populaţii diferite de vendeki, cu straturi stabile între ele? Un fel de fagure din comunităţi eterogene diferite?

– Ştiţi ceva? făcu Suljan. Poate că ele sunt chiar celulele! Vendekii în sine sunt prea mici ca să fie tipuri de ţesuturi, dar anumite comunităţi de vendeki pot fi menţinute în interiorul unor „membrane” intacte – poate că xennobii noştri ar putea reglementa mixurile de populaţii ca un surogat pentru diferenţierea celulelor. Se răsuci către Umrao. Ce crezi? Ai putea căuta o formă de mobilitate în aceste comunităţi separate?

– Mobilitate? Umrao se gândi puţin. Cred c-aş putea construi aşa ceva.

Începu să lucreze cu simularea şi în câteva minute produse o globulă ca o amibă, care se deplasa într-un ocean de vendeki liberi.

– În interior există un mix de populaţie, iar în jurul ei este un strat care variază de la suprafaţa frontală spre cea din spate. Suprafaţa frontală funcţionează ca un front de invazie, dar se dezintegrează în mixul interior în timpul deplasării. Suprafaţa din spate acţionează invers; practic îşi „invadează” propriul interior, însă permite populaţiei exterioare să preia controlul în siajul ei. Mişcarea trebuie să fie însă perpetuă: celula aceasta n-ar putea niciodată să rămână nemişcată. Şi este o structură artificială. Bănuiesc totuşi că există destule prilejuri pentru a modula aşa ceva.

Tchicaya îşi luă ochii de la simulare şi privi interiorul banal al cantinei. Începea să se simtă mai optimist decât fusese de când sosise, însă toate acestea continuau să fie simple speculaţii. Construirea unei maşini, a unui corp, din orice care să fie similar acestor „celule” urma să fie descurajant de complexă.

– Trebuie să câştigăm timp din partea Conservatorilor, spuse el. Trebuie să existe un armistiţiu, un moratoriu, altfel toate acestea ar putea fi distruse înainte ca noi să fi aflat ceva.

– Crezi, spuse Rasmah, că ei ar putea realiza viermi Planck eficienţi fără să ştie cu ce au de-a face?

– Tu eşti cea care este convinsă că au spioni printre noi.

– Dacă au spioni, de ce am câştiga mai mult timp dacă le-am spune ceva?

– Cunoşti vreun caz în care spionii să fi împărtăşit maselor informaţiile pe care le deţineau? contraatacă Tchicaya. Să presupunem că Tarek ar privi chiar acum peste umărul nostru, dar că în rest totul ar rămâne în beznă. Se întoarse la Umrao. Ai investigat cumva posibilitatea viermilor Planck? Flagelul care să-i omoare pe vendeki şi să lase în urmă un vid steril?

Umrao privi precaut în jurul mesei.

– Dacă măcar un lucru din cele pe care le-ai spus până acum este serios, nu cred că ar trebui să răspund la întrebarea asta.

– Dă-o-ncolo de politică, oftă Suljan. Avem nevoie de mai multe date! Se lăsă să cadă cu faţa peste masă şi răpăi cu pumnii pe suprafaţa ei. Începusem ceva în seara asta, înainte de a ieşi să mănânc şi să sfârşesc împotmolit în discuţia asta. Cred că-i posibil să fi găsit o cale de-a extinde tehnica lui Yann şi Branco, împingând domeniul de zece mii de ori mai departe. Ridică ochii spre Yann şi surâse şiret. Însă singurul fel în care am putut progresa cu ideea ta a fost să translatez totul în propriul meu sistem formal. Totul devine clar odată ce-l exprimi în limbajul adecvat. Am avut nevoie numai de câteva ore ca să văd cum să-l amplific, după ce am rezolvat mizeria pe care ne-o lăsaseşi.

– Şi care a fost măreaţa breşă conceptuală, Suljan? întrebă mieros Rasmah. Cum ai curăţat grajdurile noastre augiene?

Suljan se îndreptă în scaun şi radie mândru către toţi.

– Teoria reţelei de qubiţi! Am rescris totul ca un algoritm pentru un calculator cuantic abstract. După aceea îmbunătăţirea lui a fost simplitatea în sine.

Pe drumul spre Camera Albastră, traversând puntea de observaţie, Tchicaya îl zări pe Birago lângă peretele dinspre stele. Primul lui gând fu să treacă mai departe; minimizarea fricţiunilor prin minimizarea contactelor devenise o regulă nescrisă la bordul navei. Însă ei doi se înţeleseseră destul de bine înainte de separare şi Tchicaya se săturase să vorbească cu Conservatorii numai la întâlnirile interfacţionale, atunci când întreaga discuţie era garantată să se învârtă în jurul unui melanj de probleme procedurale şi paranoia reciproce.

Când Tchicaya se apropie, Birago îl zări şi-i surâse. Părea uşor preocupat, totuşi nu iritat de întrerupere.

– Ce făceai? întrebă Tchicaya.

– Mă gândeam la cămin.

Birago făcu un semn vag din cap în direcţia deplasării spre albastru, dar Tchicaya ştia la care stea se referea. Fusese aleasă de oamenii de pe Viro înainte ca ei să se împrăştie şi-i fusese arătată lui Tchicaya de evacuaţii pe care-i întâlnise pe o jumătate de duzină de planete. Pachetele de spori fuseseră deja lansate de pe Gupta şi evacuaţii – care se risipiseră către multe destinaţii

intermediare pentru a evita să abuzeze de ospitalitatea localnicilor – aveau să le urmeze după două secole.

– Pe asta n-o s-o pierdem, spuse Birago. N-o s-o pierdem până ce nu i se consumă steaua.

Tchicaya mai auzise de multe ori sloganul acela. Indiferent dacă se refereau la revendicarea de a fi cea mai veche comunitate de evacuaţi ori dacă era vorba despre alt factor din cultura originală, cei de pe Viro păruseră întotdeauna mai focalizaţi asupra noului lor cămin decât asupra pierderii celui vechi. Birago însuşi nu avea amintiri clare despre Viro – plecase când era prunc şi trecuse de la o planetă la alta de o duzină de ori – însă dacă familia lui îl învăluise în vreo viziune a permanenţei, în vreun sentiment de apartenenţă, acestea erau ancorate de viitorul lor, nu de trecut.

– Acum avem motive de speranţe, zise Tchicaya.

Nu dezvăluia nimic prin afirmaţia aceea; în cazul minim, Conservatorii ar fi ştiut că tabăra lui realizase o serie de breşe. Înţelegerea lor creştea ca un sistem „bulgăre de zăpadă”; de acum, un plan concret pentru o formă de compromis stabil putea fi doar o chestiune de timp.

Birago râse.

– *Speranţa* este pentru atunci când n-ai nimic altceva. Când eram copil, nimeni din jurul meu nu ridica vreodată ochii spre graniţă ca să spună: „Este prea mare. Este prea târziu, este de neoprit.” N-aveam planuri şi n-aveam remedii; unica noastră forţă provenea din refuzul de a ceda. Ceea ce era desigur foarte lăudabil… dar nu poţi continua aşa la nesfârşit. Trebuie să vină un moment când speranţa să se transforme în ceva mai tangibil.

– Mierea sau cenuşa.

– Ah, călătorii atotştiutori…

Birago zâmbi, dar tonul din glasul lui era cât se poate de clar. Culegerea câtorva expresii locale în timpul trecerii nu însemna că ai fi înţeles ceva.

– În curând vom avea amândoi certitudini, insistă Tchicaya. Nu pot să cred că de acum va mai dura mult.

– *Amândoi?* Ce anume înseamnă certitudine pentru voi?

– Protejarea părţii îndepărtate.

Birago era amuzat.

– Şi crezi că asta ar putea însemna vreodată certitudine pentru noi?

Tchicaya simţi un fior de dezamăgire, totuşi insistă.

– De ce nu? După ce vom înţelege în amănunt fenomenul, vom şti ce este şi ce nu este sigur. Nimeni nu ocoleşte stelele stinse de teama că s-ar putea transforma în supernove.

Birago schiţă un gest din mâna dreaptă.

– Există zeci de miliarde de stele din care se poate învăţa – apoi întinse mâna stângă către graniţă –, dar o singură Mimoza.

– Asta nu înseamnă că va rămâne un mister pentru eternitate.

– Nu, însă răbdarea nimănui nu durează o eternitate. Iar eu ştiu de unde se pot trage foloasele.

Tchicaya ajunse târziu în Camera Albastră şi ratǎ începutul experimentului lui Suljan. Mai mulţi optaseră să evite înghesuiala şi să privească din cabine, aşa că încăperea era mult mai puţin aglomerată decât anterior, în măsura în care exista chiar şi loc pentru mobilier.

Când Tchicaya li se alătură lui Rasmah, Yann şi Umrao la o masă nu departe de consolă, Rasmah spunea:

– Nu sunt optimistă că vom vedea ceva nou, la o distanţă atât de mică în interior. Dacă cel mai exterior mix de vendeki converteşte vidul nostru cu cea mai mare viteză posibilă, dincolo de graniţă ei s-ar putea întinde pe ani-lumină.

– Ani-lumină?

Yann o privi amuzat, de parcă făcuse o eroare de categorisire: un litru de energie, un kilogram de spaţiu, înţelesul geometric normal al unui graf cuantic era intim legat de prezenţa particulelor şi deocamdată ei nu puteau clarifica niciun fel de noţiune simplă de distanţă pentru partea îndepărtată.

– Ştii la ce mă refer, replică Rasmah. Ceva de ordinul a zece la puterea a cincisprezecea noduri.

– Cel mai greu îmi vine să abordez lipsa completă de invarianţi Lorentz, zise Umrao. Dacă v-aţi imagina istoria unui graf ca fiind o spumă – cu toate muchiile extinzându-se în suprafeţe, cu toate nodurile extinzându-se în linii –, aţi vedea realmente populaţii *diferite* de vendeki, dacă aţi resecţiona spuma aceea în alt mod.

Tchicaya făcu o grimasă.

– Asta nu implică existenţa unui cadru de referinţă preferat? Nu ţi-ai putea aloca o viteză absolută, văzând pur şi simplu din ce fel de vendeki eşti alcătuit?

Umrao gesticulă din mâini într-un mod pe care Mediatorul lui Tchicaya îl traduse ca fiind o negaţie.

– În absenţa oricăror indicii externe care să te călăuzească, ţi-ai secţiona întotdeauna propria lume din spumă în acelaşi fel şi te-ai vedea ca fiind alcătuit din aceiaşi vendeki. *Altă persoană* care ar trece pe lângă tine ţi-ar putea vedea constituentele schimbându-se, în funcţie de viteza ei faţă de tine, însă tu ai vedea-o schimbându-se în acelaşi mod. Şi unul şi altul aţi fi îndreptăţiţi să afirmaţi că aţi fost cel mai bun judecător al propriei tale compoziţii.

Tchicaya căzu pe gânduri.

– Deci totul se termină pe aceeaşi bază ca masa de repaus? Este ca şi cum dacă ai accelera destul de rapid pe lângă un electron l-ai putea face să semene cu oricare altă particulă – dar în propriul său cadru de referinţă ar rămâne tot un electron?

– Exact.

– Avem un ecou! strigă triumfător Suljan.

Tchicaya se întoarse cu faţa la ecran. Arăta un simplu vârf de ecou, reprezentarea unui impuls care revenea. Puterea de rezoluţie a metodei lui Suljan era mai grosolană decât metoda lui Yann şi Branco, însă tocmai asta îi permitea să penetreze mai departe; semnalul lui nu avea să se reflecte din mijlocul unui ocean vast de vendeki care repeta acelaşi mix de populaţie, aşa că absolut orice revenire însemna că întâlnise o schimbare la o scară mai mare.

Hayashi i se alătură lui Suljan la consolă.

– Trebuie să existe o populaţie-strat, aşa cum a prognozat Umrao, spuse ea. La distanţa de zece la puterea patruzeci noduri de graniţă.

Rasmah se aplecă spre Tchicaya şi şopti:

– O sută de kilometri, în bunul şi vechiul limbaj reacţionar.

Umrao era încântat.

– Aş fi vrut totuşi să putem preciza în ce s-a schimbat mixul de la graniţă, spuse el şi privi în jurul mesei. Haideţi – este o provocare pentru voi! Domeniu *plus r*ezoluţie. Cum?

– Sunt sigură, glumi Rasmah, că dacă am folosi şi Mâna Dreaptă am face minuni.

– Şi ei ar trebui să recepţioneze ecouri chiar acum, nu? întrebă Tchicaya.

Cele două Mâini se aflau la aproximativ o sută de kilometri una de cealaltă, aşa că era plauzibil că împrăştierea putea ajunge la ele.

– Numai dacă ar şti cu exactitate ce anume să caute,

răspunse Rasmah şi ridică braţele într-un gest de apărare. Nu-mi spune: eu sunt cea care crede în spioni.

Un sentiment de anticlimax coborâse peste încăpere; rezultatul era important, dar nu se compara cu prima imagine a structurii la scară Planck a părţii îndepărtate. Faptul că exista în plus şi structură macroscopică era încurajator, însă extragerea altor detalii avea să fie dificilă. O sută de kilometri de rocă solidă n-ar fi constituit un obstacol pentru investigare, totuşi un strat de vendeki nu semăna cu trecerea de la crustă la manta, refractând şi împrăştiind undele seismice în mod simplu, predictibil. Semăna mai degrabă cu frontiera dintre două ecosisteme distincte, iar revenirea intactă a resturilor expediţiei lor după ce traversaseră o savană largă nu însemna că jungla adiacentă va fi la fel de uşor de explorat.

– Cred că se mişcă, rosti Suljan.

Impulsuri succesive reveneau cu defazări uşor diferite. Stratul reflector ţinea mai mult sau mai puţin pasul cu graniţa care se extindea, însă semnalul îl arăta că plutea înainte şi înapoi.

– Poate că vibrează?

– Probabil că ceva se schimbă în regiunea graniţei, spuse Rasmah, şi afectează viteza de propagare.

Explicaţia aceea era mai logică pentru Tchicaya; semnalul traversa o regiune vastă cu condiţii potenţial variabile, aşa că era mai economic să atribuie orice defazare vendekilor pe care-i întâlnea pe drum.

Suljan îi aruncă o privire ucigătoare.

– Alte comentarii experte din partea galeriei de amatori! Retururile sunt prea curate şi prea distincte; o variaţie atât de mare a vitezei de propagare le-ar lăţi în mod detectabil.

– Hmm…

Rasmah nu-l contrazise, dar ochii ei priveau în gol; verifica nişte calcule. Când ieşi din concentrare, rosti:

– Da, ai dreptate. Şi schimbările sunt prea rapide şi prea regulate; sursa variaţiei ar trebui să fie destul de localizată, prin urmare trebuie să fie vorba de reflector, nu de mediu.

Tchicaya se răsuci spre Umrao.

– Ai vreo idee?

– În simulări n-am văzut nimic de felul ăsta, dar de fapt n-am făcut decât să remixez vendekii din regiunea graniţei. Este posibil ca stratul acesta să conţină unii complet diferiţi.

Vibraţiile încetară.

Yann privi reprezentarea de pe ecran.

– Numai atât? Nicio curbă de dezintegrare?

Vibraţiile reîncepură.

Tchicaya se uită prin încăpere. Câţiva plecaseră; se părea că nu-i interesa apelarea echivalentului unei ionosfere planetare a părţii îndepărtate. Orice influenţa propagarea semnalului era însă de importanţă crucială şi dacă stratul acesta se putea mişca, putea chiar să se disperseze şi să dezvăluie ceva aflat mai în profunzime.

Vibraţiile se opriră iarăşi, doar ca să reînceapă peste câteva secunde.

– O sută treizeci şi una de oscilaţii, observă Yann.

– Şi ce ne spune asta? întrebă Rasmah.

Yann răpăi cu degetele pe masă cu o mână în ritmul impulsurilor care reveneau, iar cu cealaltă în cadenţa stratului reflector. Tchicaya rezistă impulsului de a-i cere Mediatorului său să oprească afişarea pictogramei lui Yann; răpăiturile constante erau iritante, totuşi până atunci el nu mai editase pe nimeni din harta lui senzorială şi nu intenţiona să înceapă s-o facă.

– O sută treizeci şi şapte, anunţă Yann.

– Crezi că ar fi un proces ciclic cu perioada mai lungă, întrebă Tchicaya, care îl modulează pe cel mai rapid?

Yann surâse enigmatic.

– Habar n-am.

Brusc, Rasmah icni:

– Ştiu la ce te gândeşti!

– La ce?

Tchicaya se întoarse către ea, dar ea nu dezvălui nimic.

– Pun prinsoare pe ce vrei, zise Rasmah, că te-nşeli.

Yann clătină ferm din cap.

– Nu practic jocuri de noroc.

– Laşule!

– Nu avem valori mutual benefice.

– Asta doar pentru că voi le-aţi aruncat pe ale voastre, replică ea.

– Sunt complet derutat, vorbi Umrao. Despre ce vorbiţi voi doi?

– O sută treizeci şi şapte, numără Yann. O sută treizeci şi opt. O sută treizeci şi nouă.

Tăcu. Vibraţiile se opriseră.

– Ciclul mai lent variază, spuse Tchicaya. Puţin. Poate că se

lungeşte. Ce ne spune asta?

Rasmah pălise. La consolă, Suljan, care nu băgase în seamă conversaţia de la masa lor, se aplecă brusc spre Hayashi. Tchicaya nu putea să audă ce şuşoteau, dar Suljan emise un şir lung şi sonor de vulgarităţi. Se întoarse către ei, părând şocat, însă în acelaşi timp triumfător.

– Ştiţi ce avem aici? întrebă el.

Umrao surâse.

– Tocmai am dedus. Dar n-ar trebui să ne avântăm la concluzii.

– Ce concluzii? imploră Tchicaya.

– Trei numere prime consecutive, explică Suljan. Vibraţiile reîncepuseră şi Yann le număra din nou, calm, prin răpăituri. Tchicaya calculă următorul număr din serie şi se gândi să încerce să cuantifice posibilitatea ca primele trei numere să fi apărut întâmplător; totuşi era mai simplu să aştepte pur şi simplu ca şablonul să fie întrerupt sau confirmat.

– O sută patruzeci şi şapte. O sută patruzeci şi opt. O sută patruzeci şi nouă.

De parcă ar fi primit un semn, vibraţiile se opriră.

– Nu aş exclude procesele neraţionale, zise Yann. Nu ştim destule despre tipurile de ordine ce pot apărea în acest sistem.

Umrao încuviinţă.

– Nu există niciun motiv pentru care evoluţia să nu fi putut da întâmplător peste ceva util asociat numerelor prime în mediul părţii îndepărtate. Din câte ştim, ar putea fi echivalentul exotic al ţârâiturilor de greieri.

– Nu putem exclude nimic, fu de acord Suljan, dar trebuie să respectăm regula asta în ambele direcţii. Trebuie să includem posibilitatea că cineva încearcă să ne atragă atenţia.

12

– Pare ca şi cum Coliseumul este pregătit să ne primească, zise Rasmah. După tine!

– Nu cred asta.

Tchicaya ridică mâna; îi tremura. Petrecuseră aproape două ore pe coridor, în afara amfiteatrului improvizat în care se reuneau Conservatorii, şi acum peretele opac şi izolat acustic din faţa lor începea să formeze o uşă.

– Redu-ţi adrenalina, îl sfătui ea.

– Nu vreau s-o fac, răspunse el. Aşa-i corect să fie. Aşa-i corect să simt.

– Am mai auzit de tradiţii, pufni Rasmah, dar asta-i ridicol!

Tchicaya îşi stăvili o replică iritată. Dacă avea să-şi înfrâneze agitaţia naturală a corpului, îşi putea totuşi menţine comportamentul civilizat.

– Nu vreau să fiu calm, zise el. Asta-i prea important.

– Atunci eu voi fi cea raţională, iar tu alegi să fii pasionalul? Rasmah zâmbi. Bănuiesc că-i o strategie la fel de bună ca oricare alta.

Tchicaya avusese nevoie de şase zile de argumentări pentru a împinge prin convolutul proces de luare a deciziilor al Flexibililor o moţiune care să autorizeze dezvăluirea recentelor descoperiri către opoziţie şi sperase că va fi suficient. Conservatorii aveau să repete experimentele, aveau să vadă aceleaşi rezultate şi să ajungă la aceleaşi concluzii. El pusese în mişcare lanţul de evenimente, care urma să aibă propria sa viaţă, de neoprit.

După aceea Conservatorii anunţaseră că doi Flexibili căpătaseră permisiunea de a li se adresa înainte de a lua o hotărâre asupra unui moratoriu şi el se pomenise că se oferă voluntar. După ce se străduise în asemenea măsură pentru a crea o situaţie în care ei erau înştiinţaţi asupra faptelor şi erau pregătiţi să asculte, ar fi fost o ipocrizie să bată în retragere şi să lase această ultimă etapă în seama altcuiva.

Uşa se deschise şi ieşi Tarek, arătând mai jalnic decât se simţea Tchicaya. Orice reacţii ale corpului în momente de stres puteau fi ameliorate după voie, totuşi Tarek avea ochii cuiva a cărui conştiinţă îi răpea nu numai somnul.

– Suntem pregătiţi pentru voi, le spuse. Cine-i primul?

Rasmah răspunse:

– Tchicaya încă nu s-a pregătit, aşa că eu va trebui să fiu prima.

Tchicaya o urmă înăuntru, apoi rămase pe loc când ea se apropie de podium. Ridică ochii şi examină nivelurile de scaune care aproape umpleau modulul; prin peretele transparent dinapoia rândului celui mai de sus putea zări stelele. Aici se aflau oameni pe care-i cunoştea bine, dar şi sute de străini absoluţi; rândurile Conservatorilor crescuseră odată cu nou-veniţii.

Audienţa era complet tăcută. Pe unele feţe se citeau expresii de ranchiună împietrită, priviri de ostilitate lipsită de

ambiguitate, însă majoritatea oamenilor arătau pur şi simplu obosiţi şi uzaţi, ca şi cum lucrul pe care l-ar fi detestat cel mai mult nu ar fi fost prezenţa Flexibililor purtători de revelaţii indigeste, ci simpla povară de a fi siliţi să facă o alegere neplăcută. Tchicaya putea înţelege asta; o parte din el nu tânjea decât o răsturnare a evenimentelor care să facă irelevante, într-un fel sau altul, orice eforturi ulterioare, astfel ca el să se poată ghemui în pat şi să doarmă o săptămână.

– Aţi văzut rezultatele experimentelor noastre recente, începu Rasmah, şi voi presupune că le-aţi duplicat cu succes. Poate că cineva mă va corecta dacă greşesc şi dacă datele brute sunt încă controversate.

Făcu o pauză. Sophus strigă:

– Nu ele sunt controversate!

Tchicaya simţi ridicându-i-se o mică greutate de pe inimă; dacă ar fi existat vreo dificultate tehnică, sau o cacealma complexă prin care Conservatorii ar fi pretins că nu văzuseră nimic, întreaga discuţie s-ar fi împotmolit imediat în incriminări.

– Perfect, zise Rasmah. Aţi văzut de asemenea simularea lui Umrao şi sper că aţi efectuat voi înşivă unele simulări. Am putea să stăm aici o săptămână şi să dezbatem dacă structurile pe care noi le-am botezat „vendeki” merită sau nu să fie descrise ca fiind creaturi vii, însă este clar că o comunitate din ele – sau un mix, dacă preferaţi un termen mai neutru – formează un fundal complet diferit faţă de vidul cu care suntem familiarizaţi sau cu orice altceva şi-au imaginat cei mai mulţi dintre noi că vom găsi îndărătul graniţei, când am pornit încoace. Toţi am fixat de graniţă stări cu legi dinamice exotice. Toţi am văzut zeci de mii de eşantioane din întregul şi vastul catalog al fizicii *bazate pe vid.* Dar starea naturală a părţii-îndepărtate, gradul cel mai mare în care se poate apropia de vacuitate şi omogenitate, are acces simultan la toate posibilităţile acelea. Eu am venit aici aşteptându-mă să văd fizica scrisă într-un alfabet diferit, ascultând de o gramatică diferită, totuşi conformându-se aceluiaşi tip de reguli simple pe care le deţinem noi. Sophus a fost primul care a înţeles cât de mioapă era aşteptarea aceea. Vidul nostru nu-i doar lipsit de materie; universul nostru nu-i pur şi simplu *rarefiat,* din punct de vedere fizic. Ceea ce se află dincolo de graniţă nu este nici fizică într-un limbaj diferit, dar nici un amorf şi aleatoriu turn Babel al tuturor posibilităţilor amestecate laolaltă. Este o sinteză: o lume zugrăvită în nuanţe

atât de bogate, încât tot ce ne-am imaginat anterior ca univers posibil începe să pară o pânză acoperită de la un capăt la celălalt cu o singură culoare primară. Acum am văzut indicii că imediat dincolo de graniţă s-ar putea să existe organisme mult mai sofisticate decât vendekii. Probabil că nimic din ce v-aş putea spune nu vă va influenţa interpretarea dovezii. Eu însămi nu sunt sigură ce înseamnă ea. Ar putea să fie orice: creaturi înzestrate cu raţiune care tânjesc după un contact, un cântec de împerechere între animale, un sistem neînsufleţit constrâns de fizica părţii îndepărtate să aibă o stare mai ordonată decât consideră instinctele noastre că ar fi posibil. Nu cunosc răspunsul, tot aşa cum nu-l cunoaşteţi nici voi. Poate că în partea îndepărtată nici nu există o viaţă despre care să merite să vorbim. Poate că până la capătul ei nu există nimic altceva decât aglomerări diferite de vendeki. Deocamdată nu putem preciza asta. Imaginaţi-vă totuşi pentru o clipă că semnalul pe care-l vedem provine de la o creatură măcar la fel de complexă ca o insectă. Dacă în şase sute de ani a putut să evolueze o formă de viaţă de o asemenea sofisticare, atunci partea îndepărtată trebuie să fie atât de docilă faţă de structură, ordine şi complexitate, încât este aproape de neconceput că nu vom putea fie să ne adaptăm ei, fie să facem ospitaliere părţi din ea. Să presupunem că am căpăta o galaxie de planete, toate atât de similare cu Pământul, încât fie că le-am putea terraforma cu uşurinţă, fie că am putea modifica doar câteva gene de-ale noastre pentru ca să putem prospera pe ele. Mai mult chiar, să presupunem că ele ar fi atât de apropiate, încât timpul de călătorie de la una la cealaltă ar fi neglijabil: zile sau săptămâni, în loc de decenii sau secole. Dacă noi am migra pe planetele acelea, ar însemna sfârşitul fragmentării noastre, sfârşitul regulii care spune: da, puteţi să vedeţi cum trăiesc alte culturi, dar preţul pe care-l veţi plăti va fi alienarea de propria voastră cultură. Imaginaţi-vă acum că întrepătrunsă printre aceste planete de tip Terra ar exista altă galaxie de planete, toate clocotind cu o vastă varietate de viaţă extraterestră. Şi peste *asta,* imaginaţi-vă că aceste planete ar fi imersate într-un tip nou de fizică, atât de bogată şi de stranie, încât ar declanşa o renaştere în ştiinţă care va dura zece mii de ani, transformând tehnologia şi revigorând arta. Oare asta-i ceea ce ne oferă partea îndepărtată? Nu ştiu şi nici voi n-o ştiţi. Poate că pentru unii dintre voi nici nu contează; indiferent ce s-ar găsi dincolo de

graniţă nu poate să merite nici măcar preţul încă unei planete pierdute, al încă unui popor risipit. Eu sper totuşi că mulţi dintre voi sunt de acord să se gândească şi să spună: Mimoza a adus tragedie şi nelinişte, iar acestea trebuie stopate, însă nu cu *orice* cost. Dacă îndărătul graniţei există o lume care poate să aducă noi mistere, noi cunoaşteri şi finalmente *un nou sentiment de apartenenţă* pentru miliarde de oameni – un loc care ar putea însemna pentru descendenţii noştri la fel de mult pe cât planetele noastre natale înseamnă pentru noi – atunci nu poate fi *inimaginabil* că balanţa s-ar putea înclina vreodată în favoarea ei. Pe Pământ, oamenii au lăsat în urma lor familii şi naţiuni. Ei s-au scăldat în râuri şi au suit pe munţi pe care nu-i vor mai revedea niciodată. Au fost oare toţi trădători şi nebuni? Ei n-au distrus Pământul în urma lor, n-au silit pe nimeni să întreprindă acelaşi sacrificiu, dar au sfârşit lumea aşa cum fusese când omenirea era conectată – când *viteza luminii* era o sintagmă care însemna contact instantaneu, coliziuni instantanee de culturi şi valori, nu o măsură a pierderii tale dacă încercai să dobândeşti lucrurile acelea. Eu nu ştiu ce se află îndărătul graniţei, dar posibilităţi care acum un an păreau himere sunt în prezent de o mie de ori mai puţin excentrice. Desigur, toate lucrurile despre care am vorbit s-ar putea dovedi un miraj, însă dacă aşa va fi, atunci va fi un miraj pe care noi toţi l-am văzut cu proprii noştri ochi, pâlpâind nesigur în pâcle. Doar câţiva paşi înaintaţi spre el ne vor spune, o dată pentru totdeauna, dacă este sau nu real. De aceea vă cer acest moratoriu. Indiferent dacă vă veţi retrage oripilaţi dinaintea viziunii pe care v-am descris-o sau îi veţi pune soliditatea sub semnul întrebării, nu decideţi în ignoranţă. Mai acordaţi-ne un an, lucraţi alături de noi, ajutaţi-ne să găsim răspunsurile… şi apoi luaţi o hotărâre. Mulţumesc!

Rasmah se retrase o jumătate de pas de pe podium. Cineva din audienţă tuşi. Nu se auziră aplauze politicoase, dar nici huiduieli. Tchicaya nu ştia cum să interpreteze tăcerea indiferentă, însă Rasmah îşi aruncase năvodul pentru a prinde convertiţi, nu pentru a căuta un compromis, iar dacă cineva fusese convins de mesajul ei, probabil că nu ar fi dorit să-şi anunţe răspunsul.

– Vom pune întrebări, zise Tarek, după ce va vorbi şi Tchicaya.

Rasmah încuviinţă şi se îndepărtă de podium. Când trecu pe lângă Tchicaya, surâse încurajator şi-l atinse pe braţ. El începu să regrete că nu fusese primul, şi nu numai pentru că îi venea greu

să vorbească după pledoaria aceea. Înaintea unei adunări de Flexibili, un discurs de felul celui pe care tocmai îl ţinuse Rasmah l-ar fi înflăcărat, umplându-l de încredere. Faptul că nu fusese primit cu vreun efect vizibil de către persoanele care contau îi alunga orice entuziasm.

Ajunse la podium şi privi în sus, spre mulţime, fără să-şi fixeze ochii asupra unei feţe. Mariama avea să fie aici, pe undeva, dar el se considera norocos că n-o zărise, că prezenţa ei certă rămânea o abstracţie.

– Există o şansă, rosti Tchicaya, ca dincolo de graniţă să existe viaţă înzestrată cu raţiune. Nu avem nicio dovadă în această privinţă. Ne lipseşte profunzimea de înţelegere de care am avea nevoie măcar pentru a începe să cuantificăm probabilităţile. Ştim totuşi că procese complexe, care ar fi fost inimaginabile într-un vid – sau în genul de plasmă fierbinte prezent în propriul nostru univers, la şase sute de ani după naşterea sa – se derulează chiar acum în partea îndepărtată. Indiferent dacă consideraţi sau nu că vendekii sunt creaturi vii, ei relevă că structura fundamentală a acestei regiuni nu seamănă deloc cu spaţiul pustiu. Niciunul dintre noi nu a sosit aici înarmat cu această cunoaştere. Timp de secole toţi ne-am imaginat „novo-vidul” ca globul de foc ce urmează unei explozii teribile. Eu însumi am venit în *Rindler* cu speranţa că am putea câştiga ceva din a învăţa cum să supravieţuim în interiorul acelui glob de foc, însă n-am visat niciodată că partea îndepărtată ar putea găzdui propria ei viaţă. Viaţa nu apare timpuriu într-un univers de vid. Din aproape un milion de planete care au fost explorate, doar patru au fost trecute în carantină pentru că pe ele s-au găsit organisme monocelulare. Timp de douăzeci de mii de ani noi ne-am agăţat de vaga speranţă că Pământul nu va fi unicul leagăn al raţiunii şi nu cred că ar trebui să abandonăm speranţa aceea. Acum însă stăm la graniţa nu dintre un deşert cu oaze rare şi un lac de lavă topită, ci dintre deşertul acela şi un ocean foarte straniu. Oceanul acesta poate fi el însuşi un deşert. Poate fi turbulent, poate fi otrăvit... Tot ce ştim cu certitudine este că nu seamănă cu universul pe care îl cunoaştem. Acum însă am întrezărit ceva mişcându-se sub suprafaţă. Mie mi s-a părut o baliză semnalizatoare, o declaraţie de inteligenţă. Recunosc că această interpretare poate să fie complet greşită. Dar dacă am fi zărit vreodată ceva măcar pe a zecea parte atât de promiţător pe o planetă, nu am fi strigat de încântare şi ne-am fi grăbit să

investigăm? Miza de aici o reprezintă căminele şi comunităţile a miliarde de oameni. O întârziere de un an va însemna pierderea sigură a încă unei planete.

Tchicaya se chinuise mult timp asupra formulării optime a acestui adevăr; în afară de nebuneasca solicitare de a sacrifica o întreagă planetă, el trebuia să se strecoare cu băgare de seamă pe lângă necunoaşterea progresului înregistrat de Conservatori în producerea viermilor Planck.

– Totuşi planete au fost evacuate şi înainte, pentru a oferi rarelor forme de viaţă pe care le-am descoperit şansa de a se dezvolta neperturbate. Noi putem crea organisme mult mai sofisticate *in vitro,* dar am recunoscut în cei mai simpli microbi extratereştri atât o şansă de a înţelege mai bine ştiinţa originii noastre, cât şi o îndepărtată înrudire cu ceea ce ar putea deveni aceste creaturi. Sunt de acord să accept că vendekii sunt doar cu puţin mai mult decât banale reacţii chimice la scară Planck, însă până şi o posibilitate infimă de viaţă raţională în partea îndepărtată, imediat dincolo de accesul nostru, trebuie să conteze cel puţin la fel de mult ca posibilitatea ca microbii pe care i-am lăsat în pace să prospere în ceva care să aibă bogăţia vieţii de pe Pământ. Nu-i cer nimănui din această sală să abandoneze valorile care l-au adus aici. Însă nimeni nu a venit cu ţelul, sau măcar cu gândul, de a extermina altă civilizaţie. Dacă sunteţi de părere că în partea-îndepărtată nu poate exista viaţă raţională, profitaţi de ocazia de a dovedi că aveţi dreptate. Dacă aveţi cea mai mică îndoială, profitaţi de ocazia de a colecta mai multe informaţii. Nu vă cerem să aşteptaţi atingerea certitudinii. Partea îndepărtată este mult prea întinsă; oricât de avansate ar deveni tehnicile noastre, va exista mereu posibilitatea ca un fragment din ea să rămână ascuns. Dar după şase secole în care graniţa a fost complet opacă şi după câteva săptămâni în care am izbutit să vedem prin ea pe o distanţă foarte scurtă, noi mai cerem un an de explorare. S-ar putea să nu aflăm niciodată care este miza de aici, însă acum, când avem prima şansă reală de a face ceva mai mult decât de a ghici, nu cred că avem dreptul să închidem ochii şi să refuzăm să privim mai îndeaproape. Mulţumesc!

Tchicaya se retrase de pe podium. Nu se simţise deloc timorat cât timp vorbise, dar tăcerea descurajantă care urmă îi lichefie măruntaiele. Poate că Conservatorii deciseseră pur şi simplu să-i prezinte inamicului chipurile lor cele mai inexpresive, totuşi

efectul continua să fie de indiferenţă pe muchia ostilităţii. Îşi instrui Exosinele să-i calmeze corpul; indiferent ce sentiment de imperiozitate reuşise să transmită, dându-le frâu liber hormonilor lui de stres, de acum efectul fie că avusese succes, fie că eşuase.

– Întrebări şi comentarii, rosti Tarek.

Birago se ridică şi se adresă fostei sale colege:

– Vendekii mi se par autentici şi mă îndoiesc că i-aţi fi putut construi fără ca noi să ne fi dat seama. Sunt mult mai puţin încrezător faţă de acest aşa-numit strat semnalizator. De unde ştim că nu-i opera voastră?

– Nu sunt sigură ce te-aştepţi să răspund, spuse Rasmah. Bănuiesc că ai putea să deplasezi Mâna Dreaptă dincolo de graniţă şi să cauţi o muchie a stratului, iar apoi să vezi dacă totul este centrat în jurul Mâini Stângi. Dacă însă crezi în mod serios că noi am fi îndeajuns de talentaţi pentru a fi creat realmente stratul, poate crezi şi că i-am fi putut camufla punctul de origine. Deschise larg braţele: Uitaţi-vă mai de îndeaproape, colectaţi mai multe dovezi. Este exact ce solicităm noi, iar dacă ai îndoieli, acesta-i unicul tratament pentru ele.

Birago râse scurt, neimpresionat, totuşi luă loc.

Tchicaya venise pregătit pentru acuzaţii de falsificare a datelor, însă nu-i trecuse niciodată prin minte ideea că ceva indiscutabil prezent dincolo de graniţă putea fi considerat o contrafacere. Dacă însă Conservatorii aveau într-adevăr spioni, atunci ar fi trebuit să ştie cât de ridicolă era ipoteza respectivă. Pe de altă parte, spionii ar fi împărtăşit informaţia respectivă doar acelora care nu puteau fi influenţaţi de ea.

Sophus se ridică în picioare.

– Am studiat această întrebare şi nu cred că stratul ar fi putut să fi fost construit de Mâna Stângă fără ca noi să fi observat, tot aşa cum nu poate să fi fost construit nici de vendeki. Este autentic şi trebuie să fie investigat. Am venit ca să păstrez civilizaţii, nu să le distrug. Şansa ca noi să vedem aici o inteligenţă în acţiune este foarte redusă, dar problema în sine este serioasă. Eu susţin ideea unui moratoriu. Timpul respectiv nu trebuie să fie însă pierdut pentru noi; nu trebuie să ne oprim din a gândi, nu trebuie să ne oprim din a planifica. Un an în care am fi siliţi să ne examinăm cu multă atenţie următorul pas – în combinaţie cu toate informaţiile despre structura mai profundă a părţii îndepărtate care pot fi câştigate ca parte a acestei investigaţii – ar putea să salveze mai multe planete decât ar

costa. Graniţa se extinde cu jumătate din viteza luminii; succesul oricărei tentative de a o opri sau inversa va fi *extrem* de sensibil pentru viteza de propagare a agentului pe care-l vom lansa finalmente. Graba de a adopta prima soluţie pe care credem c-am găsit-o, când am putea s-o rafinăm în ceva mult mai eficient, ar fi o victorie fără răsunet. Dacă ne putem limpezi conştiinţa de orice îndoială care mai dăinuie cu privire la posibilitatea de a comite o atrocitate, dar în acelaşi timp vom continua să ne şlefuim armele împotriva acestei ameninţări, vom urma un curs onorabil între aroganţă şi timiditate – între a pustii ceea ce se află înaintea noastră şi a tresări la orice mişcare din umbre.

Sophus se aşeză. Tchicaya schimbă priviri cu Rasmah; nu putuseră spera un aliat mai bun. Tchicaya era fericit, acum, că nu prezentase el însuşi aceleaşi beneficii pentru cauza Conservatorilor; ele sunaseră mult mai credibil din gura lui Sophus, iar dacă le-ar fi auzit mai întâi din partea opoziţiei, oamenii nu le-ar mai fi crezut.

Luă după aceea cuvântul o nou-sosită. Nu-i fusese niciodată prezentată lui Tchicaya, dar semnătura ei o numea Murasaki.

– Poate că acolo există viaţă raţională, sau poate că nu, zise ea. Ce diferenţă ar însemna pentru acţiunile noastre? Responsabilitatea noastră poate să rezulte numai prin speranţa reciprocităţii şi mulţi gânditori de seamă au susţinut că din partea fiinţelor înzestrate cu raţiune care nu au nicio asemănare cu noi nu se poate aştepta să se conformeze propriilor noastre coduri morale. Chiar la nivelul sentimentelor primare, aceste creaturi se vor fi ivit într-o lume pe care noi am găsi-o incomprehensibilă. Ce empatie am putea avea pentru ele? Ce ţeluri am putea împărtăşi?

Tchicaya simţi un fior de oroare. Murasaki vorbea pe un ton de uşoară derută, de parcă n-ar fi putut realmente pricepe cum era posibil să ataşezi cea mai mică valoare unei vieţi extraterestre.

– Evoluţia acţionează prin competiţie, continuă ea. Dacă noi nu ne recâştigăm teritoriul şi nu-l asigurăm, atunci de îndată ce aceste creaturi din partea îndepărtată vor afla de existenţa noastră cu siguranţă că vor descoperi o cale de a accelera extinderea graniţei până la viteza luminii. Trebuie să utilizăm avantajul surprizei, cât timp îl mai deţinem. Dacă acolo *există* viaţă, dacă acolo există creaturi pentru care partea îndepărtată este un cămin confortabil, unicul lucru care se schimbă este

faptul că ar trebui să ne dublăm eforturile, pentru a le distruge înainte ca ele să facă la fel cu noi.

Când se aşeză, un murmur slab se ridică prin audienţă. Dacă Conservatorii deciseseră să nu ofere niciun răspuns petiţionarilor, propriii lor membri puteau totuşi reacţiona într-un fel. În tot timpul petrecut la bordul lui *Rindler,* în toate călătoriile sale între planete, Tchicaya nu auzise niciodată pe nimeni să exprime o poziţie atât de respingătoare ca aceasta. Multe culturi fuseseră convertite şi multe tratau opţiunile oponenţilor lor cu derâdere făţişă, însă niciun susţinător al întrupării sau acorporalităţii, niciun apărător al tradiţiilor planetare sau libertăţii de a călători nu susţinuse vreodată că viaţa în alte moduri era un asemenea travesti, încât putea fi anihilată fără scrupule.

Cuvintele acelea nu puteau fi lăsate neatacate. Poate că ideea genocidului se redusese la ceva doar niţel mai mult decât o suprarealistă figură de stil, dar în timpurile moderne nu mai existase până atunci o situaţie în care efortul necesar pentru a comite crime în masă nu ar fi fost vast disproporţionat pentru chiar cea mai alienată noţiune de câştig. Dacă ceva ar mai fi putut deştepta orori din Epoca Barbariei, şase sute de ani de dislocare şi prilejul de eradicare a ceva realmente extraterestru ar fi putut fi suficiente pentru a opune capăt erei de nouăsprezece mii de ani în care nicio fiinţă înzestrată cu raţiune nu murise de mâna alteia.

Pe când Tchicaya se străduia să-şi conceapă răspunsul, Tarek rosti:

– Dacă se poate, aş dori să răspund eu la asta.

Tchicaya se răsuci către el, surprins.

– Da, desigur.

Tarek merse la podium şi-şi aşeză mâinile pe pupitru. Ridică ochii şi i se adresă direct lui Murasaki:

– Ai dreptate: dacă dincolo de graniţă există viaţă raţională, probabil că nu-mi va împărtăşi ţelurile. Spre deosebire de oamenii din această încăpere, care doresc toţi de la viaţă exact aceleaşi lucruri ca mine şi care au aceleaşi gusturi în mâncare, artă, muzică şi sex. Spre deosebire de oamenii de pe Schur, Cartan şi Zapata – pentru care am venit aici cu speranţa de a-i proteja, după ce mi-am pierdut propriul cămin – care neîndoios sărbătoresc toţi aceleaşi festivaluri, se bucură de aceleaşi cântece şi istorii, şi se adună în fiecare a patruzecea seară

pentru a-i privi pe actori jucând aceleaşi piese, în acelaşi limbaj, din acelaşi canon necontestat ca şi oamenii pe care eu i-am lăsat în urmă. Dacă dincolo de graniţă există viaţă raţională, bineînţeles că nu putem avea *empatie* cu ea. Este improbabil ca acele creaturi să deţină cuceritoare feţe neonatale de mamifere sau orice altceva ce am putea considera în mod greşit ca fiind trăsături umane. Niciunul dintre noi n-ar putea avea imaginaţia necesară pentru a depăşi asemenea obstacole insurmontabile, nici inteligenţa de a aplica abstracţii dificile de felul teoremei Inteligenţei Generale... deşi, fiindcă toţi puştii de doisprezece ani de pe planeta mea natală trebuiau s-o stăpânească, ea ar trebui să fie universal cunoscută de partea aceasta a graniţei. Ai dreptate: noi ar trebui să renunţăm la responsabilitatea de a emite orice judecăţi morale dificile şi de a ne înclina în faţa dictatelor selecţiei naturale. Evoluţiei îi pasă *atât de mult* de fericirea noastră, încât nimeni dintre cei care au ascultat de un imbold înnăscut n-a suferit vreodată o clipă de regret pentru aceasta. Istoria abundă în vesele studii de caz despre oameni care şi-au urmat instinctele naturale cu fiecare ocazie – violând pe oricine puteau, furând tot ce puteau, distrugând orice le stătea în cale – şi verdictul este unanim: orice comportament care a ajutat vreodată pe cineva să-şi disemineze genele este o reţetă de satisfacţie pură, atât pentru practicant, cât şi pentru toţi cei din jurul său.

Tarek strânse puternic pupitrul, dar continuă cu acelaşi glas calm:

– Ai dreptate în mod indiscutabil şi superb: dacă dincolo de graniţă există viaţă raţională, noi ar trebui să nimicim creaturile acelea, pornind de la simpla posibilitate că ele ne-ar putea face acelaşi lucru. Apoi putem învăţa să predicăm orice altceva am face, fundamentându-ne pe aceleaşi ipoteze: pentru viaţă nu există alt ţel decât o eternitate de insistenţă neîndurătoare şi extincţia sistematică a tot ceea ce stă în calea acestui ţel – din exteriorul ori din interiorul nostru.

Rămase pe loc câteva secunde. În amfiteatru se făcuse din nou linişte. Tchicaya era simultan îmbărbătat şi ruşinat; nu şi-l imaginase niciodată pe Tarek luând o asemenea poziţie, cu toate că, privind retrospectiv, îşi putea da seama că acesta era un act de constanţă, nu de trădare. Poate că Tarek îşi lăsase în urmă familia şi prietenii ca să lupte pentru securitatea viitorului lor cămin, însă prin simplul act al sosirii aici el fusese transformat

dintr-un membru al culturii acelea într-un avocat al unei cauze universale. Poate că era un bigot, dar în cazul acesta era un idealist, nu un ipocrit. Dacă dincolo de graniţă existau creaturi înzestrate cu raţiune, oricât de străine faţă de el, aceleaşi principii li se aplicau lor ca şi oricui altuia.

Tarek coborî de pe podium. Se ridică Santos, alt nou-sosit, şi oferi o apărare pasională a poziţiei lui Murasaki într-un limbaj la fel de terifiant. Când termină, vreo şase persoane se ridicară simultan în picioare şi începură să strige, încercând să se acopere reciproc.

Tarek izbuti să restabilească ordinea.

– Mai avem întrebări pentru Rasmah şi Tchicaya, sau este momentul să trecem la propria noastră dezbatere?

Nu mai erau întrebări. Tarek se întoarse către ei.

– Acum va trebui să vă cer să plecaţi.

– Mult noroc, spuse Tchicaya.

Tarek îi surâse şovăielnic, parcă acceptând că ei doi ar fi putut finalmente să se fi referit la acelaşi lucru prin cuvintele acelea.

– Nu ştiu cât va mai dura, zise el, dar vom continua până vom ajunge la o decizie.

Pe coridor, Rasmah îl privi pe Tchicaya.

– De unde sunt oamenii aceia? Murasaki şi Santos?

– Nu ştiu. Provenienţa nu figurează în semnăturile lor. (Interogă nava.) Amândoi au venit via Pfaff, dar nu şi-au făcut publică originea.

– Indiferent care ar fi, aminteşte-mi să n-o vizitez. Rasmah se cutremură şi-şi cuprinse umerii cu braţele. Trebuie s-aşteptăm aici verdictul? Ar putea să dureze. Şi oricum îl vor face public.

– La ce te gândeşti? Nu cred că aş putea da ochi cu Camera Albastră.

– Ce zici de cabina mea?

Tchicaya izbucni în râs.

– Habar nu ai cât de ispititor sună asta în clipa de faţă.

– Aşa şi intenţionasem să sune.

Rasmah îl prinse de mână; nu glumise.

– Corpurile astea învaţă foarte rapid, mai ales când au memoria unei atracţii anterioare.

– Crezusem că pusesem punct în privinţa asta, zise Tchicaya.

– Asta-nseamnă perseverenţa. Ea îl privi deschis: Indiferent

cine ar fi cea la care mai ţii încă, îţi promit că-ţi voi lăsa o impresie care va şterge toate amintirile acelei concurenţe. Zâmbi faţă de propria ei hiperbolă. Sau pot încerca, dacă eşti doritor să faci acelaşi efort.

Tchicaya rămăsese fără glas. Îi plăcea totul la ea, însă o parte adânc înrădăcinată în el continua să simtă ca şi cum retragerea ar fi fost o chestiune de principiu.

– Am de şapte ori vârsta ta, îi spuse. Am avut treizeci şi unu de copii. Am descendenţi din generaţia a şasea care sunt mai vârstnici decât tine.

– Da, da… Eşti o creatură bătrână şi ponosită, pe punctul de luneca din inteligenţă în senilitate. Cred însă că te pot trage înapoi de pe marginea prăpastiei. Se apleca mai aproape; parfumul corpului ei începea să recâştige semnificaţie pentru el. Dacă ai cicatrice, o să ţi le-ndepărtez cu săruturi.

– Eu vreau să-mi păstrez cicatricele.

– Perfect. De fapt nu le pot şterge.

– Eşti cu adevărat dulce, dar abia mă cunoşti.

Rasmah gemu.

– Încetează să mai împărţi totul la patru mii de ani. Vârsta ta nu-i unitatea temporală firească cu care trebuie măsurat totul din jur.

Se aplecă şi-l sărută pe gură; Tchicaya nu se retrase.

– Cum a fost? întrebă ea.

Tchicaya îi oferi cea mai bună încruntătură a unui judecător de vinuri quinean pe care o putea imita.

– Eşti mai pricepută decât Yann. Cred că ai mai făcut asta şi înainte.

– Ar fi fost de sperat. Tu ai aşteptat un mileniu ca să-ţi pierzi virginitatea?

– Nu, doar că aşa mi-a lăsat impresia.

Rasmah se retrase, apoi întinse mâinile şi le prinse pe ale lui.

– Vino şi-aşteaptă votul cu mine. Nu putem face nimic ce nu doreşti să faci; biologic, este imposibil.

– Aşa ţi se spune când eşti copil. Lucrurile sunt însă mult mai complicate.

– Numai dacă le complici tu. Îl trase de braţe. Am şi eu mândria mea. N-o să te implor. Nici măcar n-o să te-ameninţ şi să spun că-i ultima ta şansă. Dar nu cred că noi n-am fi potriviţi unul cu celălalt şi nu cred că tu eşti sigur că n-am fi.

– Nu sunt, încuviinţă el.

– Şi nu cumva tocmai ai ţinut un discurs despre nebunia de-a lua decizii fără suficiente informaţii?

– Ba da.

Ea zâmbi triumfător. Tchicaya nu intenţiona să o contrazică. Logica nu avea nimic de-a face cu asta; trebuia pur şi simplu să decidă ce dorea. Un instinct îi spunea că ar trebui s-o refuze, deoarece era o hotărâre pe care o luase de atâtea ori înainte, încât a proceda altfel ar fi părut o trădare de sine. Iar alt instinct îi spunea că dacă nu se schimba, nu mai avea rost să trăiască nici măcar încă un secol.

– Ai dreptate, zise Tchicaya. Să sfârşim cu ignoranţa noastră.

Merseră în cabina lui Rasmah şi se întinseră pe pat împreună, rămânând îmbrăcaţi, vorbind, ocazional sărutându-se. Tchicaya ştia că Mediatorul lui îl va anunţa instantaneu asupra rezultatului votării, dar îi era imposibil să nu fie distras. Făcuse tot ce-i stătuse în putere astfel încât Conservatorii să audă toată argumentaţia pentru partea îndepărtată, totuşi nu se putea destinde până nu ştia dacă fuseseră sau nu convinşi.

La aproape două ore după ce vorbiseră în faţa adunării, sosi vestea: moratoriul fusese aprobat. Nu se anunţă niciun procentaj, dar înainte de a-şi începe dezbaterile Conservatorii aprobaseră în unanimitate că decizia majorităţii va fi respectată.

Tchicaya privi chipul lui Rasmah, când află informaţia.

– Am făcut-o, spuse ea.

El încuviinţă din cap.

– Şi Tarek. Şi Sophus.

– Aşa-i. Mai mult ei, decât noi. Totuşi asta nu ne-mpiedică să sărbătorim.

Îl sărută.

– Putem?

Tchicaya nu era sfios; n-o putea preciza prin simplă introspecţie.

– Sunt sigură.

În timp ce se dezbrăcau reciproc, Tchicaya simţi un val de fericire, mai presus de sex, mai presus de afecţiunea lui pentru Rasmah. Indiferent ce putere îşi imaginase că avea Mariama asupra lui, aceea se dizolva în cele din urmă. Conspiraţia lor legată de centrala energetică ar fi putut încheia orice şansă ca el să poată fi realmente relaxat alături de ea, dar asta nu otrăvise tot ce admira la Mariama. El nu pierduse dreptul de a fi cu cineva care avea aceeaşi putere, aceleaşi idealuri pe care le avusese ea

cândva.

Rasmah îi mângâie cicatricea de pe picior.

– Vrei să-mi povesteşti despre asta?

– Nu încă. Este o poveste prea lungă.

Ea surâse.

– Bine. De fapt, nu doream s-o aud chiar acum. Îşi deplasă palma mai sus. Oh, ia priveşte ce-am făcut noi! Ştiam că va fi ceva frumos. Şi cred că eu am ceva care s-ar potrivi aici, aproape perfect. Şi aici. Şi poate chiar… *aici.*

Tchicaya scrâşni dinţii, dar n-o opri să-şi mişte degetele peste el, înăuntrul lui. Nu exista un sentiment mai mare de vulnerabilitate decât să fii atins într-un loc care nu existase anterior, un loc pe care tu nu-l văzuseşi ori pe care nu-l pipăiseşi niciodată. Rămase nemişcat şi-i îngădui să-l facă conştient de forma, de sensibilitatea, de răspunsul fiecărei suprafeţe.

O prinse de umeri şi o sărută, apoi procedă la fel pentru ea, mapând cealaltă jumătate a geometriei pe care o inventaseră corpurile lor. Era în vârstă de patru mii de ani, dar asta nu-l plictisea niciodată, nu-l istovea. Natura nu avusese niciodată multă imaginaţie, însă oamenii găsiseră întotdeauna modalităţi noi de conectare.

13

Mediatorul îl trezi pe Tchicaya. Tocmai primise un mesager de la Branco şi-l aprecia ca fiind destul de urgent pentru a-l scula.

Lăsă mesagerul să ruleze. Nu voia să închidă ochii şi să rişte să aţipească din nou în timp ce privea, aşa că-l imagină pe Branco stând lângă pat în cabina întunecată.

– Ar fi bine să fie ceva important, spuse Tchicaya.

– Îmi pare foarte rău că te deranjez, şopti mesagerul. (Era mult mai politicos decât Branco însuşi.) Este însă ceva ce te va interesa. Spun asta doar câtorva oameni. Oameni în care am încredere.

– Sunt măgulit.

Mesagerul îi aruncă o privire care sugera că nu era imun la ironie.

– Cineva a încercat să preia controlul navei. Nu ştiu cine. Sursa fizică a atacului a fost o legătură de comunicaţii de rezervă pentru instrumente externe, situată într-o zonă de stocare la

care aveau acces sute de oameni. N-a existat nicio şansă ca atacul să reuşească. Cei care au încercat trebuie să fi fost teribil de naivi în privinţa unora dintre tehnologiile cu care au de-a face.

Tchicaya simţi un fior de recunoaştere; oare Tarek nu-şi închipuise că Yann putea să „corupă” reţeaua navei, rulând pur şi simplu pe unul dintre Procsurile sale?

– Sugerează însă o combinaţie de neghiobie şi disperare care s-ar putea să nu se oprească aici. De aceea îi anunţ pe câţiva membri rezonabil de echilibraţi din ambele facţiuni: ar fi bine să aflaţi cine sunt idioţii aceştia şi să-i împiedicaţi să continue. Faceţi curăţenie în propriile voastre case, altfel s-ar putea să vă treziţi toţi că ieşiţi prin ecluze.

Mesagerul făcu o plecăciune şi dispăru. Tchicaya clipi în beznă. „Ieşirea prin ecluze” era o formulare bizară, totuşi el nu credea că Branco minţise. Dacă ciorovăielile facţionale ajungeau în punctul în care să afecteze însăşi nava, Tchicaya nu se îndoia că constructorii lui *Rindler* aveau să-i evacueze pe scandalagii, într-un fel sau altul.

O trezi pe Rasmah şi-i comunică vestea.

– Mie de ce nu mi-a spus Branco? se plânse ea. Adică în mine nu se poate avea încredere?

– Nu o lua ca pe un afront personal. El a considerat probabil că va conferi mesajului mai multă gravitate dacă va răzbate cu picătura, decât dacă l-ar fi aflat toţi în mod direct.

Rasmah se aplecă spre el şi-l sărută.

– Glumeam, dar îţi mulţumesc pentru asigurări. Suspină: Of, începe!

– Ce-i?

– Yann vrea să stea de vorbă cu noi. (Şovăi.) Şi Suljan... Şi Umrao...

– Trebuie să ne întâlnim. Trebuie să organizăm o întrunire. Tchicaya îşi luă perna şi şi-o trânti pe faţă: Nu-mi vine să cred că am zis asta.

Rasmah râse şi-l bătu pe braţ.

– Trebuie într-adevăr să discutăm. Nu va trebui însă să cobori din pat.

Îşi puse Mediatorul să aranjeze protocoalele, apoi îl invită pe Tchicaya într-o Cameră Albastră virtuală. Punctul lui de vedere pluti peste podea, către o masă unde erau aşezaţi Rasmah, Yann, Suljan, Hayashi şi Umrao. Ştia că era vizibil pentru ceilalţi ca pictogramă şi-şi putea modifica privirea şi gesticula după voie,

dar nu avea sentimentul realităţii întrupării în ’şaft; continua să se simtă zăcând nemişcat pe pat.

– Ai vreo idee? îl întrebă Suljan.

– Cine ar putea fi atât de neghiob încât să încerce aşa ceva? M-am gândit la Tarek, dar nu se potrivesc lucrurile. Decât dacă nu este implicat într-o mistificare complexă.

Hayashi clătină din cap.

– Nu-i Tarek. Am auzit că Conservatorii au fost aproape egali la votare, însă el a fost clar de partea moratoriului.

– Vrei să zici că a fost un vot strâns?

– Mai strâns decât mă aşteptasem, replică ea. Patruzeci la sută împotrivă. În majoritate, nou-veniţi.

– Patruzeci la sută...

Tchicaya sperase cu fervoare că Murasaki şi Santos erau extremişti rari. Şi era încă posibil să fie aşa; nu trebuia să fii de partea genocidului ca să votezi împotriva moratoriului, ci doar sceptic că distrugerea părţii îndepărtate ar putea determina aşa ceva. Poate că unul dintre nou-veniţi găsise atât de uimitoare fizica nefamiliară, încât decisese că pur şi simplu nu se putea încrede în dovada pentru stratul semnalizator, nici chiar dacă i-ar fi confirmat-o propriii experţi.

– N-ar trebui să eliminăm nici creierele înfierbântate din propria noastră tabără, spuse Yann. Simplul fapt că am obţinut moratoriul nu garantează că vom căpăta toate celelalte lucruri pe care le doresc oamenii.

Suljan suspină.

– Este foarte imparţial din partea ta, totuşi ţinând seama de moment, nu mi se pare probabil.

– Ar fi putut să fie o înscenare, sugeră Umrao. Cineva care a sperat că intruziunea sa va fi detectată şi ne va evacua pe toţi din *Rindler* – ceea ce ar întârzia cu câteva secole posibilitatea Conservatorilor de a-şi dezlănţui viermii Planck.

– Cu preţul ultimei fărâme de bunăvoinţă şi cooperare între facţiuni, zise Rasmah. Cu preţul a tot ce am fi putut învăţa în anul moratoriului.

– Neutrii ar fi continuat să deruleze cercetările, replică Umrao.

– Evacuarea din navă, zise Tchicaya, nu este bună pentru niciuna dintre părţi. Trebuie să fi fost cineva care credea realmente că poate să aibă succes.

– Să aibă succes... În ce direcţie? întrebă Hayashi. Dorea controlul navei... În ce scop?

Bhandari apăru brusc, în picioare lângă masă.

– Detest să vă întrerup, dar dacă vreunul dintre cei de aici este interesat de realitate…

Ridică o imagine înrămată care arăta una dintre spiţele lui *Rindler.* Şase oameni erau conectaţi de cablul de lângă vârful unui modul şi suiau încet spre butuc. Pe spinările a doi dintre ei se vedeau obiecte masive, paralelipipedice, care păreau construite din aceleaşi componente ca pachetele de instrumente pentru experimentele la graniţă. Tchicaya nu recunoscu siluetele în costume argintii, însă îi ceru navei să stabilească o concordanţă între geometria lor facială şi lista ocupanţilor. Cei şase erau Murasaki, Santos şi patru nou-sosiţi; toţi veniseră mai mult sau mai puţin împreună de pe Pfaff.

Rasmah dispăru din 'şaft şi Tchicaya o simţi scuturându-l de umeri.

– Scoală-te!

El se conformă, dezorientat pentru moment.

– Ce-i? întrebă. Ce crezi că fac ei?

– Nu ştiu, dar trebuie să fim pregătiţi pentru ce-i mai rău. Rasmah îşi înhăţă atomizorul de costum şi-l pulveriză rapid peste Tchicaya. Acum, acoperă-mă şi pe mine. Repede!

Tchicaya făcu aşa cum i se ceruse.

– Ce este mai rău? La ce te aştepţi?

– Se-ndreaptă către motoare, nu? Te poţi gândi la o explicaţie benignă pentru asta? Vreau să te duci direct la navetă.

– *De ce?* Sper că nu devii protectoare faţă de mine, nu? Mi-am făcut copia de rezervă astă-noapte. Chiar dacă murim aici, nu te voi uita.

Rasmah zâmbi şi clătină din cap.

– Îmi pare rău că voi fi lipsită de romantism, dar mă gândesc dincolo de noi doi. Dacă indivizii aceia reuşesc să distrugă *Rindler,* trebuie să existe cineva care să protejeze partea îndepărtată. Nicio altă persoană în care să mă-ncred nu se află mai aproape de navetă.

Tchicaya începu să-şi strângă hainele.

– Atunci, vino cu mine.

– Nu. Până nu ştim ce se-ntâmplă, este mai bine să ne separăm. Este posibil ca ei să fi sabotat naveta, poate să fie deja o cauză pierdută. Este mai bine ca numai unul dintre noi să meargă acolo, în timp ce restul încearcă să-i oprească.

El simţi un val de indignare, însă argumentul lui Rasmah era

raţional şi nu-l manipula de dragul de a o face. Trebuiau să acţioneze rapid şi era inutil să se certe despre cine şi ce să facă.

Îi ceru navei o vedere în timp real a navetei. Continua să fie andocată în locul obişnuit şi părea intactă, deşi asta nu anula nici pe departe posibilitatea sabotajului.

– Te duci după ei? o întrebă pe Rasmah.

– Dacă constructorii au destulă încredere să mă lase să ies.

– Cei şase cum au ieşit? Presupunând că nu au fost evacuaţi de Branco...

Rasmah termină să se îmbrace.

– Ei sunt pe cablul care susţine modulul cu atelierul pentru instrumente. Probabil c-au pretins că lucrează la cine ştie ce senzor care trebuie să opereze în vid.

Privi în jurul cabinei cu un aer de finalitate, ca şi cum şi-ar fi pus în ordine amintirile despre locul acela.

Tchicaya tânjea s-o strângă în braţe, totuşi nu dorea să îngreuneze despărţirea lor. Când ieşiră pe coridor, el spuse:

– Dacă totul merge prost, unde ne vom întâlni?

– Cea mai apropiată copie de rezervă a mea este pe Pfaff. Dacă-ncetează să primească semnale de aici, ea este cea care se va trezi.

– Şi a mea la fel.

– Atunci acolo ne vom întâlni. Îi surâse. Să vedem totuşi dacă nu putem reuşi o reuniune mai rapidă.

Ajunseseră la scară.

– Fii prudentă, spuse Tchicaya.

– Dintre toate lucrurile pentru care-am venit aici, ăsta nu s-a numărat niciodată pe listă.

Îi luă faţa în palme şi-i atinse fruntea de a ei. Tchicaya îi ascultă răsuflarea. Era surescitată şi temătoare şi nu urmase propriul ei sfat cu privire la adrenalină. Nu dorea să fie calmă pentru ceea ce urma.

Apoi Rasmah îi dădu drumul, se întoarse şi se repezi în sus pe scară fără alt cuvânt.

Coborând scara spre pasarelă, Tchicaya îi ceru navei să-i arate atelierul pentru instrumente. Pe platforma principală, care era deschisă către spaţiu, se zărea un senzor pe jumătate asamblat, totuşi nu distinse niciun indiciu evident a ceea ce intenţionau Murasaki şi ceilalţi. Ce credeau că aveau să facă la butuc? Să pornească manual motoarele şi să îndepărteze nava

de graniţă? Aşa ceva n-avea să se întâmple niciodată. Ar fi fost mai simplu decât să preia controlul întregii nave, dar nu cu mult. Presupunând însă că ar fi avut un optimism nebun, la ce le-ar fi slujit cauza, dacă ar fi reuşit? Alungarea tuturor de lângă graniţă n-ar fi dus decât la întârzierea activităţilor ambelor tabere.

Pe când panorama prin atelier, Tchicaya văzu o pată întunecată pe podea, lângă sas.

– Ce este aceea? întrebă nava.

– Sânge.

Întregul atelier se afla permanent în vid şi pentru ca să te tai printr-un costum ar fi fost necesar mai mult decât un act minor de neglijenţă.

– Îmi poţi arăta ce s-a întâmplat?

Nava îi arătă imagini înregistrate în urmă cu cincisprezece minute. Când Santos păşi prin ecluză, din degete îi picură sânge pe podea. Costumul lui abia începea să se arginteze împotriva frigului şi Tchicaya îi putu distinge chipul. O nară era plină de cheaguri roşii şi negre, reţinute doar de membrana costumului, şi o crustă de sânge acoperea pleoapa unui ochi pe jumătate închis. Părea ca şi cum ar fi fost lovit în faţă cu o bară de fier. Se luptase cu ceilalţi? Era bizar.

Pe pasarelă, Tchicaya îl văzu pe Kadir venind spre el. Se apropiară unul de celălalt, precauţi. Kadir desfăcu braţele în semn de inocenţă.

– Eu nu sunt de partea lunaticilor ăia! Îi renegăm!

– Ştii despre ce este vorba?

– Ştiu că ei s-au opus moratoriului, dar n-am habar ce cred ei că vor obţine prin asta. Acum li s-a alăturat Birago, însă el este singurul pe care-l cunosc realmente. Ceilalţi n-au fost niciodată foarte comunicativi. Pretindeau că erau călători, la fel ca tine, totuşi nu erau niciodată în largul lor cu alţii. Indiferent ce neajunsuri ar avea călătorii, dacă-ţi exprimi o opinie pe care ei o consideră neobişnuită, nu au tendinţa de a se opri în mijlocul conversaţiei şi de a se holba la tine de parcă ţi-ar fi crescut aripi.

– Unde este Birago? întrebă Tchicaya.

– Potrivit ultimelor mele informaţii, păzea intrarea în atelier, încercând să oprească pe oricine să pornească după ei.

– Dar el nu a zis ce doresc? Nu există nicio ameninţare, niciun fel de condiţii pe care să le negocieze?

– Cred că situaţia a depăşit stadiul negocierilor.

– Mâna Dreaptă este în siguranţă? Nu este posibil să o fi

utilizat, să-i fi făcut ceva, fără ca voi să ştiţi?

Kadir strânse din umeri.

– Înregistrările arată că de zile întregi n-a făcut nimic. Pe de altă parte, Birago a ajutat la construirea ei. Nu ştiu ce este el capabil să facă.

Se despărţiră. Când Tchicaya ajunse la capătul pasarelei, Rasmah îi vorbi în minte:

– Constructorii m-au lăsat să ies. Sunt pe cablu. (În ciuda canalului radio nevocalizat, Mediatorul ei îi făcea glasul la fel de expresiv ca întotdeauna; părea simultan speriată şi surescitată, ca şi cum aproape că ar fi salutat cu drag urmărirea.) Sunt destul de departe de ei, dar cred că m-apropii repede.

– Eşti singură, iar ei sunt complet nebuni.

Tchicaya îi spuse despre aspectul lui Santos.

– Suljan şi Hayashi se îndreaptă către alt cablu. Îl imploraseră deja pe Branco să-i lase afară, însă el i-a refuzat, a spus că nu-i nevoie. Constructorii s-au răzgândit, cred.

Tchicaya porni să alerge prin nivelul inferior al modulului în care locuia. Până la navetă mai avea de străbătut trei module.

– Aşadar ei au crezut că vor putea rezolva situaţia, apoi şi-au dat seama că lucrurile nu stau aşa?

Se strădui să găsească explicaţia logică. În mod clar, cablurile nu erau construite dintr-un material îndeajuns de inteligent pentru a-i împiedica pe rebeli sau pentru a-i lichida în mod direct; interioarele modulelor erau reconfigurabile la infinit, dar probabil că constructorii nu se gândiseră niciodată că acele cabluri vor avea nevoie şi de alte proprietăţi decât de rezistenţă la tracţiune.

– Ce sperau? reflectă el cu voce tare. Să-i doboare cu laserele de distrugere a reziduurilor. Aşa ceva ori este fezabil din punct de vedere tehnic, ori nu – şi gata!

– Poate c-au avut remuşcări de ultimă clipă.

– Indivizii aceia încearcă să deturneze nava ori să o distrugă şi sunt liberi să trimită cópii de rezervă oriunde ar dori. Memoriile lor sunt în mâinile lor. Mă îndoiesc că Branco ar fi avut vreun scrupul în a-i vaporiza, dacă ar fi fost posibil.

– Poate că opţiunea lui n-a supusă votării, spuse Rasmah.

Tchicaya îi ceru navei să-i arate o imagine a ei. Silueta singuratică parcursese doar cinci sau şase metri pe cablul lung de un kilometru, însă suia rapid, prinzând cu genunchii cordonul subţire împletit din monofilamente, întinzându-se şi trăgându-şi corpul mai sus cu încă o lungime a braţelor. Cel puţin la butuc

urma să aibă o viteză neglijabilă; dacă sfârşea prin a pluti, el avea să dispună de suficient timp ca s-o ajungă cu naveta.

– Lasă-mă să văd prin ochii tăi, zise Tchicaya.

– De ce?

– Numai pentru o secundă. Te rog.

Rasmah şovăi, după aceea îi trimise vederea. Ea privi în jos la globul strălucitor al modulului dinapoi, după care în sus peste roata cu spiţe a navei, către scânteierea slabă a celor pe care-i urmărea pe cablu, la o depărtare de un sfert de rotaţie. În dreapta ei, câmpia orbitoare a graniţei era la fel de senină şi imutabilă ca întotdeauna.

– N-am rău de înălţime, rosti ea sec. Nu-ţi mai face griji pentru mine.

Opri imaginea.

– Nu îmi fac griji, minţi Tchicaya.

– Tocmai l-am văzut pe Suljan ieşind. Nu mai sunt singură aici. Dă-i drumul spre navetă! Dacă apare ceva nou, o să te-apelez.

– Bine.

Imediat ce senzaţia prezenţei ei dispăru, Tchicaya porni să alerge cu toată viteza. Irosise timp, încercând să pună totul laolaltă; nu trebuia să ştie exact ce anume plănuiau rebelii. Logica lui Rasmah era corectă. Detesta faptul că nu erau împreună, totuşi ea îi încredinţase altă sarcină şi trebuia să i se dedice, fără să se abată din drum.

Trecu în fugă pe lângă oameni din coridoare şi de pe pasarele, fără să se oprească pentru a striga întrebări sau a schimba ipoteze. Dacă apăruseră noi date concrete, ele aveau să-i parvină în cele din urmă, indiferent unde s-ar fi aflat. În câteva minute era ud leoarcă de transpiraţie; corpurile din *Rindler* aveau o condiţie fizică rezonabilă prin simplul consimţământ biochimic, însă al lui nu fusese nici proiectat, nici antrenat pentru viteză. Era uşor să refuzi să te laşi înfrânt de disconfort, totuşi existau limite care nu mai aveau nicio legătură cu durerea.

Yann apăru pe neaşteptate, sprintând lângă el.

– Rasmah zicea că te-ndrepţi către navetă. Ce capacitate de stocare mai ai liberă în Procs?

– Nu îndeajuns pentru un pasager. Îmi pare rău.

Yann clătină amuzat din cap.

– N-am nevoie de transport. Sunt obişnuit să nu am Procsul pe picioare şi nu-mi fac griji despre a-mi expedia memoriile altundeva. Însă dacă vei naufragia pe undeva, ar fi bine să

beneficiezi de ceva asistenţă.

Tchicaya răspunse direct prin radio, ca să-şi cruţe suflul.

– Asta-i o idee bună. Dar, cum ţi-am spus, nu am spaţiu de stocare pentru încă o persoană.

– Nici nu m-aşteptam să fi avut, încuviinţă Yann. Am pregătit un kit de instrumente; n-are decât câţiva exaocteţi, însă conţine tot ce ştiu despre partea îndepărtată: tot ce-am învăţat de la Suljan, Umrao şi ceilalţi, plus tot ce-am dedus eu singur. Bineînţeles totul este inutil dacă n-ai acces la graniţă, aşa că organizez o votare pentru a-ţi ceda ţie controlul Mâini Stângi.

Tchicaya nu replică. Yann urmă:

– Probabil că nu-ţi doreşti toată povara asta, dar, crede-mă, facem tot ce putem ca s-o evităm.

– Ei ce pot face acolo sus? întrebă Tchicaya.

– Nu-ţi face griji despre asta. Du-te la navetă şi îndepărtează-te cât poţi de repede. Când va fi sigur, te vom rechema.

– Asta presupunând că rebelii nu vor fura primii naveta…

Verifică imaginea; naveta era tot acolo.

– N-o pot fura, răspunse Yann. Constructorii au dezactivat-o. Branco a fost de acord s-o reactiveze, odată ce ajungi la bordul ei. Acum termină cu discuţiile şi ia kitul!

Tchicaya îşi instrui Mediatorul să accepte pachetul. Yann adăugă vesel:

– Să sperăm că n-o să ai nevoie de el.

Când pictograma lui Yann dispăru, Tchicaya coti brusc, pentru a evita un pieton uluit, care se holba la el de parcă înnebunise. De când se despărţise de Rasmah, nimeni dintre cei pe care-i întâlnise nu păruse prea grăbit şi cu cât se apropia mai mult de navetă, cu atât mai mulţi oameni păreau să se îndrepte în direcţie opusă: îndepărtându-se de unica barcă de salvare a lui *Rindler.* O parte din el legată de planetă aprecia că fenomenul era suprarealist; puţine erau planetele locuite unde ar fi fost complet inutil să abandonezi o corabie cuprinsă de flăcări în mijlocul oceanului. Chiar şi în culturile în care pierderea corpului material era privită cu superficialitate, existau de obicei voluntari dispuşi să facă efortul de a-i salva pe acei oameni aflaţi în pericol care aveau altă opinie. Poate că existau unele orbite circumplanetare ticsite, de unde naufragiaţii să fie recuperaţi cu bravură din vid, totuşi evadarea din *Rindler* sub altă formă decât cea de semnal ar fi însemnat ducerea optimismului pe noi culmi.

Când traversă ultima pasarelă, Tchicaya îi ceru navei o

imagine a intrării în navetă. Nimeni nu era vizibil, nimeni nu stătea de pază. Era pe punctul de a solicita o succesiune de imagini care să acopere toată porţiunea care-i mai rămăsese de parcurs, când observă, cu propriii săi ochi, un grup de oameni pe pasarelă în faţa lui. Patru dintre ei rămaseră locului, iar al cincilea se apropie, purtând o bară lungă din metal.

Tchicaya încetini, apoi se opri. Rebelul continuă să meargă spre el, energic şi decis. Mediatorul lui Tchicaya nu putu detecta nicio semnătură, însă nava ataşă feţei un nume: Selman.

Tchicaya îşi trase răsuflarea, după care strigă politicos:

– Să stăm de vorbă. Spuneţi-mi ce doriţi.

Selman venea către el în tăcere. Chipul îi era chiar mai stâlcit decât al lui Santos; pe o latură a nasului îi cobora o urmă stacojie prelungă, iar în jurul orbitei avea un edem masiv. Cei patru tovarăşi ai săi erau însemnaţi în acelaşi fel. Dacă acesta era un semn al disputelor intestine, întregul grup ar fi trebuit să se fi autoferfeniţit cu săptămâni în urmă.

Brusc, Tchicaya pricepu. Selman nu-şi retrăsese semnătura ca gest de ostilitate sau în încercarea de a-şi tăinui identitatea. El nu avea semnătură şi nici Mediator care să i-o expedieze. Nu avea Exosine. Nu avea Procs. Rebelii improvizaseră o rudimentară unealtă chirurgicală şi-şi extrăseseră unul celuilalt creierii digitali.

– Vorbeşte-mi, zise Tchicaya, şi eu voi găsi translatorul cuvenit! Încă deţinem toate vechile limbaje.

Nu se aştepta să fie înţeles, totuşi putea să provoace un răspuns… presupunând că Selman nu-şi pierduse complet capacitatea de-a vorbi. Tchicaya nu ştia care era cantitatea de ţesut neural de care avea nevoie un *Homo sapiens* pentru a fi complet funcţional. Corpuri precum cele din *Rindler* dispuneau de o rezervă suficientă de neuroni, deoarece delegarea precisă a sarcinilor între componentele digitale şi sistemul nervos central varia mult de la o cultură la alta. El bănuia că până şi rezerva aceasta era mai mică decât un creier complet ancestral, însă o reproiectare atentă ar fi putut include totul.

Când între ei mai rămaseră doar zece-doisprezece metri, Selman se opri şi vorbi. Tchicaya nu putu nici măcar să separe cuvinte distincte; pentru urechea sa părea un flux continuu. Era prima dată în viaţa lui când începuse o conversaţie cu un străin fără să fi pregătit terenul în prealabil, cu doi Mediatori acţionând pentru a întinde o punte peste hău. Totuşi la o clipă după ce

declaraţia se încheie, el îşi reaminti sunetele şi le înţelese.

– Întoarce-te şi pleacă, altfel te bat de te-omor.

Tchicaya răspunse în acelaşi grai, sau în ceea ce spera că era destul de apropiat pentru a fi comprehensibil. Mediatorul lui dăduse de urma cuvintelor lui Selman într-o limbă de pe Pământul secolului al XXIII-lea, dar compensa din mers pentru genul de variaţii care se puteau ivi de-a lungul mileniilor într-o populaţie izolată de vorbitori originali.

– Şi care ar fi alternativa? Să mă întorc şi să ard odată cu nava?

– Dacă constructorii sunt de acord să-ndepărteze nava de graniţă, spuse Selman, nimeni nu trebuie să ardă.

Tchicaya strânse din umeri.

– Să fugim ori să ardem, pentru noi este totuna. Unica miză este accesul la graniţă, aşa că orice alegere care i-ar pune capăt este echivalentă. Ne puteţi duce pe toţi până la Pământ sau ne puteţi crăpa ţestele una câte una, dar nu vă aşteptaţi să căpătaţi mai multă cooperare pentru o alternativă sau alta.

– Atunci scuteşte-te de durere. Sau de mizerie, dacă durerea nu te preocupă.

Înaintă, rotind bara. Tchicaya nu avea cunoştinţe de arte marţiale; delegă problema Exosinelui său şi privi interacţiunea ca un observator detaşat, până ce stătu cu o talpă pe ceafa lui Selman şi ţinu el însuşi bara.

– Ăsta nici măcar n-ai fost tu, vierme fără sânge! şuieră Selman.

– Oho, ţi-ai dat seama?

Ceilalţi patru se apropiau; doi dintre ei ţineau ghiveciuri mari cu plante, arme mai alarmante prin stranietate, decât prin dimensiuni.

– Nimic din toate acestea nu a fost necesar, spuse Tchicaya. Indiferent ce nemulţumiri aţi fi avut, noi v-am fi ascultat.

– Noi ne-am oferit argumentele în mod paşnic, replică Selman. Cu ore-n urmă.

– Care argumente? Imperativele evolutive şi recâştigarea teritoriilor? Noi suntem cei care am pierdut două mii de sisteme. Voi n-aţi pierdut nici măcar o navă.

– Aşadar vă aşteptaţi să stăm cu braţele-ncrucişate, să nu facem nimic? În timp ce voi vă trădaţi propria specie şi eradicaţi ultimele vestigii de omenire?

Tchicaya încă se străduia să înţeleagă originea rebelilor.

Pentru ca să poată trece drept călători obişnuiţi, ei trebuiau să se fi translatat în versiuni care rulau pe Procsurile lor, dar şi pe propriile creiere cai-troieni. Aşteptarea lor, privind impotent cum acţionau celelalte jumătăţi ale lor, trebuie să fi fost o experienţă profund neplăcută. Versiunile neurale n-ar fi fost în stare să urmărească mult, sau poate deloc, din ce se vorbea în jurul lor – nici chiar când cuvintele le ieşeau printre buze –, aşa că versiunile Procs trebuiau să-i informeze ulterior, şoptind în intimitate în graiul lor natal. Premeditaseră totuşi venirea aici pregătiţi să supravieţuiască propriilor lor lobotomii digitale. Tchicaya era acum aproape sigur că constructorii aveau comutatoare de stopare pentru toate Procsurile navei; aceea ar fi fost metoda pe care speraseră s-o utilizeze împotriva rebelilor care se îndreptau spre butuc, înainte de a se răzgândi şi de a-i trimite pe Rasmah şi pe ceilalţi în urmărire.

Ceilalţi patru anacronauţi se opriră în faţa lui Tchicaya. Unul dintre ei, Christa, rosti:

– Dă-i drumul şi întoarce-te.

– Şi dacă nu vreau, ce veţi face? O să mă omorâţi cu rododendronii voştri?

Tchicaya interogă nava:

– Ce este? O plantă de-a ta?

– Iniţial, a fost. Acum însă este modificată.

– În ceva periculos?

– În frunze sau în tulpină nu există nimic evident dăunător.

– Dar în rădăcini?

– Nu pot să ştiu nimic despre rădăcini.

Christa repetă:

– Dă-i drumul şi întoarce-te. Asta-i ultima ta şansă.

Tchicaya îşi întrebă Exosinele dacă îi putea dezarma pe ambii rebeli fără să verse conţinutul ghivecelor. Nu putea să-i promită nimic.

– Nu am nimic de câştigat, dacă mă retrag, spuse el.

Christa coborî ochii la Selman şi pentru o clipă masca ei de încruntare decisă se înmuie. Era naufragiată într-o lume complet străină, alienată, şi credea că era pe punctul să moară.

– Am putea…, zise Tchicaya.

Ea ridică ghiveciul la umăr şi începu să-l zgâlţâie pentru a elibera planta. Tchicaya îi ceru Exosinelui s-o împiedice să cadă; se repezi înainte, prinse tulpina şi împinse planta înapoi în container. Când Christa căzu pe spate, Exosinele lui îl făcu să

întindă cealaltă mână şi să menţină ghiveciul în jurul rădăcinilor.

În aceeaşi clipă zări cu coada ochiului alt anacronaut scuturând planta pe care o ţinea de tulpină. Rădăcinile ieşiseră deja din ghiveci şi solul din jurul lor cădea pe jos. Între degetele cenuşii şi cioturoase ale rădăcinilor existau zeci de noduli albi, proeminenţi. Tchicaya îi ceru Exosinelui să împiedice nodulii să intre în contact cu ceva solid. Exosinele ştia cât de rapid era în stare el să se mişte şi cât de rapid trebuia să fie. Îl anunţă că sarcina era imposibilă.

Anacronatul izbi rădăcinile plantei de podea.

Tchicaya pierdu toate simţurile, cu excepţia chinesteziei. Era surd şi orb, cădea şi aştepta impactul. Fusese azvârlit în aer, aşa că în cele din urmă trebuia să recadă pe sol. Era logic, nu?

Impactul nu sosi niciodată, dar vederea îi fu restaurată după o secundă. Costumul lui se opacizase complet pentru a-i proteja ochii; acum decisese că era sigur pentru el să poată privi din nou. Se afla în exteriorul lui *Rindler* şi se îndepărta de navă. Putea zări pasarela avariată, îngustându-se de ambele părţi ale secţiunii rupte, izolând-o, oprind scăparea aerului dinăuntru. Un ghem de filamente începuse deja să se încrucişeze peste rană.

Se uită în jur, căutându-i pe anacronauţi. Întrezări unul în depărtare, profilat pe lumina graniţei, având aceeaşi viteză pe care o căpătase şi el din rotaţia lui *Rindler,* însă separat de Tchicaya prin forţa exploziei. Membrele erau înţepenite în unghiuri nenaturale; privea un cadavru. Toate corpurile din navă puteau comuta modurile şi rezista fără oxigen, dar combinaţia dintre explozie şi expunerea la vid nu lăsa nimănui speranţa de a supravieţui, dacă nu era protejat. Rebelii avuseseră mai mult timp decât oricare alţii să se gândească să-şi aplice costume înainte de a se autopericlita, totuşi se părea că deciseseră că nu merita oboseala. Era vorba fie de martiriu voluntar, fie de anticiparea că, indiferent ce s-ar fi întâmplat, n-avea să rămână în viaţă nimeni care să vină şi să-i salveze.

– Ai păţit ceva? întrebă Branco.

– Nu cred.

În cazul în care costumul i-ar fi fost cât de puţin afectat de explozie, se autoreparase între timp şi Exosinele nu-i raporta decât vânătăi pe corp.

– O să trimit naveta după tine.

– Mulţumesc, zise Tchicaya.

Aşteptă, privind indiferent colierul navei care continua să se

îndepărteze. El se rostogolea lent în jurul unei axe care aproape coincidea cu direcţia lui de mişcare; *Rindler* nu dispărea nicio clipă din vedere, însă orizontul dintre graniţă şi stele se rotea în faţa sa.

– Se poate ca planul A să nu fie posibil, anunţă Branco. Ei au sudat bolţurile de eliberare ale navetei.

Tchicaya căzu pe gânduri, amuzat pentru o clipă. Stranietatea situaţiei în sine îi indusese o senzaţie de detaşare; îi venea realmente greu să revină cu concentrarea la evenimentele din navă.

– Ce se întâmplă la butuc?

– Am vizionat ce făceau anterior în atelierul pentru instrumente, răspunse Branco. Construiau un detector de particule cu magneţi superconductori puternici, care sunt înglobaţi acum în dispozitivele pe care le duc cu ei.

– Combustibilul trebuie să fie protejat totuşi, nu? Împotriva unor câmpuri magnetice accidentale?

Porţiunea de antimaterie era ţinută într-un container pur magnetic, care trebuia să fie robust.

– Ştii cu câte ordine de magnitudine diferă câmpurile interstelare accidentale de cele mai puternice câmpuri artificiale?

Tchicaya consideră că întrebarea aceea fusese retorică.

– Cât de aproape sunt Rasmah şi ceilalţi?

Nu dorea să se uite singur; voia pur şi simplu ca Branco să-i dea veştile bune.

– Sunt aproape. Însă rebelii au ajuns deja la butuc şi au început montajul.

– Crezi că ar fi capabili să deverseze combustibilul?

– Nu putem ignora posibilitatea. Va depinde de calitatea dispozitivului lor. Dacă sunt inteligenţi şi dacă au timp, pot pompa energie în două fluxuri diferite pe care câmpurile constrictive nu le-ar putea restricţiona simultan.

Tchicaya nu spuse nimic. Închise ochii. El dăduse greş, îşi coborâse garda cu anacronauţii, dar Rasmah era de nezdruncinat. Ea avea să-i oprească, dacă s-ar fi ivit ocazia.

– În combustibil apar curenţi, rosti Branco.

Glasul lui nu trăda nici urmă de panică. După pierderea Trasatorului, îi spusese lui Tchicaya că el cunoscuse moartea locală de şapte sute nouăzeci şi şase de ori, însă chiar dacă ar fi fost imun la temerile existenţiale, posibilitatea de a pierde

contactul cu graniţa trebuia să fie dureroasă.

– Ascultă-mă cu atenţie. Este imposibil să eliberăm naveta în următoarele minute, dar putem utiliza laserul de distrugere a reziduurilor pentru a tăia cablul de susţinere a modulului de care este ea andocată.

– La ce bun? Întregul modul roieşte de rebeli.

– Înăuntrul lui există cinci rebeli cunoscuţi – pe care am reuşit să-i izolăm prin reconfigurarea unor pereţi – şi alte trei persoane. Toate sunt declarate Conservatori, totuşi s-ar putea să-ţi fie aliaţi. Dacă desprind modulul de *Rindler* şi-n rest totul e pierdut, ele ar putea elibera naveta. Iar dacă *Rindler* supravieţuieşte, cel puţin vor avea o şansă de a reveni la noi.

– Cine sunt cele trei? întrebă Tchicaya.

– Alejandro, Wael şi Mariama, răspunse Branco. Eu nu cunosc bine pe niciuna. Tu însă vei fi cel care va rămâne cu ele, aşa c-ar fi bine să decizi dacă va fi sau nu în avantajul tău.

Nava care se îndepărta dispărea în lumina graniţei. Tchicaya nu dorea puterea asupra destinului nimănui, totuşi rebelii îi lăsaseră pe constructori fără altă opţiune decât de a jongla cu alternative odioase, iar acum Branco îl târâse în aceeaşi mlaştină.

Dacă rebelii încercau să distrugă *Rindler,* o făceau pentru că ei credeau că nu mai era nimic de făcut aici, ceea ce însemna că Mâna Dreaptă fusese deja amorsată să traseze viermii Planck fără altă intervenţie. Cruţarea celor din modul nu ar fi pus partea îndepărtată în vreun pericol mai mare, aşa că el ar fi trebuit să aleagă soluţia salvării acelor oameni, cu speranţa că-l vor ajuta să lupte cu viermii Planck. Dacă însă era lăsat singur, plutind în depărtare, ar fi putut să controleze Mâna Stângă pentru o vreme, prin telecomandă, însă fără navetă ar fi pierdut finalmente contactul radio.

Rebelii puteau totuşi să se fi înşelat. Prima tentativă de a crea viermi Planck putea să eşueze. Dacă supravieţuia vreun aliat al rebelilor, acesta ar fi putut acţiona pentru a rectifica acele prime erori; ar fi dispus de decenii în care să-şi atingă obiectivul, garantând practic extincţia părţii îndepărtate. Aşa că poate că ar fi fost mai sigur să fie lăsat singur, să facă ceea ce mai putea în timpul de care mai dispunea.

Totul se rezuma la întrebarea dacă unul sau mai mulţi dintre acei trei oameni fuseseră sau nu convinşi de rebeli, aşa cum fusese convins Birago; Birago, care întotdeauna păruse

înflăcărat, dar rezonabil, şi nici pe departe atât de fanatic ca Tarek.

Alejandro, Wael şi Mariama.

– Am dedus strategia utilizată de rebeli, anunţă Branco. Nu-i cea mai bună, însă este eficientă. Dacă nu sunt opriţi, vor deversa în mod clar combustibilul.

– Taie cablul, spuse Tchicaya.

Privi orizontul, căutând vreo sclipire din partea laserului în acţiune, dar era inutil. De acum nu mai putea vedea nicio părticică din navă, iar porţiunea din cablu care strălucea alb-incandescent ar fi fost lungă de numai câţiva centimetri.

– Branco?

– Aproape am terminat. O să mai dureze câteva secunde. Rasmah tocmai a ajuns la butuc. Se luptă cu doi rebeli. Branco chicoti. Pardon, doar cu unul.

Entuziasmul lui Tchicaya crescu. Îi ceru navei să-i arate lupta.

Nu primi niciun răspuns. Repetă solicitarea.

La orizont apăru o mărgea orbitoare de lumină violetă, depăşind intensitatea graniţei. După aceea costumul lui îi opaciză vederea.

14

După ce îl părăsi primul val, paralizant, de disperare, Tchicaya încercă s-o contacteze pe Mariama. Fără succes, dar se el se pregătise pentru această lovitură ulterioară. Nu ştia în ce direcţie fusese catapultat modulul, însă cu fiecare minut care trecea, atât el, cât şi modulul se distanţau cu încă şase kilometri de locul unde fusese *Rindler* şi era posibil să fie deja prea îndepărtaţi unul de celălalt pentru contactul direct între Mediatori. Modulul ar fi avut propriile sale transceivere pe rază mai lungă, dar era posibil ca acestea să fi fost afectate de radiaţiile din globul de foc în care se transformase *Rindler.*

Trebuia să aibă răbdare. Dacă Mariama supravieţuise, ea avea să găsească o cale de a-l contacta.

Cu întârziere, se gândi să încerce Mâna Stângă şi primi răspuns. Votarea despre care vorbise Yann se desfăşurase la timp: Mâna Stângă nu numai că-i recunoscu semnalul, ci era de acord să primească instrucţiuni din partea lui.

Îi ceru Mediatorului să-i construiască o copie virtuală a

familiarei console din Camera Albastră şi se instală în faţa ei. Contopi kitul lui Yann cu interfaţa şi apelă primul meniu simplu de opţiuni. Pentru câteva secunde fu prea temător ca să facă orice altceva decât să privească ecranul. După aceea trasă o sondă care să intre în partea îndepărtată şi să se întoarcă pe cât de repede era posibil.

După câteva minute ecoul reveni. Cel puţin stratul de suprafaţă al părţii îndepărtate era neschimbat şi populat cu exact acelaşi mix de vendeki pe care-l văzuse la primul experiment.

Încercă o sondare mai profundă. Rezultatul fu acelaşi: nimic nu se schimbase.

Tchicaya părăsi 'şaftul. Privi plin de speranţe orizontul şi cernu posibilităţile. Rebelii optaseră să nu traseze viermii Planck înainte de a-şi lansa atacul asupra navei. Poate că se temuseră că vor întâlni mai multă rezistenţă hotărâtă din partea oponenţilor lor, dacă anihilarea părţii îndepărtate se derula deja sub ochii acestora. Un asalt prematur asupra graniţei ar fi slăbit de asemenea poziţia Conservatorilor rămaşi, dacă revolta ar fi fost înăbuşită. Oricum, faptul că rebelii simţiseră nevoia de a distruge *Rindler* implica lipsa lor de convingere că procesul va fi de neoprit odată ce începuse.

Dacă rebelii nu aranjaseră ca pierderea navei să declanşeze imediat evenimentele, trebuia să existe un soi de releu de timp cu numărătoare inversă. Dacă Mariama eliberase naveta, era posibil ca ea să se fi îndreptat direct spre Mâna Dreaptă, ca s-o elimine complet din ecuaţie. Dacă Birago o „corupsese” cu succes, Mâna Dreaptă nu avea să accepte ordine din partea ei şi era cu certitudine mai capabilă să aibă grijă de sine decât fusese Trasatorul, ferindu-se de mutaţii mult mai mari din graniţă. Tchicaya se îndoia însă că ar fi fost echipată să se apere împotriva unui atacator determinat. Naveta avea motoare mai puternice; dacă totul se rezuma la forţă brută, probabil că ar fi putut să împingă realmente Mâna Dreaptă în graniţă.

Dacă Mariama ajungea acolo la timp…

Şi dacă dorea s-o facă…

La trei ore şi jumătate după pierderea lui *Rindler,* graniţa se transformă. Tchicaya nu percepu nimic apropiindu-se, ci văzu doar cum întinderea de lumină albă fu înlocuită instantaneu de gri opalescent. Se întoarse la timp pentru a zări marginea

schimbării, când aceasta dispăru îndărătul său.

Sfera graniţei era atât de vastă, încât adevăratul orizont geometric se afla la un miliard de kilometri depărtare, însă pentru văzul lui neajutat tot ce se afla dincolo de aproximativ un milion de kilometri ocupa o singură linie, prea îngustă pentru a-i mări rezoluţia. După ce rederulă evenimentul, calculele lui nu putură elimina posibilitatea ca schimbarea să se fi petrecut cu viteza luminii. În felul acela ar fi fost practic imposibil s-o fi văzut venind, iar apoi dovada defazată a marginii care gonea ar fi lăsat impresia că se deplasa cu jumătate din viteza ei reală, străbătând în vreo şase secunde milionul de kilometri pe care-l putea distinge Tchicaya.

Verifică cu Mâna Stângă. Fiind mai aproape de graniţă, câmpul de observare al staţiei era mai mic decât al lui Tchicaya, dar instrumentele erau mult superioare simţurilor lui. Urmărise schimbarea pe care o văzuse Tchicaya şi aprecia că se derulase cu viteza luminii.

Nu „aproximativ”, nu „în jur de”, ci, în limitele măsurării, exact cu viteza luminii. Ceea ce însemna că viermii Planck nu puteau fi urmăriţi şi cu atât mai puţin nu puteau fi opriţi.

Bătălia se terminase. Partea îndepărtată era pierdută.

Tchicaya se stăpâni furios. Capacitatea de a se deplasa peste graniţă cu viteza luminii nu garanta puterea de a pătrunde în partea îndepărtată cu aceeaşi viteză. Din câte ştia, era posibil să nu fi văzut decât o variaţie a efectului de fixare pe suprafaţă a lui Branco.

Îi ceru Mâinii Stângi să traseze alt impuls.

N-o putu face. Graniţa se retrăsese.

Se retrăsese – cât de departe? Mâna Stângă nu-i putu preciza. Cum poţi să măsori distanţa până la un plan de lumină imaterial, lipsit de caracteristici? După ce graniţa ieşise din raza de acţiune a fasciculului de particule al stilusului, Mâna Stângă pierduse capacitatea de a apela orice tip de ecou. Împrăştiase un norişor de licurici electronici, care se deplasau cu aproximativ zece metri pe secundă, pentru a vedea unde erau distruşi. Deocamdată toţi rămăseseră intacţi. Era inutil să urmărească strălucirea luminii graniţei; fiecare metru pătrat al graniţei ar fi părut mai estompat pe măsură ce se retrăgea, dar efectul acela era anulat tocmai din cauza că orice instrument specific pe care-l aţinteai spre ea, cu un unghi de vedere fix, prelua lumina de la o porţiune a graniţei tot mai mare cu cât aceasta se îndepărta. În plus nu exista o

deplasare Doppler care să dezvăluie viteza retragerii: partea-îndepărtată era cojită ca un fruct, nu împinsă în depărtare, iar noua şi cenuşia lumină a graniţei era emisă de o succesiune de suprafeţe diferite, nu de o unică sursă mişcătoare ce putea juca rolul unui ceas.

Mâna Stângă detectase o reducere microscopică a orizontului pe fundalul stelelor, ceea ce dovedea că viermii Planck corodaseră partea îndepărtată în vid la sute de mii de kilometri depărtare. Totuşi linia de vizare din Mâna Stângă către noul orizont continua să pătrundă doar cel mult douăzeci de metri sub suprafaţa unde ar fi fost în mod normal graniţa; craterul aflat în creştere putea să nu aibă decât adâncimea limitei acelea, însă putea fi şi de un milion de ori mai adânc.

Tchicaya aşteptă. Licuricii puteau totuşi pieri în orice clipă. Motoarele Mâinii Stângi nu erau puternice şi rezerva de combustibil era mică, dar se putea adapta la o schimbare de câţiva metri pe secundă a vitezei graniţei.

După zece minute nu se modificase nimic. Licuricii continuau să fie vizibili. Viteza graniţei era mai mare decât a lor.

Asta nu însemna că nu rămăsese nicio speranţă. Însă pentru a deplasa Mâna Stângă mai rapid decât licuricii, pentru a avea cea mai mică şansă de a ajunge din urmă graniţa, îi trebuia naveta.

Pe cont propriu, Tchicaya era inutil acum. Totul se reducea la cei trei Conservatori şi la întrebarea dacă sugestia de viaţă din partea-îndepărtată fusese ori nu suficientă pentru a-i face să se răzgândească.

Tchicaya îşi trezi tatăl, trăgându-l de braţ.

– Ce-i?

Tata miji ochii somnoros spre el, apoi zâmbi şi duse un deget la buze. Coborî din pat, îl luă pe Tchicaya în braţe şi-l duse înapoi în camera lui.

Îl puse pe pat şi se aşeză lângă el.

– Nu poţi să dormi?

Tchicaya clătină din cap.

– De ce? Ce s-a-ntâmplat?

Tchicaya nu avea nevoie de imbolduri ca să mărturisească adevărul.

– Nu vreau să îmbătrânesc, zise el. Nu vreau schimbare.

Tata râse.

– Nouă ani nu-nseamnă că eşti bătrân. Şi nimic nu se va

schimba mâine.

Peste câteva ore avea să-şi sărbătorească ziua de naştere.

– Ştiu.

– Vreme de câţiva ani nimic nu se va schimba pentru tine.

Tchicaya simţi o undă de nervozitate.

– Nu mă refer la corpul meu. Nu îmi fac griji în privinţa aceasta.

– Atunci pentru ce-ţi faci griji?

– Voi trăi mult timp, nu-i aşa? Mii de ani?

– Da. Tata se apleca şi-l mângâie pe frunte. Te-ngrijorează moartea? Ştii ce este necesar pentru a omorî pe cineva. Dacă doreşti, ai putea trăi mai mult decât stelele.

– Ştiu. Dar dacă aş face-o… *cum voi şti că sunt tot eu?*

Se strădui să explice. El continua să simtă că era aceeaşi persoană care fusese când avusese şapte, sau opt ani, însă în acelaşi timp ştia că persoana din cele mai vechi amintiri ale lui, de la trei-patru ani, fusese transformată în interiorul pielii sale. Asta accepta, pentru că un prunc era genul de persoană doar pe jumătate realizată care trebuia să fie absorbită în ceva mai mare. Ar fi putut chiar să accepte că peste zece ani unele dintre sentimentele şi atitudinile lui aveau să fie diferite.

– Dar nu se va opri, nu-i aşa? Nu se va opri niciodată.

– Nu, încuviinţă tata.

– Şi atunci cum voi şti că mă schimb în direcţia cuvenită? Cum voi şti că nu m-am transformat în altcineva?

Tchicaya se înfioră. Era mai puţin speriat acum, când nu mai era singur, totuşi prezenţa tatei nu putea alunga pe deplin temerea aceea, aşa cum alungase terorile copilăriei sale. Dacă un străin îl putea înlocui, pas cu pas de-a lungul a zece mii de ani, acelaşi lucru avea să se întâmple cu toţi oamenii. Nimeni din jurul lui nu l-ar fi putut ajuta, deoarece toţi aveau să fi fost uzurpaţi în exact acelaşi fel.

Tata apelă un glob al planetei şi-l întinse către el: o apariţie luminoasă zugrăvită peste umbrele cenuşii ale odăii.

– Unde eşti tu, în clipa asta?

Tchicaya roti puţin globul, printr-un gest, apoi arătă oraşul lor: Baake.

– Uite o problemă pentru tine, spuse tata. Să presupunem că eu trasez o săgetă aici, pe pământ în faţa ta, şi-ţi spun că este lucrul cel mai important care există. (În timp ce vorbea, făcu un semn pe glob.) Oriunde te-ai duce, oriunde ai călători, trebuie să

găseşti un mod pentru a lua săgeata asta cu tine.

Era prea simplu.

– Aş folosi o busolă, zise Tchicaya. Şi dacă n-aş avea o busolă, aş folosi stelele. Oriunde m-aş duce, aş putea avea mereu aceeaşi orientare.

– Crezi că acesta este modul cel mai bun pentru a purta o direcţie cu tine? Să-i reproduci orientarea dată de busolă?

– Da.

Tata trasă o săgeată mică pe glob, în apropierea polului nord, orientată spre nord. După aceea trasă alta săgeată de cealaltă parte a polului, orientată de asemenea spre nord. Ambele săgeţi indicau acelaşi punct pe busolă, dar oricine putea vedea că erau îndreptate în direcţii opuse.

Tchicaya făcu o grimasă. Ar fi dorit să spună că aceasta nu era decât o excepţie afurisită la o regulă altfel perfect rezonabilă, însă nu era sigur că avea dreptate.

– Dă uitare nordul şi sudul geografic, spuse tata. Dă uitare stelele. Săgeata aceasta este unica ta busolă; nu există nimic altceva după care să te orientezi. Trebuie s-o iei cu tine. Spune-mi cum procedezi.

Tchicaya privi globul. Trasă o cale care pornea din Baake. Cum putea să duplice săgeata în vreme ce se deplasa?

– Aş trasa altă săgeată, la fiecare pas pe care l-aş face. O săgeată identică cu cea dinainte.

Tata zâmbi.

– Bravo! Dar cum ai putea să faci fiecare nouă săgeată identică cu cea dinainte?

– Aş face-o de aceeaşi lungime. Şi aş trasa-o paralelă cu ea.

– Totuşi cum ai face asta? insistă tata. Cum ai putea să ştii că noua săgeată este paralelă cu cea veche?

Tchicaya nu era sigur în privinţa răspunsului. Globul era curbat şi geometria lui era complicată. Poate că ar fi fost mai simplu să pornească de la o suprafaţă plană şi apoi să avanseze către cazul mai complicat. Apelă un plan translucid şi trasă o săgeată neagră. La comandă, Mediatorul lui putea să duplice obiectul oriunde pe plan, însă rămânea în seama lui să înţeleagă regulile.

Trasă a doua săgeată şi-i examină relaţia cu prima.

– Sunt paralele. Dacă le-aş uni bazele şi vârfurile, ar forma un paralelogram.

– Corect. Dar cum *ştii* că ele formează un paralelogram? (Tata

se întinse şi strâmbă a doua săgeată.) Îţi dai seama că l-am stricat, privindu-l pur şi simplu, însă ce anume cauţi când îl priveşti?

– Distanţele nu mai sunt aceleaşi, spuse Tchicaya urmărindu-le cu vârful degetului. Ele diferă acum – de la o bază la cealaltă şi de la un vârf la celălalt. Aşadar, pentru ca a doua săgeată să fie identică cu prima, trebuie să mă asigur că are aceeaşi lungime şi că vârful ei se află faţă de vârful primei la aceeaşi distanţă care există între bazele celor două săgeţi.

– Este adevărat, încuviinţă tata. Acum să presupunem că sporim niţel dificultatea problemei. Să presupunem că nu dispui de o riglă gradată, de niciun instrument de măsură. Nu poţi să măsori o distanţă pe o linie şi apoi s-o reproduci pe cealaltă linie.

Tchicaya izbucni în râs.

– Asta-i prea greu! În cazul ăsta, e imposibil!

– Aşteaptă! Poţi să faci următorul lucru: să compari distanţele de pe aceeaşi linie. Dacă mergi rectiliniu de la A la B şi de acolo la C, poţi *să ştii* dacă B este exact la jumătatea drumului.

Tchicaya privi fix săgeţile. Nu zărea acolo nicio jumătate a drumului.

– Uită-te, uită-te, îl îndemnă tata. Uită-te la lucrurile pe care încă nici măcar nu le-ai trasat.

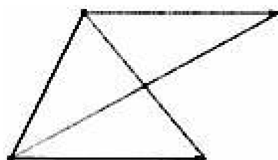
Indiciul acela îl ajută.

– Diagonalele?

– Exact.

Diagonalele paralelogramului mergeau de la baza primei săgeţi la vârful celei de-a doua şi de la baza celei de-a doua la vârful primei. Iar diagonalele se intersectau în părţi egale.

Lucrară împreună, determinând detaliile, precizându-le. Puteai duplica o săgeată, dacă trasai o linie de la vârful ei până la baza pe care o aleseseşi pentru a doua săgeată, împărţeai în două linia aceea, apoi trasai o linie de la baza primei săgeţi prin punctul median determinat şi continuai. Capătul acelei a doua diagonale îţi spunea unde va fi vârful săgeţii duplicat.

Tchicaya privi încântat ceea ce realizaseră.

– Cum faci acelaşi lucru pe o sferă? întrebă tata.

Îi întinse globul.

– Păi... faci la fel. Trasezi aceleaşi linii.

– Rectilinii? Curbe?

– Rectilinii...

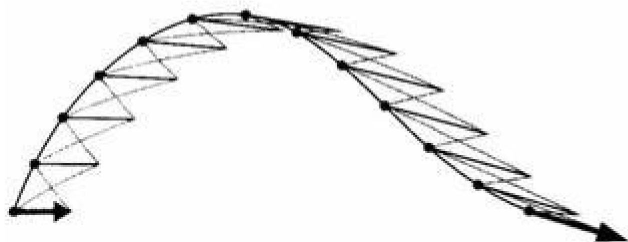
Tchicaya se opri repede. Rectilinii, pe un glob?

– Cercuri ecuatoriale. Arcuri de pe cercuri ecuatoriale.

Pentru oricare două puncte date pe o sferă puteai să găseşti un plan care să treacă prin ambele şi de asemenea prin centrul sferei. Arcul de pe cercul de mărimea ecuatorului format prin intersecţia dintre plan şi sferă reprezenta distanţa cea mai scurtă dintre cele două puncte.

– Da, aprobă tata şi arătă calea pe care Tchicaya o trasase ca ieşind din oraşul lor. Dă-i drumul şi-ncearcă! Vezi cum arată.

Tchicaya copie săgeata o dată, la o distanţă mică pe cale, utilizând construcţia paralelogram, dar cu arcuri de cercuri ecuatoriale ca diagonale. Îi ceru după aceea Mediatorului să repete în mod automat procesul, până la sfârşitul căii.

– Asta-i! se minună el. Am făcut-o!

O structură reticulară de diagonale se desfăşura în lungul căii, marcând ruta şi purtând săgeata înainte. Fără busolă, fără stele după care să se orienteze, ei descoperiseră totuşi o cale de a copia săgeata perfect, de la început până la sfârşit.

– Este frumoasă, nu-i aşa? spuse tata. Se numeşte scara lui Schild. În toată geometria, în toată fizica, aceeaşi idee apare într-o mie de aspecte diferite. Cum porţi ceva de aici până acolo, păstrându-l neschimbat? Îl deplasezi pas cu pas, menţinându-l paralel în unicul fel în care are sens. Urci scara lui Schild.

Tchicaya nu întrebă dacă metoda putea fi extinsă dincolo de fizică; ca răspuns la temerile lui, nu era decât o metaforă. Însă o

metaforă plină de speranţe. Chiar în vreme ce se schimba, se putea urmări îndeaproape şi putea judeca dacă nu-şi strâmba săgeata sinelui.

– Mai există un lucru pe care ar trebui să-l vezi, spuse tata.

Trasă o a doua cale pe glob, unind aceleaşi două puncte, dar urmând altă rută.

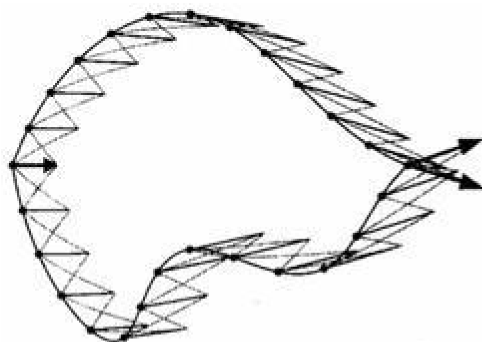
– Încearcă din nou.

– Va fi acelaşi lucru, prezise Tchicaya încrezător. Dacă sui de două ori pe scara lui Schild, va copia săgeata în ambele rânduri.

Era ca şi cum i s-ar fi cerut să adune o duzină de numere de două ori, grupându-le în modalităţi diferite, în final răspunsul trebuia să fie acelaşi.

– Atunci, fă-o, insistă tata.

Tchicaya se supuse.

– Am făcut o greşeală pe-undeva, spuse el.

Şterse a doua scară şi repetă construcţia. Nici de data aceasta a doua copie a săgeţii de la capătul căii nu se potrivi cu prima.

– Nu-nţeleg, se plânse Tchicaya. Ce greşesc?

– Nu greşeşti nimic, îl linişti tata. Ar fi trebuit să te fi aşteptat la asta. Întotdeauna există un mod prin care să porţi săgeata înainte, însă el depinde de calea pe care o urmezi.

Tchicaya nu răspunse. Crezuse că i se arătase drumul spre siguranţă, spre continuitate. Acum se dizolva în contradicţii în faţa ochilor săi.

– Nu vei înceta niciodată să te schimbi, spuse tata, dar asta nu înseamnă că trebuie să pluteşti în bătaia vântului. În fiecare zi poţi să examinezi persoana care ai fost şi lucrurile noi la care ai asistat şi să iei propria ta decizie, onestă, despre cine ar trebui

să devii. Indiferent ce s-ar întâmpla, întotdeauna poţi să fii corect faţă de tine însuţi. Nu te aştepta totuşi să sfârşeşti prin a avea aceeaşi busolă interioară ca toţi ceilalţi. Decât doar dacă ei au pornit alături de tine şi au suit împreună cu tine toate treptele scării.

Tchicaya făcu să dispară globul.

– Este târziu, spuse el. Mă culc.

– Bine. Tata se ridică, gata să plece, apoi se aplecă şi-l strânse de umăr: N-ai de ce să te temi. Dacă rămâi aici cu familia şi cu prietenii tăi, nu vei fi niciodată un străin. Atâta timp cât suim umăr la umăr, toţi ne vom schimba împreună.

– Tchicaya? Mă poţi auzi?

Era Mariama.

– Clar şi puternic, spuse el. Tu eşti bine?

– Asta depinde de ce-nţelegi prin *mine.* Procsul meu e-n regulă. Părţi din Mediatorul meu au ars; mi-a mai rămas doar o legătură infraroşu pe rază scurtă. Corpul meu n-arată deloc frumos, dar se reface.

Semnalul ajungea la el prin intermediul Mâinii Stângi; Mariama eliberase naveta şi mersese acolo în persoană. Transceiverele pe rază lungă din modul şi din navetă suferiseră probabil avarii ireparabile cauzate de radiaţii, ceea ce spunea destule despre probabila stare a corpului ei.

– Ce-i cu ceilalţi?

– Wael şi Alejandro au fost expuşi în mod similar. Ei m-au ajutat să eliberăm naveta, dar n-au fost interesaţi să mai rămână, lipsiţi de pictograme de mod şi într-o companie atât de sărăcăcioasă. Corpul lui Birago pare să fie într-o stare mai bună decât al meu, însă constructorii i-au oprit Procsul, aşa că este ca şi cum n-ar fi. Când am plecat, toţi ceilalţi rebeli erau în stare jalnică; unele dintre corpurile lor reveniseră la starea de amorf nediferenţiat, totuşi m-ar surprinde dacă minţile lor ar fi supravieţuit procesului de reparare chiar şi în cele care mai erau intacte şi respirau.

Avea probabil dreptate; corpurile s-ar fi folosit cu generozitate de apoptoză pentru a ucide celulele lezate de radiaţii şi nu avuseseră niciun motiv pentru care să fi tratat în alt mod ţesuturile neurale.

– M-am dus întâi la Mâna Dreaptă, spuse Mariama, însă trasase deja viermii Planck. Mâna Dreaptă nu pornise în

urmărirea graniţei, dar i-am dat un impuls în direcţia opusă, prea rapid ca să-l poată inversa. Dacă-i găsim vreo utilizare, m-aş putea duce şi s-o remorchez înapoi, însă sper că Mâna Stângă va fi suficientă.

– Va trebui să fie.

Nimic din ce ar fi făcut ei Mâinii Drepte n-ar fi transformat-o într-o maşinărie demnă de încredere.

– În timp ce ne tăia legătura, Branco mi-a spus despre kitul pe care ţi l-a dat Yann, dar n-am avut timp să-mi fac şi eu o copie. Cel mai simplu ar fi dacă mi l-ai trimite acum, înainte să pornesc în urmărirea graniţei.

– Poftim? Tchicaya privi stelele deplasate spre roşu de deasupra orizontului, verificând imaginea în căutarea oricărui semn că el ar fi pierdut contactul cu realitatea şi ar fi halucinat această întâlnire. De ce ar fi cel mai simplu? Nu vii să mă recuperezi?

– Ar însemna o teribilă irosire de combustibil. Nu trebuie să fii fizic aici.

Tchicaya tăcu o clipă. Avea dreptate în privinţa combustibilului, totuşi nu putea să-i accepte propunerea.

– Nu-i adevărat, îi spuse. Dacă rămân aici, până la urmă voi pierde contactul radio. Pur şi simplu din cauza distanţei, finalmente, dar dacă graniţa a căpătat o formă complicată, s-ar putea să-mi pierd linia de vizare mult mai devreme.

– Atunci dă-mi cheia Mâinii Stângi. Cu ea şi cu kitul pot face totul. Mariama suspină. Nu mai fi atât de afectat! Nu-mi place ideea de a te abandona să pluteşti în spaţiu, dar miza este mult mai importantă. Timpul şi combustibilul pe care le cheltuiesc pentru a te recupera ar putea fi vitale pentru partea îndepărtată.

Tchicaya simţi un fior de ispită. S-ar fi putut spăla pe mâini de toate şi să se trezească alături de Rasmah pe Pfaff. Mariama avea perfectă dreptate; timpul nu era de partea lor şi, cu excepţia aptitudinilor secundare pe care i le putea preda cu uşurinţă, prezenţa lui era superfluă.

Dorea să aibă încredere în ea. Nu-şi câştigase oare încrederea aceea? Discuţiile lor contradictorii nu încetaseră, totuşi ea fusese întotdeauna onestă cu el. Ar fi fost meschin şi răutăcios să continue s-o privească bănuitor.

Problema era că el nu se încredea în propriile sale motive. A gândi numai lucruri bune despre ea ar fi fost pretextul perfect pentru a se absolvi pe sine de orice responsabilităţi.

– Nu-ţi transmit nimic, anunţă el. Dacă-ţi pasă atât de mult de partea-îndepărtată, ar fi bine să vii şi să mă recuperezi.

Mariama rămase aşezată în partea din faţă a navetei, când Tchicaya ieşi din ecluză. El încuviinţă din cap şi încercă să zâmbească. Exosinele ei ar fi împiedicat-o să facă orice acţiune care să fi interferat cu vindecarea corpului ei, prin mijloace atât mai blânde, cât şi mai precise decât o pătură de agonie; era absurd să extrapoleze de la durerea neatenuată a arsurilor minore la care fusese de acord să se expună în copilărie. Cu toate acestea vederea pielii ei care supura şi era acoperită de vezicule îi strânse măruntaiele într-un ghem.

– Nu-i atât de rău să faci autostopul în spaţiu, rosti el. Pe sol, am aşteptat mai mult ca să mă ia cineva.

Mariama îi răspunse prin legătura infraroşu:

– Încercă să-ţi dezveleşti corpul cât mai mult. Asta face-ntotdeauna minuni.

Pe drumul lor de întoarcere la Mâna Stângă, Tchicaya primi cea dintâi veste bună de când auzise votarea moratoriului. Orizontul îşi oprise retragerea. Mâna Stângă nu mai vedea stele noi furişându-se în cadru.

Asta în sine nu rezolva adâncimea regiunii pierdute peste tot, dar geometria particulară era sugestivă. Noul orizont se afla exact acolo unde ar fi fost dacă viermii Planck ar fi eşuat să pătrundă în stratul semnalizator, acolo unde populaţia de vendeki se modifica brusc, la o sută de kilometri în partea-îndepărtată.

Pe măsură ce se apropiară de Mâna Stângă, veştile deveniră chiar mai bune. Licuricii începuseră finalmente să dispară şi momentele morţilor lor confirmau scenariul cel mai favorabil: graniţa se retrăsese până la stratul semnalizator, însă nu mai departe.

Tchicaya era extaziat, dar Mariama spuse:

– Nu presupune că ăsta este noul *statu-quo.* Spre sfârşit, Birago nu-mi spunea chiar totul, însă dacă ceea ce-a făcut aici are vreo asemănare cu ceea ce făceam eu cu Tarek, atunci viermii Planck n-ar fi cedat la primul obstacol.

– Şi ce înseamnă asta?

– Vor suferi mutaţii. Vor experimenta. Vor continua să autovarieze, până vor găsi un mod de străpungere.

– Voi ştiaţi cum să faceţi asta? Aţi pus la punct toate detaliile?

– Nu, recunoscu ea, dar de-ndată ce ne-aţi arătat vendekii, ei

s-au dovedit o sursă imensă de inspiraţie. Eu şi Tarek nu ne-am ocupat de asta, totuşi nu cred ca Birago să fi ratat ocazia.

Andocară la Mâna Stângă şi duseră staţia până în punctul unde dispăreau licuricii.

Recâştigarea alinierii cu graniţa dură aproape o oră, pe măsură ce un ciclu de ajustări tot mai delicate aduse stilusul în raza de acţiune. După aceea Tchicaya trasă o serie de sonde care să se împrăştie în lateral, însă în acelaşi timp să înainteze direct, sporindu-le şansele de a câştiga o imagine comprehensivă a viermilor Planck. Deloc surprinzător, acum când stratul semnalizator era infectat cu viermi Planck şi expus vidului, el nu mai vibra, nu mai expedia numere prime. Tchicaya tânjea să descopere mecanismul care-l acţionase, dar trebuia să rămână focalizat; încercarea de a diseca distrusul echipament SETI al celor din partea-îndepărtată – dacă asta fusese – trebuia să ocupe locul al doilea după rezolvarea flagelului pe care baliza aceea semnalizatoare nu izbutise s-o împiedice singură.

După ce lansă ultima sondă, se întoarse către Mariama:

– Dacă mi-ai da toate detaliile cu privire la ce ai lucrat cu Tarek, nu ar mai fi nevoie să stai aici.

Ea şuieră dezgustat, primul sunet real pe care o auzise emiţându-l.

– Ce-i asta – o ripostă copilărească fiindcă n-am vrut să irosesc combustibil ca să te răsfăţ pe tine?

– Nu. Eu însă am venit în *Rindler* ca să protejez partea îndepărtată. Nu există niciun motiv pentru care să doreşti să continui să te târăşti în genunchi pe sticlă pisată de dragul obiectivelor altcuiva.

Mariama îi examină chipul.

– N-ai realmente încredere în mine, aşa-i?

– Ca să faci… ce anume? Să-ţi trădezi propriile idealuri? Tu ai dorit dintotdeauna să o distrugi.

– Nu mă gândisem niciodată că va implica genocid.

– Încă nu suntem siguri că aşa va fi.

Ea oftă, fizic.

– Te temi aşadar că dacă descoperim o explicaţie naturală pentru stratul semnalizator, prezenţa mea ar deveni brusc stânjenitoare?

– Şi nu ar fi aşa?

– Eu am votat pentru moratoriu, spuse ea. Am votat să nu facem nimic altceva decât să căutăm semne de viaţă, timp de un

an întreg. Indiferent ce s-ar întâmpla, voi respecta angajamentul acela.

Tchicaya simţi o undă de ruşine, totuşi nu bătu în retragere.

– Hotărăşte-te, spuse el. Te afli aici ca să protejezi partea îndepărtată? Sau ca să relansezi viermii Planck peste un an, dacă partea îndepărtată se dovedeşte a fi sterilă?

Mariama clătină din cap.

– De ce trebuie s-aleg? Dacă acolo există creaturi înzestrate cu raţiune, atunci ele merită protecţia noastră. Dacă nu există nimic altceva decât un ocean exotic, plin cu diverse tipuri de alge la scară Planck, atunci cu cât va fi trimis mai repede înapoi în siguranţa vidului, cu atât va fi mai bine. Este chiar aşa greu de priceput diferenţa asta? Ce-am făcut eu vreodată pentru a fi asociată cu rebelii în mintea ta? Când am afişat ultima dată o moralitate de tipul secolului al XIX-lea?

– Al XXIII-lea.

– Asta arată exact cât de puţină istorie cunoşti. Cei mai mulţi oameni care au părăsit Pământul în era aceea au făcut-o tocmai pentru că erau defazaţi de tradiţiile stabilite ale contemporanilor lor. În cazul acesta, eu aş spune că erau cu vreo patru secole în urma vremurilor.

Tchicaya îşi feri privirea. Oare Mariama nu protesta prea mult? Era însă la fel de îndreptăţită ca şi el să dispreţuiască opiniile anacronauţilor. A fi înţelept *post factum* cu privire la complexitatea părţii îndepărtate şi a genocidului inconştient pe care l-ar fi putut comite Conservatorii era ca şi cum i-ai fi învinovăţit pe mimozani pentru că nu anticipaseră eşecul regulilor Sarumpaet.

Sondele începură să revină. Viermii Planck pe care-i dezvăluiau erau structuri descurajant de complexe, cel puţin la fel de complicate ca vendekii înşişi. Iar Mariama avusese dreptate: începuseră să sufere mutaţii, să încerce variaţii. Software-ul numărase mii de tulpini.

Erau într-adevăr capabili de adaptare, totuşi erau prea simpli ca s-o reuşească altfel decât învăţând din greşeli. Designerul lor îi lăsase să-şi poarte singuri de grijă şi asta îi făcea la fel de vulnerabili ca orice patogen banal.

Tchicaya se adresă kitului, îngăduindu-i Mariamei să asculte:

– Găseşte un graf pe care-l putem trasa şi care să distrugă viruşii – fără să înainteze mai adânc şi să vatăme vendekii nativi.

Când rosti cuvintele, i se păru o solicitare ameţitor de

optimistă, dar viermii Planck înşişi fuseseră iniţiaţi dintr-un singur punct, aşa că nu exista niciun motiv pentru care antidotul să nu poată fi introdus în acelaşi mod.

Urmă o întârziere perceptibilă, cât kitul examină problema.

– Nu cred că este posibil, îl anunţă. Viermii Planck exploatează vidul obişnuit din urma lor; au stabilit corelaţii peste graniţă care au cauzat decoerenţa vendekilor. Nu pot descoperi o metodă de atacare a viermilor Planck, care să nu distrugă în acelaşi timp întreaga populaţie de vendeki în care sunt imersaţi.

– Şi dacă populaţia de vendeki se modifică, mai în profunzime? întrebă Mariama.

– Atunci orice devine posibil, însă până nu cunosc detalii nu există nicio garanţie.

Tchicaya trasă sonde care să examineze mai profund.

A doua transformare afectă graniţa la fel de rapid ca prima. Prin ferestrele navetei, ei văzură cum câmpul neted şi sur se preschimbă într-un şablon complex, striat cu zeci de nuanţe strălucitoare. Ritmul inimii lui Tchicaya se iuţi; era de parcă ar fi privit o băltoacă de acid rozând în jos prin roca lipsită de trăsături caracteristice, expunând mii de sedimente delicat stratificate.

– Graniţa trebuie să fi redevenit nemişcată, spuse Mariama, altfel am vedea şablonul modificându-se. Prin urmare viermii Planck s-au lovit de alte obstacole. I-am fi putut extirpa, dacă am fi distrus mai întâi acest strat în întregime.

– Cu tot ce ar fi conţinut el, contraatacă Tchicaya. Nu ştim ce s-ar fi putut găsi acolo.

– Indiferent ce-ar fi fost, replică Mariama, acum a dispărut.

Tchicaya nu spuse nimic, dar ea avea dreptate. Dacă el ar fi acţionat mai rapid, poate că ar fi reuşit să cauterizeze rana. Dacă avea să refuze să ia decizii din cauza informaţiilor incomplete, putea la fel de bine să renunţe să mai intervină şi să-i lase pe cei din partea îndepărtată să se protejeze singuri.

Mâna Stângă lansase imediat alţi licurici, însă el nu intenţiona să-i mai aştepte. Îi spuse navetei să-i urmeze în jos, păstrând doar atâta distanţă cât să fie sigură că putea decelera la timp.

Noua graniţă se afla la şaizeci de kilometri mai jos, dar altitudinea ei nu mai era constantă; naveta se opri în mijlocul unei văi sinuoase. În jurul lor, lumina graniţei dezvăluia că striaţiile pe care le văzuseră din depărtare erau pur şi simplu un nivel al structurii: benzile erau traversate de reţele de linii fine,

întunecate, suprapuse peste unde mişcătoare de luminozitate sporită. Iar aceasta nu era decât vederea cu ochiul liber a unui peisaj ruinat, expus vidului şi roind de jefuitori străini. Tchicaya nici măcar nu-şi putea imagina ce conţineau adâncurile virgine la o scară xennometrică, însă între aceste structuri macroscopice şi vendekii înşişi, posibilităţile pentru forme complexe de viaţă erau mai mari ca oricând.

În timp ce aşteptau să se realinieze stilusul, Mariama spuse:

– Pot să-ntreb kitul ceva?

Tchicaya încuviinţă precaut.

– Cât de complex este algoritmul pe care-l poţi injecta în partea îndepărtată? rosti ea.

Kitul răspunse:

– La ce scară temporală? Dacă îmi acorzi timp suficient, nu există limite.

– Cât timp ar dura să te injectezi tu însuţi?

– Trasând toate datele direct cu Mâna Stângă? Aproximativ o sută de mii de ani.

Mariama râse în infraroşu.

– Există şi alte moduri s-o faci? Care-i metoda cea mai eficientă care ar putea fi aplicabilă cu hardware-ul de care dispunem?

Kitul tăcu, desfăşurând o căutare exhaustivă.

– Ce au fost întrebările acestea? întrebă Tchicaya.

– Aici sus noi suntem orbi, zise ea. Timpul şi eforturile noastre se cheltuiesc în deplasarea informaţiilor înainte şi înapoi peste graniţă. Yann şi ceilalţi ţi-au pus la dispoziţie multe date valoroase, dar ele trebuie aplicate în partea îndepărtată.

Kitul anunţă:

– Aş putea trasa o serie de grafuri care să dea naştere în partea îndepărtată unei structuri care mi-ar permite să expediez date prin graniţă sub formă de lumină modulată. Asta ar dura şaptesprezece minute. Lăţimea totală de bandă ar fi atunci de aproximativ un zettaoctet pe secundă. M-aş putea expedia pe mine prin graniţă într-o milisecundă.

– Într-o formă care ar putea după aceea să călătorească mai adânc, îndepărtându-se de graniţă?

– Posibil. Aş putea înfăşură procesorul cuantic fundamental într-un înveliş de vendeki mobili. Este posibil să nu poată supravieţui în toate mediile pe care le va întâlni, totuşi va lansa sonde care să-i exploreze împrejurimile şi în timpul mişcării ar

putea ajusta populaţiile de vendeki din învelişul protector.

– Şi comunicaţiile cu partea apropiată? întrebă Mariama.

– Aş putea încerca să menţin un cablu de date protejat până la graniţă, însă posibilităţile în privinţa asta par mult mai sărace. Viermii Planck vor ataca interfaţa graniţei şi orice altceva care nu se deplasează mai rapid ca ei.

– Bine. Odată ce ai intra acolo, ai putea să operezi autonom?

– Bineînţeles.

– Vrei să-l lansezi prin graniţă şi să-i spui să improvizeze de acolo? întrebă Tchicaya.

– De ce nu? Cu ce s-ar confrunta? Este mult mai inteligent decât viermii Planck. Ar şti exact ce anume face.

– La un nivel, comentă Tchicaya şi întrebă kitul: Cum ai proceda pentru recunoaşterea vieţii înzestrate cu raţiune?

– Nu ştiu, recunoscu kitul. Nu am informaţii despre conceptul acesta, dincolo de schiţa epistemologică rudimentară care este stocată în interfaţa conversaţională căreia i te adresezi acum.

– Am vorbit cu cuve care aveau mai mult discernământ, observă Tchicaya. Nu te putem lansa ca agent liber în partea-îndepărtată.

Mariama închise ochii. Fluid limpede supura din fisurile ce-i străbăteau scalpul şi i se prelingea pe faţă.

– Exosinele meu, rosti ea, mă anunţă că acest corp îşi încetează activitatea. Crezuse că se putea autorepara, dar sunt prea multe leziuni. Mă tem că vei rămâne cu un cadavru.

Tchicaya se întinse şi o prinse de mână cu blândeţe.

– Îmi pare rău.

– Nu-i nimic zise ea. N-am mai fost acorporală până acum, dar nici nu sunt o fanatică. Câteva zile în afara cărnii n-o să mă omoare. Zâmbi şi pielea feţei se spintecă. Dacă trăieşti destul de mult, ajungi să faci compromisuri cu orice.

Pe când Tchicaya privea, ea îşi părăsi corpul. Respiraţia i se opri şi Mariama se nărui într-o parte. Sub degetele lui, carnea mâinii ei deveni rigidă; celulele individuale renunţaseră să mai încerce să menţină integritatea ţesuturilor pe care le alcătuiau şi începuseră să se închisteze, protejându-se cât puteau mai bine în eventualitatea în care ar mai fi fost utile pentru reciclare.

Tchicaya simţi lacrimile curgându-i pe obraji.

– La naiba…

Mariama nu-l mai putea auzi; legătura infraroşu cu Mediatorul ei funcţionase prin intermediul celulelor nervoase şi ale

epidermei, iar aceea era unica rută funcţionabilă în Procsul ei. Acum era surdă, oarbă şi fără minte, până o extrăgea.

Tchicaya se îndreptă către trusa de unelte a navetei şi alese ceva lung şi ascuţit. Apoi se prinse cu centuri în scaunul de lângă Mariama, pentru a nu fi îndepărtat de reacţiunea forţei pe care o aplica.

Ştia că ea era mai presus de durere, totuşi nu se putu opri din plâns când îi tăie în carne. El nu era un acorporal. Nu găsise niciodată o cale de a o iubi care să fi abandonat complet ideea că trupul Mariamei era cel care trebuia iubit şi protejat.

Scoase cele trei dispozitive: trei sfere mici, negre, conectate laolaltă prin cabluri optice. Atât Mediatorul, cât şi Exosinele aveau un puf de firişoare gri, fine, care se conectaseră la sistemul nervos al corpului.

Tchicaya îşi consultă propriul Mediator; comparativ cu biblioteca din *Rindler* nu era o resursă prea strălucită, însă ştia totul despre propriul său design. Dacă avea o versiune fără corp al aceluiaşi hardware, cu transceiverul radio ars, cum putea restabili contactul?

Mediatorul lui descrise hardware-ul specializat care putea rezolva problema. În navetă nu exista nimic măcar pe departe similar.

Tchicaya examină componentele însângerate pe care le ţinea în palmă. Cândva îi ceruse Mariamei să-l părăsească, pentru ca să poată termina singur sarcina aceasta. Acum se părea că rugămintea îi fusese îndeplinită.

– Nu există nicio altă modalitate de a stabili contactul? îşi întrebă Mediatorul.

– Nu, dacă dispozitivul rămâne separat de corp.

Nu-i putea creşte Mariamei un corp nou pornind de la zero; nu dispunea de timpul necesar. Iar celulele celui vechi făcuseră deja tot ce le stătuse în putinţă; nu aveau să fie convinse să mai funcţioneze.

– Dar dacă ar fi în carnea altcuiva? întrebă Tchicaya. În acelaşi corp cu alt Mediator?

– Unde anume, mai precis?

– Unde ar trebui să fie?

– În interiorul craniului. Sau foarte aproape de şira spinării.

Prin urmare, aceea era soluţia. Tchicaya strânse din dinţi. Tot nu era sigur în privinţa loialităţilor ei, totuşi era chiar şi mai puţin sigur că putea să continue fără ea.

Îşi scoase hainele însângerate şi defolie costumul. După aceea îi ceru Exosinelui să-l dirijeze. Cunoştea poziţia fiecărui nerv şi a fiecărui vas de sânge din corpul lui şi-i putea mişca mâinile cu precizie perfectă.

Stilusul se alinie cu graniţa. Tchicaya lansă un roi de sonde, apoi instrui kitul să înceapă să lucreze în mod automat imediat ce aveau să se întoarcă ecourile; să proiecteze un replicator care să ardă toate tulpinile curente de viermi Planck, indiferent care ar fi fost soarta vendekilor din jurul lor.

– Ce se-ntâmplă? rosti Mariama.

– Eşti înapoia rinichiului meu drept, spuse Tchicaya. Sistemul meu nervos tocmai a reuşit să se conecteze cu Mediatorul tău.

Revelaţia aceea o derută numai o clipă.

– Nici măcar nu m-am gândit la comunicare. Corpul mi-a cedat atât de brusc, încât n-am avut timp să-mi fac planuri.

– Eşti în regulă?

– Absolut.

– Ce simulezi?

– Deocamdată nimic. Am stat pur şi simplu în beznă şi m-am gândit.

– Vrei să-mi partajezi simţurile?

Era ceea ce ar fi cerut el dacă rolurile le-ar fi fost inversate: orice care să-i ancoreze mintea de realitate, chiar dacă la mâna a doua.

Mariama şovăi.

– Mi-ar plăcea să am acces, mulţumesc, dar o să mă fac o pictogramă cu un punct de vedere în ’şaft şi o să proiectez pe un ecran imaginile primite de la tine. Nu vreau să-ncep să pretind că-ţi populez corpul. Deoarece de fapt nu-l pot controla, aşa ceva n-ar face decât să mă simt închisă-n cuşcă.

– Bine.

Tchicaya simţi un frison de anxietate, totuşi ideea că invitase un musafir care putea încerca o lovitură de palat era pură fantezie. Toate conexiunile între celulele lui nervoase şi Mediatorul ei se aflau complet sub controlul Exosinelui său; până la nivel molecular, acest corp avea să preia instrucţiuni doar de la hardware-ul adecvat.

– Tu continuă să vorbeşti în timp ce eu fac asta, spuse ea. Care-i situaţia cu graniţa?

Tchicaya o puse la curent cu ultimele date.

Mariama fu derutată.

– Nu trasezi interfaţa?

– Ce rost ar avea? replică el. N-aş face decât să blochez stilusul. Este mai bine să încercăm să distrugem viermii Planck din exterior. În felul acesta putem utiliza împotriva lor chiar propria lor tactică: putem să-i corelăm cu vidul, să-i împingem spre decoerenţă. Este o problemă mai simplă. Nu trebuie decât să trasăm ceva suficient de agresiv ca să-i distrugă, însă cu un design cu final închis, care să se oprească complet la următoarea schimbare de vendeki.

– S-ar putea să ai dreptate, acceptă ea. Sper să fie atât de simplu pe cât spui.

Tchicaya privi afară, peste peisajul cu nuanţe de curcubeu. Tot ce se întâmpla aici – distrugerea provocată de viermii Planck şi de probabilul lor remediu – avea să se propage cu viteza luminii peste întreaga graniţă. Diversitatea vendekilor părea să fi acţionat deocamdată ca o barieră eficientă, dar în defensivă puteau să existe breşe, filamente sau canale de populaţii identice care să pătrundă adânc în partea îndepărtată. El risca la o scară ameţitoare, ca un ecolog diletant din era colonială a Pământului, străduindu-se să echilibreze un prădător introdus din exterior cu alt prădător.

Kitul anunţă:

– Mă tem că viermii Planck au fost mai vicleni decât mă aşteptasem. Cerinţa de a ataca un mix nou de vendeki n-a eliminat niciuna dintre vechile mutaţii; toţi au fost transportaţi mai jos de către cei care au înregistrat succes. Aşa că acum există peste zece milioane de variante diferite. Pot trasa iniţiatori pentru replicatori individuali care i-ar distruge pe toţi, însă asta va dura mai mult de nouă ore.

– Începe imediat, spuse Tchicaya, totuşi în acelaşi timp gândeşte-te la un singur iniţiator care ar putea face acelaşi lucru.

Kitul reflectă asupra cererii sale.

– Nu văd vreun mod de a reuşi asta fără să trasez ceva la fel de virulent ca viermii Planck. Ar trebui să sufere mutaţii pentru a putea aborda toate variantele şi nu există nicio garanţie că nu se va consuma prematur, ori că nu va funcţiona deloc.

– Nu ne putem baza pe nouă ore la graniţă, zise Mariama. Iar dacă eşuează din nou înainte să ne fi terminat treaba, data viitoare va fi şi mai greu.

– Şi ce sugerezi?

– Ţi-am spus ce cred că trebuie să facem.

– Să lansăm prin graniţă ceva care să poată acţiona dinăuntru? Ţi-am răspuns de ce nu este o soluţie viabilă. Nu există gloanţe magice atât de inteligente încât să le tragi într-o lume necartografiată şi să te aştepţi din partea lor să ucidă un invadator fără a distruge tot ce ar fi trebuit să salveze de fapt. Tchicaya râse amar. Şi aşa îmi vine tare greu să cred că am putut eu însumi face judecăţile acelea.

– Ştiu. Tocmai de aceea trebuie să-ncepi să le faci din cealaltă parte a graniţei.

Tchicaya bănuise că într-acolo se îndrepta ea când moartea îi întrerupsese şirul gândurilor. Sperase să fi făcut ideea superfluă înainte ca ea s-o fi putut exprima în cuvinte.

– Crezi că ar trebui să mă transmit înăuntru?

– Rata datelor ar fi destul de rapidă. Şaptesprezece minute pentru construirea interfeţei, apoi în jur de o oră ca să treci prin ea.

– Şi după aceea? Toate strategiile noastre de abordare a viermilor Planck se bazează pe corelarea lor cu vidul. Nu poţi face asta din interior.

– Atunci caută alte strategii, insistă Mariama, după ce ai pătruns suficient de adânc ca să ai o idee mai bună despre ce-i sigur şi ce nu-i. Eu nu spun că ar trebui să renunţăm să mai lucrăm din partea asta, însă ambele strategii prezintă avantaje. Un atac din două direcţii ne poate doar îmbunătăţi şansele.

Tchicaya îşi epuizase argumentele. Ridică ochii spre reflexia sa din fereastră, ştiind că Mariama avea s-o vadă.

– Nu pot face asta singur, rosti el. Nu pot intra acolo fără tine.

Aşteptă o mustrare usturătoare. Asta era o slăbiciune chiar mai mare decât cererea de a fi recuperat din spaţiu, când ar fi trebuit să fi fost de acord să plutească stoic în nefiinţă. Cel mai rău era însă faptul că el continua să aibă îndoieli faţă de Mariama. La câte şanse de a scăpa de prezenţa ei avea să dea cu piciorul?

– Umăr la umăr, după patru mii de ani? spuse Mariama.

– Rinichi la rinichi.

– Înţeleg că n-o să mă laşi să merg eu singură?

– Nu. Gândeşte-te la situaţia asta ca o extindere a vechilor protocoale pentru Trasator. Pentru ca toţi să fie oneşti, întotdeauna trebuie să existe şi un observator din cealaltă facţiune.

Tchicaya încercă să-şi păstreze glasul vesel, dar simţea

momentul acesta ca pe recunoaşterea finală a ceea ce se întâmplase între ei. El o urmase întotdeauna pe Mariama, pe fiecare pas al drumului. Când ieşiseră din încetinire, când plecaseră de pe Turaev… Chiar şi în secolele pe care le petrecuseră despărţiţi, propriile sale călătorii, propriile sale aventuri păruseră posibile doar după ce ea luminase calea. Nu se ruşina de asta, totuşi regreta că nu o confruntase direct mult mai devreme. Regreta că nu-i spusese lui Rasmah atunci când rebelii îşi dezvăluiseră intenţiile pentru prima dată: *Nu eu trebuie să fiu lăsat în urmă, aici. Du-te tu la navetă şi voi merge eu la butuc. Oricine poate azvârli sabotorii de pe schele, însă nu oricine poate păşi singur în partea îndepărtată.*

– Bine, spuse Mariama, o să vin cu tine. În felul ăsta, ne vom păstra oneşti. Totuşi procesul trebuie astfel stabilit încât să nu pericliteze totul. Vehiculul va trebui să fie programat să întrerupă transferul şi să coboare fără al doilea pasager, dacă graniţa începe să cadă în timp ce numai unul dintre noi a trecut.

– E logic, acceptă Tchicaya.

– Atunci rămâne un singur lucru de decis.

– Care anume?

– Cine merge primul.

15

Tchicaya privi afară din *Sarumpaet,* într-un ocean verde-chitră. În depărtare, partiţii strălucitoare care aminteau de membranele din alge ce formau cuştile în unele grădini zoologice acvatice se legănau lin înainte şi înapoi, parcă în ritmul unor curenţi misterioşi. Oceanul îşi schimba brusc culoarea îndărătul fiecărei bariere; verdele lăsa loc altor nuanţe vii, ca o etalare rafinat de segregată de plancton bioluminescent.

Aici partea îndepărtată era un fagure de diferite populaţii vendeki, care ocupau celule cu mărimea de aproximativ un micron. Frontierele dintre celulele adiacente vibrau aidoma unor tobe care cântau singure; niciuna nu emitea numere prime, totuşi unele ritmuri mai complexe făceau aproape plauzibil ca stratul semnalizator să nu fi fost decât un accident natural. Chiar dacă asta ar fi fost însă adevărat, Tchicaya se îndoia că ar fi justificat uşurarea faţă de diminuarea posibilităţii ca miza să o reprezinte viaţa înzestrată cu raţiune.

Poate că stratul semnalizator îl adusese atât de departe, dar milioanele de ani-lumină cubici neexploraţi de sub el însemnau că judecarea întregii părţi îndepărtate după acest criteriu ar fi semănat cu anularea oricărei posibilităţi de viaţă extraterestră pe simplul motiv că de fapt constelaţiile nu erau animale pe cer.

Panorama pe care o privea era o construcţie, dar una onestă. *Sarumpaet* îşi „ilumina" în mod constant spaţiul înconjurător utilizând sonde, însă acestea aduceau mai degrabă cu nişte insecte-spion decât cu fotoni şi trebuiau să revină în mod fizic cu detaliile a tot ce întâlniseră, în loc să transmită prin radio imaginile îndepărtate. Corpul lui, vehiculul în sine – o bulă transparentă asemănătoare unei versiuni la scară redusă a modului de observaţie din *Rindler,* dotată în plus cu ferestre dispuse în tablă de şah în podea – şi gravitaţia pe care o simţea erau toate pure ficţiuni.

Se întoarse către pictograma Mariamei în aşteptare, care acum era completă până la umeri. Corpul îi era reprezentat sub forma unui container transparent, care se umplea lent cu culoare şi soliditate dintr-un firicel de lumină ce curgea printr-o conductă de sticlă care ducea până la graniţă. Tchicaya privi în lungul conductei, spre stratul clocotitor de viermi Planck ce se conturau violet şi negru pe fundalul veselelor pasteluri false ale vendekilor. La fiecare câteva secunde, un filament negru şerpuia în jos către el, ca un tentacul de păcură malignă care invada un univers din sucuri de fructe. De fiecare dată până acum vendekii răspunseseră prin strangularea filamentului şi distrugerea intruşilor.

Sarumpaet evitase să aibă aceeaşi soartă, înconjurându-se într-un înveliş ce imita straturile stabile pe care le vedea în jurul său, dar deşi viermii Planck puteau doar spera să obţină aceeaşi imunitate în urma unei descoperiri absolut întâmplătoare, ei ar fi utilizat-o în scopuri mult mai puţin benigne.

Tchicaya rula propria sa încetinire privată, pentru ca aşteptarea să nu fie insuportabilă; porţile cuantice la scară Planck ale lui *Sarumpaet* ar fi putut prelungi până la eternitate ora aceea. Kitul îşi folosea viteza amplificată pentru a-şi extinde căutarea de noi strategii, în ciuda faptului că deocamdată nu obţinuse nimic promiţător. Cei zece milioane de viermi Planck ucigaşi individuali care fuseseră proiectaţi în partea apropiată putuseră fi trasaţi aici într-o fracţiune de microsecundă în loc de nouă ore, dar majoritatea lor ar fi înghiţit *Sarumpaet*

instantaneu. Lui Tchicaya nu i-ar fi păsat dacă i-ar fi imitat pe anacronauţi, pierind în propria sa vâlvătaie glorioasă, însă numai dacă ar fi descătuşat un foc despre care să fie sigur că era simultan eficient şi autolimitator.

Mariamei începuse să-i apară bărbia. Tchicaya interogă pictograma dacă simboliza proporţia datelor primite ca volum ori ca înălţime.

– Volum.

Imaginea perfect conturată a corpului ei începu să pălească, dar cel care se modifica era iluminatul 'şaftului, nu pictograma în sine. Tchicaya ridică ochii şi zări o protuberanţă întunecată de forma unui pumn care-şi croia drum printre vendeki. Un instinct din altă eră încordă toţi muşchii corpului său simulat, însă nu era nevoie să ia o decizie într-o frântură de secundă şi cu atât mai puţin să acţioneze fizic pe baza ei; *Sarumpaet* în sine avea să determine când să fugă. Ieşirea din încetinire pentru a monitoriza detaşat evenimentele ar fi fost pur şi simplu masochistă; el avea să fie accelerat în mod automat imediat ce începeau să fugă.

Infestarea viermilor Planck se lăţi ca un nor de furtună. Când stratul întunecat atinse conducta care reprezenta legătura dincolo de graniţă, *Sarumpaet* începu să coboare în partea îndepărtată.

Unicul nor ameninţător explodă într-o furtună de obsidian, năpustindu-se către navă ca un torent piroclastic. Pe Peldan, Tchicaya sprintase în jos pe pantele unui vulcan, întrecându-se cu gazele fierbinţi şi cenuşa, dar viteza lipsită de efort a lui *Sarumpaet* făcea ca această repezire spre securitate să fie chiar mai stresantă. Riscul de a fi prins era plauzibil, totuşi şablonul de date al navei se propaga aproape cu viteza maximă pe care o permitea mediul înconjurător. Aici nu exista noţiunea de viteză a luminii, dar el testa o barieră la fel de insurmontabilă.

Coborând ochii, Tchicaya văzu că vizibilitatea se diminuase; sondele călătoreau la fel de departe ca întotdeauna, dar *Sarumpaet* gonea pentru a le întâlni. Kitul conţinea încă informaţiile esenţiale de care avea nevoie pentru a adapta vendekii domesticiţi ai navei la schimbări în mediu, însă cu cât goneau mai rapid, cu atât dispunea de mai puţin timp pentru a face faţă eventualelor surprize.

Prima frontieră le apăru în faţă, dar pe aceasta o testaseră deja, amănunţit, din timp. Când nava trecu prin membrana

strălucitoare – o acţiune reprezentată ca un simplu act mecanic, dar care însemnase reproiectarea şi reconstruirea întregului fuzelaj –, atenţia lui Tchicaya fu atrasă de o mişcare în interiorul 'şaftului.

Mariama se întoarse la el cu un surâs triumfător.

– Asta zic şi eu că-i un adevărat vehicul amfibie: lunecă lin dintr-un microvers în altul, indiferent care le-ar fi spectrele dinamice.

Tchicaya se holbă la ea.

– Nu erai…

– Completă? Nouăzeci şi trei la sută ar trebui să fie suficient de bine. M-am arhivat cu foarte multă atenţie; nu lua în mod literal pictograma aia decapitată. Privi în sus: Ah, fir-ar să fie! Aşa ceva n-ar fi trebuit să se-ntâmple.

Tchicaya îi urmări căutătura. Viermii Planck traversaseră deja frontiera. O mutaţie parazită, inutilă împotriva obstacolelor anterioare, îşi dovedise probabil valoarea finală. Adversarul lor nu se dispersa, slăbindu-se pe măsură ce se împrăştia, ci era ca o avalanşă, sporindu-şi întruna puterea. Dacă viermii Planck păstrau toate instrumentele pe care le încercau, indiferent dacă acestea aveau sau nu succes imediat, spectrul lor de opţiuni urma să crească exponenţial.

– Trebuie să-l admiri totuşi pe Birago, observă Mariama nemulţumită. Instinctul ucigaş a fost programat de el, nu de Tarek sau de mine. Noi eram prea absorbiţi de ideea imitării replicatorilor naturali… ca şi cum natura ar fi creat vreodată flageluri care să fi fost optimizate pentru a distruge ceva anume.

– Au făcut-o oamenii. Este posibil ca Birago să fi beneficiat de nişte idei din partea anacronauţilor.

Trecură în altă celulă a fagurelui, la fel de lin ca înainte. Tchicaya nu era chiar sigur despre ce s-ar fi întâmplat dacă *Sarumpaet* ar fi eşuat negocierea unei tranziţii între populaţii; indiferent însă dacă ar fi fost vorba despre viermii Planck, ori despre o tulpină ostilă de vendeki care s-ar fi năpustit şi i-ar fi devorat, ei n-ar fi avut mult timp să speculeze asupra destinului lor înainte de a dispărea instantaneu din existenţă. Ca decese locale, el avusese parte şi de lucruri mai rele.

Urmări viermii Planck când ajunseră la partiţie; de data aceasta, păreau să fie blocaţi. Oricât de multe mutaţii ar fi făcut parte din roi, nu puteau include un catalog exhaustiv al tuturor posibilităţilor. Kitul examina fiecare poartă prin raze X şi proiecta

cheia perfectă în timp ce se apropiau; strategia aceea era să se menţină mereu înaintea viermilor… chiar dacă marja de timp nu era întotdeauna liniştitoare. Tchicaya tocmai începuse să şi-o imagineze pe *Sarumpaet* înaintând triumfător, când a doua barieră căzu în faţa viermilor Planck.

– Nu le putem azvârli ceva în cale? se adresă el kitului. Să trasăm ceva care să acţioneze ca un obstacol?

– Aş putea declanşa formarea unei noi populaţii-strat. Ar dura însă şi s-ar întinde doar pe o singură celulă vendek.

Oricât de mult ar fi rezistat bariera artificială, viermii Planck tot ar fi continuat să coboare, utilizând rute alternative.

Lunecară printr-o duzină de alte celule, menţinând un avans fragil. Chiar şi atunci când se părea că au mărit distanţa, nu exista nicio garanţie că nu vor intra într-o celulă şi vor descoperi că viermii Planck ajunseseră în acelaşi punct mai rapid, pe altă rută.

Fagurele se întindea la nesfârşit; *Sarumpaet* câştiga şi pierdea avansul. După opt ore din timpul nominal al navei, traversaseră o mie de celule. În termenii părţii apropiate, se aflau la un milimetru mai jos de punctul unde se situase ultima dată graniţa, iar urmărirea durase doar câteva picosecunde. Viermii Planck petrecuseră mai bine de două ore, diversificându-se, înainte de a învăţa cum să penetreze în aceste catacombe, dar după ce găsiseră trucul de bază, păreau să fie de neoprit. În felul acesta dispărea complet strategia arderii unei populaţii de vendeki şi a prădătorilor prinşi în interiorul ei; ar fi fost de parcă ar fi încercat să vindece o victimă a ciumei bubonice prin sterilizarea unei singure pustule.

– Dacă se va întinde aşa pe o sută de kilometri, o să-mi pierd minţile, zise Tchicaya.

– Am putea intra în încetinire, sugeră Mariama. N-am risca să pierdem nimic; nava ne-ar putea reaccelera instantaneu.

– Ştiu. Prefer totuşi să nu o fac. Pur şi simplu, nu mi se pare în regulă.

– Este ca şi cum ai dormi în timpul cartului?

– Mda.

După trei zile, Tchicaya cedă. Era posibil ca Fagurele să fie gros de un centimetru sau de un an-lumină; sondele abia puteau distinge o jumătate de micron în faţă. Ei nu aveau de luat decizii; până nu se schimba ceva, nu puteau decât să aştepte.

– Numai să nu ieşi de una singură, o avertiză pe Mariama.

– În ce scop? arătă ea 'şaftul spartan. Prin comparaţie cu asta, iarna pe Turaev e de-a dreptul ademenitoare.

Tchicaya dădu comanda şi Fagurele se înceţoşă în jurul lor, cu paleta de false culori atribuite vendekilor – deja reciclată de o duzină de ori pentru a căpăta noi înţelesuri – contopindu-se într-o uniformă strălucire chihlimbarie. Era ca şi cum ar fi ar fi fost în interiorul unui glonţ de sticlă care ar fi fost tras prin melasă. Deasupra lor, viermii Planck se retraseră, avansară, rămaseră din nou în urmă. *Sarumpaet* înainta mereu, dar, redată accelerat, urmărirea părea mai strânsă ca înainte, iar avantajul lor chiar mai fragil.

Pe măsură ce încetinirea se accentuă, progresul lor deveni mai lin. După o întreagă nanosecundă de timp din partea apropiată, părură să lase în urmă viermii Planck. După o microsecundă, viermii ieşiră din raza sondelor şi nu mai rămase nimic de văzut, decât *Sarumpaet* în sine şi esofagul în formă de fagure prin care cobora.

La şaizeci de microsecunde, kitul semnală o alarmă şi nava îi readuse la viteză normală.

Sarumpaet îşi oprise mişcarea în mijlocul unei celule de vendeki albastru-deschis.

– Sondele nu mai pot avansa, explică kitul. Am ajuns la un tip nou de graniţă; indiferent ce s-ar afla îndărătul ei, diferă calitativ de toate mixurile de vendeki pe care le-am întâlnit până acum.

Tchicaya privi în jos prin beznă, de parcă ochii lui ar fi putut dezvălui ceva ce scăpaseră sondele, responsabile pentru întreaga scenă.

– În ce fel diferă? se încruntă Mariama.

– Nu ştiu. Sondele nici măcar nu ricoşează din graniţă. Am încercat să le reproiectez, dar nimic nu merge. Tot ce am expediat dispare pur şi simplu.

În ciuda cunoştinţelor şi vitezei sale, kitul nu fusese conceput pentru a acţiona altfel decât ca depozitar de informaţii. El nu putea începe să facă faţă noutăţilor în maniera oamenilor care le furnizaseră.

Se aşezară şi discutară posibilităţile. Tchicaya învăţase destule de la experţii facţiunii sale, iar Mariama chiar mai multe, totuşi aveau nevoie de un grup mai mare; la bordul lui *Rindler,* ideea cuiva declanşa ideea altuia.

Vreme de săptămâni, argumentară şi experimentară. Dormeau pe rând, câte o oră fiecare; deşi nu exista o necesitate

fixă a corpului de a recupera, minţile le erau structurate pentru a funcţiona mai bine în felul acela. Kitul analiza răbdător liste vaste de posibilităţi, sortând prin stările cuantice care le-ar fi putut înghiţi sondele fără să lase nicio urmă, vânând un design nou care ar fi evitat soarta aceea şi le-ar fi permis să revină cu informaţii solide.

Nimic nu avea succes. Întunericul de sub ei rămânea insondabil.

Nu ştiau de cât timp dispuneau înainte ca viermii Planck să se rostogolească în cascadă pe urma lor. În zilele rele, Tchicaya se consola cu gândul că, atunci când vor muri, viermii Planck puteau fi îngropaţi odată cu ei. În zilele şi mai rele, examina posibilitatea ca mutaţiile brute să găsească o cale de străpungere, acolo unde eşuaseră pasiunea şi ingeniozitatea lor.

În a treizeci şi şaptea zi, Tchicaya se trezi şi privi în jurul ’şaftului. Pentru a-şi stârni inspiraţia, încercaseră tot soiul de distrageri, dar nicio plimbare prin pădure, nicio excursie pe munte, nicio scaldă într-un lac însorit nu-i condusese spre un răspuns. De aceea încetaseră să-şi mai răscolească memoriile în căutarea unor locuri de campare şi reveniseră la adevărul indigest. Erau naufragiaţi într-o peşteră urâtă şi goală, în scoarţa marcată de pustule a unui univers străin, aşteptând să fie corodaţi în zgomot de fond de un miliard de specii de şlam flămânde.

Mariama surâse încurajator.

– Vreun vis revelator?

– Mă tem că nu.

Visase că era un Săgar semiantrenat din legendă, care se confrunta pe neaşteptate cu un nou tip de bombă şi cădea în paralel cu ea către un peisaj de umbre, ce putea să fie orice, de la un deşert, la o metropolă vastă.

– E rândul meu, atunci. Haide, scoală!

– O s-o fac. Imediat.

Mariama ar fi putut la fel de uşor să plăsmuiască propriul ei culcuş, dar folosirea pe rând a aceluiaşi pat le impunea un soi de disciplină.

Tchicaya închise iarăşi ochii. Somnul îşi pierduse puterea de a-i diminua oboseala, totuşi continua să fie o evadare, atât cât dura. El înţelesese din capul locului că strădania lor era donquijotească, însă nu-şi închipuise nicio clipă un asemenea

sfârşit demoralizant. Îşi petrecuseră ultimele zile scriind ecuaţii pe avioane de hârtie, pe care le aruncau într-un abis.

Lunecând înapoi în braţele somnului, se imagină strângând un munte de hârtii mototolite şi azvârlindu-l din *Sarumpaet* în bezna de dedesubt. Dacă, printr-o întâmplare, unele bucăţele pluteau în altă lume, el n-ar fi ştiut niciodată că avusese succes.

Deschise ochii.

– Ne lansăm simultan toate avioanele de hârtie. După aceea trimitem un mesaj înapoi şi-l folosim pentru a curăţa tot gunoiul.

Mariama suspină.

– Despre ce-aiurezi acolo?

Tchicaya radie încântat spre ea.

– Avem o listă a tipurilor de stări în care s-ar putea afla regiunea de sub noi şi avem strategii pentru a le aborda pe toate. N-am găsit însă deocamdată o sondă care să treacă dincolo şi să se întoarcă, oferindu-ne un răspuns definit, anunţându-ne ce strategie să utilizăm. Perfect! Punem *Sarumpaet* într-o suprapunere de stări, în care le încearcă pe toate simultan.

Mariama rămase tăcută. Tchicaya avu nevoie de câteva secunde ca să interpreteze răspunsul acela; el o surprinsese rareori şi cu certitudine n-o şocase niciodată până atunci.

– Cui îi pasă de divergenţa cuantică, spuse ea, dacă o lume din fiecare cvadrilion posibil este cea mai bună dintre toate lumile posibile? Mi se pare un nonsens fatalist şi disperat din ultimele zile dinaintea Procsului.

Tchicaya clătină din cap, râzând.

– Ştiu! *Dar nu-i aşa!* Răspunde-mi la următoarea întrebare: Dacă un calculator cuantic efectuează o căutare pentru soluţia unei ecuaţii, testând simultan câteva trilioane de candidaţi, în câte lumi va da greş?

– În niciuna, se strâmbă Mariama, dacă o soluţie există într-adevăr. Însă asta-i altceva. Divergenţa este exclusiv internă şi limitată; ea nu divide mediul în ramificaţii la jumătatea calculelor. (O umbră de nesiguranţă îi străbătu chipul.) Doar nu crezi c-am putea…

– Nu mai suntem în partea apropiată, zise Tchicaya. Coerenţa nu este nicăieri atât de fragilă ca aici. Indiferent ce ar fi acest hău cu care ne confruntăm, nu există niciun motiv fundamental pentru care să nu fim în stare să întindem peste el puntea unui singur calculator cuantic. Iar dacă abordăm toate strategiile cu

suficientă atenţie, ar trebui să putem manipula întregul sistem coerent, astfel ca eşecurile să se anuleze.

Ea încuviinţă încet, apoi zâmbi surprinzător de larg.

– Ne-ntindem şi-nghiţim problema; o-nglobăm complet. După aceea putem pătrunde prin forţă brută, prin învăţarea din greşeli, fără ca lumea să vadă nici măcar o singură eroare.

Petrecură trei zile rafinând ideea, definind detaliile cu kitul şi nava. Era o manevră complexă şi ar fi necesitat control complet asupra mediului navei, atât înainte, cât şi după ce ar fi trecut prin graniţă. Kitul avusese destul timp ca să studieze vendekii din jur şi înţelegea fizica acestei fundături obscure la fel de amănunţit ca pe fizica vidului părţii-apropiate. A doua parte a problemei nu putea fi abordată prin observare directă, totuşi asta nu însemna că aveau să se avânte în beznă. Fiecare strategie pentru intrare se baza pe o serie de ipoteze despre cealaltă parte. După ce treceau nava într-o suprapunere de strategii, fiecare componentă avea să cunoască genul de loc în care va sfârşi… dacă va sfârşi cu adevărat undeva.

Tchicaya se trezi brusc, ştiind instantaneu motivul. Fusese alertat de declanşarea unei alarme pe care o instalase, pe când era în partea apropiată, când lucrase împreună cu kitul pentru a construi un software-container plasat între minţile lor şi porţile cuantice brute ale procesorului navei.

Mariama stătea foarte aproape de el şi privea în celula vendekilor.

– Vrei să-mi spui ce faci? întrebă Tchicaya.

Ea se întoarse către el, încruntându-se uşor.

– Rearanjez câteva chestii interne. Nu ştiusem că am aşa puţină intimitate.

– Eu deţin tot acest ansamblu, spuse el. Ştiai asta când ai venit aici.

Mariama desfăcu larg braţele.

– Perfect! Scotoceşte-mi prin memorii… vezi dacă-mi pasă.

Tchicaya se ridică în capul oaselor pe marginea patului.

– Ce încercai să lansezi în mediu?

La graniţa Procsului simulat în care era găzduită mintea ei, Tchicaya înlocuise unele facilităţi mai ezoterice ale hardware-ului standard – lucruri pe care, ţinând seama de circumstanţe, ea n-ar fi avut niciun motiv serios să le utilizeze – cu falsuri care declanşau doar sonerii de alarmă. Fusese o decizie de ultim

minut; kitul ar fi putut simula Procsul în integralitate, ca mijloc cel mai simplu al garanţiei că totul funcţiona lin când era transmis în partea-îndepărtată.

– Nimic, răspunse ea. A fost o greşeală. Nici măcar nu-mi dădusem seama că m-ai pus într-o cuşcă, aşa că am atins barele accidental. Flutură iritată din braţ spre el: Culcă-te la loc.

El se sculă în picioare.

– Vrei să-mi spui, sau va trebui să caut singur?

Într-un Procs obişnuit, proprietarul hardware-ului putea să îngheţe întregul program şi să-i inspecteze starea pe îndelete. Însă porţile cuantice de aici erau implementate la un nivel prea scăzut; nu exista spaţiu pentru metoda respectivă. Tot ce putea face era să trimită înăuntru un roi de algoritmi utilitari care să caute orice detaliu suspicios, în timp ce izola mintea ei. Aşa ceva n-ar fi produs daune de durată, totuşi nu ştia cum va reacţiona ea. Putea fi extrem de neplăcut.

Mariama îl privi calm.

– Fă orice crezi că trebuie făcut. Am fost deja flagelată o dată.

Tchicaya şovăi. Nu dorea să-i facă vreun rău, iar dacă greşea n-ar mai fi putut niciodată s-o privească în ochi. Trebuia să existe altă cale prin care s-o facă să se autodemaşte.

– Nu-i nevoie, spuse el. Ştiu exact ce încercai să faci.

Nu avea absolut nicio certitudine, dar dintre toate posibilităţile pe care şi le putea imagina, una se reliefa distinct.

– Serios? Vrei să mă luminezi şi pe mine?

– Ai adus cu tine un set de qubiţi cu stările amestecate cu partea apropiată. Trebuie să scapi de ei acum, altfel ar fi daţi în vileag mâine, când pregătim nava.

Orice care ar fi interacţionat cu un qubit cu starea amestecată şi-ar fi distorsionat iremediabil faza. Pentru un sistem cuantic pur, aşa ceva ar fi fost otravă pură. Biţii aceia cuantici trebuiau să fie atent izolaţi şi încuiaţi undeva în mintea ei.

– Ai dreptate, recunoscu Mariama şi expresia de pe chip abia i se schimbă, de parcă n-ar fi fost decât o clarificare minoră a afirmaţiilor ei iniţiale. Însă nu-ncercam să-i folosesc. Încercam să scap de ei.

– De ce nu-i foloseşti chiar acum? De ce nu ne ucizi pe amândoi chiar acum?

Oricât de mulţi ar fi adus, ea nu şi-ar fi putut imagina că vor fi suficienţi pentru a afecta în mod real partea-îndepărtată. Prin urmare otrava putuse avea o unică ţintă.

– Nu vreau să fac asta, Tchicaya. Vreau să merg cu tine. Mai în adânc. Cât de departe putem ajunge.

– *De ce?*

De fapt, de ce-l târâse până aici? Pentru a-i oferi versiunii lui de la graniţă un pretext ca să abandoneze?

Odată ce el era de asemenea pătruns adânc în partea îndepărtată, luptându-se cu viermii Planck ca un brav liliputan, i-ar fi fost mult mai uşor să simtă că făcuse tot ce putuse.

– Ca să văd ce-i acolo, spuse ea. Ca s-ajut la protejarea ei, dacă merită.

– Şi ca să ajuţi la distrugerea ei, dacă nu merită?

– N-am minţit nicio clipă în privinţa asta, insistă ea. Nu ţi-am spus niciodată că voi lupta pentru cine ştie ce pustiu exotic pe seama vieţilor oamenilor reali.

Asta era adevărat. Îi spusese exact ceea ce credea şi el tot o dorise să-i fie alături.

Tchicaya se nărui în genunchi. Dispunea de mijloacele de a o ucide, sau de a o abandona în urmă, pradă viermilor Planck. Procesorul navei ar fi făcut orice i-ar fi cerut. Totuşi nimic din ce făcuse ea nu era de neiertat. În locul ei, luptând pentru aceeaşi miză, şi el ar fi minţit, şi el s-ar fi înarmat. Cum ar fi putut s-o acuze că ar fi trădat ceva? La urma urmelor, dacă la ultima lor despărţire ar fi pornit în direcţii diferite ei ar fi putut sfârşi pe cu totul alte poziţii decât cele actuale.

Mariama se apropie de el şi-i luă capul în braţe.

– O să scap de ei chiar acum, îi spuse. Mă laşi s-o fac?

Tchicaya încuviinţă tăcut. Ea îl prinse de mâini şi-l ajută să se ridice. El construi o rută sigură prin procesor şi Mariama ejectă qubiţii infectaţi, formând o bulă micuţă de fizică clasică în oceanul cuantic al vendekilor.

Kitul îşi încheie pregătirile pentru a doua lansare a lui *Sarumpaet.* În principiu nu era decât alt calcul cuantic, deloc diferit de operaţiunea banală de a transforma un şir de zerouri într-o suprapunere a tuturor numerelor binare posibile de aceeaşi lungime. Însă tratarea întregii nave ca fiind un operand însemna extinderea infrastructurii care efectua calculele cu mult dincolo de fuzelajul original, învelind *Sarumpaet* într-un al doilea calculator. Procesorul acesta avea să rotească acea parte a vectorului de stare al navei care descria sistemul de propulsie, atribuindu-i o componentă mică în fiecare dintre cele peste un

cvadrilion de direcţii ortogonale. După aceea avea să elibereze suprapunerea rezultată în adâncul părţii îndepărtate şi să aştepte răspunsul care să-i permită să-şi şteargă toate eşecurile.

’Şaftul nu făcu nicio încercare de a reprezenta maşinăria reală în care erau ei înglobaţi; un ecran opac mască fuzelajul, simbolizând încetarea schimbului lor de informaţii cu mediul înconjurător.

Kitul începu o numărătoare inversă, pornind de la douăzeci.

– Oferă-mi libertate şi/sau moarte, glumi Mariama.

– Voi fi mai încântat când putem, renunţa la „şi”, zise Tchicaya. (Se temea mai mult de posibilitatea unui succes unic, diluat de un cvadrilion de ori, decât de eşecul universal.) Nu ştiu dacă ar trebui să-ţi urez o moarte locală paşnică. Asta se pune la socoteală, sau nu?

– Numai dacă nu funcţionează niciuna dintre strategii.

– Atunci n-o să spun nimic.

Kitul anunţă:

– Zero.

16

Tchicaya privi în jos prin panourile din podea în întinderea nemărginită de strălucire palidă care se zărea sub *Sarumpaet* aidoma unui cer răsturnat.

Se întoarse către Mariama, uşurat, dar confuz.

– Asta este? S-a terminat deja?

Nava nu trimitea sonde pentru a le explora împrejurimile până nu termina strângerea de mână peste graniţă.

– Nu, răspunse kitul. Lumina reprezintă vendeki purtători de informaţii cu care am interacţionat în mod nechibzuit. Mă tem că ecranul protector cu care am ieşit a fost o alegere neinspirată; acum am reuşit să găsesc ceva care funcţionează, însă ei au izbutit să se târască primii peste noi.

Tchicaya era oripilat.

– Prinde-i!

– Încerc. Ţes o plasă.

– *Încerci?* Eşti o maşină de tot căcatul!

Mariama se întinse şi-l prinse de umeri.

– Calmează-te! Am programat un răspuns pentru aşa ceva şi totul se derulează pe cât de repede se poate. Nu se mai poate

face nimic.

După ce semnalau înapoi prin graniţă pentru a-şi consolida succesul, *Sarumpaet* trebuia să fie un sistem cuantic complet, nu o parte din ceva mai mare care includea vendeki din partea îndepărtată. Întreaga manevră depindea de asta. Dacă nu puteau să prindă vendekii, prezenţa lor ar fi devenit un nesemnificativ accident statistic: pentru fiecare ramificaţie în care reuşiseră, aveau să existe un cvadrilion de ramificaţii în care dispăruseră complet din imagine.

– Ar fi trebuit să fi prevăzut asta, spuse el. Ar fi trebuit să fi prevăzut toate posibilităţile.

– Cum să le fi prevăzut? replică Mariama. O suprapunere care ar fi inclus ecrane protectoare diferite la ieşire ar fi ieşit totuşi în unele cazuri şi cu ecranele nepotrivite. Niciodată n-am fi putut anula din timp toate problemele imaginabile.

Avea dreptate. Făcuseră tot ce putuseră pentru a se pregăti, iar acum nu aveau de ales, ci doar să aştepte şi să vadă dacă situaţia putea fi salvată.

Lumina începu să pălească, lent. Kitul capturase o parte din vendeki, prinzându-i în structura pe care o ţesuse şi ştergându-le corelaţia cu nava. Lumina era o simplă metaforă; sarcina nu era chiar atât de lipsită de speranţe pe cât ar fi fost dacă ei ar fi expus un procesor cuantic unui bombardament aleatoriu cu fotoni. Semăna mai degrabă cu un puzzle format dintr-un miliard de piese care fuseseră furate de un roi de insecte zburătoare; situaţia era dificil de inversat, însă nu imposibil.

Cerul de sub ei deveni sur, apoi negru-cărbune.

Kitul spuse:

– Aceştia au fost toţi.

– Cum poţi să fii sigur? întrebă Tchicaya.

– Nu pot să fiu, în mod absolut, dar toate subsistemele cel mai probabil de a fi fost afectate afişează şabloane de interferenţă pe atât de precis conturate, pe cât au fost vreodată produse în izolare. Dacă nu cumva vendekii care au reuşit să scape au interacţionat de asemenea cu noi într-un mod care putea imita rezultatul respectiv, ne aflăm într-o stare cuantică pură.

Tchicaya putea accepta până şi nivelul acela de incertitudine.

Kitul înţelegea acum fizica de ambele părţi ale graniţei. În timp ce schimba informaţii cu maşinăria care-i lansase, vectorul de stare pentru navă fu rotit într-o mulţime de valori posibile pentru o singură strategie: cea care avusese succes. Ţinând

seama de faptul că ei înşişi se lansaseră spre graniţă, probabilitatea să fi eşuat în străpungerea ei era zero.

Mariama răsuflă apăsat.

– Cred că ăsta-i lucrul cel mai straniu din care am făcut parte vreodată. Îşi ridică mâinile şi le cercetă. Ştii, pe jumătate m-aşteptam să simt amplitudinea sosind şi revărsându-se prin mine. Bineînţeles, deplasându-se de la şira spinării spre vârfurile degetelor.

Tchicaya râse, recunoscător că ea găsise o modalitate de a destrăma tensiunea.

– Ar fi trebuit să fi programat un factor de oscilare, pentru acel fior existenţial suplimentar.

La scurtă vreme după crearea Procsurilor, oamenii se jucaseră cu tot soiul de noutăţi cuantice, introducându-se în suprapuneri intenţionat prelungite în interiorul craniilor lor. Nimeni nu raportase însă nimic măcar vag straniu; din interior, fiecare parte a vectorului de stare care-ţi descria mintea ca simţind ceva definit avea pur şi simplu doar *acea* unică experienţă definită. Comutarea amplitudinii înainte şi înapoi între două alternative, înainte de a lăsa finalmente una dintre ele să interacţioneze cu lumea, nu putea fi „percepută” ca un fel de maree ontologică.

După ce ecranul fu îndepărtat de pe fuzelaj, întinderea strălucitoare de vendeki reapăru sub ei. Maşinăriile interne ale navei tot trebuiau să fie protejate, la fel ca interiorul oricărui Procs, totuşi ei puteau trăi acum cu feţele luminate de echivalentul unor raze de soare. Soare… sau un roi de ţânţari? *Sarumpaet* avea să continue să lanseze sonde, dar în regiunea aceasta unele informaţii aveau să le parvină gratuit.

– Şi-acum? întrebă Mariama.

Tchicaya privi în sus către fundul Fagurelui; părea la fel de negru şi de impenetrabil de aici, pe cât păruse văzut din partea cealaltă. Avea să oprească viermii Planck pentru o vreme, însă ar fi fost prea mult să spere că toţi se vor năpusti, precum lemingii, spre autodistrugere.

– Trebuie să aflăm cât de adânc se întinde regiunea aceasta şi ce anume, exact, conţine ea. Poate că vom reuşi să construim un fel de parafoc aici, ceva care să oprească pentru totdeauna viermii Planck.

Coborâră prin Luciu cât putură de repede, totuşi progresul lor era inegal. Numărul de vendeki diferiţi de aici era de mii de ori

mai mare ca în oricare celulă a Fagurelui şi cu toate că nu existau tranziţii bruşte, mediul se schimba întruna. Curenţi de fizici diferite curgeau în jurul lor, pe măsură ce vendekii se amestecau în noi proporţii şi combinaţii. Umrao anticipase în general structurile din Fagure, dar probabil că mareele acestea stranii ar fi fost prea complexe pentru a apărea în simulările lui. Tchicaya nu putea să decidă dacă locul acesta ar fi fost mai ostil sau mai docil faţă de formele superioare de viaţă; diversitatea cu mult mai mare a vendekilor îl făcea să pară mai bogat, dar celulele Fagurelui oferiseră un tip de stabilitate care absenta complet aici.

’Şaftul nu arăta sub navă decât o pâclă îndepărtată, care se retrăgea constant. Vendekii purtători de informaţii – pe care Mariama îi poreclise „spiriduşi” – treceau intacţi prin toate condiţiile schimbătoare, însă erau refractaţi şi împrăştiaţi în diverse grade, astfel că vizibilitatea oferită de ei era limitată. Sondele artificiale ale lui *Sarumpaet* se pierdură chiar mai repede în curenţi; dincolo de o jumătate de micron, doar o fracţiune infimă dintre ele reuşea să se întoarcă.

Era imposibil de apreciat cât de adâncă putea fi regiunea aceasta. Deşi graniţa avansa implacabil prin partea apropiată cu jumătate din viteza luminii, înţelesul precis al înaintării acelea pentru partea îndepărtată rămânea neclar. Văzută din ambele părţi, graniţa în sine trebuia să se extindă în mod coerent, dar în felul acesta rămânea deschisă întrebarea dacă toate sau majoritatea structurilor din partea îndepărtată stăteau nemişcate, în timp ce marginea universului lor se îndepărta fulgerător, ori dacă relaţia aducea mai degrabă cu expansiunea cosmică a părţii-apropiate, în care vitezele relative creşteau lent odată cu distanţele. În mod clar Fagurele era ataşat de graniţă, totuşi acesta nu era un motiv suficient de bun pentru a crede că tot ce exista în partea îndepărtată avea să urmeze îndeaproape. Principiile cuprinzătoare ale omogenităţii erau aici simple visuri.

Deplasarea prin Luciu deţinea ceva profund liniştitor. Întrucât falsa gravitaţie a ’şaftului îi izola de înaintarea de fapt hurducată a navei, *Sarumpaet* putea foarte bine să fi fost o gondolă din sticlă suspendată sub un invizibil balon cu aer cald, plutind printr-o atmosferă planetară după ce o erupţie vulcanică învăluise lumea într-un linţoliu de praf. În ciuda faptului că aici nu era nimic de văzut cu excepţia fulgerărilor spiriduşilor, Tchicaya rezistă ispitei încetinirii şi, în loc să se retragă în peisaje virtuale

din memoriile lor, stătură şi povestiră despre călătoriile pe care le întreprinseseră. Mariama îi descrise renaşterea de pe Har'El, surescitarea schimbărilor care apăruseră din senin. Tchicaya îi povesti mai multe despre Pachner şi despre vitalitatea similară pe care o văzuse acolo la apropierea graniţei.

Depăşiseră certurile, depăşiseră acuzaţiile, depăşiseră reproşurile legate de idealurile anterioare ale celuilalt pe care le întrebuinţaseră ca pe un standard pe care nu izbutiseră să-l atingă. Ei văzuseră lucruri diferite, trăiseră vieţi diferite şi îngăduiseră să fie schimbaţi. Tot ce puteau face acum era să continue să urce scara lui Schild.

După cinci zile liniştite în Luciu, tocmai când Tchicaya începuse să se teamă că riscau să fie adormiţi într-o toropeală ireversibilă, zăriră o mică structură translucidă, plutind pe lângă ei fără grabă. Spiriduşii pe care obiectul îi modifica sau devia ajunseră la ei cu mult înainte ca sondele navei să fi putut călători până acolo pentru a forma propria lor impresie şi timp de o oră nu fu deloc clar dacă nu cumva era doar o caracteristică neobişnuit de stabilă şi localizată a curenţilor schimbători. Imaginea de la spiriduşi semăna cu un fel de vârtej şi dacă niciun vânt nu putea fi detectat atingând-o pe *Sarumpaet* pe când se apropia, atunci regulile ce guvernau fluxurile vendekilor nu aveau cine ştie ce asemănare cu dinamica fluidelor.

Când ajunseră destul de aproape, sondele oferiră un tablou mai detaliat. În interiorul vârtejului existau vinişoare şi grupuri localizate de vendeki care nu semănau cu nimic din ce ei văzuseră plutind liber pe aici. Unele mixuri erau similare populaţiilor din Fagure, dar altele difereau iarăşi.

Urmăriră obiectul timp de ore şi-l priviră cum aborda curenţii. În timp ce vendekii liberi curgeau peste el şi prin el, structurile interioare se deformau violent; acestea nu erau genul de brize care ar fi putut legăna câteva frunzuliţe, ci mutaţii în legile dinamice fundamentale. Unele specii de vendeki interiori muriră sub ochii lor; altele părură să fie macerate, purtate în vânt. Era de parcă ar fi privit un animal care era sablat cu bacterii şi o sumedenie de celule străine: se lupta cu unele, le încorpora pe altele, ceda descendenţe întregi ale sale, se răsucea şi se cabra sub atacuri, totuşi continua să funcţioneze.

După opt ore în care priviră dovezile acelea de încăpăţânare şi niciunul dintre ei nu dori să le definească în vreun fel, Mariama

declară în cele din urmă:

– Trebuie să fie o creatură vie. Ăsta-i primul nostru xennob.

Tchicaya fu de acord.

– Cum vrei să-l numeşti?

– Eu am botezat spiriduşii, răspunse ea. E rândul tău.

Structurile interne pe care le dezvăluiseră sondele semănau cu gheme de măruntaie organice prinse într-o tornadă, însă puţine creaturi arătau frumos odată ce săpai atât de adânc. Examinarea mai blândă a spiriduşilor lăsase impresia unui obiect ţesut din adieri de vânt.

– Floare-aeriană.

Mariama fu amuzată, dar nu obiectă. De fapt Luciul nu aducea mai deloc cu aerul şi nimic de aici nu ar fi fost lesne de descris printr-un singur cuvânt din graiul părţii-apropiate.

Continuară să urmărească floarea-aeriană, deşi plutea în sus, înapoi spre Fagure. Kitul nu oferi nicio opinie cu privire la posibilitatea ca sistemul acela să fi fost viu, totuşi observaţiile sale duseseră deja la obţinerea a zeci de metode noi pentru a uşura parcursul lui *Sarumpaet* prin curenţii din Luciu.

– Ar putea fi înzestrată cu raţiune? se întrebă Mariama.

Floarea-aeriană nu dovedise nicio reacţie evidentă faţă de prezenţa lor, însă nici nu-şi testa în mod activ ambientul, iar nava era numai cât o fracţiune din mărimea ei. Minuscula distorsiune a fluxului de spiriduşi în jurul fuzelajului lui *Sarumpaet* abia dacă ar fi fost observabilă pe pâlpâirile de fundal.

Înainte de a traversa graniţa, ei plănuiseră să iniţieze contactul cu constructorii stratului semnalizator printr-o simplă acţiune de imitare: să traseze un strat de vendeki ai lor care să emită aceeaşi succesiune de numere prime. În Fagure asta ar fi fost destul de simplu; aici însă ar fi fost ca şi cum ar fi încercat să comunice prin fluturarea unui fanion de mătase albă în toiul unui viscol.

Se consultară cu kitul şi deciseră finalmente pentru un compromis rezonabil. Desfăşurară un fanion ceva mai robust, îndeajuns de flexibil pentru a rezista fluxului de vendeki. Geometria lui precisă rămânea pradă climatului, dar în loc să codifice orice în poziţia sa, gradul lui de transparenţă faţă de spiriduşi alterna între două stări, afişând numerele prime ca o diafragmă orientată către lumină.

Floarea-aeriană plutea mai departe, aparent indiferentă la

semnal. Ei puteau doar să emită ipoteze cu privire la felul în care ar fi putut purta o conversaţie cu alte structuri similare, dar dacă această creatură construise stratul semnalizator în mediul străin din zona puţin adâncă a părţii îndepărtate – cu intenţia de a fi observat de fiinţe dintr-un tărâm chiar mai straniu – de ce ar fi rămas indiferentă faţă de o versiune a aceluiaşi mesaj care-i apăruse în mod brusc în faţă?

Era posibil să fie complet oarbă faţă de spiriduşi. Aceştia păreau baza evidentă pentru percepţie aici, totuşi se putea ca florile-aeriene să fi evoluat înaintea lor. Dacă aşa stăteau lucrurile, ar fi putut avea nevoie de luni de muncă istovitoare pentru a-i depista adevăratele modalităţi senzoriale.

Tchicaya îi ceruse kitului să ruleze simulări ale speciilor cunoscute de viermi Planck în interacţiune cu fundul Fagurelui şi verdictul sosi pe când el îşi chibzuia următoarea mişcare. Utilizând pur şi simplu forţa brută de calcul, viermii aveau aproape sigur să descopere mutaţiile necesare pentru a străpunge graniţa. După ce ar fi reuşit asta, ei ar fi adus vidul părţii-apropiate împotriva Luciului, destrămând complexa tapiserie de vendeki în deşerturi izolate de fizică omogenă.

Kitul nu găsise nicio modalitate sigură pentru a împiedica lucrul acesta, dar studia o posibilitate. Se părea că ar fi fost fezabil să transforme întreaga regiune într-un fel de mlaştină de gudron, îndeajuns de adâncă pentru a împotmoli şi îneca toate speciile de viermi Planck. Viermii acţionau în calitate de conducte pentru corelaţii cu vidul, însă nu toate interacţiunile cu ei induceau decoerenţă. Vendekii din Fagure rezolvaseră rapid cu unii dintre primii potenţiali invadatori şi un mix suficient de divers de vendeki, proiectaţi special în acest scop, ar fi avut posibilitatea de a distruge în acelaşi mod întregul talaz actual.

Împreună cu toţi locuitorii Luciului.

– Ai sacrifica toate astea, o întrebă el pe Mariama, pentru a salva ce se află dedesubt?

– Întreabă-mă asta când vom şti de zece ori mai multe, răspunse ea.

Tchicaya clătină din cap.

– Acesta va fi întotdeauna răspunsul corect. Până ce va fi prea târziu pentru ca să mai conteze orice am întreprinde.

Simularea kitului abunda în incertitudini, totuşi în măsura în care riscul putea fi cuantificat, în câteva zile de timp propriu navei acestea ar fi încetat să mai fie nesemnificative.

– Nu mai fi atât de pesimist, contraatacă ea. Nu presupune că va trebui să optăm între nesăbuinţă totală şi o căutare paralizatoare a cunoaşterii perfecte.

– Cunoaştere perfectă? Dedesubtul nostru s-ar putea să existe de un miliard de ori mai multe făpturi înzestrate cu raţiune decât a conţinut vreodată restul galaxiei sau am putea deja să privim apogeul formelor de viaţă din partea îndepărtată – care ar putea fi un miracol de xennobiologie, dar înzestrat cu tot atâta inteligenţă cât un cactus, sau ar putea fi raţional în moduri pe care noi suntem prea stupizi şi mărginiţi pentru a le întrezări. Cum faci faţă acestui gen de ignoranţă?

Numai gândindu-se la asta, simţea cum se strâng în ghem măruntaiele corpului său precis simulat. O parte a lui răcnea că tot ce putea face înaintea unei mize cu asemenea dimensiuni de incomprehensibilitate era să se încline, să se retragă dinaintea oricărei posibilităţi de intervenţie… de parcă etalarea cuvenitei umilinţe ar fi fost mai importantă decât rezultatul.

Mariama refuza totuşi să se încline înaintea gravităţii situaţiei.

– Continuăm să explorăm, insistă ea. Continuăm să micşorăm prăpastia dintre ceea ce ştim şi ceea ce trebuie să ştim.

– Ceea ce trebuie eu să ştiu este când nu avem altă opţiune decât de a înceta să mai colectăm informaţii şi de a adopta o poziţie.

Tchicaya privi în adâncurile stranii ale florii-aeriene. Creatura aceasta era de o mie de ori mai sofisticată decât orice fusese descoperit până atunci în afara Pământului, dar dacă stratul semnalizator era cu adevărat un artefact, el nu credea că ea ar fi fost creatoarea sa.

Cu îmbunătăţirile aduse fuzelajului său, *Sarumpaet* călătorea mai rapid. Pentru o jumătate de zi fură din nou singuri în Luciu, însă apoi începură să zărească tot mai multe flori-aeriene. Acestea se înmulţiră pe măsură ce coborau; la început, vedea una sau două pe oră, dar în scurtă vreme ajunseră în punctul în care cel puţin o jumătate de duzină erau permanent vizibile.

Mariama sugeră să încerce să urmărească ruta migraţiei spre sursa ei.

– S-ar putea să nu ne ducă nicăieri, dar este unicul indiciu pe care-l avem despre regiunea unde ar putea fi concentrate alte forme de viaţă.

Lui Tchicaya i se păru perfect logic. Apropiară nava de florile-

aeriene şi coborâră în lungul siajelor rarefiate.

După o oră, creaturile erau înghesuite în jurul lui *Sarumpaet* precum coralii. Când kitul testă Luciul în sine, se păru că florile-aeriene se fixaseră de un curent de vendeki foarte stabil; dacă acesta se destrăma mai sus, probabil că specimenele pe care le întâlniseră anterior l-au urmărit până unde a ajuns, apoi s-au împrăştiat. Curentul era inutil pentru transport – într-o lume în care nu exista conservarea momentului, nu-l puteai „călări” ca pe un curent termic ascendent – dar era imposibil de precizat dacă florile-aeriene îl foloseau ca pe un ajutor în navigaţie, ca pe o caracteristică pentru a se aduna în scopuri de împerechere sau doar ca pe un fel de păşune. Vendekii difuzau cu certitudine în corpurile florilor-aeriene, însă şi ei puteau să fie orice, de la simbionţi valoroşi, căutaţi de gazdele lor, până la paraziţi împovărători care defineau teritoriul acesta.

– S-ar putea oare ca vendekii să fie realmente prada? se miră Tchicaya. Ei sunt cele mai mici obiecte stabile, aşa că nu ar avea rost să fie căutaţi exclusiv în scopul dezintegrării lor în elemente componente.

– Nu există subunităţi, spuse Mariama, pe care să le poţi extrage din ei şi trata ca substanţe nutritive – nimic analog vitaminelor sau aminoacizilor –, aşa că atunci când mănânci de dragul de a mânca, te infectezi. Toată hrana funcţionează pe principiul laptelui fermentat de bacterii. Nu înseamnă totuşi că unicul motiv pentru a căuta un gen specific de vendeki ar fi cel de a le oferi un cămin nou. Aici, nimic care-ţi traversează calea nu se va da la o parte în mod automat din calea ta, aşa că n-ai altă opţiune decât să converteşti orice întâlneşti într-o parte din tine. Uneori vendekii din jurul tău pot fi încorporaţi fără să fie transformaţi, dar alteori este necesar ca propriii tăi vendeki îmblânziţi să invadeze graful înaintea ta, ronţăind orice ar exista acolo pe măsură ce se propagă mai departe – caz în care ai dori ca ei să atace adversari pe care-i pot cuceri uşor, chiar dacă nu plănuieşti să utilizezi corpurile ca sursă de părţi explicite de schimb. Dacă asta se numeşte sau nu „vânătoare”, este discutabil.

Surâse şi adăugă:

– Asta presupunând că toată vorbăria noastră despre organisme mai mari ar avea vreun sens şi că nu este vorba pur şi simplu despre câţiva vendeki care călătoresc în haite şi-i domină pe ceilalţi.

– Aş fi preferat să nu fi spus asta.

Lui Tchicaya i se părea deja suficient de straniu să se gândească la identitatea acestor xennobi. Oamenii nu fuseseră decât o colonie de celule specializate, dar cel puţin toate celulele acelea fuseseră înrudite între ele şi îngenuncheate până în punctul în care puteau urmări un obiectiv genetic comun. În florile-aeriene părea să existe un număr egal de vendeki culeşi din mediul înconjurător pentru a sluji şi de vendeki specializaţi care apăreau numai în ţesuturile creaturilor.

– Ce-i asta?

Mariama zărise ceva prin podea. Gesticulă nerăbdătoare spre 'şaft şi transformă tabla de şah de sub picioarele lor într-o suprafaţă complet transparentă.

O formă întunecată spirala în sus în jurul coloanei de flori-aeriene, o umbră de spiriduşi pe care sondele încă n-o umpluseră. După câteva secunde începu să capete detalii şi culorile se transformară nebuneşte pe măsură ce 'şaftul improviza palete pentru a codifica informaţia, după care le aprecia ca inadecvate şi începea din nou de la zero.

Imaginea sondei arăta o reţea densă şi ramificată de tuburi umplute cu vendeki specializaţi, învăluiţi într-o versiune mai complexă a vârtejurilor care înfăşurau florile-aeriene. Pereţii tuburilor erau populaţii-strat, dar ele extindeau tentacule fine în curenţii captivi ai Luciului. Îi controlau? Se hrăneau din ei? 'Şaftul era incapabil să urmărească toate dinamicele; se întâmplau prea multe lucruri pentru ca sondele să capteze tot şi multe dintre ele erau ele însele prinse, pierdute printre vendekii pentru a căror mapare fuseseră lansate.

Noul xennob era de zece-douăsprezece ori mai mare decât o floare-aeriană obişnuită. Când se ridică pe lângă *Sarumpaet,* Tchicaya instrui nava să-l urmărească. Deplasarea în sens invers era tulburător de uşoară; unicul lucru asemănător inerţiei pe care-l avea nava era distribuţia precisă a vendekilor-fuzelaj care-şi mestecau calea prin Luciu.

Când ajunseră din urmă xennobul, acesta ocolea îndeaproape florile-aeriene, apoi avansă către o ţintă. În clipa în care atacă, sondele arătară cum cele două învelişuri de vendeki-Luciu se contopiră; era imposibil de precizat dacă stratul exterior al florii-aeriene fusese îndepărtat, sau dacă creatura care-l urmărise îşi dezvăluise în mod deliberat propriile organe interne. Pe măsură ce procesul continuă, niciuna dintre părţi nu rămase totuşi

ecranată faţă de cealaltă. Vinişoarele se întrepătrunseră şi vendeki endogeni fluctuară între cele două forme. Floarea-aeriană nu schiţă nicio tentativă de a fugi, aşa încât fie era insensibilă, fie era prea lentă, fie era pur şi simplu un participant activ la acţiune.

– Nu ştiu dacă privesc un lup care sfâşie beregata unui miel, spuse Tchicaya, sau o pasăre colibri care soarbe nectar.

– S-ar putea chiar să fie vorba despre sex, sugeră Mariama.

– Brrr! Am auzit despre dimorfism, dar aşa ceva ar fi ridicol. În plus, unde sunt gameţii pe care ar trebui să-i schimbe între ei?

– Cine-a spus ceva despre gameţi? Probabil că mixul de vendeki specializaţi din interiorul xennobilor le controlează toată morfologia. Animalele partajează între ele simbionţi benefici şi-i trec mai departe puilor lor… Însă în cazul acesta nu există nimic care să fie trecut. În loc de a avea un genom, trăsăturile tale transmisibile ereditar sunt definite printr-o combinaţie unică de floră intestinală.

Când xennobul mai mare se îndepărtă de floarea-aeriană de care se prinsese şi restul se dezintegră în curenţii aleatorii din Luciu, Tchicaya spuse:

– Este clar că sunt lup şi miel… sau poate iepure şi morcovi. Şi nu începe să-mi aminteşti despre păianjenii masculi care mor după împerechere; dacă nu există nici genom, nici gameţi, de ce să spui că o creatură ar fi partenerul sexual al celeilalte, când în cel mai bun caz nu este decât un supliment dietetic specializat?

Mariama acceptă fără chef.

– Prin urmare, ce facem – urmărim iepurele?

Acesta suise mai departe în lungul coloanei, mai iute decât florile-aeriene, aparent mofturos în privinţa următoarei mese.

Tchicaya privi după el, după aceea se uită în jos, la norişorul de flori-aeriene care dispăreau în pâclă. Mai mult ca oricând, dorea să ştie unde se termina Luciul.

– Să urmărim lanţul trofic până în vârful piramidei? Sau este doar o naivitate?

– Aici nu există energie, reflectă Mariama, dar s-ar putea să existe o ierarhie de concentraţii din vendekii cei mai utili. Poate că florile-aeriene filtrează unele specii valoroase din vânt, sau poate că le creează ele însele, şi toţi ceilalţi le fură unii de la alţii.

– Sau se duc direct la florile-aeriene. Semnalizatorii ar putea fi erbivore, nu vânători de iepuri.

– Este adevărat.

Tchicaya trimise nava în urmărirea iepurelui. Când îl ajunseră în cele din urmă între două mese, depliară dispozitivul de semnalizare.

Iepurele încremeni în mijlocul mişcării. Când succesiunea semnalelor se încheie, el rămase tot nemişcat.

Plin de speranţe, Tchicaya aşteptă un răspuns.

– Crezi că l-am speriat?

– Poate că se-ntreabă cum să răspundă, zise Mariama. Unele întâlniri te pun într-o situaţie dificilă, chiar şi dacă te aşteptai la ele. Cum s-a-ntâmplat cu tatăl tău, când l-au încolţit anacronauţii.

– Sper că nu încearcă să decidă cum să ne meaduiască pe noi. Totuşi de ce ar trebui să mintă, dacă nu ştie nimic despre aşteptările noastre?

– Poate că florile-aeriene sunt înzestrate cu raţiune, glumi ea, iar noi l-am surprins făcând ceva despre care simte că am putea să nu fim cu totul de acord.

După cincisprezece minute în care nu se zări nicio schimbare, Mariama sugeră repetarea succesiunii. Tchicaya activă din nou pâlpâiturile fanionului.

Sondele arătară o suită de schimbări topologice care se răspândeau cu viteză prin interiorul iepurelui. Procesul era prea rapid pentru a fi urmărit în detaliu, dar culmină prin lansarea unui mix complex de vendeki din adâncul corpului iepurelui. Majoritatea trecu peste fanion, însă porţiunea care ajunse la fuzelajul lui *Sarumpaet* înveli complet nava, blocând deopotrivă sondele şi spiriduşii. Ultimul lucru pe care-l arătă ’şaftul fu iepurele fugind în Luciu.

Tchicaya se adresă kitului:

– Ce se întâmplă? Fuzelajul este intact?

– N-a fost străpuns, dar pentru o vreme nu ne vom putea deplasa. Mixul străin a pătruns pe o distanţă mică, însă nici nu se replică, nici nu avansează în mod agresiv.

– Nu poţi ajusta vendekii fuzelajului, pentru ca să-l poată depăşi?

– Caut modalităţi în direcţia aceasta, dar mixul pare să fi fost optimizat pentru ca problema să fie cât mai dificilă.

Mariama izbucni în râs.

– Asta capeţi dacă-ţi arăţi piatra Rosetta la străini aleşi în mod aleatoriu. Te-ncleiază locului şi-o iau la fugă.

– Chiar crezi că a fost mai mult decât un animal speriat?

Ea strânse din umeri.

– N-ar fi minunat dacă ar fi fost un verişor sfios al Semnalizatorilor, plecat la cules de fructe, care va fugi acasă şi va spune restului clanului să vină şi să vadă? Ai însă dreptate; probabil că n-a fost decât o sepie care ne-a împroşcat cu cerneală.

Aşteptară kitul să descopere o cale de ieşire. Dacă situaţia devenea disperată, puteau oricând să încerce trucul suprapunerii, dar faptul că erau strâns înconjuraţi ar fi complicat manevra: trebuiau să lase o parte din navă în urmă, pentru a curăţa eşecurile părţii care scăpa.

După aproape două ore, kitul anunţă:

– În scurt timp vom fi eliberaţi.

Tchicaya fu uşurat.

– Ai găsit vendeki pentru fuzelaj care pot invada prin cleiul acesta?

– Nu, dar climatul din exterior ne rezolvă situaţia. Cleiul este moderat stabil, însă nu întreprinde nicio acţiune pentru a rămâne insensibil la schimbarea condiţiilor din Luciu.

Mariama emise un sunet, care exprima simultan încântarea faţă de revelaţia aceea şi dezgustul faţă de propria ei încetineală a gândirii.

– Bineînţeles! Aici orice lucru static este condamnat la pieire. Mixurile stabile de vendeki pot dăinui o vreme, dar pe termen lung ai nevoie de toată flexibilitatea şi puterile organizaţionale ale unui organism de nivel superior, pur şi simplu numai pentru a ţine pasul cu Luciul. Poate că un xennob întreg ar fi reuşit să se agaţe de noi pe termen nelimitat, totuşi ar fi însemnat niţel cam mult să fii nevoit să dai născare unui asasin profesionist de fiecare dată când te sperie cineva.

Tchicaya încuviinţă apreciativ.

– Din cauza asta probabil că tehnologia este greu de dezvoltat. Vendekii sunt materia primă din care este alcătuit totul, aşa că toată ingineria este bioinginerie, însă probabil că nu te-ai putea aştepta ca vreun artefact mai puţin sofisticat decât cel mai primitiv xennob să supravieţuiască prea mult.

O rază de lumină-spiriduş apăru prin clei. Mariama suspină nostalgic şi se rezemă de Tchicaya, cuprinzându-l cu braţul după gât. Era genul de apropiere fizică firească pe care o etalase frecvent când erau foarte tineri, înainte să fi auzit măcar de sex.

– Nu-ţi doreşti, întrebă ea, ca noi să fi putut veni aici fără să fi

avut nimic altceva de făcut decât să înţelegem locul ăsta?

– Ba da.

Tchicaya nu simţea absolut nicio dorinţă de a adăuga un comentariu despre vechile ei loialităţi. Facţiunile aparţineau altui univers.

– Timp de o mie de ani.

– Da.

Îi cuprinse şi el umerii cu braţul.

Mariama se întoarse către el.

– Pot să te-ntreb ceva?

– Sigur că da.

– Crezi că ai mai fi venit la bordul lui *Rindler,* dacă n-ar fi existat centrala energetică?

– Nu ştiu. Nu-ţi pot răspunde la întrebarea aceasta.

– Dar continui să ai regrete cu privire la ea?

Tchicaya râse scurt.

– Nu este o nemiloasă şi strivitoare vinovăţie, dacă la asta te referi. Am ştiut însă că era greşit, chiar în timp ce o făceam, şi nu mi-am schimbat părerea în această privinţă.

– De fapt, spuse Mariama, mă aşteptam să fii recunoscător fiindcă ai căpătat ceea ce doreai. Aceea a fost ultima dată când am făcut greşeala respectivă cu cineva.

– Pun prinsoare. Au!

Ea îl lovise în braţ.

– Totuşi m-ai învinuit pe mine pentru toate, fiindcă nu m-am opus ţie cu destulă convingere.

– Nu te-am învinuit, protestă el.

Mariama îl privi inexpresiv.

– Bine, bine, zise Tchicaya. Te-am învinuit. A fost nedrept.

– M-ai făcut să mă simt ca o criminală, rosti ea. Eram şi eu tot un copil, la fel ca tine.

– Îmi pare rău. Tchicaya îi cercetă chipul. N-am ştiut că mai…

– Nu „mai”, îl opri ea scurt. Nu mai sunt necăjită. Nici măcar nu m-am mai gândit la asta de câteva secole. Şi n-are nicio legătură cu sosirea mea în *Rindler.* Aş fi făcut-o oricum.

– Exact.

O vreme rămaseră tăcuţi.

– Asta este? întrebă Tchicaya. Am făcut pace acum?

Mariama zâmbi.

– Nu-i îndeajuns de cabotinesc pentru tine?

– Cu cât am parte de mai puţin catharsis în zilele astea, cu

atât mai bine.

Ea strecurase în mod clandestin o armă la bordul lui *Sarumpaet,* fusese pregătită să-l ucidă, totuşi ei găsiseră o cale pentru a continua. Fusese însă suficient să vorbească câteva cuvinte şi să descâlcească nodul cel mai vechi şi cel mai simplu.

– Cred c-am făcut pace, zise ea.

Continuară în jos pe autostrada aglomerată a florilor-aeriene. În cele din urmă creaturile începură să se rărească; probabil că *Sarumpaet* se apropia de fundul curentului de vendeki care le atrăsese iniţial... sau cel puţin de sfârşitul condiţiilor climaterice graţie cărora detectaseră curentul din depărtare.

După ce ultima floare-aeriană dispăruse în pâcla de deasupra lor, urmară curentul în sine pentru încă o oră. Când acesta se sfârşi, nu mai exista nimic, numai Luciul în sine, pustiu şi licăritor.

– Nu pot să cred! exclamă Mariama. Un râu ca ăsta nu poate s-apară din neant.

– N-am mai văzut alţi curenţi la fel de lungi, rosti Tchicaya precaut. Dar ce dovedeşte asta? Nu cunoaştem limitele climatului obişnuit.

– Presupun că unele mixuri de vendeki sunt stabile pentru că... pur şi simplu sunt stabile, acceptă ea. Însă xennobii au utilizări specifice pentru combinaţiile stabile. Mă aşteptam cel puţin la un morman de cadavre de xennobi aflate în descompunere.

Descriseră cercuri, examinând regiunea prin intermediul sondelor. Exista un alt curent permanent, care îl alimenta pe primul; nu fusese imediat evident, deoarece zona de tranziţie dintre ei era mai puţin ordonată decât curenţii înşişi. Mixul de vendeki din curentul mai adânc părea să se descompună în mixul care atrăsese florile-aeriene, catalizat de o mutaţie din climatul ambient; urmărind imaginile transmise de sonde, putură vedea zona de tranziţie plutind înainte şi înapoi.

– Provine mai din adânc, spuse Tchicaya. Iar eu unul nu mă mai întorc sus, pentru a încerca să urmăresc iepuri.

Coborâră în lungul râului, spre sursa sa. După o oră ajunseră la a doua zonă de tranziţie; de data aceasta se ramifica în doi curenţi ascendenţi diferiţi.

A treia tranziţie.

A patra.

– Cel puţin învăţăm multă vendekobiologie, comentă Mariama. Îţi poţi imagina genul de diagrame necesare pentru descrierea Luciului? Şi eu care credeam că reacţiile de fuziune dintr-o stea sunt complicate…

– Studenţii ne vor blestema numele. Ce lucru mai frumos ar putea spera cineva?

A cincea tranziţie.

A şasea. Aici curentul venea către ei, după ce făcuse o întoarcere de 180 de grade. Dacă intenţionau să-l urmeze spre originea sa, trebuiau să se întoarcă o distanţă necunoscută în direcţia Fagurelui.

Tchicaya era sfâşiat între alternative. Nu ştiau dacă acesta era un afluent al unui fluviu măreţ, coloana vertebrală a unei întregi ecologii xennobe sau o neînsemnată plasă de păianjen care plutea prin Luciu. Puteau sfârşi prin a-l urmări înainte şi înapoi, ca un pisoi care se joacă cu un fulg, până ce viermii Planck aveau să se reverse de sus.

– Dacă nu vedem niciun xennob până la următoarea tranziţie, anunţă el, asta va fi ultima.

Mariama acceptă, fără mult entuziasm.

Stătură unul lângă altul şi priviră în pâclă. Tchicaya nu se putea gândi la nicio altă strategie după ce ar fi abandonat pista aceasta, decât să coboare pur şi simplu, sperând cel puţin să atingă fundul repede, obţinând o măsură pur fizică a dimensiunilor teritoriului pe care aveau să-l sacrifice dacă ar fi creat capcana pentru viermii Planck.

Şi dacă nu ajungeau niciodată la fund, dacă Luciul continua la nesfârşit? Atunci nu ar fi putut face absolut nimic, nu ar fi putut salva nimic.

– Aia-i o umbră-spiriduşi, nu? rosti Mariama. Nu-i doar pâclă.

– Unde?

Ea îi indică. Tchicaya întrezări o infimă distorsiune cenuşie în lumină.

– Dacă este altă floare-aeriană, nu se pune la socoteală.

Umbra crescu, dar sondele tot nu ajungeau la ea. Obiectul era mult mai departe decât crezuseră şi în niciun caz nu era o floare-aeriană.

Tchicaya ar fi fost gata să abandoneze curentul vendekilor pentru a urmări această nouă descoperire, însă curentul în sine îi ducea drept într-acolo. *Aceasta,* finalmente, era sursa vendekilor cu care se hrăniseră florile-aeriene. Iar umbra sa formată din

spiriduşi creştea mereu, în timp ce sondele rămâneau indiferente faţă de ea.

– Dacă-i un singur organism, spuse Mariama, atunci doar am trecut de la iepuri la balene. Crezusem că acest curent ar putea proveni din descompuneri necrotice, dar chestia asta-i atât de imensă, încât n-ar trebui să fie rănită de moarte; ar putea urina un râu întreg.

Conturul pâlpâitor al umbrei era aproximativ circular.

– Nu cred că este o singură creatură, zise Tchicaya. Cred că am găsit o oază în deşert.

Acum umbra domina complet unghiul vizual şi era la fel de copleşitoare ca graniţa văzută de pe Pachner, totuşi forma ei exactă rămânea evazivă.

– Trebuie să mărim cumva viteza sondelor, se plânse Mariama.

În centrul obiectului apăru brusc o pată micuţă de culoare şi detalii, lăţindu-se lent prin cenuşiu. Efectul de încadrare era derutant; lui Tchicaya îi venea mai greu ca oricând să interpreteze imaginile primite de la sonde. Lucruri care ar fi putut fi xennobi se deplasau pe o suprafaţă aproximativ sferică; 'şaftul le etichetă ca fiind de sute de ori mai mari ca iepurii, totuşi păreau aidoma unor căpuşe care se târau pe un elefant. Scara structurii era extraordinară; dacă o floare-aeriană ar fi avut mărimea unei margarete, acesta era un munte zburător, un asteroid.

Fereastra de detalii crescu, revelând mii de xennobi care curgeau pe sub ei; alinierea punţii lui *Sarumpaet* menţinuse orientarea direcţiei „jos” spre centrul părţii îndepărtate, dar era imposibil să nu acorde precedenţă acestei planete minore… şi aceasta nu era decât suprafaţa. Unii xennobi intrau şi ieşeau din guri de tuneluri care duceau în adâncuri ascunse. În acelaşi timp însă sondele erau prea rarefiate pentru a raporta în amănunt anatomia noilor xennobi şi, precum ceilalţi, formele lor se legănau sălbatic în vânturile care-i învăluiau, contopindu-se cu corpurile lor. Un sistem necunoscut din centrul fiecărui xennob îi păstra totuşi integritatea prin toate schimbările care-l afectau şi aceeaşi informaţie de organizare era recodificată la infinit, era conservată la infinit.

Pe măsură ce imaginile sondelor se lăţiră şi cuprinseră toată colonia, Tchicaya simţi cum i se înteţesc bubuiturile inimii. Se luptă să-şi stăpânească surescitarea. Intuiţia lui nu conta prea

mult aici şi tot ceea ce vedea se deforma constant, ca şi cum întreaga imagine ar fi fost o reflexie în metal lichid. Nici măcar nu putea preciza sursa convingerii sale, acea unică regularitate în toată animaţia de dedesubt care i se părea că ar fi fost semnătura artificialului în mijlocul naturii. Însă aici toată tehnologia ar fi fost construită din natură. Nimic care să nu fi fost însufleţit n-ar fi putut rezista.

Se întoarse către Mariama.

– Asta nu este o oază. Nu este nicio junglă. I-am găsit pe Semnalizatori. Acesta este oraşul lor.

17

Sarumpaet ocoli colonia de xennobi, cercetând, aparent neobservată. Tchicaya menţinu redusă densitatea sondelor, pentru ca avalanşa de dispozitive iscoditoare să nu depăşească pragul perceperii – sau vreun mijloc artificial de detectare, mai sensibil – şi să-i alerteze pe locuitori. Nu avea o nevoie urgentă de a studia anatomia internă a acestor creaturi, iar detaliile coloniei înseşi erau îndeajuns de copleşitoare.

Vene, vezici şi folii compuse din mii de populaţii diferite de vendeki defineau structura, separate printr-un labirint complex de tuneluri prin care vendekii liberi din Luciu continuau să treacă. Sondele identificară modificări în curenţii care străbăteau colonia; vendeki specializaţi difuzau dintr-o multitudine de rezervoare şi modificau climatul brut, omorând unele specii, înlocuindu-le direct sau interacţionând cu ele pentru a crea variante noi. Lui Tchicaya i se părea exact ca un sistem de aer condiţionat; Coloniştii puteau probabil face faţă schimbărilor naturale din mediul lor, cu excepţia celor extreme, însă era logic să-şi reducă stresul, delegând spre tehnologie unele dintre eforturile lor homeostatice.

Sute de curenţi vendeki şerpuiau din colonie, probabil reziduuri şi produse eliminate, atât din partea structurii în sine, cât şi din partea locuitorilor ei. Câţiva erau atât de stabili, încât rezistau la trecerea sondelor şi spiriduşilor; în 'şaft apăreau sub forma unor rădăcini noduroase şi negre, care se răsuceau pierzându-se în depărtare.

Tchicaya nu văzu nimic care să-i schimbe concluzia anterioară, deşi totul era deschis pentru interpretări alternative.

Muşuroaiele de termite aveau aer condiţionat, furnicile fuseseră experte în agricultură şi Coloniştii poate că n-ar fi trebuit să cheltuiască nici măcar atâta efort cât insectele sociale pentru a-şi materializa căminul; era posibil ca ei să fie simpli simbionţi, îngrijind în mod reflex un gigantic organism natural. Mariama rămase precaută, dar nu optă nici pentru a juca rolul de avocat al diavolului. Amândoi aveau acum aceleaşi speranţe şi amândoi ştiau cât de uşor puteau fi spulberate.

Petrecură o jumătate de zi pentru a dezbate nivelul de prudenţă pe care trebuiau să-l folosească. Indiferent dacă aceşti xennobi erau sau nu Semnalizatorii, ei deţineau probabil sisteme defensive mult mai puternice decât iepurii. Pe de altă parte, de la o distanţă prea mare orice tip de interacţiune complexă ar fi fost dificil de supervizat; dacă ei rămâneau pe orbita actuală şi trimiteau jos o sondă, aceasta ar fi trebuit să fie în mare parte autonomă.

Stabiliră în cele din urmă să expedieze o formă mobilă a fanionului lor semnalizator, pe cât de mare şi de evident îl puteau face, şi apoi s-o urmeze de la o distanţă precaută. Dacă primirea era violentă, micuţa umbră-spiriduş a lui *Sarumpaet* ar fi fost ţinta mai puţin probabilă.

Dacă imitarea de către ei a stratului semnalizator producea o reacţie promiţătoare, aveau să avanseze spre schimburi mai complexe, orientându-se din mers, „după ureche”, sperând că fanionul în sine va îmboldi gazdele lor să răspundă în mod similar. Nimic din cele ce dezvăluiseră sondele nu oferise vreun indiciu cu privire modul preferat de Colonişti pentru comunicarea interpersonală; spiriduşii şi alţi potenţiali purtători de informaţii ticseau colonia, însă extragerea mesajelor într-un limbaj necunoscut din toate influenţele care modulau aceşti purtători depăşea posibilităţile software-ului Mediator standard pe care-l aduseseră prin graniţă. Dacă ar fi avut timp la dispoziţie, Tchicaya ar fi fost încântat să observe Coloniştii de la depărtare, până ce i-ar fi fost absolut clar totul despre ei, până la cele mai subtile nuanţe culturale. El şi Mariama puteau atunci să fi descins din ceruri, aşteptându-se la complimente pentru accentele lor locale perfecte şi bunele maniere fără precedent, ca o pereche de călători scrupuloşi.

Nu avea să se întâmple însă aşa. Sosirea viermilor Planck n-avea să fie trâmbiţată, dar cele cinci la sută erori ale celor mai bune estimări statistice ale kitului fuseseră deja bifate. Dacă din

cer s-ar fi revărsat otravă chiar acum, pe când ei se grăbeau prin pregătirile lor rudimentare, nu ar fi avut nici măcar consolarea amară de a şti că fusese o ambuscadă de evenimente imprevizibile.

Ajunseseră la sfârşitul jocului, indiferent dacă erau sau nu gata. Acum trebuiau să calce pe o muchie subţire ca lama de cuţit între nesăbuinţă şi prudenţă, însă nu-şi puteau îngădui nici măcar un singur pas îndărăt.

Fanionul semnalizator spirală în jos către colonie, răsucindu-se şi fluturând ca un cort purtat de un uragan, totuşi pulsând constant de la translucid la opac. *Sarumpaet* îl urmă, suficient de aproape ca să păstreze o imagine a lui transmisă de sonde, care să fie decalată numai cu o fracţiune de secundă faţă de timpul navei. Sondele puteau de asemenea să transmită instrucţiuni de la navă la fanion, permiţând semnalului să fie modificat pe o scară temporală similară imediat ce apărea necesitatea.

De pe puntea lui *Sarumpaet,* Tchicaya îşi făcu o serie rapidă de impresii despre mulţimea ticsită dedesubt, dar bănuia că nu se putea încrede în niciuna dintre ele. Densitatea şi animaţia creaturilor îl făceau să se gândească la agitaţia din iarmaroace, la festivaluri, la revolte, la echipajul unei corăbii antice care se lupta cu o furtună pe ocean. De fapt această violentă legănare în vânt era probabil tot atât de interesantă pentru Colonişti pe cât ar fi fost inima permanent pulsatoare a unui animal terestru. Din câte ştia Tchicaya, probabil că aşa şi arătau ei.

Căută orice indiciu al unei umbre proiectate de fanion pe suprafaţa de dedesubt, totuşi ar fi fost prea mult să se aştepte la aşa ceva ţinând seama de pâlpâielile spiriduşilor şi de geometria aleatorie a tuturor obiectelor implicate. Poate că era un noroc faptul că locuitorii părţii apropiate nu sosiseră cu nimic de felul spectaculozităţii unei eclipse artificiale; chiar dacă aceşti xennobi ar fi aparţinut realmente aceleiaşi specii ca Semnalizatorii, culturi diferite puteau să aibă grade diferite de sofisticare, iar un spectacol exagerat ar fi putut îngrozi un grup pentru care căutarea vieţii dincolo de graniţă era o acţiune greu comprehensibilă, ceva ce ar fi interesat doar o minoritate obscură şi tulburată mental.

Pe de altă parte, întrucât fanionul nu avea niciun efect important asupra solului, era posibil ca nici măcar să nu fi fost remarcat de cineva. Nu era clar dacă vreunul dintre locuitorii

Luciului focaliza spiriduşii pentru a forma o imagine; iepurele fusese îndeajuns de aproape de fanionul pe care-l atacase pentru a-i simţi prezenţa printr-o diminuare a iradierii generale, similar cu o umbră proiectată pe piele care aduce o senzaţie de răcoare. Din punct de vedere evolutiv era logic să se aştepte ca toţi xennobii mobili să deţină o cunoaştere detaliată a mediului lor înconjurător, însă un obiect suficient de nenatural ar fi putut rămâne pentru ei la fel de invizibil ca o rafală de neutrini pentru un om.

Fanionul se opri la o altitudine predeterminată, egală cu de douăzeci de ori mărimea mijlocie a corpului Coloniştilor. Tchicaya privi în jos spre mulţime şi se întrebă cum va deosebi panica de indiferenţă. Coloniştii nu erau la fel de informi ca florile-aeriene; reţeaua lor de tuburi vendeki se bifurca de două ori, rezultând patru mănunchiuri distincte de ramuri, iar geometria lor din orice moment tindea să reflecte lucrul acesta. Semănau cu scanările medicale ale sistemului circulatoriu al unui patruped decapitat, care înota câineşte şi ineficient într-un ocean foarte agitat. Dar dacă era improbabil ca imaginea aceea oferită de sonde să înfăţişeze felul în care Coloniştii se vedeau între ei, văzuţi exclusiv prin intermediul spiriduşilor semănau cu stafii torturate, mutilate, care încercau să pătrundă în lumea viilor.

– Cred c-a fost remarcat, comentă Mariama.

– Unde?

Ea îi arătă; un grup de şase Colonişti părăsise suprafaţa. Urcară rapid pe când Tchicaya privea, dar încetiniră considerabil pe măsură ce se apropiară de fanion. Interesul acela prudent nu dovedea nimic, totuşi era un semn încurajator.

Coloniştii înconjurară dispozitivul, apoi începură să pulverizeze peste el o ceaţă fină de vendeki.

– Asta-i percepere în cooperare! exclamă Mariama. Unul dintre ei iluminează obiectul şi celălalt examinează şablonul emis.

– Cred că ai dreptate.

Grupul se dispusese în perechi de ambele părţi ale fanionului şi membrii fiecărei perechi emiteau pe rând vendeki. Sondele nu întâlniseră până atunci specia aceea de vendeki; poate că nimic din interiorul coloniei nu justifica acelaşi tip de cercetare ca acest obiect străin.

Coloniştii se retraseră într-o masă dezordonată, departe de fanion.

– Ce vor face acum? se întrebă Tchicaya. Cum reacţionezi faţă de o versiune mutativă a propriei tale balize stratosferice, care îţi apare pe neaşteptate în pragul casei?

– Sper doar, zise Mariama, că-şi dau seama că nu trebuie să lanseze un nou strat semnalizator pentru a răspunde.

– Poate că ar trebui să încercăm să creăm un substituent mai evident, propuse Tchicaya. Ceva care să semene cu corpul lor.

– Şi cum am decide pe care dintre caracteristici să le includem şi pe care să le ignorăm? Nu ştim nici măcar care-i diferenţa între semnalele lor de comunicaţie şi reziduurile pe care le elimină. Probabil că am realiza echivalentul-marionetă al unei maimuţe care miroase ca excrementele umane.

Avea dreptate; chiar şi cei şase Colonişti aflaţi mult deasupra hărmălăii – şi/sau duhorii – coloniei erau acum scăldaţi într-o ceaţă derutantă de vendeki, iar resursele lui *Sarumpaet* erau depăşite de încercarea de a le descâlci funcţiile şi înţelesul.

Tchicaya simţi o înţepătură bruscă de pesimism. Credea că ajunsese în sfârşit la cei pe care venise să-i găsească... dar dispunea numai de zile, în cel mai bun caz, pentru a le descrie viermii Planck şi pentru a atinge un nivel de comunicare şi încredere care să le îngăduie să lucreze împreună pentru a aborda ameninţarea. Oricât de multe subtilităţi, abstracţii şi politeţuri ar fi omis pe drum, simpla transmitere a esenţei mesajului începea să pară o ambiţie lipsită de şanse.

– Poate că ar trebui să schimbăm semnalul chiar acum, spuse el, în loc să-i aşteptăm pe ei să răspundă. Doar pentru a sublinia că fanionul nu este pasiv.

Înainte ca Mariama să poată replica, Coloniştii începură să se regrupeze în jurul fanionului. La unison, lansară un jet de vendeki mai dens decât cel anterior; în imaginea sondelor, se părea că cele şase corpuri suflau pelicule de săpun. Foliile individuale se întâlniră pe margini şi se contopiră, formând o bulă care învălui fanionul.

Coloniştii se retraseră iarăşi, apoi pulverizară un mixt nou spre bulă. Aceasta începu să plutească după ei, în jos, către suprafaţă.

– L-au prins şi-l remorchează! spuse Mariama.

Peretele bulei permitea trecerea spiriduşilor, totuşi se opunea sondelor lui *Sarumpaet* – unicul mod de care dispuneau pentru a transmite instrucţiuni fanionului. Pierduseră acum complet controlul dispozitivului; nu puteau nici măcar să-i reprogrameze

mesajul, cu atât mai puţin să-i comande să încerce să iasă din cuşca aceasta.

– Putem face altul, propuse Tchicaya. Chiar sub ochii lor.

– De ce să nu vedem ce au de gând cu ăsta?

– Crezi că ar trebui să-l urmărim?

Mariama încuviinţă.

– Odată ce l-au adus acolo unde doresc, este posibil să-l elibereze din container. Este posibil ca acolo jos să aibă chiar propriul lor dispozitiv de semnalizare.

Tchicaya nu era convins.

– Dacă ei cred că nu este decât un mesaj într-o sticlă, nu-i vor răspunde. Iar dacă nu-i putem recâştiga controlul, ultimul loc în care ar fi de dorit să încercăm să trasăm unul nou ar fi în mijlocul unei incinte, acolo, jos.

– Nu vom afla ce cred ei că este decât dacă-l vom urmări, replică Mariama. În plus, noi am iniţiat contactul *cu acest obiect.* Ar trebui să respectăm procedura, s-o ducem până la capăt, altfel riscăm să-i derutăm.

Asta era logic. Trebuiau să fie flexibili, altfel ar fi riscat să-şi urmărească ideile preconcepute într-o fundătură, însă în acelaşi timp trebuiau să încerce să fie consecvenţi. Dacă schimbau direcţia de fiecare dată când se temeau că ar putea fi interpretaţi în mod greşit, puteau să îngroape orice mesaj sub derutantele schimbări de strategie.

– Bine, aprobă Tchicaya, îl urmărim!

Instrui *Sarumpaet* să pornească după fanionul răpit.

În timp ce coborau, avu brusc revelaţia spectacolului extraordinar la care asistau. Fanionul continua să-şi emită succesiunea programată din interiorul containerului său; Coloniştii nu-l deterioraseră câtuşi de puţin. *Remorcarea* aici a unui obiect fără a-l distruge era o realizare similară cu punerea unei tornade în lesă. Nu existau analoguri simple ale noţiunilor de împingere şi tragere a unui obiect, cu atât mai puţin vreun motiv de a te aştepta ca obiectul respectiv să răspundă prin mişcarea ca un tot – ca un obiect cuminte din partea apropiată, care era alcătuit din atomi legaţi laolaltă într-un solid cu elasticitate moderată. Nu puteai nici măcar să te bizui pe fizica locală că *va permite* un comportament în mişcare uniformă similar celui din staţionare, oricât de lin l-ai fi trecut dintr-o stare în cealaltă.

Tchicaya se întoarse către Mariama.

– Asta este o dovadă, nu? Trebuie să fie mai mult decât nişte simple animale, pentru a-l putea deplasa în felul acesta.

Mariama şovăi, chibzuind neîndoios la avantajele evolutive ale unei atingeri delicate când răpeşti alte specii de xennobi pentru a le umple cu puii tăi parazitari.

– Cred că ai dreptate, spuse ea în cele din urmă. I-am pus până acum sub semnul îndoielii, dar cred că şi-au câştigat finalmente definiţia asta.

Cei şase Colonişti atinseră suprafaţa şi porniră pe o potecă îngustă care se deschidea prin mulţimea din faţa lor. Bula părea să urmeze o pistă de vendeki realizată de creatorii ei şi *Sarumpaet* rămase cât mai aproape de ea, pentru a evita mulţimea care revendica solul în siajul procesiunii. În loc să redea puntea navei în care se aflau ei în mod proporţional cu dimensiunile fizice reale ale lui *Sarumpaet,* ’şaftul modifica întruna scara pentru a menţine inteligibilă imaginea mediului înconjurător: Coloniştii situaţi de ambele părţi ale navei păreau aproximativ de mărimea unor girafe. Absurd aşa cum era, lui Tchicaya îi venea greu să-şi suprime senzaţia că ei puteau să se uite prin fuzelaj şi să-l vadă pe el stând pe punte şi privindu-i; simţea permanent nevoia de a-şi feri ochii pentru a nu risca să-i sperie ori să-i provoace.

Din apropiere, sondele navei dezvăluiau mai multe detalii din anatomia Coloniştilor. Era lipsit de sens să se concentreze asupra formei lor generale, ca un „X” aproximativ aflat în bătaia vântului; tot ce conta de fapt se găsea în mixul de vendeki închis în reţeaua de tuburi. Kitul se strădui să eticheteze imaginile, sugerând subtilitatea vendekobiologiei şi complexitatea topologiei reţelei. Tchicaya putea să vadă numai o fracţiune din ceea ce reuşea kitul să distingă, dar Coloniştii îşi manipulau fizica internă cu aceeaşi precizie cu care orice animal care-şi controlează biochimia jonglează cu pH-ul sau cu concentraţia de glucoză.

Prinse privirea Mariamei şi schimbară surâsuri temătoare, năuce. Ca şi Tchicaya, ea era fascinată de frumuseţea şi stranietatea care îi înconjurau, însă în acelaşi timp era mai dureros de conştientă ca oricând de vastitatea prăpastiei peste care trebuiau să arunce o punte pentru a le proteja. Cu cât se apropiau mai mult de posibilitatea succesului, cu atât căderea avea să fie mai vertiginoasă, dacă îşi pierdeau priza. Dacă ar fi fost invadaţi de viermii Planck în Fagure, rezultatul n-ar fi fost

decât o stupidă moarte locală; aici însă ar fi asistat la moartea unei lumi întregi.

Alaiul intră într-un tunel, care cobora abrupt în interiorul coloniei. Deoarece densitatea spiriduşilor se reduse, ’şaftul experimentă cu ceilalţi vendeki purtători de informaţii despre ambient. Nu exista o unică specie care să se poată apropia de exactitatea detaliilor imaginilor oferite de sonde, dar luate laolaltă ele puneau la dispoziţie o descriere destul de corectă a împrejurimilor. Din punctul de vedere al Coloniştilor, Luciul putea să fi fost o denumire complet greşită; prin comparaţie cu condiţiile de iluminare de aici, colonia putea fi percepută ca aflându-se într-un peisaj sumbru de crepuscul permanent.

Departe de forţa vântului, geometria Coloniştilor şi a arhitecturii lor devenise mai stabilă. Pereţii tunelului erau alcătuiţi dintr-o populaţie-strat de bază, dar erau ornate cu sute de alte structuri. În afară de „aer condiţionat” şi „surse de iluminat”, Tchicaya nu putea ghici ce scop slujea majoritatea lor. Păreau prea complexe pentru a fi decoraţiuni, însă simpla anduranţă necesita aici sofisticare; aerul condiţionat nu era perfect şi orice n-ar fi fost capabil să răspundă la condiţiile climatului risca să fie erodat de Luciu.

Tunelul se ramifică; procesiunea coti la stânga. Aerul condiţionat deveni mai agresiv în înlăturarea impurităţilor; nava şi kitul trebuiră să muncească mai mult ca oricând pentru a păstra fuzelajul intact şi sondele viabile în prezenţa tuturor noilor vendeki curăţători. De când anacronauţii îl azvârliseră din *Rindler,* Tchicaya contemplase mai multe destine neplăcute, dar epurarea din mediu ca un firicel nedorit de praf era unul dintre cele mai insultătoare.

După o a doua ramificare şi o secţiune care se derula simultan în zigzag şi în spirală, tunelul se deschise într-o peşteră mare. Aici fizica era mai stabilă decât orice văzuseră după Fagure; climatul nu fusese îndepărtat, însă turbulenţa se redusese cu un ordin de magnitudine prin comparaţie cu Luciul deschis.

Un flux de vendeki traversă peştera, pe care ’şaftul o redă negru-cărbune pe majoritatea lungimii ei, acolo unde era impenetrabilă pentru sonde. În apropiere de centru, fluxul se contopea cu vendekii liberi din jur, extinzându-se şi diluându-se înainte de a se contracta din nou la lăţimea iniţială şi de a-şi continua drumul. Sondele puteau să pătrundă în regiunea aceea,

pe care o reprezentau ca o sferă de ceaţă cenuşie; nu toate mai reveneau însă, iar cele care o făceau raportau că aproape pierduseră controlul asupra traiectoriei. Deplasarea prin Luciu fusese dificilă din capul locului, dar aici exista o distorsionare sistematică şi extremă, care interfera cu încercările lor de navigare.

Kitul colaţionă toate dovezile şi ajunse la propria sa concluzie.

– În grafurile de aici este introdusă curbură. Vendekii aceştia pot fi invadaţi când se deschide curentul, dar în decursul procesului ei îţi reorientează axa temporală.

Tchicaya avu nevoie de câteva clipe ca să digere informaţia. Şabloanele dintr-un graf cuantic persistau în a se copia în versiuni viitoare ale grafului, însă „viitorul” putea fi definit doar prin orientarea şablonului însuşi. Dacă secţionai sub un unghi spuma continuumului spaţio-temporal pentru a găsi un graf care să conţină vendekul A, dar trebuia s-o secţionezi sub alt unghi pentru a găsi vendekul B, cei doi vendeki aveau să vadă timpul ca întinzându-se în direcţii diferite şi simpla persistenţă, în condiţiile fixate de ei, i-ar fi antrenat în mişcare relativă.

Ca atare, „îţi reorientează axa temporală” era expresia kitului pentru „îţi modifică viteza”. Curentul vendekilor nu putea să poarte orice, aşa cum ar fi făcut un râu, cu presiune şi moment de inerţie, dar putea deforma definiţia locală a stării „staţionare”, îndepărtând-o treptat de orientarea ei originală. Dintr-un punct de vedere era ca gravitaţia obişnuită, însă simetriile vidului în partea apropiată impuneau o austeritate rigidă asupra posibilităţii curburii continuumului spaţio-temporal. Aici curbura fusese realizată „din mers”, ţesută direct în grafuri prin opţiunea vendekilor.

– Cei de aici proiectează continuumul spaţio-temporal tot aşa cum noi proiectăm polimeri, se minună Tchicaya. Alegi monomerii corespunzători, obţii forma şi reactivitatea lor adecvată şi poţi crea orice proprietăţi doreşti.

Mariama zâmbi.

– Atât doar că ei aduc mai degrabă cu microbi, decât cu monomeri. Totul se reduce la obţinerea şi contopirea vendekilor potriviţi.

– Atunci ce este acesta? Un sistem de evacuare a reziduurilor?

Dacă Coloniştii ar fi dorit să arunce fanionul, ar fi putut s-o facă de la suprafaţă, dar acest sistem de canalizare accelerată îi putea trimite mai departe şi mai rapid.

Coloniştii se opriseră la intrarea peşterii, însă acum porniră în lungul unei spirale largi, înaintând treptat spre gradientul viteză. Nu aruncau fanionul în râul negru. Îl însoţeau.

Tchicaya gemu.

– Ştiu ce este acesta! Am văzut restul lui din exterior. Este un sistem de transport. Ne aflăm pe rampa de intrare pe o autostradă.

Mariama aprobă.

– Poate că tot locul ăsta nu-i decât un avanpost minuscul, iar artefactul este atât de important încât se grăbesc să-l ducă la cel mai apropiat expert.

Şirul conga al Coloniştilor şerpuia către axa peşterii, luptându-se în mod activ cu efectul vendekilor negri pentru a nu fi izbit de perete acolo unde ieşea curentul.

Sarumpaet continua să urmeze ascultător bula remorcată; dacă doreau să se desprindă de convoi, ar fi trebuit s-o facă în următoarele câteva secunde.

Nu puteau şti cât va dura călătoria. Văzuseră autostrada aceasta dispărând în pâclă, în adâncimile părţii îndepărtate. Avanpostul acesta era locul unde pericolul avea să lovească întâia dată; locuitorilor trebuia să li se spună ce sosea, pentru ca ei să se poată lupta cu primejdia ori să se evacueze.

Dar dacă fanionul era dus chiar la Semnalizatori, aceasta putea fi unica oportunitate a expediţiei de a-i întâlni pe cei care deţineau cunoaşterea şi motivaţia necesare pentru a înţelege avertismentul.

– Nu vrei să ne retragem? întrebă Mariama.

Poate se temea că dacă aceasta se va dovedi opţiunea greşită, Tchicaya o va considera răspunzătoare pentru că-l îmboldise să coboare aici.

– Nu, răspunse el. Trebuie să ne încredem că indivizii aceştia ne vor duce la cineva care se va strădui din răsputeri să comunice cu noi. Dacă nu asta intenţionează ei, atunci am încurcat-o… Însă dacă ne retragem şi ratăm ocazia de a-i întâlni pe experţi am încurcat-o oricum.

Fanionul clipea slab în faţa lor; deocamdată nu fusese deloc avariat, dar nu fusese proiectat pentru a modula toate formele de iluminare ce umpleau peştera.

Bula coborî pe un arc lin în ceaţa sură a rampei de acces. În vreme ce o urmau, pâcla din jurul lor păru să se rarefieze; după ce *Sarumpaet* se predă înaintea solicitărilor autostrăzii, sondele

avură o sarcină mai uşoară de a-şi regăsi drumul spre navă… deşi restul peşterii dispăru rapid din vedere. Tchicaya simţi un fior de frustrare pentru că era izolat de orice percepere a dinamicilor care acţionau aici. *Ce ar simţi un nativ să fie târât în felul acesta?* Ar fi fost ceva similar cu efectele mareice, când părţile diferite ale corpului erau aduse la aceeaşi viteză? Era o banalitate cu analiza căreia să-şi piardă vremea, însă trebuia să străpungă barierele ce-l separau de Colonişti. Trebuia să se imagineze în pielea lor, în orice chip ar fi putut.

Convoiul se îndreptă. Acum se găseau în centrul autostrăzii, reprezentată de sonde ca un tub îngust de claritate, înconjurat de ceaţă. Coloniştii înşişi începuseră să emită unii dintre para-spiriduşii care iluminaseră tunelurile şi peştera; bula şi încărcătura ei blocau vederea frontală, totuşi Tchicaya îi mai putea întrezări la răstimpuri, ca pe nişte luminescente şi sfioase stele-de-mare care-şi agitau letargic cele patru picioare. Se relaxau probabil, eliberaţi de cerinţele anevoioase ale Luciului – sau dacă cerinţele acelea erau banale, poate că această călătorie era atât monotonă pentru ei încât intraseră în ceva apropiat de hibernare. *Sarumpaet* nu întreprindea absolut nimic pentru a ţine pasul cu ei; din punctul de vedere al navei, toţi erau nemişcaţi. Autostrada îi purta pe toţi în imponderabilitate către destinaţie.

Mariama întrebă kitul:

– Ne poţi spune cât de repede ne mişcăm?

– Nu am acces direct la Luciul din jurul nostru şi interpretarea procesului de accelerare prin care tocmai am trecut este dificilă.

– Nu ne mai strica bucuria; fă şi tu o ipoteză nebunească. În condiţiile cele mai cuprinzătoare şi mai naive ale părţii apropiate.

– S-ar putea avem o viteză comparabilă cu cea relativistă.

Mariama privi în jurul ’şaftului şi ochii ei străluciră.

– Mai ţii minte ce-a spus Rasmah? se adresă ea lui Tchicaya. Când le-a vorbit Conservatorilor înainte de votarea moratoriului?

– Bineînţeles.

Tchicaya trebui să facă un efort conştient pentru a-şi apela memoria, fiindcă se gândise la alte câteva lucruri.

– Avea dreptate! declară Mariama. Întreaga ei viziune asupra locului ăsta era absolut corectă. Nu în privinţa detaliilor; n-ar fi putut anticipa nici jumătate din ce am văzut aici. Dar ea a înţeles precis ce putea însemna pentru noi partea îndepărtată.

Tchicaya simţi o uşoară iritare, aproape la limita geloziei. Ce

drept avea ea să împărtăşească viziunea lui Rasmah? Fu ruşinat imediat de gândul acela; Mariama îşi câştigase dreptul respectiv cel puţin la fel de mult ca el.

– Ţi-ai schimbat poziţia, observă el blând.

– Ţi-am spus că nu voi lupta niciodată pentru un pustiu exotic, zise ea, dar aici nu-i aşa ceva. Şi mă voi lupta pentru Semnalizatori, fiindcă merită ajutorul nostru, însă ăsta nu-i sfârşitul. Nici vorbă!

Îl prinse pe Tchicaya de mâini.

– Un eveniment astronomic rar a creat viaţă înzestrată cu raţiune de cealaltă parte a graniţei, dar asta a fost tot – ghinion, un accident de naştere. Noi am descoperit modalităţi să ne descurcăm în faţa tuturor greutăţilor: distanţele, singurătatea. Asta-i o mare realizare, o ispravă uluitoare, însă nu există niciun motiv pentru a ne condamna s-o repetăm de-a pururi. Cum putem noi continua să trăim în pustiul acela, când aici până şi spaţiul este viu? *Acesta e locul căruia îi aparţinem noi, Tchicaya.* Mă voi lupta pentru el, pentru că-i căminul nostru.

În calmul straniu al autostrăzii, Tchicaya se simţi pierzând frâiele realităţii. Miza era un întreg univers, iar el se juca de-a pasagerul clandestin într-un tren? Mulţimi necunoscute aveau să moară, deoarece el nu avea curajul să-l bată pe conductor pe umăr şi să-şi anunţe prezenţa. Dacă îşi punea mintea, îşi putea transmite mesajul către oricine. Izbutise să converseze cu habotnicii din secolul al XXIII-lea care aveau carne în loc de creieri; în ce grad ar fi fost mai greu să se descurce cu o stea-de-mare strălucitoare?

Când autostrada începu să-i deverseze după nici două ore, el aproape că izbucni în lacrimi de uşurare. Era posibil ca riscul pe care şi-l asumase tot să nu se amortizeze, dar cel puţin nu naufragiase irevocabil totul.

Pe când spiralau ieşind din beznă, *Sarumpaet* se pregăti pentru circumstanţele cele mai rele pe care şi le putea imagina kitul. Luciul fusese dificil, însă nu exista niciun motiv să creadă că era mediul extrem pe care-l putea conţine partea îndepărtată.

Sondele începură să se întoarcă. Para-spiriduşii se revărsară. Convoiul lunecă de pe rampă într-un spaţiu vast şi liniştit. Kitul analiză vendekii din jurul lor; mixul nu avea stabilitatea Fagurelui, dar semăna cu Luciul îmblânzit, domesticit. Aerul condiţionat din colonie progresase puţin în aceeaşi direcţie,

totuşi era ca diferenţa dintre o cuşcă din bare în oceanul deschis, care împiedica pătrunderea celor mai mari prădători, şi un acvariu care conţinea specii alese cu grijă pentru a coexista şi prospera cu un minimum de probleme.

Cei şase Colonişti nu erau singuri; 'şaftul arăta sute de xennobi similari, cu patru ramificaţii, care se mişcau în jurul lor în rânduri ordonate, ca şi cum locul ar fi fost străbătut de escalatoare invizibile în toate direcţiile. Comparativ însă cu înghesuiala din avanpost, aici nu se putea vorbi despre o aglomerare. Pereţii-straturi unduiau lin în depărtare, presăraţi cu lămpi para-spiriduşi, totuşi nu exista nimic din densitatea de structuri pe care o văzuseră în tuneluri. Deasupra lui Tchicaya – „deasupra” conform orientării aleatorii în care ieşise *Sarumpaet* – se zăreau alte autostrăzi.

– Cred că suntem într-un nod feroviar, spuse el. Întrebarea este – unde?

– Asta-i capitala, declară Mariama încrezătoare. Peste tot, spaţiu şi confort.

– Locul din care am venit nu mi se părea tocmai un orăşel de frontieră părăsit.

– Nu, ci un sătuc fără distracţii şi mijloace contraceptive.

Tchicaya se strâmbă, însă apoi îşi dădu seama că ea nu era nici serioasă, nici complet frivolă. Azvârlirea câtorva parodii antropomorfe spre cele mai puţin importante dintre zecile de mii de întrebări fără răspuns cu care se confruntau putea cel puţin să-i oprească să mai irosească energie cu încercarea de a umple aceleaşi goluri cu ipoteze serioase care aveau aceeaşi probabilitate de a fi eronate.

Când Coloniştii traversară atriul, remorcând încărcătura străină şi potenţialii ei păpuşari, Mariama simulă pocnirea unui bici.

– Duceţi-mă la lingviştii voştri! rosti ea. Şi nu cruţaţi vendekii.

Dacă se găseau într-adevăr într-un oraş, nu aveau cum să-i aprecieze mărimea din interior, nu aveau cum să ştie dacă treceau de la o clădire la alta prin nişte spaţii deschise spre cer sau pur şi simplu navigau prin incintele unei unice structuri, vastă şi ermetic închisă.

Trecură prin aperturi înguste şi coridoare largi; se strecurară prin mulţimi şi mai dense; întâlniră structuri la fel de complicate şi variate ca maşinăriile – sau operele de artă, sau grădinile –

avanpostului din Luciu. Sondele colectară informaţii şi kitul le examină, dar chiar şi atunci când oferea o explicaţie raţională nu era decât o bucăţică minusculă dintr-un mozaic vast. Culegerea unor indicii despre felul în care populaţiile de vendeki interacţionau în interiorul unui gadget – sau animal de companie – pe lângă care treceau le aducea unele informaţii, însă în niciun caz nu avea să focalizeze instantaneu întregul oraş şi locuitorii săi.

Tchicaya se agăţa totuşi cu încăpăţânare de ideea că era mai bine să observe orice putea şi, temporar, să susţină unele ipoteze nebuneşti şi imperfecte, decât să închidă ochii şi să se predea verdictului că putea la fel de bine să fie un purice care aspira să înţeleagă cultura unei metropole măreţe. În analogia respectivă scara era corectă… dar nimic altceva. Atât el, cât şi gazdele lui deţineau inteligenţă generală şi oricât de mutual străine le-ar fi fost necesităţile şi imboldurile, nu exista nimic – inclusiv vieţile, obiceiurile şi graiurile lor – care să le poată rămâne incomprehensibile, dacă dispuneau de timp, răbdare şi motivaţie.

Nu aveau timp, dar el avea să lase pe seama viermilor Planck să anunţe când li se termina rezerva.

Mariama absorbea imaginile aidoma unui turist ameţit de fericire. Ea privea obiectivul lor cel puţin la fel de serios ca el şi atacase cu energie feroce şi claritate toate problemele care-i confruntaseră, însă ceva din temperamentul ei refuza să admită că dedicarea aceea ar fi putut avea drept corolar disperarea la gândul eşecului. Ei acceptaseră o povară care se afla constant pe punctul de a-i strivi pe amândoi, totuşi Tchicaya o văzuse rareori măcar tremurând sub apăsare.

Procesiunea se opri într-o sală uriaşă care conţinea o structură ce aducea cu un ciorchine de struguri de mărimea unei balene. Suprafaţa obiectului nu semăna defel cu ce văzuseră sondele până atunci şi interiorul se dovedi chiar mai surprinzător, întrucât le distruse complet. Alte tehnologii, vag familiare, erau dispuse în jurul acelui leviatan bizar.

Coloniştii se desprinseră din şir; trei dintre ei se apropiară de bula remorcată, iar ceilalţi merseră la un perete al sălii şi reveniră cu un mic dispozitiv… sau creatură. Indiferent ce ar fi fost, nu trebuia remorcat; îşi urmă convocatorii, deplasându-se cu propriile puteri.

Când Coloniştii distruseră bula fanionului şi-şi apropiară aparatul de el, Tchicaya o îndepărtă pe *Sarumpaet.* Nu dorea ca, din neglijenţă, nava să fie prinsă în ce aveau ei să facă.

Sub sprayurile vendekilor, aparatul începu să strălucească. Emitea spiriduşi, nu vendekii asociaţi pe care păreau să-i prefere Coloniştii.

– Iluminează fanionul cu lumina adecvată, comentă Mariama. Semnalul este codificat în transparenţa lui pentru spiriduşi; asta au înţeles.

– Cred că ai dreptate.

Exista desigur posibilitatea ca ei să fi interpretat greşit acţiunea, totuşi Tchicaya se simţea plin de speranţe.

Examină scena, încercând să ghicească ce se va întâmpla în continuare. Fanionul era poziţionat între sursa spiriduşilor şi giganticul ciorchine de struguri. Ce însemna? *Acesta* să fi fost expertul lor lingvist? Cu totul altă specie de xennobi sau o castă de Colonişti care aştepta nemişcată în această incintă aidoma unei puhave regine de termite? Alungă imediat ipoteza aceea. Ei nu văzuseră nicio altă „castă”. Zărise câţiva xennobi roind într-un „stup” aglomerat şi începuse să inventeze ridicole concluzii entomologice.

Coloniştii se retraseră de lângă fanionul iluminat şi nu mai făcură nimic. Pluteau pe perimetrul încăperii, legănându-şi leneş ramificaţiile în curenţii blânzi.

Kitul anunţă:

– Acum sondele pot intra în structura nemapată. Este foarte straniu.

– Lasă-ne pe noi să judecăm ce-i straniu, zise Mariama. Mulţumeşte-te să ne spui ce-au găsit.

– Luaţi un grup de protoni şi neutroni şi comprimaţi-l de o sută de milioane de ori. Asta avem în faţă.

Tchicaya clipi repede, neîncrezător.

– O pepită de materie comprimată din partea apropiată?

– Da. Este învelită în nişte straturi complicate pe bază de vendeki, care îi ajută stabilizarea, dar în esenţă este vorba despre nişte nucleoni banali din care au fost eliminate majoritatea spaţiilor goale.

Mariama se răsuci spre Tchicaya.

– Ar putea fi un soi de meteorit. Ţinând seama de toată materia care a trecut prin graniţă, vreun grăunte microscopic poate să fi întâlnit condiţii care să-l fi conservat.

Tchicaya nu era încântat de concluzia pe care o sugera ipoteza aceea.

– Prin urmare, sala aceasta să fie doar un muzeu? Nu pot să cred că s-au căznit să construiască stratul semnalizator numai pentru ca să ia răspunsul – dovada unei vieţi inteligente aflată dincolo de graniţă – şi să-l pună într-o vitrină, ca să aibă ce privi vizitatorii.

– Poate c-a fost adus aici pentru studiu. Poate că vor veni indivizi să-l cerceteze.

– *Când?*

– Dacă vrei s-atragi mulţimi, spuse Mariama, poate că-i momentul să schimbăm bucla.

Tchicaya expedie instrucţiuni fanionului. Acesta încetă să mai afişeze numerele prime şi comută pe o simplă succesiune ascendentă de numere întregi.

Coloniştii răspunseră printr-o agitaţie bruscă: se deplasară prin sală şi apelară alte echipamente. Tchicaya îi privi şi speranţele îi renăscură. Era imposibil să nu-şi dea seama că fanionul era ca şi viu, şi gata să vorbească. Cu certitudine, acum aveau să-i răspundă.

Se înşelase. Coloniştii nu îndreptară nicio lampă obturatoare de spiriduşi către fanion şi nu pâlpâiră nicio secvenţă de răspuns.

Tchicaya comută pe seria Fibonacci. Aceasta agită puţin ramificaţiile Coloniştilor, ca şi cum ar fi salutat stimulul, dar, indiferent care ar fi fost ţelul echipamentelor pe care le adunaseră după prima modificare a mesajului, se părea că nu mai aveau nevoie de altceva.

Se mulţumeau să privească, fără intenţia de a replica. Erau politicoşi, îl observau respectuos pe emisarul străin, însă erau prea prudenţi pentru a-l aborda şi a accelera procesul de înţelegere a mesajului său.

– Ce trebuie să facem ca să ajungem cu adevărat la ei?

– Am putea dezvolta aparatul matematic, răspunse Mariama, până ajungem la LDG.

– Pur şi simplu... aşa? Ca un monolog?

– Ce altă opţiune avem?

Kitul dezvoltase un Limbaj Descriptiv pentru Grafuri, un set precis de convenţii semantice pentru discuţii despre vendeki, viermi Planck şi ce se va întâmpla la întâlnirea acestora. În condiţiile existenţei unor concepte matematice moderat sofisticate – care puteau fi construite din idei elementare bazate

pe exemple ce utilizau numere întregi – grafurile cuantice reprezentau un subiect despre care era mult mai uşor de vorbit decât despre orice altceva abstract şi contingent, ca de pildă structurile sociale.

În cazul în care Coloniştii nu binevoiau totuşi să răspundă, nu se putea şti dacă nu cumva dicţionarul de concepte le era transmis cu o viteză prea mare sau dacă nu era înţeleasă sintaxa de bază. Ei manipulau vendekii cu abilităţi la care niciun teoretician TGC n-ar fi cutezat să aspire, însă asta nu însemna că i-ar fi înţeles în acelaşi fel. Oamenii îmblânziseră şi modificaseră zeci de specii de plante şi animale, înainte să fi avut cea mai vagă idee despre ce era ADN-ul.

Tchicaya porni rularea programului. Fără feedback de genul „da, am înţeles asta, vă rugăm înaintaţi la ceva de zece ori mai dificil”, terminarea lui ar fi necesitat patru zile de timp-navă. Ar fi putut el însuşi să omită unele secţiuni… dar care anume? Ce concepte erau evidente pentru un xennob?

Mariama surâse nesigur.

– Încă n-au ieşit din sală.

– Este totuşi un artefact *străin.* Asta în sine ar trebui să merite un nivel de atenţie.

– Ei au ales numerele prime, zise ea. Ei au ales limbajul şi a fost exact ce am fi ales noi înşine.

Tchicaya scană sala.

– Ceva ne scapă aici.

Coloniştii nu aveau chipuri, nu aveau ochi şi-i era imposibil să spună cu ce se ocupau, însă erau mult mai bine poziţionaţi pentru a observa pepita de nucleoni, nu fanionul.

– Îi arată *meteoritului* fanionul, spuse el. Ei înşişi nici măcar nu încearcă să înţeleagă mesajul. Se aşteaptă ca meteoritul lor să reacţioneze.

Mariama era sceptică, totuşi nu dispreţuitoare.

– De ce-ar gândi în felul acesta? O eroare de categorie? Sunt destul de inteligenţi ca să-nţeleagă că ambele obiecte au provenit din partea apropiată, dar să nu aibă conceptul neînsufleţirii? Pentru că… totul de aici este viu? Făcu o grimasă. Ai de gând să mă opreşti înainte să-ncep să vorbesc complet păsăreşte? Indiferent dacă vendekii sunt sau nu consideraţi ca fiind forme de viaţă, seturi aleatorii formate din ei ar fi nişte translatori foarte nepricepuţi între graiurile xennobe.

– Atunci fie că Coloniştii suferă de amăgiri animiste, replică

Tchicaya, fie acesta *nu este* o îngrămădire aleatorie de nucleoni.
Se adresă kitului:
– Îi poţi deduce structura? Care este probabilitatea ca materia nucleară dintr-o stea sau planetă să poată fi într-o stare care să traverseze graniţa în felul acesta?
– Neglijabilă.
– Prin urmare, cineva l-a învelit? Cineva l-a pregătit în felul acesta?
– Probabilitatea respectivă este mult mai mare decât probabilitatea de a se fi petrecut în mod întâmplător, răspunse kitul.
– Nu te uita la mine, zise Mariama. Poate că cineva le-a condus experimentele secrete, dar aceasta *n-a fost u*n proiect al Conservatorilor.
– Atunci al cui a fost? Şi ce a făcut aici? Îi poţi modela dinamica? întrebă Tchicaya kitul. La interior se derulează procesări de informaţii?
Kitul tăcu un moment.
– Nu. Însă este posibil să se fi derulat, cândva. Mie mi se pare că iniţial a fost o femtomaşină.
Pielea se zbârli pe braţele lui Tchicaya. În *Rindler,* când comparaseră diversele lor experienţe de moarte locală, Yann îl învinsese în mod categoric cu devenirea nucleară.
– Sunt mimozanii, spuse el. Ei au îngropat-o aici.
Ochii Mariamei se lărgiră.
– E imposibil. Silenţiatorul le-a explodat în faţă. De cât timp crezi că ar fi dispus din momentul primirii avertismentului?
Tchicaya clătină din cap.
– Nu ştiu cum au procedat, dar pe ei trebuie să-i căutăm. Poţi mapa întregul obiect? întrebă kitul. Îl poţi simula?
Femtomaşina comprimată era mult mai mare decât *Sarumpaet,* însă pentru că pornise de la simple densităţi nucleare, şi-ar fi utilizat grafurile în mod mult mai puţin eficient.
– O să încerc, spuse kitul. Extragerea informaţiilor va dura; sondele se pot mişca doar cu o anumită viteză.
Aşteptară. Lecţia de matematică se derula prin fanion; Coloniştii pluteau staţionar, răbdători ca întotdeauna, aşteptând... ce anume? *Femtomaşina a vorbit cu ei, cândva.* Trebuia să fi funcţionat de suficient de mult timp pentru ca ocupanţii ei să le fi învăţat graiul. Ea le spusese să construiască stratul semnalizator? Sau începuse propriile sale tentative de a

comunica printr-o succesiune de numere prime, pe care ei o copiaseră după aceea?

După aproape o oră, kitul anunţă:

– Am în interiorul lui *Sarumpaet* un model complet al structurii. Acum încerc să repar unele avarii.

Jonglă cu conexiunile, căutând lacune în rutele de informaţii; căută redundanţe care i-ar fi permis să reconstruiască rutele lipsă.

– Există simularea a ceva care seamănă cu corpul unei primate. Modelul are cuple standard de reprezentare.

– Arată-ne, ceru Tchicaya.

În faţa lor, pe punte, apăru o persoană care stătea nemişcată, cu braţele ridicate, ca şi cum s-ar fi apărat de o lovitură sau de un impact. Corpul nu semăna cu nimic din ce ocupase Tchicaya însuşi vreodată, dar era o piesă de software care nu avea sens decât dacă femtomaşina conţinuse un ocupant înzestrat cu conştiinţă.

– Poţi căuta cuplele senzoriale şi motorii?

– Încerc. Gata! Le-am găsit.

– Ai găsit mintea?

– Da.

– În ce stare se află?

– Aşteptaţi. Calculez semnăturile de integritate.

Software-urile inteligente conţineau întotdeauna sume de control, care le permiteau să detecteze dacă fuseseră alterate.

– Nu sunt distorsionate, ci doar îngheţate. Majoritatea fizicii care s-a infiltrat aici pare să fi încetinit interacţiunile forţei tari, în loc să degradeze quarcii şi gluonii.

– O poţi rula? O poţi trezi? întrebă Tchicaya.

Tremura. Nu ştia dacă dezgropa un supravieţuitor tenace de sub o alunecare de teren, sau dacă aducea suflul nedorit al vieţii într-un naufragiat mutilat care evadase într-o milostivă moarte locală. Miza era totuşi prea mare pentru a-l lăsa pe mimozan să se odihnească în pace până nu afla răspunsul de la el.

Simularea tresări, privi în jurul ’şaftului, apoi căzu în genunchi, icnind deznădăjduit:

– Înnebunesc! Înnebunesc!

Corpul simulat fusese proiectat să funcţioneze în vid; ba chiar pretindea că vorbeşte în infraroşii.

Tchicaya înţelese cuvintele pe măsură ce ele erau rostite; Mediatorul lui transformase toate datele în sunete în capul său

şi-i oferise imediat limbajul supravieţuitorului.

Îngenunche lângă ea şi-i cuprinse umerii cu braţele.

– Nu înnebuneşti, Cass. Noi suntem reali. Încă nu ai ajuns acasă, dar acum eşti foarte aproape. Şi te afli printre prieteni.

18

Timpul însemna totul şi Tchicaya simţi un fulger de pragmatism brutal care îi solicita să pună cât mai rapid în funcţiune unica lor speranţă a unui translator. O falsă compasiune ar fi sfârşit cu moartea lor, a tuturor. Deşi Cass era neîndoios cu minţile întregi, şi tot mai lucidă, continua să fie în stare de şoc. Înainte de a-i putea ajuta, ea trebuia să-şi înţeleagă propria situaţie.

Tchicaya îi povesti despre stratul semnalizator şi despre felul în care *Sarumpaet* fusese condusă spre locul acesta. Nu spuse nimic despre viermii Planck; el şi Mariama erau exploratori din partea apropiată, deocamdată numai atât era important. O invită pe Cass să completeze istoria, să umple hăul dintre evenimentele petrecute la Mimoza şi întâlnirea aceasta extraordinară. Aşezată pe o sofa pe care o plăsmuiseră pentru ea, Cass le povesti o parte din istoria călătoriei ei.

Pentru ultimul lor experiment asupra novo-vidului, mimozanii îşi trimiseseră clone într-o femtomaşină, pentru a fi aproape de eveniment în timp real. Ei văzuseră cum graniţa care luase naştere începuse să se extindă şi se străduiseră să-şi înţeleagă greşeala. În una dintre ramificaţiile suprapunerii necontrolate a femtomaşinii, ei ajunseseră la ideea lui Sophus: fizica vidului obişnuit reprezenta doar una dintre stările posibile pentru legile dinamice ale unui graf cuantic.

Pornind din punctul respectiv, ei concepuseră un plan pentru a evita distrugerea planetelor populate. Prin modificarea graniţei astfel încât emisia de lumină să devină suficient de asimetrică, diferenţa de presiuni a radiaţiei putea fi utilizată pentru a accelera întregul sistem. Câţ timp partea-îndepărtată rămânea mică, masa ei, privită ca obiect în partea-apropiată, ar fi fost minusculă (mai precis, minusculă şi negativă, deoarece pornise de la zero şi pierduse energie sub formă de radiaţii). Dacă i-ar fi lăsat pe alţii să atace problema peste decenii, partea îndepărtată ar fi înghiţit întregi sisteme stelare… şi oricum pe Mimoza însăşi.

Dacă acţionau acum, o puteau alunga din spaţiul locuit chiar mai rapid decât se extindea.

Când graniţa lovea femtomaşina, ei ar fi avut o posibilitate de interacţiona cu ea, dar niciun fel de întâlnire efemeră şi localizată n-ar fi fost suficientă pentru a modela lumina graniţei într-un sistem de propulsie. Trebuiau să mai câştige timp. Ar fi fost ideal dacă ar fi egalat viteza cu a graniţei, însă asta le era imposibil. Unica lor speranţă era să găsească o cale prin care să lucreze asupra problemei şi după ce fuseseră înghiţiţi de partea îndepărtată.

Mimozanii coregrafiaseră o manevră cuantică plină de bravură, care avea să permită femtomaşinii să-şi injecteze o clonă parţială prin graniţă şi în acelaşi timp să-şi rotească toate amplitudinile în ramificaţia care avea succes. Pasagerii însă nu puteau să treacă toţi prin graniţă. Cea mai mare parte a femtomaşinii urma să devină un dispozitiv al cărui unic scop era implementarea manevrei şi doar acorporalii erau structuraţi într-un mod care să le acorde puterea de a-şi rescrie minţile astfel încât să iasă din existenţă, transformându-se în piese ale catapultei cuantice. Toţi şapte fuseseră necesari pentru a o face să funcţioneze. Cass fusese lăsată să pătrundă singură.

Prima parte a planului avusese succes: nucleul femtomaşinii originale fusese recreat, în miniatură, în partea îndepărtată. Nu fusese totuşi pe atât de mobil pe cât speraseră designerii săi şi Cass fusese încătuşată de condiţiile schimbătoare, de sute de ori. Ea continuase să se lupte s-o aducă pe *Oppenheimer* pe poziţie, dar fuzelajul vehiculului devenise compromis; vendekii se revărsaseră înăuntru.

Dacă asta s-ar fi întâmplat în tumultul Luciului, Tchicaya se îndoia că vreo urmă a maşinii avariate ar mai fi dăinuit măcar o picosecundă, însă invazia în masă a unei singure şi tenace specii practic o fosilizase ca pe un tot. După un interval de timp necunoscut – decenii sau secole din partea apropiată – un grup de xennobi inteligenţi descoperise epava. Supuşi ei înşişi aceleiaşi infestări, reînviaseră *Oppenheimer* cu vendeki obţinuţi în mod explicit pentru a inversa efectele celor anteriori.

Trează, dar tot încătuşată – nimic nu putea remedia faptul că vehiculul ei era prea primitiv pentru terenul care evolua constant –, Cass începuse să încerce să comunice cu salvatorii ei. Chiar primul ei mesaj luase forma unei populaţii-strat, care vibra şi anunţa numerele prime. De acolo urmase un proces lung şi

anevoios, însă în cele din urmă ei ajunseseră la un punct de limitată înţelegere reciprocă.

Apoi xennobii dispăruseră, victime ale unei schimbări în climat sau cultură; Cass nu aflase niciodată cauza. După câteva decenii apăruse alt grup, înrudit, care ştia de întâlnirea anterioară, dar care vorbea alt grai şi era prea lipsit de răbdarea de a învăţa să comunice. Membrii lui încercaseră s-o poarte spre graniţă – ştiind că acela îi fusese obiectivul iniţial – fără să-i înţeleagă realmente natura. Deplasarea oricărui obiect prin partea îndepărtată era un proces delicat şi tehnologia lor nu fusese pe măsura sarcinii. *Oppenheimer* rămăsese din nou blocată, fusese din nou avariată, invadată, îngheţată şi abandonată.

Aceea fusese ultima ei experienţă înainte de a se trezi pe puntea din *Sarumpaet.* Habar nu avea dacă *Oppenheimer* fusese tractată aici de constructorii oraşului sau dacă oraşul crescuse în jurul navei.

Tchicaya se simţea umilit; toate aventurile prin care trecuse el păreau o simplă plimbare prin comparaţie cu aşa ceva. Nu-i putea nici măcar oferi lui Cass confortul de a auzi că propria ei misiune eşuată fusese încheiată din exterior.

Trebuia totuşi să insiste. Pe cât de blând putu, începu să explice ce se petrecuse în partea-apropiată. Cu multă vreme în urmă Cass se confruntase cu probabilitatea ca acţiunile ei să fi distrus planete întregi, însă nu avea cum să ştie cât timp trecuse şi Tchicaya putu să vadă rănile redeschizându-se, când îi dădu cifre, când îi descrise scara evacuărilor.

Comprimă maşinaţiunile facţiunilor din *Rindler* în cea mai succintă schiţă, dar clarifică un lucru: vasta majoritate a omenirii nu intenţionase niciodată să distrugă viaţa înzestrată cu raţiune din partea-îndepărtată. Cei mai mulţi oameni doreau în continuare ca incursiunea să fie stopată, însă nu cu preţul unui genocid.

În ciuda veştilor rele care o însoţeau pe *Sarumpaet,* înţelegerea prezenţei navei păru să solidifice sensul realităţii lui Cass. Ea se putea reconecta la partea apropiată. Ea îşi putea imagina şi altceva decât exil şi nebunie.

Când Tchicaya termină de vorbit, ea se ridică.

– Vrei ca ei să evacueze Luciul, astfel ca voi să puteţi prinde acolo viermii Planck?

– Da.

– Şi vrei ca eu să traduc mesajul acesta?

– Dacă poţi.

– Va trebui să fiu în stare să creez vendeki, spuse Cass. (Ea inventase propria terminologie pentru toate detaliile din partea îndepărtată, dar Mediatorul lui Tchicaya trecea lin peste diferenţele acelea.) Nu înţeleg fiziologia perceptuală, însă există o familie de vendeki cu viaţă scurtă asociaţi para-spiriduşilor pe care primul meu trib de xennobi o folosea pentru comunicare. Deşi nu ştiu ce vor înţelege din asta descendenţii lor…

Mariama lucră împreună cu kitul pentru a realiza interfeţe cu software-ul pe care Cass îl utilizase la bordul lui *Oppenheimer* pentru a crea vendekii de comunicare, în acest timp, Tchicaya repeta scenarii cu ea, posibile răspunsuri din partea Coloniştilor. Nu era complet convins de ce dorea Cass lucrul acesta, dar părea să se teamă să nu fie prinsă nepregătită.

– Totu-i gata, anunţă Mariama. Pe cât de mult va putea fi gata vreodată…

Apropiară *Sarumpaet* cât mai mult de ruinele lui *Oppenheimer.* Coloniştii continuau să privească răbdător fanionul care-şi licărea lexiconul matematic.

– Sper că se-aşteaptă realmente la asta, zise Cass. Dacă eu aş flutura un papirus spre Tutankhamon şi el ar începe să-mi vorbească, probabil c-aş ieşi în goana mare, urlând, din sală şi nu m-aş mai întoarce niciodată.

Expedie primii vendeki afară din navă.

'Şaftul zugrăvi o explozie de culoare care se lăţi în jurul lor şi pălea rapid în timp ce se deplasa. Vendekii aceştia nu dăinuiau mult în mediul sălii; lui Tchicaya, semnalul i se păru slab când ajunse la Colonişti.

Nu era prea slab pentru ca ei să nu-l observe. Ţâşniră în acţiune, adunând mai multe echipamente. Dacă Luciul îi determinase să simuleze agitaţia permanentă, acum aceasta era reală. De când coborâseră de la suprafaţa avanpostului, Tchicaya nu le mai văzuse corpurile convulsionându-se în asemenea grad.

Reasamblaţi într-o masă confuză, înarmaţi cu maşinăriile lor tradiţionale – dispozitive de înregistrare, translatori? – găsiseră finalmente un motiv pentru a răspunde.

Tchicaya nu participă la conversaţie. Cass nu vorbea cu glas tare în limbajul ei nativ, oferind fraze pentru traducere directă, şi nici nu exista o rulare a traducerii răspunsurilor. Ea nu ajunsese niciodată suficient de departe pentru a integra limbajul xennob

în obişnuita schemă a lucrurilor bazată pe Mediator; lucra pe baza propriului ei dicţionar mental de semnale, amintiri ale unor foste conversaţii, asistenţă software bazată pe forţă brută şi presupuneri. Gesticula din întregul corp, se încrunta şi emitea suspine şi mârâituri, totuşi majoritatea acţiunii se derula în interiorul craniului ei simulat.

După aproape douăzeci de minute, se opri pentru a oferi celor doi spectatori un comentariu scurt:

– Se aşteptau să vorbesc într-un limbaj străvechi, dar nu erau tocmai siguri care anume va fi. Acum am lămurit asta.

Părea obosită, totuşi zâmbea.

Tchicaya era pe punctul de a se lansa într-un torent de laude exagerate, însă Mariama răspunse calm:

– Asta-i bine.

Cass încuviinţă.

– Cred că se-ncred în mine, într-o măsură mai mare sau mai mică. Cel puţin, sunt de acord să mă asculte.

Îşi reluă conversaţia. Vendekii se revărsau înainte şi înapoi între Colonişti şi puricele deghizat într-o mumie reînviată.

După mai bine de patru ore de la începerea conversaţiei, Cass se aşeză pe punte şi-şi lăsă capul pe braţe. Trei Colonişti părăsiră sala.

Tchicaya aşteptă. Hiatul trebuia să aibă un motiv: Coloniştii aduceau alt expert lingvistic, alt dispozitiv de traducere, un dicţionar mai bun…

Cass ridică brusc ochii, de parcă uitase complet că de acum nu mai era singură.

– S-a făcut, spuse ea. M-au înţeles.

Luciul în sine nu era foarte valoros pentru gazdele lor, le explică ea, totuşi conţinea câteva avanposturi din care ei încercaseră să afle mai multe despre ce anume se găsea dincolo de graniţă. Nu ei construiseră stratul semnalizator; auziseră istorii despre artefact, despre care se considera că fusese creat de o civilizaţie anterioară, însă nu dispuseseră niciodată de mijloacele necesare pentru a-i verifica existenţa. Nu puteau înţelege prea bine natura ameninţării pe care le-o descrisese, dar o credeau pe Cass că venise din exteriorul graniţei şi deciseseră că nu aveau nimic de pierdut dacă ar fi greşit printr-un exces de prudenţă.

Aveau să permită crearea mlaştinii de gudron. Aveau să înceapă imediat evacuarea Luciului.

Sarumpaet reveni în Luciu pe bucla autostrăzii, escortată de Tännsjo şi Hintikka – numele pe care Cass le dăduse la doi Colonişti care însoţiseră fanionul din avanpost. Ea le explicase că se mutase din epava vechiului ei vehicul în acest model nou, mai mic, adus aici de doi colegi care veniseră din tărâmul ei natal; ei consideraseră derutante multe aspecte ale relatării aceleia, dar nu se aşteptau s-o înţeleagă dacă nu aflau mai multe detalii. Legendele despre Cass abundaseră în nonsensuri evidente pe care speraseră să le risipească, însă erau răbdători şi puteau să aştepte o înţelegere mai completă.

– Ei ştiu că tu eşti creatorul lor? întrebă Mariama.

Cass pufni.

– Ar fi o revendicare cu totul exagerată din partea mea, când n-aveam nici cea mai mică idee despre ce anume cream. Nu le-am povestit însă nimic despre Mimoza. Tot ce le-am spus vreodată a fost că am venit în lumea lor ca să-ncerc să-i opresc coliziunea cu propria mea lume.

Toate avanposturile din Luciu erau localizate nefavorabil pentru scopul lor, aşa că ieşiră de pe autostradă pe o rampă nou-nouţă pe care Tännsjo şi Hintikka o construiră din interior, cu unelte pe care le aduseseră în acest scop. Mai impresionant încă, după ce creaseră ieşirea aceea, Coloniştii expediară un semnal în structură care începu să-şi inverseze asamblarea. Expediţia lor nu mai putea să ajungă acasă prin terminarea buclei în direcţia originală şi se părea că constructorii autostrăzii nu se gândiseră niciodată la posibilitatea de a avea două benzi alăturate care să ducă în direcţii opuse.

Luciul era exact aşa cum şi-l reamintea Tchicaya, dar nu se aşteptase niciodată să vadă viermii Planck năpustindu-se iarăşi de sus asupra lui, aşa cum făcuseră în Fagure, decât dacă ar fi fost momentul dinaintea morţii sale. Luciul era adânc de vreo trei centimetri, însă Coloniştii nu-i mapaseră niciodată limitele în latitudine sau longitudine. Tchicaya putea doar să spere că dacă alte civilizaţii xennobe necunoscute Coloniştilor îşi trimiseseră propriii lor exploratori în regiune, aceştia aveau să vadă mlaştina de gudron apropiindu-se şi aveau să fugă.

Sarumpaet lansă nucleul iniţiator, care dispăru în pâclă. Pentru câteva minute nu se întâmplă nimic. Apoi apăru o umbră-spiriduşi ameninţătoare, o pată sură care se lăţea peste cer.

Nu-şi puteau permite să asiste la mai mult. Coloniştii aveau să

monitorizeze de dedesubt mlaştina, dar ei nu aveau să vadă nimic din bătălie, dacă era câştigată aici.

Tännsjo şi Hintikka îi conduseră înapoi.

După ce se aflau în tranzit, cu autostrada sigilată în urma lor, Tchicaya o întrebă pe Cass:

– Ce cred ei despre faptul că nişte locuitori din partea apropiată au fost cât pe aici să îi distrugă definitiv?

– Le-am spus că vârful Luciului năvălea peste căminele noastre, răspunse ea, ceea ce ne-a alarmat şi i-a făcut pe unii dintre noi să acţioneze în pripă. Cred c-au putut manifesta empatie faţă de asta; la răstimpuri, mutaţiile climaterice au acelaşi efect asupra celor de aici. Înţeleg însă că sunt niţel sceptici faţă de ideea că viermii Planck ar fi putut ucide totul în calea lor. De asemenea, ei nu prea pricep de ce ne-ar deranja în asemenea măsură avansul Luciului – ţinând seama de faptul că noi sosim dintr-un loc chiar mai ostil.

– Ei înţeleg că graniţa continuă să se extindă? întrebă Mariama. Că noi continuăm să pierdem teritorii?

– Da, răspunse Cass, dar s-au oferit să lucreze alături de noi şi să facă tot ce pot pentru a găsi o soluţie.

Tchicaya era năucit.

– Nu crezi că problema îi depăşeşte niţel?

Kitul nu descoperise nicio cale de a îngheţa graniţa. Toate dovezile sugerau că expansiunea nu putea fi oprită.

– Bineînţeles că-i depăşeşte, în chiar clipa de faţă, spuse Cass. Dar ei au ajuns de la zero la asta – gesticulă spre autostrada din jur – în numai şase sute de ani. Mai lasă-le o lună sau două de timp din partea apropiată şi vor fi în mod clar cei care vor deschide drumul.

Se întoarseră în locul pe care Mariama îl botezase Oraşul Muzeului. Mlaştina de gudron avea nevoie de timp pentru a se stabiliza şi până ce viermii Planck nu aveau ori să fie împotmoliţi şi ucişi, ori să nu apară deloc, n-ar fi fost sigur să încerce s-o perforeze şi să facă contact cu graniţa.

Trecuse mai puţin de o milisecundă de când *Sarumpaet* îşi începuse călătoria. Tchicaya fu încântat să-şi imagineze propria versiune din partea-apropiată aflând vestea că viermii Planck fuseseră învinşi înainte ca ea să fi avut măcar timp să se neliniştească cu privire la soarta misiunii. Nu făcuse niciun plan ferm pentru inversarea bifurcaţiei sale, deoarece nu se aştepta

de fapt să se întoarcă vreodată, însă probabil că Tchicaya-mai-puţin-umblat ar fi fost de acord să fie subsumat. Dacă nu, el spera doar ca separarea lor definitivă să fie justificată şi ei să nu-şi reproducă unul celuilalt paşii. Dacă amândoi încercau să se întâlnească cu Rasmah, ar fi fost stânjenitor, deşi Tchicaya avea mici îndoieli în privinţa celui pe care l-ar fi ales ea.

Cass îi dădu Mariamei lecţii în limbajul xennobilor. Tchicaya asistă la ele, dar i se părură dificile. Mariama îşi făcu propria copie de software pentru comunicaţii bazate pe vendeki şi începu s-o convertească în ceva cu care putea lucra un Mediator, totuşi completarea lacunelor şi formalizarea structurilor limbajului reprezenta o sarcină uriaşă.

Tchicaya extinsese 'şaftul lui *Sarumpaet,* construind încăperi dincolo de puntea de observaţie, astfel încât cei trei pasageri să aibă intimitate. Începu să doarmă mai mult – zilnic, opt până la zece ore din timpul navei. În cele mai multe rânduri, visa că era înapoi la bordul lui *Rindler.* Era straniu să simtă fiori de nostalgie, nu pentru solul ferm şi cerurile azurii, ci pentru stele şi lumina graniţei.

Coloniştii erau extrem de curioşi în privinţa străinilor şi doritori să le arate propria lor lume. Ei remorcară *Sarumpaet* de la un grup la altul, de la un loc la altul; dacă i-ar fi lăsat Cass, probabil că ar fi purtat-o într-un tur al tuturor oraşelor din tărâmul lor, vorbind cu ea non-stop pe tot drumul. În termenii părţii apropiate, istoria lor avea vechimea doar de un an şi exploraseră numai câteva mii de kilometri cubici din partea îndepărtată, dar potrivit oricăror măsuri locale, civilizaţia lor era cu ordine de magnitudine mai vastă decât tot spaţiul locuit. Şi ei erau departe de a fi singuri: avuseseră contact direct cu alte douăsprezece specii înzestrate cu raţiune şi ştiau în mod indirect de existenţa altor sute.

Tchicaya ascultă traducerile lui Cass şi se minună de lucrurile pe care le aflau, dar vedea cât de obosită devenea ea şi simţea atât o simpatie protectoare faţă de Cass, cât şi o epuizare paralelă, însă mai redusă, a sa. Plonjase nepregătit în partea îndepărtată şi indiferent dacă avea sau nu s-o transforme în căminul său, trebuia să iasă la suprafaţă ca să tragă aer în plămâni.

În a cincizeci şi treia lor noapte în oraş, Mariama îl trezi; era în picioare lângă patul lui şi-l scutura de braţ. Tchicaya miji ochii

spre ea şi-i ceru ’şaftului să sporească luminozitatea.

– E vorba despre Cass.

El încuviinţă din cap.

– Trebuie să iasă cât mai repede. În clipa în care mlaştina de gudron este sigură pentru traversare, începem s-o sfredelim.

Mariama se aşeză lângă el pe pat.

– A început să-mi vorbească despre rămânerea aici. Să-şi ducă la îndeplinire, într-o formă sau alta, proiectul original; să-ngheţe graniţa şi să-mpingă înapoi partea îndepărtată. Orice se poate întreprinde pentru a opri evacuările.

Tchicaya fu oripilat.

– Asta ar putea dura secole!

Se referise desigur la timpul părţii îndepărtate, deşi, gândindu-se mai bine, se întrebă dacă nu fusese optimist.

– Nu ştiu la ce se gândeşte, urmă Mariama. C-o vor crucifica afară, dacă îndrăzneşte s-apară fără o soluţie? Sau poate că-i ceva mult mai personal. Oricum, nu cred că ea poate să reziste atât de mult. Totu-i nelimitat şi Cass ia lucrurile în mod prea personal. A trecut deja prin destule. Vrei să-ncerci şi s-o convingi să fie raţională?

– Sigur că da.

– Mulţumesc. Mariama zâmbi. Ar fi mai bine s-o faci tu. Dacă i-aş spune eu, aş suna prea mult ca o persoană care intenţionează să-i uzurpeze postul.

Tchicaya se întrebă pentru o clipă dacă o înţelesese greşit, dar ea izbutise să fie indirectă fără cel mai vag indiciu de ambiguitate.

– Şi de ce i-ai dori postul? o întrebă.

– Sunt pregătită pentru aşa ceva, declară Mariama. Este exact motivul pentru care-am venit la bordul lui *Rindler.*

– Ai venit la bordul lui *Rindler* ca să lucrezi cu Tarek la viermii Planck!

– Am venit la bordul lui *Rindler* ca să le ofer oamenilor o alegere, zise ea. Există limite cu privire la felul în care poate fi realizată, complicaţii pe care nu le-am anticipat niciodată, însă lucrul alături de Colonişti pentru a găsi soluţia ar fi un compromis perfect onorabil.

Tchicaya clătină din cap, simulând admiraţia.

– Prin urmare, vei trăi exact ca un Flexibil, dar îţi vei păstra acreditarea de Conservator? Foarte abil.

Vorbi astfel încât să sune ca o glumă, totuşi era furios. O

putea ierta pentru această aproape batjocoritoare întoarcere de 180 de grade, lipsită de consideraţie pentru alţii. Detesta însă faptul că, din nou, ea îşi fixase obiectivul atât de departe faţă de al lui.

El nu era pregătit să rămână. Nu putea să trăiască cu Mariama printre Colonişti, când sosirea altui om din partea apropiată se afla la o eternitate depărtare. El plănuise să se întâlnească cu Rasmah de cealaltă parte a graniţei. Trebuia să vadă stelele, măcar încă o dată.

– O să înnebuneşti, îi spuse.

Mariama izbucni în râs.

– Exact asta obişnuia să spună maică-mea despre călători. Că rătăcesc de la o planetă la alta, până ce nu-şi mai pot reaminti propriile nume.

– Sună romantic, nu? Nu este de mirare că nu ai putut rezista.

Furia lui Tchicaya se destrăma, însă durerea de sub ea dăinuia. Se întinse şi o cuprinse pe Mariama în braţe. Nu avea să fie vorba despre o despărţire irevocabilă, atâta timp cât amândoi erau vii, totuşi hăul pe care ea plănuia să-l creeze între ei era cel mai larg şi cel mai straniu cu care se confruntase el vreodată.

– Ce să-i spun versiunii tale de lângă rinichiul meu? O să creadă că eu te-am silit să te sinucizi.

– Va-nţelege. O să-ţi dau un mesager pentru ea.

El se retrase şi o ţinu la depărtarea braţelor.

– De ce oare trebuie întotdeauna să mergi mai departe decât oricare altul?

– De ce oare trebuie-ntotdeauna să urmezi?

Mariama îşi trecu mâna peste scalpul lui, apoi se sculă şi merse către uşă.

Se opri şi se întoarse cu faţa la el.

– Înainte de a pleca, vrei să faci dragoste?

Tchicaya amuţi. Ea nu vorbise absolut niciodată despre posibilitatea aceea, după ce el pusese capăt primei lor şanse pe Turaev.

– Acum, când sunt într-o măsură mai mare genul tău, urmă Mariama deschizând braţele larg de parcă ar fi dorit să arate o îmbunătăţire a aspectului ei.

– Eşti într-o măsură mai mare genul meu? repetă el prosteşte.

Nu putea să detecteze nicio schimbare în ea.

Mariama surâse.

– *Acorporală.*

Tchicaya aruncă perna spre ea. Mariama se retrase, râzând.

El se întinse înapoi pe pat, simţindu-se uşurat. Nimic n-ar fi fost la înălţimea unei aşteptări de patru mii de ani. Decât poate o teoremă originală.

Cass stătea pe puntea de observaţie şi asculta răbdător pledoaria lui Tchicaya. Mariama se făcuse nevăzută şi până şi Coloniştii observaseră finalmente că legenda lor vie începuse să emită jeturi incomprehensibile de vendeki, dacă nu-i acordau, ocazional, câte o zi liberă.

Ea făcuse destule, îi spuse el. Nicio o persoană sănătoasă la minte n-o învinuia pentru lipsa ei de omniscienţă. Planul mimozanilor de accelerare a părţii îndepărtate fusese ingenios şi ea se străduise curajos să-l facă să funcţioneze, dar regulile se schimbaseră şi trofeul spre care tinsese se retrăsese în depărtare. Alţi oameni puteau să continue în locul ei; rezultatul final ar fi fost acelaşi. Iar dacă ea avea nevoie de izbăvire personală, n-ar fi putut aceasta sosi prin transmiterea cunoştinţelor despre partea îndepărtată către cineva odihnit, cineva complet pregătit pentru o a doua trudă îndelungată?

Cass păru calmă, ba chiar uşor neatentă. Tchicaya se întrebă dacă îi auzise cuvintele, dacă n-ar fi trebuit să repete totul de la început.

– Vreau să înot, spuse ea brusc.

– Să înoţi?

Cass încuviinţă cu seriozitate.

– Bine.

Tchicaya începu să gesticuleze spre ’şaft, însă ea îl prinse de braţ.

– În apă adevărată, insistă apăsat. Cu molecule adevărate.

Tchicaya îi desprinse strânsoarea degetelor de pe braţul lui şi o prinse de umeri.

– Bine. Imediat ce am ieşit, poţi face asta.

– Eu înot în apă adevărată; asta sunt eu. Chipul i se contorsionă şi emise un geamăt prelung, chinuit. *N-am vrut să fiu schimbată atât de mult!*

– O să te ajut, îi promise el. O să te scot de aici.

În ultima lor zi petrecută în Oraşul Muzeului, Cass pilotă pe *Sarumpaet* neescortată prin coridoare şi tuneluri, căutând ceva.

– Am întrebat-o pe Hintikka şi ea a făcut nişte ipoteze

inspirate, dar n-am ajuns să investigăm toate posibilităţile. Coloniştii nu înţeleg realmente grafurile, totuşi au un sistem pentru descrierea vendekilor care se mapează destul de bine pe tabloul nostru, dacă ştii cum să ţii seama de părţile care nu se potrivesc între ele.

Virară de la un perete la altul, scrutând diverse gadgeturi vii: lămpi, aer condiţionat, distribuitoare de arome, telefoane para-spiriduşi, completatoare de bună dispoziţie – numele dat de Mariama veziculelor pline cu vendeki endogeni pe care Coloniştii îi absorbeau pentru a se păstra în condiţie de vârf.

Testară gadgeturi şi kitul se strădui să deducă structura fină a vendekilor pe care îi conţineau. Tchicaya nu avea habar ce căuta Cass. Ea îşi luase la revedere de la Colonişti ceva mai devreme, predând în mod oficial Mariamei rolul ei diplomatic. Tchicaya nu ştia cât de bine fusese tradusă noţiunea respectivă, însă Mariama începuse ea însăşi să converseze cu xennobii cu săptămâni în urmă şi părea satisfăcută că statutul ei de nou-venită nu va fi un handicap. Fusese pregătită propria ei navă nouă; o botezase în cinstea lui Tarek, în ciuda faptului că el era încă viu. Dar, aşa cum atrăsese atenţia Mariama, numărul persoanelor moarte era finit.

– Nu tocmai, murmură Cass şi îndepărtă nava de ceva al cărui echivalent antropomorf cel mai politicos era probabil o scuipătoare.

Mariama îl privi întrebător pe Tchicaya.

– Nu ştiu, replică el. Vom şti când îl vom găsi.

Mlaştina de gudron se stabilizase şi modelările kitului sugerau că viermii Planck se înecaseră în adâncurile ei. Alte scenarii, mai sumbre, nu puteau fi rulate în totalitate, însă pe măsură ce *Sarumpaet* avea să înainteze spre graniţă, avea să sigileze mlaştina de gudron în urma sa; chiar dacă nava s-ar fi rătăcit, nu avea să lase niciun canal deschis sau uşor accesibil pentru viermii Planck.

Viermii distruseseră aproape cu certitudine interfaţa de peste graniţă, dar el şi Cass aveau să construiască una proprie, cât mai apropiată cu putinţă de cea veche; n-ar fi trebuit să fie greu să atragă atenţia echipamentelor din Mâna Stângă.

De acolo aveau să se transmită pe Pfaff. Era pe ruta către Pământ şi Tchicaya avea s-o însoţească pe Cass măcar până acolo.

– Asta-i, rosti Cass.

Tchicaya ridică ochii la afişajul kitului, care reprezenta un graf, desenat nod cu nod şi muchie cu muchie, suprapus peste ’şaftul mai mare care înfăţişa împrejurimile lor animate.

Avu nevoie de un moment ca să descopere ce-i arătase ea. Între doi vendeki, care semănau cu lucrături dantelate de fier forjat, exista un strat simplu, îngust, foarte simetric.

Era Graful Diamantului. Starea din care se credea că s-ar fi dezvoltat întregul univers al părţii-apropiate. Stabil aici, în această aşchie micuţă, cuibărit între vendekii potriviţi.

Sămânţa de iniţiere a unui univers, zăcând în rigolă.

Cass făcu un gest către ’şaft şi apelă imaginea, apropiind-o, plasând-o în faţa lor pe puntea de observaţie.

– Asta venisem să caut, spuse ea. *Asta* doream să întrezăresc. Atât doar că nu mă aşteptasem niciodată că voi ajunge atât de aproape. Şi nu crezusem niciodată că-i vor fi ataşate atât de multe.

Surâse nesigur, apoi împinse graful înapoi.

– Cred că sunt gata să plec spre casă.

Referinţe

Teoria Grafului Cuantic este o ficţiune, dar reţelele spin pe care este bazată teoria lui Sarumpaet fac parte dintr-o teorie reală, cunoscută ca „gravitaţia cuantică”, formulată de Lee Smolin şi Carlo Rovelli. Există un număr considerabil de lucrări dedicate subiectului; două dintre cele mai cuprinzătoare sunt:

„An Introduction to Spin Foam Models of Quantum Gravity and BF Theory”, de John C. Baez, în *Geometry and Quantum Physics,* editată de Helmut Gausterer şi Harald Grosse, Ed. Springer, Berlin, 2000. http://arxiv.org/abs/gr-qc/9905087

şi

„The Future of Spin Networks”, de Lee Smolin, în *The Geometric Universe,* editat de S.A. Huggett *et al.,* Ed. Oxford University Press, Oxford, 1998. http://arxiv.org/abs/gr-qc/9702030

Îi sunt îndatorat lui John Baez, care mi-a explicat câteva puncte cu foarte multă amabilitate, în mod direct, şi în acelaşi timp a postat numeroase articole în grupul de ştiri sci.physics.research, făcând aceste idei mai accesibile pentru nespecialişti. Desigur, orice erori comise în descrierea teoriei reale şi orice absurdităţi în imaginarea viitorului mi se datorează numai mie.

Decoerenţa este un fenomen real şi se acceptă aproape în unanimitate că joacă un rol major în absenţa efectelor cuantice detectabile în obiectele macroscopice. Rolul ei relativ la regulile de superselecţie care interzic suprapunerile anumitor stări cuantice este însă mai controversat. Aceste idei sunt discutate în:

Decoherence and the Appearance of a Classical World in Quantum Theory, de D. Giulini, E. Joos, C. Kiefer, J. Kupsch, I.O. Stamatescu şi H.D. Zeh, Ed. Springer, Berlin, 1996.

Am aflat despre construcţia cunoscută ca Scara lui Schild din:

Gravitation de C.W. Misner, K.S. Thorne şi J.A. Wheeler, Ed. W.H. Freeman, New York, 1970, care citează o conferinţă nepublicată susţinută de Alfred Schild la 19 ianuarie 1970, la Universitatea Princeton.

Materiale suplimentare pentru acest roman pot fi găsite la http://gregegan.customer.netspace.net.au/.

„Specialitatea lui Greg Egan este explorarea până la paroxism a ultimelor descoperiri ştiinţifice, iar în această privinţă *Scara lui Schild* este cu adevărat uluitoare şi derutantă."

Publishers Weekly

„O fascinantă examinare a continuităţii şi a transfigurării identităţii nemuritorilor."

Fantasy & Science Fiction Magazine

„Egan este singurul scriitor de SF care poate transforma ideile ameţitoare ale teoriei cuantice în romane excelente."

Library Journal

Lângă staţia ştiinţifică Mimoza, în urma unui experiment, se creează accidental o sferă care se extinde cu jumătate din viteza luminii, înghiţind totul în cale. Populaţia de pe planetele locale este silită să se refugieze în sisteme solare îndepărtate. Lângă sferă rămâne o navă cu oameni de ştiinţă, care, pe lângă încercarea de a descifra legile ce stau la baza acestui univers nou creat, sunt puşi în faţa dilemei dacă să îngăduie sau nu existenţa unor noi forme de viaţă.

colecţia nautilus
science fiction

ISBN 978-973-143-088-1

www.nemira.ro